

T. Igor Csaba

ÜTKÖZTETÉSEK

A borítókép Farkas Dorottya grafikája

T. Igor Csaba

Ütköztetések

*** * ***

Az őrkanonok és szomszédai

Két fantasy történet

Tisztelt Olvasó!

Ennek a két történetnek én csak jobb híján adtam a „fantasy” elnevezést, mert nem találtam semmi olyan más formát, amibe beleillenek. Pedig az első rész kifejezetten a tudományos fantasztikum világába tartozik, míg a második rész alapjául olyan valós történelmi tények, események szolgálnak, amelyeket sokan ismernek.

Ezért, aki sárkányokat, varázslókat keres, az talán ne tegye, csalódni fog, mert legfeljebb egyes szereplők meséiben fognak azok létezni. De az, aki a valóság rejtettebb jelenségeit keresi, talán megtalálja bennük azokat.

Jó szórakozást kívánok!

TARTALOM

Első történet Ütköztetések

Úton
A levél
Vándorló iskola
Egy régi ügy miatt
Újabb fejlemények
Régi ismerősök
Medvék újratöltve
Támogatók
Hibák
Régi ismerősök
Pável koporsója
Emberek beszélgetnek

Második történet Az őrkanonok és szomszédai

Előszó
A nagy kan
Később
Két vándor
A faluban a Berettyó mellett
Táltosének
A templom
Talay uram, a bíró
A főpap
Ki is a pogány?
Munkával telt hónapok
Aminek meg kell történnie, megtörténik az
Harcok múltával
Judit elbeszélése
Végül

Első történet
Ütköztetések

Úton

- Elolvastad?
 - El.
 - És? Milyennek találod?
 - Persze... Kiscsabi írta.
 - Igen. De nem ezt kérdeztem.
 - Persze. Szerintem olyan, mint a többi. Nem rossz.
 - Nem. Valóban. Bár nem mindenben felel meg a valóságnak. Írók... Ámbár talán lehet, hogy éppen a lényeg elsikkadt benne.
 - S te tudod azt?
 - Én igen, de csak egy részét.
 - Elmondod?
 - Hosszú lenne. De egyszer később majd szívesen.
- Persze a férfi, aki a kocsit vezette, az útra is kellett figyeljen, s ezért Zsuzsa nem is vette rossz néven tőle, hogy nem mondta el azonnal a történet hiányzó részét. Egyébként is akadt más, amit meglásson. Hogy az olvasást abbahagyta, kifelé kezdett nézegetni az ablakon. Meg is látta, még hozzá a sofőr felőli oldalon azt a jókora dombot, amely a sík mező közepén egymagában látszott állni.
- Látod? Mintha mesterséges lenne!
 - Lehet, hogy az is – válaszolt a férfi.
 - Vajon mi lehet?
 - Ki tudja? Talán az avarok temetkeztek alája. Akkoriban, a frank harcok után jószerével erre a vidékre húzódtak vissza, s itt éltek még néhány száz évig. De lehetett egy régebbi nép is, amely itt temetkezett. Tán kelta. Nem tudom. Persze, csak ha nem valami bunker.
 - Ekkora bunker?
 - Én se nagyon hiszem, de attól még lehet.
 - Oda kéne menni, s ásni egy kicsit ott!
 - Na igen – mosolyodott el a férfi –, s aztán a hatalom majd jól lefülelne. Te nem tudod, hogy ami a föld alatt található, az az állam tulajdona?
 - Nem tudna erről senki! Sőt! Szerintem nem is érdekelne senkit.
 - Nem, ha avar. Ha kelta, akkor már inkább. De ha véletlenül dákot orrontának, akkor lenne nekünk nemulass!
- Közben mentek tovább. Igaz... lassítva. Hisz Olivért is érdekelte az ilyesmi. Őt csak igazán. Mivelhogy Zsuzsának is ő kezdett el hasonló dolgokról mesélni már régebben. A nő azután kezdett el érdeklődni a régmúlt dolgok iránt. Másrészt egyik sem volt mesterségbeli, ami a régészetet illeti.

De nem is került sor ezúttal még a domb megközelítésére sem. Az idő egyre csúnyább lett, előbb esni kezdett, majd a szél is rázendített, ahogy azt a meteorológusok valami két nappal előbb megjósolták. Vigyázni kellett tehát, s az útra figyelni, nem pedig valami feltételezett avar temetkezési dombra.

Látni egyre kevesebbet lehetett. Az eső már majdnem vízszintesen látszott esni, alig lehetett észrevenni azt az alakot, amely az út szélén állva integetett. Elég reménytelenül.

– No de csak fel kéne venni!

Zsuzsa egyetértett.

A stoppos olyan korukbeli fiatal férfinak bizonyult. Meg is mondta később, harminc éves volt.

– Halmi József vagyok – mutatkozott be a sok hálálkodás után –, innen jövök a dombtól. A barátomnak várnia kellett volna, de nem láttam sehol. Lehet, hogy az időtől ijedt meg.

Ha már a dombot említette, Olivér nem állta meg, hogy ne kérdezze:

– Régész?

– Afféle. De kezdő. Igazából még az sem teljesen.

– Hmm! Halmi. Van valami köze Halmi Gézához? A néprajzoshoz!

A stoppos mintha hezitált volna egy kicsit, hogy mondja-e, vagy ne. Aztán:

– Az apám Halmi Géza.

A sofőr ettől kezdve mintha bizonyos tisztelettel kezdett volna lenni a jövevény iránt. Halmi Géza neve közismert volt mindazok körében, akik a magyar nép múltja iránt érdeklődtek. Bár az öreg már régebben visszavonult, a híre mind addig a napig töretlen volt. És a tisztelete úgyszintén.

Ekkor már a fiatal pár is bemutatkozott. Hogy ők Széki Olivér és Török Zsuzsa, fogdokik egy Miklósfalva nevű helyen, s éppen egy továbbképzésről tartanak hazafelé. És, hogy épp azon tűnődtek, vajon az a domb mesterséges vagy sem?

– Persze, hogy mesterséges! Más nem is igen lehetne. Itt a mező közepén. De azt még én sem tudom, hogy miféle. Csak éppen szemrevételeztem. Mindenesetre jókora. Alig tudtam körüljárni. Valamit fényképeztem is – mutatta. Persze csak Zsuzsának. – Aztán elmordult az idő, s nem tudtam tovább várni, már így is bőrig áztam! Persze, a barátom nem jött. Ilyen az én szerencsém!

Az idő pedig egyre inkább „elmordult”. Már alig lehetett kilátni a kocsiból. Az eső zuhogott, Olivér már szívesebben leállt volna, de most meg félt attól, hogy valaki, aki ugyanúgy nem lát, mint ő, hátulról beléjük rohan. Végül mégis félrehúzott. Ott valami szélesebb padka volt, s megkockáztatta. De ekkor már dörgött, csattogott is.

Az ítéletidő valami húsz percet vagy félórát tarthatott, majd újra csendes esővé szelődült.

– Na, azt hiszem, elindulhatunk!

Jelzett és indított.

– De állj már meg! Hol a stopposunk?

Zsuzsa vette észre, hogy nincs sehol. Miután a kényszerű álldogálás egész ideje alatt némán gubbasztott a hátsó ülésen, mint valami varjú, most meg nincs. Vissza kellett menni.

De ott se volt.

Mit tegyenek? Egy darabig ordítottak, hogy: „Halmi úr! József!”, de aztán csak el kellett indulni. Reménykedtek abban, hogy az úton járók közül valaki csak felveszi. Vagy már talán fel is vette. Egy merészebb vezető, aki nem áll le a zivatarban sem.

De azért még elég sokáig nyomta a lelküket az eset.

Vajon hogy tűnt el? Biztosan egy mennydörgés idején nyitotta ki az ajtót! De vajon miért? Meglátta tán a barátját? Nem tudták eldönteni.

Széki Olivérnek nem éppen az volt a gyermekkori álma, hogy fogdoki legyen. És lett volna talán esze egyébhez is, szerinte fontosabb dolgokhoz is, csak éppen... mint sok más fiatalnak, türelme nem volt elég. Így tehát, amikor egy felelősségteljes pillanatában özvegy édesanyjára gondolt, úgy határozott, hogy azt teszi, amit ő tanácsol.

– Ha rám hallgatsz, akkor Bertalant követed – mondta Székiné.

Bertalan az unokabátya volt és igen jól be volt már cövekelve Vigyázóváron. Érthető tehát, hogy etalonként szolgált az anya számára. Persze Bertalan valóban maga választotta az utat, amit követett, míg Oli állandó kielégületlenséget érzett, nem akkor, amikor épp dolgozott, mert mindenféle munkát lehet tisztességgel, lelkiismeretesen végezni, de akkor, amikor néha elgondolkozott az élete értelmén. „Ha legalább általános doki lennék! Akkor lehetnék mondjuk sebész, kutató orvos, vagy akármi, ami adódik! De innen?” Így gondolkozott. Akkoriban kezdődött meg az elmekórtannak az a szárnyalása, amely azóta is tart. Oli egy ideig meg is próbált lépést tartani az újdonságokkal, legalább ismeretterjesztő szinten, de rá kellett jönnie arra, hogy attól, amit ő olvas, a valódi tudásig még nagyon hosszú az út. Csak keserű gondolatokat okozott saját magának. Le is mondott azokról az álmokról. Azonban az érdekes emberek társaságát továbbra is kereste. Ők pedig befogadták, mert valóban érdekes gondolatai akadtak néha és azon felül kellemes, vidám embernek is bizonyult.

Persze Bertalan is hozzájárult ahhoz, hogy az a társaság, amelyben ő maga is mozgott, a fiatalembert is befogadja.

Így került ismeretségbe Kalapos Lászlóval, azzal az informatikussal, aki annak idején megjárta a polgárháborús Ukrajnát, s megúsza egyetlen karcolás nélkül. Még meg is gazdagodott akkoriban.

Volt valami társaságnak nevezhető abban az időben, olyan emberekből, akik össze szoktak gyűlni hétvégeken, néha többen, néha kevesebben, s abban a társaságban jelent meg néha Kalapos László is, mint valami körüludvarolt filmsztár, rögtön csodálókat gyűjtve maga köré. Akiket egyébként soha nem kért ilyesmire. De azért udvariasan elviselte őket.

A legközelebbi ilyen alkalommal mesélte el Olivér azt a történetet, amely Aradról visszafelé jövet esett meg velük.

– Halmi Gézának a fia? Érdekes – reagált László. Aki különben akkoriban már nem számított éppen fiatalnak az ötvenes évei vége felé.

– Miért érdekes? – kapott a válaszon a fiatalember.

– Mert én azt hittem, hogy soha nem mozdul ki Pestről. Erdélybe meg éppenséggel nem jön.

– Ó!? – volt a csalódott reakció. Olivér mindenesetre valami sokkal érdekesebbre számított. Valami olyan találgatásra, hogy vajon miért és hogyan tűnt el nyomtalanul az a stoppos, vagy hasonló. Ám Kalapos Lászlót mintha éppenséggel ez egyáltalán nem izgatta volna. Eltűnt, hát eltűnt. Minden bizonnyal oka lehetett rá.

Ezek után a fiatalember elhatározta, hogy Lászlónak, ha lehet, azontúl soha semmit nem fog mesélni. „Ilyen egy nyárspolgár!” Persze, tévedett. Mert a sokat próbált informatikusnak akkor már beindult a fejében a gépezet, le sem tudta volna állítani. Csak éppen szokása volt nem szólni addig, amíg legalább egy kicsit nem járt utána a dolgoknak. „Elvégre lehet, hogy ez az egzaltált srác a történet jó részét csak elképzelte!”

Azután még beszélgettek erről-arról, majd – ősz volt már és korán sötétedett – el is oszlott a társaság. Csak akkor, amikor már mindössze négyen maradtak, a két ifjú ember, Székiné és ő maga, az ajtóból visszafordulva mondott ennyit:

– Azért, öcsém, még megpróbálok utána nézni annak az érdekes eltűnésnek. Én is furcsállom. A legnagyobb zuhogó esőben... valóban nem mindennapi!

És ennyi elég is volt Széki Olivérnek. Meg Zsuzsának is. Most már újra bálványozták Kalapos Lászlót. Lám, milyen kevés elég tud lenni ehhez!

Török Zsuzsa valami két évvel volt fiatalabb Olivérnél. És mint a korából következik is, valódi kezdő a szakmájában. A férfival egy, az imént említetthez hasonló továbbképzés alkalmával ismerkedett meg. Akkor mondta el neki, hogy ott szeretné hagyni a munkahelyét, nem azért, mintha a szakmát ne szeretné, de ott, ahol dolgozott akkoriban, olyan volt a páciensek beállítottsága, hogy csak a férfi fogdokit becsülték valamire. Olivér valóban hallott arról a helységről, többek között azt is, hogy amit a fiatal kollégája mond, alighanem teljesen igaz. És mégsem ez volt a főoka annak, hogy el akart kerülni onnét.

Török Károly valódi potentát volt Zilahon. Ismert ember, fiatal korában élsportoló. Szeretettel, de szigorúan nevelte a lányait.

Történetünk kezdete előtt néhány évvel divatba jött a szokás, hogy városi emberek darab földeket vettek meg vidéken, s azon gazdálkodni próbáltak. Mivel pedig Törökéknek pénzük is volt akkoriban, hát kinéztek egy ilyenféle kisebb birtokot a városhoz közel eső falvak egyikében. Aztán kiderült, hogy a föld jóval nagyobb és persze drágább is annál, amit megengedhetnek maguknak. De akkorra már nagyon megtetszett az az egész családnak. Mit tegyenek? Volt Károlynak a hivatalban, ahol dolgozott, két barátja. Tőlük kérdezte meg, hogy mi ilyenkor a teendő.

– Nahát! Milyen a véletlen! Nekem is éppen hasonló gondolatok jártak a fejemben. Csak hát... nekem még annyi pénzem sincs, mint neked! Ne társuljunk?

Társultak hát. Hárman. Egy darabig ment is a dolog, de egy idő után a harmadik barát mégis csak kivált. Miért? Nem részletezte. No, akkor kifizették, s menjen Isten hírével! Ketten maradtak. Akkor meg Törökék kellett időlegesen beszüntessék a kert művelését. Érettségizett a két lány, továbbtanulással kellett törődni, nem a mezei munkával. Pedig az aztán igazán a nyugalom szigete lehet egy olyan állandó stresszeknek kitett ember számára, mint egy könyvelő. De hát, nem lehet.

Beletelt két évbe is, mire Károly úr megint ki tudott látogatni a kertjébe. Pedig ott volt végig egy macskaugrásnyira.

Hogy meglepődött aztán, amikor a kertben egy vadidegen embert látott tevékenykedni!

– Hát maga meg kicsoda?

Az idegen elég udvariasan bemutatkozott, hogy ő ez és ez volna, hát az úrban kit tisztelhet?

– Én ennek a kertnek a tulajdonosa vagyok.

– Az pedig nem lehet, mert én vagyok az!

– Hogyan?

– Megvettem. Eladta nekem az előző tulajdonos. – Bemegy, hivatalos írást hoz, hogy né, ez és ez, eladta neki a kertet, mint addigi tulajdonos.

Károly úr nem bírt a lábán állni. Le kellett üljön. Szóval a régi barát az ő híre-tudta nélkül eladta a kertet. Amelynek ő volt a többségi tulajdonosa. Hisz a nagyobb részt ő fizette ki.

Valahogy hazament akkor. Otthon lefeküdt és soha többet fel nem kelt. Heveny infarktus végzett vele kevesebb mint két óra alatt.

Heléna asszony egyedül maradt a két lánnyal. Jó lányok voltak, mindkettő ösztöndíjas. Aztán – az egyetem elvégzése után nem sokat válogattak, elfogadták az első munkahelyet, amit el tudtak kapni. Így jutott Zsuzsa abba a faluba, ahonnan épp el akart jönni. Akkor már lehetett is, mert Heléna, aki még távolról sem volt öreg nő, akkoriban talált magának egy társat, aki talán segítségére lesz az élet nehéz és kacsaringós útvesztőjében.

– De hát gyere hozzám, Miklósfalvára! Hidd el, jó hely és mindenképpen szükség van egy váltásra!

Zsuzsa csak rövid ideig tépelődött. Hamar kész volt a döntés. Miklósfalva ugyan távolabb volt egy kicsit, mint az a hely, ahol előbb dolgozott, más megyében is volt, de ez inkább előny volt, mint hátrány. Unta már Kálmánt, a mostoha apa-jelöltet, olyan sokszor látni. Jobb lesz távolabb.

No, az is igaz, hogy Oli nem csupán eredendő szívjóságból ajánlotta fel az állást a fiatal kolléganőnek. Meglátta biz ő benne a nőt is, nemcsak a versenytársat.

Ennek már valamivel több mint egy éve. Azóta tart a kellemes, kollegiális viszony közöttük, de annál egy lépéssel sem kerültek közelebb egymáshoz. Miért? Nem tudni. Talán Olivér vette túlságosan komolyan az egészszet, talán egyéb miatt? Pedig akkor már a két család is ismerte egymást.

Mégis! Zsuzsának Miklósfalván bérelt lakása volt, Olivér pedig? Ő Vigyázóvárról járt ki, naponta.

A levél

Néhány nappal az előbb leírtak előtt, egy férfi haladt a vigyázóvári főtér felől a buszállomás irányába. A férfi lehetett olyan negyven és ötven között, komoly, erőteljes megjelenésű. Erre a férfias megjelenésre mindössze egyetlen testi tulajdonsága látszott rácsodálni. Ugyanis rendkívül finom arcú volt, sőt, ha ma még egyáltalán számítana valamit az ilyesmi, akkor azt lehetne mondani, hogy előkelő. Annyira, hogy az már majdnem gyermekesnek hatott. A férfi nem tehetett erről a tulajdonságáról, vele született. Ugyanis valóban arisztokrata volt. Pedig volt olyan periódusa az életének, amikor sokért nem adta volna, ha markánsabb, férfiasabb arcúval rendelkezik. De hát ezt nem ő határozta meg. Rossz nyelvek szerint az a gyermekes arisztokrata arc volt a fő ludas abban a tényben is, hogy e meglelt férfikora idejére is még mindig nőtlen volt.

– Rupí!

A megszólítás halk volt, mintha a megszólaló sajnálta volna, hogy zavarnia kell a másikat. Vagy mintha tán nem is lenne egészen biztos abban, hogy valóban ahhoz az emberhez intézte a szavát, akihez szándéka volt. Aminthogy a buszpályaudvarra igyekvő nem is reagált rá

sehogy sem. A másik ember – a háta mögött jött – azonban úgy látszik, igen komolyan meg lehetett bízva, hogy beszéljen vele, mert nem tágított. Most már valamivel hangosabban szólt:

– Rupí! – aztán megint: – Rupí bácsi!

Most már körülnézett az emberünk, hogy van-e még valaki a közelben, akit a követője megszólíthatott? Nem volt senki. Igaz, emberek jöttek-mentek, de tisztes távolságban, nekik nem szólhatott a név. Ekkor hátrafordult. Bajszos cigány ember volt a megszólítója. Aki azon módon folytatta is:

– Rupí bácsi! Nem emlékszel rám?

No, ekkor már kezdett derengeni valami a fejében. Olyan nyolc, tíz évvel előbb, az életének egy nehéz szakaszában történt, hogy hónapokig egy cigánytelepen kellett meghúzza magát. Akkor hozta össze a jósorsa Gábor Gazsi bácsival, aki átsegítette a legnehezebb időszakon. Még csak nem is egyedül dekkolt ott, hanem másodmagával. Hát akkor kapta a Rupí nevet. Egyszóval, ez az ember...

– Hát a Gazsi fia vagyok! A kicsi Gazsi! Nem ismersz meg?

– De! Most már igen! Bocs, de olyan rég volt már. Van valami, vagy csak beszélgetni akarsz?

– Van hát! Olyannak ismersz, mint aki csak úgy dumázgat?

Valóban nem olyan volt. Gazsi bácsi igen szigorú rendet tartott a portáján. Fia, lánya mind komolyan volt fogva. Hát azért a mi emberünk így folytatta:

– Fontos az, amit mondani akarsz, Gazsikám? Sürgős? Mert amint látod, a buszállomásra megyek. S nem szeretném lekésni.

– Fontos is, meg sürgős is! Meg tudod hallgatni?

– Attól függ, mennyi idő alatt tudod elmondani!

– Két perc!

No, annyi van, gondolta magában a buszhoz igyekvő. Még öt is, ha szükséges.

Attól fogva rendes ritmusra csökkentette a lépteit és igyekezett odafigyelni a másik férfira. Öt perc után aztán elváltak az útjaik, s ő megint megszaporázta. Most már még fontosabb volt, hogy el ne késsen.

De mi volt az oka annak, hogy Galambhegyi Mátyás feltétlenül el akarta érni azt az autóbust? Nem más, mint az a rövid levél, amelyet egy nappal azelőtt talált a számítógépén, s amely egy olyan régi baráttól jött, akit évek óta nem látott. Még csak nem is hallott róla. Így szólt a levél:

„Szia Matyi! Ne haragudj, hogy zavarlak, de pillanatnyilag nincs kihez forduljak. Aki-
ket mostanában láttam, vagy találkoztam velük, nem zavarhatom, majd úgyis megtudod,
hogy miért! Pillanatnyilag legyen elég annyi, hogy kérlek, gyere el hozzám minél hama-
rabb. Azt a csatolást pedig, amit látsz – talán még meglesz addig, míg ezt a levelet
megkapod – töltsd le és tedd biztos helyre. Kalapos Laci többet mond majd, ha látja.

Régi barátod, Pali”

Ez a „Pali” igazából Pável Petrovics Örgest volt, orosz, sőt tatár származású férfi, valamivel idősebb, mint ő, és aki meglehetősen viharos ifjúkora elmúltával úgy döntött, hogy nem a hazájában, hanem itt az országban fog végleg letelepedni. Csak sejteni lehetett, hogy mik voltak erre az indokai. Talán korán elhunyt feleségének az emléke, talán régi barátok, vagy éppenséggel az apja, Pjotr Ivanovics halála? Esetleg mindegyik együtt, vagy az is lehet, hogy

még valami. Annyi biztos, hogy a hosszas erdélyi tartózkodás alatt tökéletesen megtanult magyarul. Most már minden ismerősenek „Pali” volt. Annak a hosszas itt tartózkodásnak mindössze egy megszakítása volt, néhány éve. Igaz, akkor meg is fogadta, hogy ide többet nem jön. Azóta azonban úgy látszik, megváltoztatta azt az elhatározását. De azt már valóban a Vanna emléke miatt.

Mátyás tehát azt tette, hogy letöltötte mind a levelet, mind a csatolmányt, fel is tette egy stick-re, amelyet még aznap elvitt mindenestől Kalapos Lászlónak. Hogy aztán ott mi történt azokkal, s mi nem, azt nem tudta, csak sejtette. Vagyis, hogy tovább másolták, s valami két vagy három példányban ki is nyomtatták. Jól is volt ez így, mert Matyi hazamenve nem találta többet a gépén sem egyiket, sem a másikat. Attól aztán rá kellett jönnie, hogy igen fontos lehetett valakinek az a levél. Vagy a csatolmány. Ha nem volt rest betörni az ő gépébe és elpusztítani mindkettőt.

Mátyás nem volt informatikus. Geológus volt. Így tehát nem értett ahhoz sem, hogy hogyan kell egy végleg letörölt lapot újra láthatóvá tenni. De nem is állt szándékában. Ő megtette, amire a barátja kérte, s legyen annyi elég. Mindenkinek!

A barmodi buszon is mind a történtekeken filózott. Hogy mit akarhat még tőle Pali? Vagy, hogy mi is van abban a csatolmányban? Mert elolvasni nem tudta. Annyit látott belőle, hogy valami ismeretlen írással, ismeretlen nyelven valami szöveg, illetve a végén valami képletek vannak ott. De a képletekben használt szimbólumok is merőben idegenek voltak számára. Még a székely rovásíráshoz hasonlítottak azok a jelek (betűk?) a legjobban. Mostanában ez úgyszólván divat. De ha úgy van, akkor viszont nem magyarul íródott az a szöveg. Mert teljesen érthetetlennek bizonyult.

„Mintha oroszul lenne!” dünnyögött hozzá, amikor végre elhatározta, hogy sutba vágja az egészet. Majdnem ráhibázott.

A meglepetések Barmodon folytatódtak.

Pali nem volt otthon.

– Elment valahová! Már két napja – mondta a szomszéd néni, mint egyedül otthon levő a környéken. (A többiek éppen szüreteltek. „nem lophatja a napot mindenki!”).

– Hová ment?

– Nem tudom. Nekem nem szólt. Jöttek érte, s velük ment. Ketten jöttek.

A néni a vállát vonogatta. Mátyás viszont határozottan rosszat sejtett. Vajon mennyire volt jószántából az az elmenetel?

– Kocsival voltak? Azok, akikkel elment.

– Azzal hát! Nem is gyalog!

– Mondja, néném! Van kulcsa a házhoz?

– Van, lelkem!

– És bemehetünk?

– Be hát! Én is szoktam. Ezért, azért...

De a házban rend volt. Nem vallott semmi sem erőszaknak még a halvány nyomára sem. Mátyás fellelegzett. Persze az, amit ő látott tévében, olcsó amerikai filmekben, alighanem igen távol állt a valóságtól. De mégis megnyugodott kissé. És mivel megnyugodott, megkérte a nénit, hogy zárja be megint az ajtót, és távozott. Ám most már az idős nő kérdezett:

– Ugye, nincs semmi baj?

– Én úgy látom, hogy nincs – felelte. Ám azért elment a rendőrségre is.

– Nem tudok semmi atrocitásról – jelentette ki az ügyeletes rendőr.

Akkor aztán Mátyás is a vállát kezdte el vonogatni. Hogy ő mindent megtett. A rendőr, láthatóan megkönnyebbülve, buzgón helyeselt. Még mondta is, hogy gondja lesz arra a házra, ha a gazdája egy napon belül nem jönne haza.

– Értesítem?

Matyi vállat vont.

– Minek? Mit tudok én megtenni, amit önök nem?

– Igaz – válaszolt a rendőr. És ezzel a dolog ad acta volt téve.

Kalapos László először a Mátyás levelét kapta meg, a csatolmánnyal együtt, majd három nap múlva Széki Olivérrel is beszélt, s akkor értesült a fiatal Halmi eltűnéséről. „Vajon mostanában mindenki hozzám jön a problémáival, vagy pedig összefügg a kettő?” morfondírozott magában. De hiába gondolkozott, csak nem tudta eldönteni, hogy melyik lehet igaz a két feltevés közül. Várjon, vagy próbálja meg kibogozni? Ez volt a következő kérdése.

Már voltak olyan időszakok, amikor a környezetéből mindenki hozzá fordult az ügyes-bajos dolgait megoldani. Tudta azt is, hogy körülbelül miért volt ez így. Informatikus volt, tehát szokva volt a problémamegoldás levezényléséhez, s végig tudott kísérni gondolatban egy folyamatot, a legkisebb összetevőkre is odafigyelve. Ehhez járult még az a tény, amit általában tudtak róla, hogy ifjúkorában végigmasírozott egy polgárháborún. Ami önmagában nem volt sem különösebben veszélyes, sem különösebben veszélytelen. Vigyázni kellett. Ez volt a titka. Vigyázni pedig tudott.

Az utóbbi időben azonban nem nagyon akaródzott neki, hogy minduntalan a mások gondjaiban vágkáljon. „Nem vagyok én pszichológus! Miért nem fordulnak Andráshoz?”

Most már legszívesebben otthon ült volna, hogy a saját dolgaival törődjön. Még nem is volt olyan rég, hogy egy afféle problémamegoldó munkája során súlyosan megsebesítették. Akkor egy időre elege lett az ilyesmiből.

De annak a csatolmánynak nem tudott ellenállni. Két oka is volt annak. Egyrészt ismerősnek tűnt, mintha már valahol látta volna, másrészt pedig, és ez volt a fontosabb ok, folyékonyan tudta olvasni. A rovásírást is ismerte, arra meg éppen könnyen rájött, már az első oldalon, hogy... ukránul van írva.

Volt még egy oka annak, hogy nem dobta el azonnal az egész irományt. Olvasmányos volt. Mint a műszaki emberek általában, László is szerette a fantasztikus irodalmat. Ha jó. Már pedig ez jó volt. Valami húsz sűrűn gépelt oldal, egész lebilincselő módon megírva. És még hihető is volt. Pedig volt abban minden, haldokló sugárfertőzött ember, halálból visszahozott házaspár, alig hihető orvosi beavatkozások sorozatai és ha még mindig nem lenne elég, megfejelve mindez néhány időutazással. Fura volt, de élvezetes. És épp azért, mert olyan volt, csak valahol a közepe táján vette észre, hogy az biz nem is fikció. Hanem a saját történetét írta le benne valaki. Az élete egy részét. Akkor jött rá erre, amikor a történet fordulatosága mellett már a nevekre is tudott figyelni. És azoknak a neveknek a legnagyobb része olyan embereké volt, akiket ő maga is ismert.

Persze tudta azt, hogy Pável Petrovicsnak a fiatalsága idején olyan kalandjai estek meg, amelyeket mélyen eltitkolt mindenki előtt. Most már azt is tudta, hogy miért. Nehogy hülyének nézzék!

Mármost: Pável Petrovics valóban atomfizikus, ha nem is éppen a leghíresebbek közül való. És az orvostársadalom elitjéhez is sok köze volt. No, akkor ez nem más, mint a saját kalandjának a leírása. „De milyen érzékletesen tud írni ez a Pali!”

Ám aztán hirtelen, minden átmenet nélkül, más jutott eszébe. Hogy ha ez itt saját élettörténet, akkor a másik papíron (ekkor már nyomtatott formában volt, hogy könnyebb legyen olvasni) a képleteknek is kell, hogy valami közük legyen a valósághoz!

Olvassa: igen. Hihető. Hogy alkalmazhatók-e, azt nem tudta. Nem is gondolkozott rajta, hanem, mivel a történet érdekes volt, inkább azzal folytatta.

Este tizenegykor még mindig olvasott, sőt rajzolgatott is, akkor jött be az édesanyja, hogy most már lefeküldhetne, mert ő maga speciel szeretne aludni. De még félálomban is az energia koncentrálásának módzatai jártak az eszében. És, hogy vajon lehetséges-e mindez a gyakorlatban? Vagy kaptak valami segítséget is annak idején? És ha igen, akkor honnan? Nem tudta eldönteni. Vajon Pali meg fogja tudni mondani, ha megkérdezi?

Vándorló iskola

Van ***** városában egy egyszerű földszintes épület, valahol félúton a főtér és a vasútállomás között. (Nem Vigyázóvárról van szó, mert annak nincs vasútja, következésképpen már állomása sincs). Valamikor, a kommunizmus idején inasiskola működött abban az épületben. Valami kevés máig megmaradt abból az iskolából, de most már sokkal kevesebb a diák. Kevesen tudják, hogy az az épület óriási nagy, s az iskola csak a főutca felé eső részt tölti ki. A nagyobbik rész hátul van, a nagyjából párhuzamos, sokkal jelentéktelenebb utcára nyílik. Azt az épületrészt, úgy hírlík, egy nagyon gazdag és befolyásos ember bérli. Állami tulajdonban lévén, megvenni nem tudta, mert nem eladó. Az a bérlő szintén valami iskolafélét működtet ott a hátsó traktusban. Teszi pedig ezt minden feltűnés nélkül. Valami négy éve van ez így, azelőtt az az intézmény nem ott volt, hanem egy másik városban.

Az egész mintha éppen azzal a céllal lenne így elrendezve, hogy mindenképpen kerüljék a feltűnést. Talán fölösleges is a nagy igyekezet, mert a város népe egyáltalán nem kíváncsi természetű. Aki pedig tudja, hogy mi is az igazság, az nem bolond mindenkinek elmondani. Igaz... nem is kérdezi senki. Van, hát van. Régebben nem volt. Aztán egy bizonyos idő múlva megint nem lesz. És eltűnnek vele együtt a katonás tartású tanárok, a ravasz képű hivatalnokok és a fiatal diákok is. Mind szótlán egytől egyig. Nem e városból valók, nem is kötődnek semmilyen formában hozzá.

Dana ezen az őszön, annak is az elején, tehát valamivel az előbb leírt események előtt, egy asztal mellett ült, hintázta magát a szék két hátsó lábán és olvasott. Ebben különbözött a vele egykorú fiataloktól, hogy szeretett és szokott is olvasni. Könyvet. Nem magazinokat, nem bulvárt, még csak nem is újságot és semmiképpen nem valami tableten, hanem klasszikus, régimódi könyvet. Mint épp most is. Tehette. Nem tartozott már az iskolához, azt a nyár folyamán befejezte. Valami állást is kinézett már neki az instruktora, abban kölcsönösen megegyeztek, hogy az jó lesz.

Nyílt az ajtó. A háta mögött volt és nem is nyikorgott, mint általában az iskolákban szokása az ajtóknak, Dana mégis észrevette. Nem fordította hátra a fejét, csak a szeme sarkából látta,

hogy éppen az ő instruktora jött be. A férfi persze az egész csoportot tanította, de a csoporton belül is volt még egy kisebb csoport a kedvenceiből, akikre különösen figyelt. Dana közéjük tartozott.

A férfi elégedetten nyugtázta, hogy a lány észrevette, valamint különlegesen még azt is, hogy nem fordult feléje a fejével. Vagy pláne a féltetével, mint szokták egyesek.

– Olvasol?

A lány a fejével intett, hogy igen. Ez igazából tiszteletlenség volt, de Dana az elit diákok leg-elitebbjéhez tartozott, neki el lehetett nézni. El is kellett, mert – alig néhányad magával – ő volt a jövő. Hogy minek a jövője, az persze majd később válik el.

Az instruktor bólogatott. Majd:

– No, ha szeretsz olvasni, akkor adok most neked én valami olvasnivalót. Hanem előbb hadd lássam, mit olvasol most!

Mutatta. A férfi látta, hogy a lány Mircea Eliade egyik könyvét tartja a kezében. Tanulmányok és novellák felváltva voltak benne.

– Jó az ízlésed! De hát ezt is vártam tőled. No, itt van – elő is húzta az emlegetett olvasnivalót. Vékony könyv volt. – Ez csak a legszigorúbban vett lényeg! Hamar elolvashatod. Mennyi ideig is maradsz még nálunk?

– Két hét, három hét. Amíg munkába tudok állni.

– Jó! Az alatt nyugodtan elolvashatod! Sőt, véleményt is alkothatsz róla. Hát hagyd most Eliadét, úgyis biztos vagyok benne, hogy már sokszor elolvastad. Akár most is ideadhatod, majd én viszem be a könyvtárba. Te pedig foglalkozzál ezzel!

A lány engedelmesen odaadta a kezében tartott könyvet, s a másik után nyúlt. Közben mondta:

– Nagyon gyorsan olvasok. Akarod, hogy hamarabb referáljak?

– Mikor tudnál?

– Sürgős?

– Voltaképpen igen. Egy hét? Jó lenne? Nem akarlak siettetni! Azt akarom, hogy figyelmesen olvasd, ne siesd el! De mégis... jó lenne minél hamarabb! Jó neked az egy hét?

– Jó nekem – mondta a lány. És ebben maradtak. Még csak annyit tett hozzá a férfi, hogy:

– Ha bármit nem értesz, vagy kétségeid lennének, azonnal fordulj hozzám! Megvilágosítom, amennyire lehet. Csak hát... az egész eléggé idegesítő.

Aztán eltelt a hét és Dana már várta, hogy hívatják. A rendelkezésére álló idő alatt szorgalmasan, mint szokása is volt, átrágta magát azon a vékony könyvön. Jegyzetet nem készített, az szigorúan tilos volt. De a fejében minden megmaradt, amit lényegesnek ítélt. Meg még az is, amit nem egészen értett.

Ám a főnöke csak egy nap késéssel hívatta. És mindjárt a lényeggel kezdte:

– Nos tehát, mi a véleményed?

– Nem vagyok fizikus. Nem is nagyon értem, hogy miért engem kérdeztél. Alig értek belőle valamit.

– Azért, mert tudom, hogy benned megvan a bizonyosság képessége. És tudni akarom, mindenki más előtt tudni akarom, hogy megvalósítható-e egyáltalán ez az egész? Addig még nem is terjesztem senki elé. Csak ülök rajta csendben, s emésztetem.

Dana elég sokáig hallgatott, mielőtt válaszolt volna. Aztán azt mondta:

– Ha ez nem valami fikció, és nekem egyre inkább úgy tűnik, hogy az, akkor az egész azt jelenti, hogy egyszer már megvalósították. Valakik. A legnagyobb csendben. Ismétlem, nagy a valószínűsége, hogy fikció. De ha mégsem az, akkor a következményei beláthatatlanok. Csak hát sajnós – és Dana itt szomorúan tárta szét a karját – én bizony költöttnék találok.

A főnöke bólogatott hozzá. Aztán felállt a helyéről és egy polchoz ment, levett onnan valamit. Amikor a lánynak átadta, láthatóvá lett, hogy csak egy jelentés.

– No, olvasd!

Dana gyorsan átfutotta azt a jelentést. Közben egyre jobban összevonta a szemöldökét és az arca is szigorú figyelmet árult el. A főnök viszont épp ellenkezőleg, vidámabb lett.

– Szóval – Danának egészen kiszáradt a torka a nagy izgalomtól, alig tudott beszélni – már volt egy kísérlet. Néhány évvel ezelőtt. Milyen eredménnyel?

– Az eredmény egyelőre kizárólag elméleti volt. Meg néhány nem várt nehézség is közbejött. Nem jól válogatták meg az embereket sem. Meg is haltak néhányan. Persze nem a kísérlet miatt. Elég volt ahhoz csak a lehetősége is. Na de! Mit szólsz hozzá ezek után?

– Szinte lehetetlen – suttogta a lány és az asztalon álló pohár víz után nyúlt. – Ha ez igaz... már pedig igaz kell legyen, ha egyszer már jelentés is készült róla. Egyszerűen nem hiszem el, hogy egy ilyesmi csak úgy az ölünkbe hullt! Aki ezt végig tudja vinni, az óriási hatalmat kap a kezébe! Emberfölötti hatalmat! Egyszerűen elképzelhetetlen!

–Jó! Egyelőre még nem tartunk ott. Tudod, hogy mi kell mindehhez?

– Pénz – suttogta Dana. – Rengeteg pénz!

– Úgy van! És ez nagyjából meg is határozza a legközelebbi dolgunkat. Pénzt kell szerezni! Vagy ahogy mondtad, „rengeteg pénzt”. Bárhonnan, bármi áron, ravaszkodással, csalással, lopással, akár szervezett bűnözéssel is, ha nem megy másképp. Utólag már senki se fogja megkérdezni, hogy honnan van. Az államnak viszont nincs. Soha nem is volt. És ha már itt tartunk, a legszigorúbb titoktartást kell megfogadnunk. A politikusoknak semmit se szabad megorrontaniuk belőle. Mert elveszik, ellopják, még azon az áron is, hogy az életünk rámegy. Ezt gondolom, tudod!

Dana bólintott.

– Tudom. De...

– Mit de?

– Szabad tudnom, hogy honnan van? Ez az egész.

– Szabad. A jelentés megvolt nekünk. Hivatalból kaptunk egy példányt. A rendőrségtől. Onnét ahonnan...

– Jöttem.

– Igen. De nem törődött vele senki. Egy nyomozás lezárása volt. Aztán, amikor sikerült megfejtennem, akkor jöttem rá, hogy a kettő összefügg. Mert a könyvecske már megvolt vagy két éve. Csak nem törődtek vele, mert nem tudták elolvasni. Vagyis azt igen, de érthetetlen volt. Egy falban találták, egy holttesttel együtt.

– Gyilkosság! – lehelte a lány.

– Nem. Tudomásom szerint, legalábbis akkor, nem volt gyilkosság. Ami meg azelőtt történt, az annyira lehetetlen, olyan nonszensz, hogy nem is érdemes fárasztanod magadat vele.

Dana ekkor mindennél erősebben gondolt arra, hogy de igen, határozottan fárasztani fogja magát azzal a dologgal, mert érezte, hogy ott valahol összefüggésnek kell lennie. De nem szólt. Elvégre egy nőnek is lehetnek titkai. Még egy ilyen iskolában is. Elbújt hát a szorgalmas, figyelő diák álcája mögé és várta, mit fog még mondani a főnök. De amit mondott, az már nem volt semmi kapcsolatban az üggyel.

– Hát akkor, köszönöm, hogy eljöttél! Most egy hétig megint békén hagylak. Azalatt megjön a kinevezésed is és itthagysz az iskolát! Este még bejövök hozzád – mondta egészen más hangon. Amire a lány megint rábólintott. Hogy értette.

Széki Olivért csak nem hagyta nyugodni az eltűnt ifjú Halmi. De semmit sem tehetett. Egyszer elmondta az egészet Kalapos Lászlónak, aki akkor úgy tett, mintha érdekelné a dolog, de aztán nem történt semmi.

Zsuzsával sem jutottak dülőre a dolgok sehogy sem. Pedig akkor már nagyon szeretett volna tisztán látni abba az irányba is. De semmi. Zsuzsa kedves volt, rendes is, de semmi több. Bátorítás egyetlen szóval, egyetlen tekintettel sem. Lassan már oda jutott gondolatban, hogy hagyja mindkét dolgot, s egyelőre csak a munkájára koncentrál.

Ehhez még hozzájárult a nővére is. Kati ugyanis elhatározta magát, hogy most már férjhez megy. Régi barátja kérte meg, aki a színháznál dolgozott (nem volt színész) s ő boldogan igent mondott. Mit tegyen hát Oli? Jó képet kell vágni hozzá, s dolgozni tovább!

A házasság november huszadikára volt kitűzve. Ne kérdezze senki, hogy miért éppen akkorra, lehet, hogy Sándornak – ez volt a vőlegény – ez felelt meg a legjobban. A dátum mindenképpen vésszesen közeledett.

És ekkor történt, hogy egy szombat délelőttön, amikor mindenki házikábtan járkal a lakásban és a szeme is még félig le van hunyva, csengetett valaki a bejárati ajtón. Oli nagy nehezen feltápáskodott, hogy majd ő!

Aztán kiment és kinyitotta és elakadt a lélegzete.

A legszebb nő állt ott, akit életében látott. Megszólalni sem tudott. De a nő úgy látszik, megszokta már az ilyen reakciókat, mert ő szólalt meg:

– Dana Dumitrescu vagyok, állami hivatalnok. Én vagyok megbízva azzal, hogy a dolgait rendbehozzam.

Aztán, látva, hogy Olivér még mindig csak áll, mint aki gyökeret vert, szintén a nő szólalt meg:

– Talán beengedhetne! Attól még nem lesz baja senkinek.

– Dolgaim? Rendbehozni valók? Olyan nekem nincs. Igyekszem, hogy minden rendben legyen körülöttem.

– Semmi? Éppen semmi?

– Higgysd el hölgyem, hogy nincs. Még az adóhivatallal is rendben vagyok. Ha talál hibát, azt csak az ő hibájuk lehet. Illetve...

– Illetve?

– Illetve ami esetleg lenne, az sem az én problémám. Sőt, annyira hihetetlen, hogy nem is érdeklődik iránta senki – mindez a beszélgetés már odabent zajlott, ahová, röpké határozatlanság után, Olivér mégis csak behívta a váratlan vendéget.

– Azért mégis, nem bánnám, ha elmondaná.

És Olivér elmondta. Hogy nemrég egy stoppost vett fel, s az az illető, az esőben egyszer csak eltűnt. Mint az a bizonyos számár a ködben, a mondás szerint.

– No lám csak! És mennyire biztos ez?

– Nagyon. Tanú is van rá. A kolléganőm. Mert éppen egy továbbképzésről tartottunk hazafelé.

– Ismerte valamelyikük azt az embert?

– Addig nem. De aztán bemutatkozott. Az apját ismerem. Vagy legalábbis tudok róla.

– És ha nem is ő volt? Csak annak mondta magát?

Olivér a vállát vonogatta.

– Az is lehetséges. Most már soha nem fogom megtudni.

– Na! Ne légy olyan kishitű – mert egy negyedóra után már tegeződtek. Ezt Dana ajánlotta, s mivel nő is volt, meg szép is volt, Olivér szívesen elfogadta. Közben Székiné kávéhozott nekik s magában meg is jegyezte, hogy milyen szép és kedves ez a Dana. Nem mint a fiának egyik-másik ismerőse. Mert, mint anyához illik, azonnal kombinálni is kezdett.

A beszélgetés aztán folytatódott, s újabb félóra után Dana azzal ment el, hogy nagyon hamar újra eljön. Akár megtudott valamit, akár nem.

Ezek után már semmiség volt Kalaposékat is meglátogatni, s megtudni tőlük, hogy hogyan örökölték a házat és kitől, hogy ki volt az a holttest és hogyan került a falba, meg még sok más egyebet is. Sem az idős hölgy, sem a fia nem csináltak titkot belőle. Aminek aztán az a következménye lett, hogy Dana nagyon elgondolkodó lett, miután tőlük elvált.

„Halált énekelni valakinek? Létezik ilyesmi? És hatásos? Vagy csak valami misztifikáció? De ha az, akkor ki misztifikál és milyen célból?” elhatározta, hogy megkérdi a volt főnökétől. Nem is várt sokat, már másnap visszament a városba, ahol két évig tanult. Nagyon intenzíven méghozzá.

A csengetésre főköttős apáca jött ki csoszogva a kapuhoz. Mondta Dana, hogy az iskolába akar bemenni és *** *-t keresi.

– Iskolaaaa? Itt csak mi vagyunk.

– Jó, de egy hónapja...

– Akkor is csak mi voltunk. Lányom, mi már ötszáz éve itt vagyunk ebben az épületben. Hidd el!

Dana köszönte szépen, neki ne mondjanak ilyesmit, mert nem ő a református püspök. (Tökés Lászlónak mondott ilyesmit egy ortodox apáca egy a kolostorukban tett látogatása alkalmával, holott éppen ő volt az, aki az egyháza nevében eladta nekik azt a területet valami öt év előtt, amely akkor még üres telek volt.) De az apáca ragaszkodott a kimondott szóhoz. Még meg is toldotta.

– Tudod lányom, több évi küzdelem után a rendházunk megkapta az épület utcafront felőli részét, s most éppen terjeszkedünk. Ezért kicsit rendetlenség van, de igyekszünk a lehetőségeinkhez képest nyugalmat biztosítani a nővéreknek. Erről jut eszembe, nem szeretnél te is belépni közénk? Bár iskolánk valóban nincs, még kolostoriskolánk se. Nem is volt soha!

Dana köszönte szépen, de nem akart. Az apáca sajnált. Még meg is áldotta elmenőben:

– Să te binecuvînteze!... ¹

Amire a lány csak morgott magában, hogy talán hagyjuk a rizsát! De nem tehetett semmit, mert valóban látta, az egész rövid beszélgetés ideje alatt látta, valóban apácák sűrögtek-forogtak kicsit távolabb a folyosón. Amely folyosót ő nagyon jól ismerte.

Gyorsan előresietett hát. Valóban, az épületről lekerült az iskolát jelző tábla. Viszont előtte, az utcán, jókora vasoszlopon hirdette egy másik tábla, hogy itt az Isten anyja születéséről elnevezett kolostor van.

„Nos, ezek hát eltűntek! Magamra maradtam! Nem baj! Azért megteszem, amit tudok! Nem rajtam múlik a többi.”

Egy régi ügy miatt

Széki Olivér nem ismerte személyesen Dumitrescu Anetát. Persze hallotta a hírét a sztár-újságíróknak, hisz azt mindenki hallotta, de nem hozta kapcsolatba a két azonos nevet. Először azért, mert egyszerűen nem jutott eszébe, később viszont arra gondolt, hogy az ilyen vezetéknev nagyon gyakori a román családoknál, lehet, hogy éppen a leggyakoribb.

Kalapos László viszont ismerte, még hozzá jól, ezért, amikor Dana megjelent nála, egy csepp meglepetést sem érzett. Ha hivatalnok, hát hivatalnok. Na és aztán? Bár az utolsó információja a lányról az volt, hogy valami rendőriskolában tanul, de hát olyan végzettséggel is lehet bárki hivatalnok, ha például nem szereti a fizikai gyűrődést, vagy az eredményei nem olyan fényesek, hogy komolyabb rendőri karrierre számíthatna. Mint tudjuk, a helyzet éppen fordított volt. Dana kiváló volt a rendőriskolában, de nem végezte el. Hanem ahelyett átment egy még nehezebb képzésbe. Hogy miért, azt persze nem tudta senki, mert nem beszélt róla. Tilos is volt neki.

Dana viszont megérezte a férfi viselkedésén, hogy a meglepetés ezúttal nem sikerült. Úgy is tárgyaltak, mint egyenlő az egyenlővel. A lány tudta, hogy László vagyonos ember és néhány udvarias szólam elsütése után a lényegre tért. Elmondta, hogy adományra volna szükség egy tudományos kutatáshoz, amelybe szívesen vennék, ha a szellemi kapacitásával is betársulna.

László óvatosan felelgetett, majd azzal váltak el, hogy még meggondolja. Még tán egy kicsit zavarta is, hogy Dana az ott tartózkodása alatt többször is, mintegy véletlenül, abba az irányba nézett, ahol két évvel azelőtt az a bizonyos, valamivel magasabb mint méteres, térelválasztó fal állt. Amelyet lebontottak, s amelyben egy női csontvázat találtak befalazva. De lehet, hogy hallott az esetről. Hivatalokban pletykás népek is szoktak ülni. Különben is, senki nem csinált titkot az egészről. Szívesen elmondta hát Danának a ház renoválása körüli kalandokat. Rendőri nyomozás is volt, még a nevét is tudták a szerencsétlen nőnek. Kinga volt a neve. Az akkori főügyész Amariei Ionutz bízta meg valami megfigyeléssel a vizsgálati foglyokat illetően, de az akció rosszul sült el. A cellatársak valahogyan megtudták, hogy ki az, aki

¹ Áldjon meg (az Isten)!

közéjük került – nem volt nagyon nehéz, Kinga a főügyész titkárnője volt – és minden lehetséges módon kínozták. Mégsem abba halt bele, hanem, de ez már egész biztosan csak ráfogás, egy látogatója kíméletből „halált énekelt neki”. A főügyész, aki titokban szerelmes volt a titkárnőjébe, de bizonyos okok miatt nem mert neki szólni, egészen megvadult az eset kapcsán. Mindent megtett a cellatársakkal, amit törvényesen megtehetett, tán még túl is ment a határon, de nem nyugodott meg. És röviddel azután elkezdett megváltozni. Hogy miben állt az a változás, azt valami okból nem közölték Danával. De ő így is eléggé sajnálta a pórul járt párost. Amikor elment, László gondolkozni kezdett az eseményeken. Elemző elme volt, könnyen ki-kétszerkettőzte, hogy valami történni fog, vagy talán már történik is. De mi? Ezt egyelőre nem sejtette. Így aztán arra az eredményre jutott, hogy legjobb lesz kívánni.

A várakozás Galambhegyi Mátyás szerint is üdvös dolog. Bár határozottan idegesítette az, amit a fiatalabbik Gábor Gazsi elmondott neki abban az öt percben, mégis úgy határozott, hogy egyelőre nem tesz semmit. Talán az lesz a legjobb, ha megvárja, amíg az a két cigány ember, akiről Gazsi beszélt, megjelenik, s valami bővebbet is mondanak. Hát mondtak is.

- Nagyon félünk – ezzel kezdték. – Higgye el, mérnök úr, szörnyen félünk!
- És igazából miért?
- Mert valaki állandóan jön utánunk. Úgy követnek, mint a kutyák, ha szagot kapnak.
- Oké, ezt értem. De azt nem tudjátok, hogy miért követnek?
- Hát azért a régi dologért! El akarnak hallgattatni! Örökre. Gazsi nem mondta?
- De mondta. Csak én töletek akarom hallani!

Akkor elmondták ők is, egymás szavába vágva, egymást kiegészítve. Hogy már nagyon régen, tehát „akkor”, még fiatalok voltak, megkereste őket egy ember azzal, hogy nem akarnak-e részt venni egy jó tréfában? Megviccelnek valakit, két embert, aztán majd nagyot nevetnek a végén, hogy azok ketten hogy megijedtek. Ők eleinte nem akartak kötélnek állni, mert tapasztalatból tudták, hogy az ilyen viccelődésnek mindig csak a szegény cigány issza meg a levét. De az az ember sok pénzt ígért, és győzködte is őket nagyon, hát csak megcsinálták.

- Mennyit kaptatok? – vetette közbe Mátyás.
- Egy százast.
- Az sok pénz. Fejenként?
- Dehogy! Összesen!
- Na, mondjátok tovább!

Elmondták, hogy a vicc az volt, hogy be kellett szaladni ahhoz a házaspárhoz az elülső ajtón, megfenyegetni őket késsel, s aztán kiszaladni a hátsó ajtón. Csak hát hiba csúszott a dologba, mert azt a két embert igazából is megölték, őket meg azonnal megfogták és elvitték a rendőrségre. Hiába bizonygatták, hogy nem ők voltak, a végén már ők maguk is majdnem elhitték, hogy ők voltak a ludasok, hiszen teremtett ember nem volt akkor azon az udvaron.

Amíg mondták, a két meglett ember el is sírta magát és úgy mesélték azt a régi gyilkosságot, zokogva, meg-megszakítva. Ültek akkor a börtönben jó sokat, de végül a bíró kiderítette, hogy mégsem ők voltak, s szabadon eresztette őket.

És most megint csak őket üldözik.

– Jaj! Nincs nekünk nyugodalmunk sehol a földön! Mindenhol el kell menjünk! Meg vagyunk átkozva! Ilyen a cigány szerencséje!

Mátyás egészen meghiúsult, látva, hogy két meglett ember maszatásra törölgeti az arcát a könnyektől, s úgy meséli el, sok év után újra a Csaba és a Tünde halálát. Mert erről volt szó. Talay Csabát és a feleségét ölték meg így akkor régen. Aztán ami arra következett, azt úgy sem hinné el senki emberfia.

No, Mátyást ugyan jól kiválasztották, mert közel s távol ő volt körülbelül az egyetlen elérhető ember, akinek oka volt elhinni a történetüket.

– Na de, emberek! Az a dolog már rég lejárt! Ti is szabadultatok, hát ki üldözne titeket még most is azokért az eseményekért?

A két ember nem tudta. Ők csak féltek. És mivel az ismeretlentől való félelem a legelviselhetetlenebb, tehát annál jobban rettegetek. Mátyás nem tudta, hogy mivel vigasztalhatná őket. Végül azzal váltak el, hogy utánanézz, mi lehet a fenyegető követés, vagy üldözés mögött.

Persze, nem sietett vele túlságosan. Annyit azért mégis csak megtett, hogy harmadnap megint elment Barmodra, hátha Palit otthon találja. Ám az orosz megint nem volt otthon. Megjött, másnapra előkerült, mondta a szomszédasszony, de most, éppen tegnap megint elment. De most már egyedül. És időközben is volt vagy két nap, amikor hiányzott. Ebből viszont Mátyás nem tudta eldönteni, hogy kétszer hiányzott Pável otthonról, vagy csak egyszer, két napig. De úgy vélte, hogy nem is lényeges. Bár igen birizgálta a kedélyét, hogy mi lehet vele. Máskor napokig a házból sem megy ki. Elhatározta, hogy megkérdi Kalapos Lászlótól. Hátha ő tudja.

Akkor, amikor Gazsi és a két rettegő és szomorú ember távozott Mátyástól, hamarosan egy negyedik is csatlakozott hozzájuk. Az újonnan jött igyekezett a lelkükre beszélni, hogy ne tartsanak annyira valamitől, amit nem is ismernek, inkább menjenek vele, még valami munkát is tudna nekik.

– Milyen munkáról lenne szó?

– Ásni kellene.

– Hol?

– A Hollóhegyi Tónál. Amit nemrég lecsapoltak.

A „Hollóhegy” szóra a két emberen újra erőt vett a félelem, de aztán, sok csillapító szó és bőséges fizetség ígérete után csak kötélnek álltak. Ketten. Mert Gazsi akkor elvált tőlük, mondván, hogy ő kereskedő, dolga is van, meg különben is, megtette, amire kérték. Így tehát a következő napon ketten mentek ki a tóhoz. Ahol, az ígéret szerint, lesz majd valaki, aki eligazítja őket. Úgy is lett. Megmutatta, hogy hol kell ásniuk, ha iratokat vagy valami gépezetet találnak, bár ha rozsdás is, azt adják át neki. Ha egyéb értékek kerülnek elő, az az övék lehet. Ettől egy kicsit megvidámodtak, s szorgalmasan ásni kezdtek. De estig nem találtak semmit. Este megint eljött az emberük, számba vette az aznapi munkát, kifizette a bérüket és azt mondta, reggel folytatják. Megint sötétedésig. Ha akkor sem lesz eredmény, akkor elkönyvelik a veszteséget, s mehetnek haza.

Kalapos László látszólag elég rosszkedvűen fogadta a Mátyás újabb látogatását. Főleg, hogy megtudta, Pali állandóan el-eltűnik, mint katonáéknál az a bizonyos hármasszámú céltábla.

– Az ám, még igazad lehet! De vajon kinek a céltáblája? És miért? Egyébként pedig nem eltűnik, hanem emlékezik. A feleségére. Gyászolja.

– De ilyen hosszú idő után???

– Igen. Úgy látszik, valaki vagy valami, emlékeztette rá. Mostanában. De akarod látni?

–Akarom! Sőt beszélni vele!

– Akkor gyere velem holnap. Odategyek. Én is látni akarom! Azt még nem tudom, hogy fogok-e akarni beszélni is. Majd a helyzet eldönti.

A hegyre ma már jól kiépített országút vezet. Igaz, hogy nem egészen a csúcsig, azt elkerüli, de felkapaszkodik egészen addig, ahol a barlang bejárata látszik. Évekkel a nagy hegyomlás után egy élelmes ember barlangfürdőt alakított ki benne, amihez elég sok tényező adott volt. Legelső sorban is a meleg víz. Valamivel magasabb a hőmérséklete a kívátnál, tehát hűteni kell. Hűtik is. Azonkívül hatalmas természetes medence is kialakult az omlás alkalmával. Csak a lépcsőket kellett megépíteni hozzá. Igaz, a föld geológiai szempontból még ma sem teljesen stabil, de ez még csak fokozza a látogatottságot. A ma embere imád rettegni. Amikor nincs arra semmi oka. Más a helyzet azokkal, akiknek okuk is van rá. Azok valahogy... a leg-szívesebben kihagynák.

Nos hát, az országút, ez az északi út, amely összeköti Barmodot a megyeszékhellyel, ott megy el a barlang bejárata előtt, kissé később érintve azt az intézményt, amelynek Dezső Kocsmája a neve. Már több mint száz éve létezik az is ezen a néven, s a kocsmárosnak azóta is mindig Dezső a neve. Persze – felvett név.

A két intézmény között nyílik bal felé az a kanyargós ösvény, amely egy kilátóhoz vezet. Onnét lehet lelátni a völgybe, a Hollóhegyi Tóra. Ameddig létezett. Később a víz utat talált magának, a tó mind kisebb lett, sőt le is csapolták vagy másfél-két évvel ezelőtt.

A mi két látogatónk a kocsmánál szállt ki a kocsiból (Lászlónak volt egy ősrégi furgonja, azzal mentek), ott ugyanis volt parkolóhely és nem is volt teljesen dugig. Mert a fürdő előtt egy tűt sem lehetett volna leejteni.

Néhány kanyar után meglátták a tó maradékát is. Víz már alig csillogott benn itt-ott. Nézelődtek. Tőlük kissé távolabb ott ült az orosz is. Csak úgy gubbasztott magában, sőt úgy tűnt, mintha beszélne is valamit időnként. Leültek hát ők is, tisztos távolságban. Nézték jobb felől a kopár mészkősziklát, s szemközt a másik, alacsonyabb hegyet, amelyet azonban sűrű erdő takart. Mivel kivételesen szép idő volt, még jól is esett ott nézegetni minden irányba. Gondolták, majd csak abbahagyja Pável az emlékezést, s elindul valamerre.

Lent, a volt tómederben két ember szorgalmasan forgatott valami ásonak látszó tárgyakat. Se láttak, se hallottak. Azt persze nem lehetett látni onnan fentről, hogy kik is lehetnek.

Eltelt körülbelül egy negyedóra. S akkor minden megváltozott. Pável, miután egy néhányszor elsuttogta a Vanna nevet, egyszerre felállt a helyéből, mint aki elhatározásra jutott, s feléjük fordult.

Ekkor hallatszott a csattanás. Voltaképpen kettő, de olyan egyszerre, hogy egynek hallották.

„Valahol vadásznak!” ez azonban éppen csak felmerült a fejükben, mert azonnal látták, hogy óriási baj van. Odalent ugyanis a két ásó férfi egyetlen jajszó nélkül, teljesen egyszerre összeesett.

Az oroszra néztek, ő meg rájuk. Ez bizony gyilkosság volt és ők szemtanúk voltak. Persze a lövöldözőt nem látták, egy pillanatig sem, azt sem tudták, hányan lehetnek, de nem is törődtek vele. Ahogy tudtak, futva, nadrágféken csúszkáltak le a völgybe.

Ott látták meg, hogy az áldozatok éppen az a két cigány ember, akik néhány nap előtt Mátyástól reméltek bátorítást. Rögtön látták, hogy nem lehet már rajtuk segíteni. Mivel igen jó térerő van a hegy körül, ezt tudták, azonnal felhívták a rendőrséget. Mentőt is kértek, igazából meggyőződésük ellenére.

Most már meg kellett várni a hivatalos szerveket. Szegény emberek, nem hiába rettegtek annyira! Matyi valami lelkiismeretfurdalás-félét is érzett, hogy miért nem sietett jobban. De belátta, hogy ezt úgy sem lehetett előre tudni.

A rendőrség aztán ki is szállt, a mentőnek már nem volt dolga, egy ügynök kikérdezte őket, ők pedig megmutatták, hogy szerintük honnét is jött a lövés. A szemközti hegyre aztán már csak a rendőr mászott fel. Meg is találta a nyomokat, amelyek – két pár volt belőlük – néhány lépés után a semmibe vezettek. A rendőr káromkodott, hogy itt lenne az ideje már, hogy megszüntessék azt a kocsmat a hegyoldalban, mert túl sok érthetetlen dolog történik erre felé mostanában. Amire Kalapos csak annyit dünnyögött, hogy „na és, ha a kocsmát nem lenne, akkor nem történének?” mert azon a hegyen évszázadok óta történnek dolgok, amikor még a kocsmának a terve sem volt meg. De ezt mindenki tudta.

Azt is tudták mindhárman – a rendőr még fiatal volt, s nem is onnan való – hogy ez a mostani gyilkosság, amely lényegében a szemük előtt történt, szoros, sőt ok-okozati kapcsolatban van azzal a másikkal, a régivel, amikor Talay Csaba és Boros Tünde voltak áldozatok. De hogy miért? Hogy ne tudjanak beszélni? Hogy valami, ami titok volt, az is maradjon? A három ember csak nézte egymást, de nem tudtak zöldágra vergődni. Maradt tehát ki-kí a saját gondolataival.

Csak jóval később, már a kocsiban, szólalt meg Mátyás. Ő is az áldozatokról. Mondván:

– Azért gyalázat! Szegény cigánynak még a nevét se tudta senki. Az egyiket Lónak ismerték, a másikat meg Deszkának. Mégis megölték őket.

Az első meglepetésszerű látogatás után Dana elég rövid idő alatt többször is meglátogatta Széki Olivért. Ámbár az eltűnt fiatal Halmit (vagy azt, aki annak mondta magát, mert semmiféle iratot vagy dokumentumot nem mutatott az állítása igazolására, nem is szokás) nem sikerült megtalálni, azért mégis, mindig akadt megbeszélőjük. A család lassan kezdett hozzászokni, hogy átlagban három naponként esedékes egy látogatás.

– Te tényleg nem veszed észre, hogy mit is akar tőled ez a Dana? – kérdezte Székiné a fiától, még hozzá többször is. Ilyenkor aztán Oli általában hümmögött válasz helyett. Az anya pedig, ha már szóba került (szóba kerítette), nem hagyta veszni a gondolatot.

– Ez a Török Zsuzsi, nem mondom, rendes lány, én is szerettem, de soha nem lesz a párod. Szerintem ő emelkedni akar a társadalmi ranglétrán, és abba egy vidéki fogorvos nem fér bele. Végül is, amióta ismerjük, soha egyetlen szóval, egyetlen pillantással sem adta jelét annak, hogy jó néven venné a közeledésedet.

Nem mondhatni, hogy az anyának egyáltalán ne lett volna igaza.

Zsuzsával ellentétben, és ez a Székiné számára jól látható volt, Dana igenis könnyen érzékelhető jeleket küldött Olivér irányába. Ugyan vak kellett volna legyen a férfi, ha észre nem veszi azokat. Persze a fiatalember nem volt vak. Egyáltalán nem volt. Ennek megfelelően a beszélgetéseket kirándulások követték, s amikor egy két napos kirándulásra is sor került, akkor a két fiatal valóban testi közelségbe jutott egymással.

A sok beszélgetés, kirándulás, sőt testi együttlét alatt és után Dana arról is meggyőződhetett, hogy a fiú, bár szakmájában is egyre elismertebb, korántsem „szakbarbár”, hanem épp ellen-

kezőleg, mindenre figyelő, nyitott elméjű ember. Sőt, a megszerzett információkat fel is dolgozza, értelmezni is képes. Amellett, mint önmagára utalt, igazából kényszervállalkozó, a munkáját megszervezni is képes. Vagyis előreláthatólag jól megfelel a lány terveinek. Amely tervekről persze Olivér akkor még semmit sem tudott. Később is csak annyit, amennyit Dana közölt vele.

Azon viszont, hogy Dana mindvégig magyarul társalgott, a férfi egyáltalán nem csodálkozott. Ismert, hogy sok olyan ember van, aki román nevet visel, de szívesebben beszél magyarul. Csak a Fennvaló tudja, hogy mikor és miért kaptak egyes családok román nevet, s miféle hivatalnok volt az, aki valamikor régebben elkeresztelte őket. Van bizony az ilyesmi még fordítva is. Hisz ismeretes olyan Bátori, meg Rákóci (sic!), aki magyarul nem tud, vagy valami okból nem akar beszélni.

De mi is volt a Dana terve Széki Olivérrel? Avagy igazából nem is lehetett még akkor TERV-ről beszélni, mert az még a lány fejében sem öltött konkrét formát. Ő akkor még csak a célt látta maga előtt, de azt nagyon világosan. Az a cél pedig nem volt más, mint annak az óriási hatalomnak a megszerzése és felhasználása az ország, de később az egész kelet-európai térség fölött. A cél meg volt határozva, az ahhoz vezető út első része pedig – mint láttuk is – ki volt jelölve:

Sok pénzt szerezni és a megvalósításhoz vezető út fázisait megszervezni. Amihez emberek kellettek, olyanok, akiknek a szervezéshez eszük van és valamelyes munkabírásuk is. Az egyik ilyen ember, időben a legelső közöttük, volt éppen Széki Olivér. Miért éppen ő? A tagadhatatlan képességei mellett azért, mert fiatal volt, erős és főképpen Danának is tetszett.

Hogy pedig a lánynak az elkötelezettségen túl még ideje is volt a munka megindítására, az két tényezőnek tudható be:

Első volt azok közül (időben is), hogy abban a hivatalban, ahol „dolgozott”, igen laza programot engedélyeztek neki. Volt pedig ott összezárva elég sok nő, irigység is volt bőven, de úgy tűnt, Danára valami felső kéz, szem és főleg hatalom vigyázott, senki számára nem volt világos, hogy ki és honnan, mely égi körökből való.

A másik tényező később nyilvánult meg, még az ő számára is váratlanul. Az történt ugyanis, hogy valamikor a Széki Olivérnél tett második látogatás után, de még a két napos kirándulás előtt a főnöknő behívatta Danát a saját, jól elkülönített irodarészébe. Ott aztán közölte vele, hogy új munkatársat kapnak. Úgy látszik, hogy valakik, valahol ODAFENT, úgy gondolják, hogy fejleszteni érdemes a hivatalt, így lett még egy munkahely, már van is rá jelentkező. Az illető már nem fiatal, de annak ellenére még soha nem végzett hivatalnoki munkát. Bár a végzettsége minden tekintetben megfelelő az ilyen fajta állás betöltéséhez. Rá, vagyis Danára vár a feladat, hogy az újonc munkatársat betanítsa. Másnap aztán jelentkezett is az újonc. Nagy meglepetésre nem volt más, mint a lány régi instruktora az iskolából.

– De hát mi történt? – kérdezte a lány, amikor végre kettesben maradtak és egyáltalán képes volt megszólalni.

– Semmi – válaszolta a férfi. – Valóban ide jöttem és valóban itt fogok dolgozni. Az is igaz, hogy nincs tapasztalatom az irodai munkában, tehát ilyen tekintetben a te tanítványod leszek.

– De hát ki vagy te egyáltalán? Két évig voltál a tanárom s az ideálom is, de látod, mégsem ismerlek. Mégis meglepetéseket okozol!

– Pedig igen egyszerű! Valóban Marinau Radu vagyok, az iskolának a tanára. Vagy mondjuk úgy, hogy a VOLT iskolának a VOLT tanára. Annak az iskolának, amelyet hiába kerestél a régi helyén, mert elköltözött. Felsőbb utasításra egyébként, mivel már túl sokan és túl sokat

kezdték tudni róla. Ugyanebből az okból nem is fogod megtalálni. Később sem. És te sem. Ami pedig az ittlétemet illeti, valaki ott fent, olyan fent, hogy még én sem ismerem személyesen, úgy gondolta, hogy elkél neked egy kis segítség. Legalábbis egyelőre. És mivel én éppen elérhető voltam és te is megszoktál már, hát ideküldött engem. De továbbra is te leszel az, aki a lépéseket kisakkozza. Lehet, hogy egy idő után, amikor már nem lesz itt rám szükség, máshol viszont igen, el is fogok tűnni. Addig pedig itt leszek és segítek, amiben tudok. De egyelőre nagyon úgy tűnik, hogy nem sok segítségre lesz szükséged. Te el sem tudod azt képzelni, hogy odafent milyen nagy megbecsüléssel vannak irántad. És még valamit el kell mondjak: nem fogok sokat zavarni! Ezt szigorúan meghagyták nekem és én ahhoz tartom magam. Segítek, amikor igényled, szerintem ez ritkán fog megtörténni, és főleg információkkal fogok segíteni, azon felül pedig azt hiszem, hogy elég ritkán fogjuk látni egymást. Kiosztod nekem az irodai munkát, ellenőrzöd, amikor elvégeztem, én pedig esetenként informálalak téged, amikor úgy gondolsz, hogy szükség van rá, és amikor kéred azt. HA kéred.

Az ősz legvégén, november utolsó hetében volt az, Széki Olivér egyszer csak nem jelent meg a munkahelyén. Az ajtóra kiírta, hogy szabadságra ment, de azt előre senkivel nem egyeztette.

Török Zsuzsának egyáltalán nem esett jól a kollégája nyomtalan eltűnése. Elvárta volna, hogy ha már olyan közeli munkatársak lettek, és ráadásul éppen az Oli kezdeményezésére, tán szólhatott volna, ha már éppen olyan súlyos gondja akadt, hogy semmiképpen nem késlekedhetett a megoldásával. Mert az egészen biztos, hogy nem éppen ezt a ronda időjárást választotta ki pihenés és üdülés céljára.

Aztán rövid időre meg is oldódott a rejtély. Egy nagyon fiatal és nagyon szép nő kereste meg Török doktornőt és mondta el neki, hogy a kollégája állami feladatot kapott, olyat, amit nem utasíthatott vissza. Az ugyanis nagyon hazafiatlan cselekedet lett volna és hátrányos megkülönböztetés lett volna az eredménye. Amit – ugyebár – Török doktornő sem kíván neki.

Abban az időben már nagyon meglazult a kapcsolat a két fiatal doki között. Gyakorlatilag nem is látták egymást, csak néha, délben, túraváltás idején. Sokszor még olyankor sem, ha például egyikük, és az rendszerint Olivér volt, késett egy kicsit.

Zsuzsi csak hallgatta Danát, miközben beszélt és minél tovább hallgatta, és minél szebbnek látta azt a nőt, annál szomorúbb lett. Végül aztán, amikor Dana elmondta a mondanivalóját s elment, csak leült és sírt. Mert igaz ugyan, hogy sohasem bátorította a férfit, de ugyanakkor tetszett is neki. Csak... tartózkodott. Hiszen nő volt. Most már nagyon bánta.

Ráadásul Dana igen udvariasan azt is elmondta, hogy ki ő és honnan jön. Persze mindezt úgy, hogy a hivatal nevét még véletlenül se lehessen érteni sehogy se, az övét pedig alig.

Attól a naptól kezdve Zsuzsi magába zárkózott, a munkáját is mechanikusan, rutinszerűen végezte, s kerülte az érintkezést az emberekkel. Tartott mindez nagyjából december közepéig.

– Akkor már vagy ne ismertem volna meg, vagy jeleztem volna valamiképpen, hogy nincs ellenemre a közeledési kísérlete – gondolta magában többször is naponta. Vagyis, ahányszor csak eszébe jutott. Ugyanakkor el nem tudta képzelni, hogy mi szüksége lehet az államnak éppen akkor sürgősen egy fogdokira? Igaz ugyan, hogy „az a nő” azt is érzékeltette a szávaival, hogy az állam nem szakmai ügyben számított a kollégájára, hanem valamilyen meghatározatlan, sőt meghatározhatatlan „hazafias” ügyben. Akkor aztán „törheted a fejed szegény Török Zsuzsi, hogy mi is lehet az a bizonyos hazafias ügy! Vagy kötelesség”, már nem emlékezett szó szerint, hogy Dana melyik kifejezést használta a kettő közül. De igazából mindegy is volt. Mert a két szónak csak a hangzása különbözik, az egész kifejezésnek az értelme... ugyanaz.

„Vagy besúgót csináltak belőle? Professzionális feljelentőt?” riadt meg. De aztán elvetette a sötét gondolatot. Főképpen talán nem is azért, mert a végsőig tisztességesnek ismerte meg a férfit, hiszen csak az Isten tudja, hogy életveszélyes zsarolásokkal mi mindenre lehet rávenni egy embert, hanem sokkal inkább azért, mert úgy az egész nem volt logikus. A besúgónak emberek között kell mozogni, mégpedig lehetőleg olyan környezetben, ahol ismerik, s megnyílnak előtte a többiek. Akkor pedig a helyén hagyták volna.

Akárhányszor elemezgette, mindig csak ugyanoda jutott: „Szerelem! Az a nő a testével fogta meg!” néha ilyenkor még az a kósza gondolat is társult, hogy „én is megtehettem volna!”

Ez... durva megközelítéssel, mint láttuk, igaz is volt. De akkor megint, miért nem hagyták őt a helyén? Itt nem lehet szerelmes valaki?

Vagyis megint csak ott tartott, hogy nem tudott semmit. Gondolatban már odáig jutott, hogy elmegy és megkérdi valakitől, okosabb, tapasztaltabb embertől. De ki lenne az az ember? Amikor az a bizonyos tapasztaltabb ember maga jött el hozzá. Mégpedig mindjárt kettő is.

Újabb fejlemények

Petrucz Mártáról nem lehet nem elismerni, hogy minden gyermekét egyformán szerette. Bár elég kalandos életet élt fiatal korában, s az bőven benyúlt még a negyvenes éveibe is, aminek különben megvolt a maga magyarázata, s később talán értesülni is fogunk róla, külső és belső kényszerítő körülmények együttes hatása volt, de amellett mind a négy gyermeket igyekezett tisztességes felnőtté nevelni. Ez... jókora erőfeszítések árán... sikerült is neki. Azok az erőfeszítések nemcsak az ő gyenge vállait terhelték, de a mindenkori férjének is bőven jutott belőlük.

A négy gyermek, két fiú, két lány, ugyan mindegyike a Halmi nevet viselte, de egyik sem volt a Halmi Géza vér szerinti leszármazottja. A két idősebb, József és Anna, a Nagy János gyermeke volt, azé a rendőrtiszté, aki Hollóhegyen motorozás közben eltűnt, azóta már kiderült, hogy megtámadták, s bár abból a támadásból sikerült szerencsésen megszabadulnia egy idő után, nem minden testi sebesülés nélkül, utána még sokáig mély fedésben, mint gazdálkodó élt Barmodon. A fiatalabb gyermekek, Pisti és Julcsi apja Kalapos László volt. Őt viszont Márta maga hajtotta el magától, máig sem igazán világos, hogy mi lehetett annak az oka. De úgy ám, hogy még a gyermekek látását is megtiltotta neki. Egyszerűen, igen kardos menyecske volt önmagának fiatalabb korában. Azóta már elég sok idő elmúlt, s bár a temperamentumából engedett, a határozottsága máig megmaradt.

Mindezek még a László ukrainai kalandja előtt történtek, s akkoriban László maga sem élt éppen felelősségteljes életet. Lehet, hogy pontosan a felelősségérzet hiányos voltát sokallta meg a felesége is. Bár más magyarázat is lehetséges. Aztán, hogy László átesett a tűzkeresztségen – szó szerint véve is – és meg is komolyodott, s még egy sikertelen házassági kísérlet után magányos életet élt, csak az édesanyját látogatva hol sűrűbben, hol ritkábban, csendesesen öregedve, ki tudja, hogy milyen okból, de Márta még mindig nem kereste a társaságát. Igaz, időközben ő is párt talált magának, a volt egyetemi professzora, Halmi Géza személyében. Aki ugyan jóval idősebb volt nála, de úgy látszik, így volt ez jól. Az is lehet, hogy még mindig a gyermekeket féltette Lászlótól. Pedig azok időközben felnőttek már.

Nos, elmúlt hát jó sok idő, az emberek is megváltoztak, már aki meg, s Petrucz Márta egyszerre szembesült azzal, hogy ha az eltűnt fiát meg akarja találni, akkor jó lesz felvenni a kapcsolatot régi, erdélyi ismerőseivel. Kicsit tán szívogatta is a fogát a váratlan fordulat miatt, de a fiú magától nem került elő. Legalábbis egyelőre. Pedig még az is meglehet, hogy magától

tűnt el. Mit eltűnt? Tán egyszerően csak elutazott, s ki tudja miért, nem szólt a szüleinek? Ideje nem volt hozzá? Vagy kedve? Akárhogy is, Márta, aki időközben a néprajz professzora lett egy színvonalas budapesti egyetemen, addig idegeskedett, hogy végül elhatározta magát.

Az ám, de melyik ismerőst keresse? Kalapos Lászlót semmiképp nem akarta, ő tudja, hogy miért. Nagy Jani ez idő tájt Magyarországon élt, időközben rendőrtábornok lett, s valószínűleg fogalma sem volt arról, hogy Erdélyben egyáltalán történnek dolgok. Márta mindenesetre így gondolta. Van azonban neki, mármint Nagy Jánosnak egy barátnője, majdnem felesége, Aneta Dumitrescu, az újságíró. Ő biztosan mindent tud, hisz az a mestersége! De... csalódott. Írt ugyan Anetának, de azt a választ kapta, hogy nem tud biz ő sem semmit. Nyakig van a munkában, de ha gondolja, utána nézhet a fiatalembernek.

Vagyis Márta, annak ellenére, hogy igen jól fejlett női megérző képességgel rendelkezett, ezúttal bizony kapkodott. Fűhöz-fához. Tanítják is biz azt minden valamire való boszorkányiskolában, hogy az ilyen megérzés nagyon hasznos tud lenni, bárkinek az ügyében jár el az ember, egyetlen kivétellel. Ami pedig nem más, mint a saját ügye.

Végül aztán Aneta sok kérdezősködés után mégis megtudott annyit, hogy valahol Arad közelében látták a fiatalembert. Méghozzá egy szintén fiatal fogdokival. Voltaképpen éppen az ő, vagyis a fiatal Széki kocsiában volt utoljára. Gyakorlatilag onnan tűnt el. Ezt a Székit nem ismerte Márta, de annál jobban a másikat, az idősebbet. Elment hát hozzá kérdezősködni.

– Az ám, de az unokaöcsém most éppen nincs itthon. Szabadságot vett ki, mert valami homályos, hazafiasnak mondott ügybe bonyolódott. Nem önként persze. De talán Török Zsuzsa tud valamit! Együtt voltak a kocsiban ugyanis.

Így jutott el Márta Török Zsuzsihoz. Akkor már Aneta is vele volt, akit szintén idegesített az eltűnés. Vagy talán valami szenzációt szimatolt? Ez is lehetséges. Végül is senki nem lát bele a másik ember lelkébe. Meg aztán újságíró volt.

Zsuzsi tehát elmondott mindent, amit tudott. Hogy merre voltak, valahol Aradtól nem messze, hol szedték fel a számukra addig ismeretlen fiatal stoppost, aztán jött az az ítéletidő, le kellett állni, s amíg álltak, a fiatalember eltűnt a hátsó ülésről.

– Már a zivatar vége felé lehetett, mert az elején még láttuk, ott gubbasztott, mint egy varjú. Utána, amikor az idő csendesedett egy kicsit, gondolom szép csendesén kinyitotta a hátsó ajtót, s elment.

– És nem hallottátok azt sem, amikor becsukta?

– Nem. Lehet, hogy éppen akkor dörgött az ég. Merthogy, mint tudjátok, a villámok mindig a zivatar elején, s a végén csapkodnak a legsűrűbben. Különben is az ajtó magától záródik, amikor a kocsit sebességbe teszik. A motor pedig járt egész idő alatt. Nem nagyon hangos, de gyenge neszeket elnyom.

– És aztán Oli is eltűnt? – ezt Aneta kérdezte.

– Nem eltűnt, hanem szabadságot vett ki!

– Csak éppen neked nem szólt.

– Kiírta az ajtóra!

– Biztos vagy benne, hogy az ő írása volt?

– Dehogy! Hogy is lennék biztos? Nyomtatott nagy betűkkel írta. Ügyes ember különben is akármikor hamisíthatja. De ki tenné? És miért?

– Értem. És az a nő? Aki aztán elmagyarázta, hogy miért ment el? Ő milyen volt?

Zsuzsa elmondta, hogy középtermetű, szőke, vékony de nem túlságosan, inkább sportos. Nagyon szép. És amikor mindezt elmondta, elemi erővel tört fel Zsuzsában az érzés, hogy hiányzik neki az a férfi. Jó volt, kedves volt, biztonságot adott. Nem is tudta folytatni. Inkább hallgatott, s nyelt.

De Aneta akkor már tudta. Nem is kellett neki több szó. Biztos volt benne, hogy a drágalátos unokahúga járt arra. Jelentősegteljesen ránézett Petrucz Mártára, az meg vissza őrá.

– És voltatok Kalapos Lászlónál... – ezt most Aneta mondta, mert úgy látszott, Mártának nehezebb esett a második férjét még emlegetni is. Valami ismeretlen okból. Inkább valami olyasmit mondott, hogy talán érdemes lenne Pável Petrovicsot megkeresni az ügyben. Elvégre ő is ahhoz a társasághoz tartozott valamikor. Amelyben László is benne volt. És még volt valaki. Tán Galambhegyi Matyi. Neki még valami közös kalandja is esett Palival. Persze akkor, amikor az öreg, vagyis az apja még élt. Az ideggyógyász tudniillik. Már mint a Pali apja, Pjotr Ivanovics.

No hát ez nem volt valami világraszólóan nagy eredmény. Nem is volt elégedett egyikük sem. Márta azonban akkor már elhatározta magában, hogy fel fogja keresni az orosz. Meg is tette úgy egy hét gondolkodás után, hogy „Menjek? Ne menjek?”. Pável azonban megint csak nem volt otthon.

Ez már több volt, mint gyanús. Ennyi ember csak nem tűnhet el nyomtalanul! Egy civilizált országban! Leginkább Anetának birizgálta a fantáziáját, és főleg azután, hogy megtudta az unokahúga részvételét a történetekben. Mert ez számára a napnál világosabb volt. Persze, senkinek nem szólt arról, hogy miért éppen Dana keltette fel az érdeklődését. „Mert az a lány mindig belemászik valamibe! Amibe nem kéne!”

Márta viszont nem kutakodott tovább. Nagyon nem tetszett neki az egész, de tudta, hogy ő egyedül, idegen állam polgára, úgysem tehet semmit. A rendőrséghez sem fordulhatott, erről Aneta kereken megmondta, hogy nem érdemes, mert ahol Dana ügyködik, ott jobb nem kajtatni. Majd csak előkerül az a fiú!

Valami hasonló gondolatai fogalmazódtak meg Török Zsuzsinak is. Ő azonban fiatal lévén, tapasztalatok híján, leginkább csak sírt elkeseredésében. Annyit mindenképpen érzékelt ő is, hogy mindazok a történések messze meghaladják az ő eseményhorizontját.

Az őszi után szokás szerint tél jött s a téllal valami viszonylagos nyugalom is beállt. Fojtó, nyomasztó, de mégis csak nyugalom.

Abban az időben, ki tudja miért, állam bácsi mintha rászállt volna Török Zsuzsára. Egyik ellenőrzés jött a másik után, amikor az Adóhivatal éppen befejezte, következett az Egészségbiztosító, majd amikor az is lejárt, valami munkavédelmi korifeusok látogatták meg. Aztán valaki, valahol, kitalálta, hogy a rendelőjében a gépek elavultak, újakat kell venni helyettük. Mindez persze nem egyszerre, de gyors egymásutánban, hogy még ideje se legyen magához térni az egyik után, s a másik előtt. Mintha megérezték volna, hogy egyedül maradt, nincs, aki mellett biztonságban érezze magát. Vagy hogy éppenséggel jól tudták, mindenféle megérzés nélkül is? Biz, az meglehet.

A lány először azt tette, hogy elment Bertalanhoz, neki panaszkodott. Elvégre – úgy tudta – közeli rokona ő Olivérnek, hát megpróbálhatna valamiképpen segíteni. Ám hamar rá kellett jöjjön, hogy a nagyobbik Széki nemcsak, hogy segíteni nem tud, de még ő maga is mintha segítségre szorulna.

– Ráadásul még családom is van, amelyet el kellene tartsak – mondta Bertalan elkeseredve, majd hozzátette: – azt hiszem, nem is igazából Vigyázóváron van a baj. Valahol fent lehet

valaki, aki úgy gondolja, hogy most mi vagyunk soron, rólunk lehet jó nagy sápot lehúzni! Csak tudnám, ki lehet az a gazember!?

Erre már Zsuzsi nem szólt, mert mit is szólhatott volna? Azt, hogy sejti, de túl messze van attól, hogy bizonyíthassa is? Minek? Bizonyítás nélkül az egész ügyis csak pletyka és rágalom lenne. Hát csak nyelt nagyokat, s folytatta úgy, ahogy lehetett. Amikor pedig már végképp elege volt mindenből, ő is szabadságolta magát, s hazament Zilahra. Ott aztán Töröknével kölcsönösen vigasztalták egymást.

Galambhegyi Mátyás épp ellenkezőleg, kenyérbe esett. Igaz, télen nem sokat tehetett, de kapott egy nagyobb munkát. Amit majd tavasszal el lehet végezni. Addig pedig körbejárta a helyszíneket. Mert három is volt. Az ország különböző zugaiban.

Ő maga is csodálkozott, hogy hogyan kapta meg azt a jelentős munkát, amikor még csak nem is pályázott. Nem is tehetett volna, mert nem tudott a létezéséről. És nem tudhatott, mert meg sem volt hirdetve.

„Lehet, hogy valaki, bizonyos helyen hallott rólam! Talán tudja, hogy szeretek lelkiismeretes lenni!” gondolkozott. Hogy ki az a valaki? Ez számára teljesen mindegy volt. Fő, hogy komoly munka, nem olyan, hogy egy átépítés előtt álló kisház mellett leszúr egy rudat, megállapítja, hogy biztonságos a talaj, s kap érte egy ötvenest.

Biz az valóban nagy munka volt. Az első helyszín valahol a Fogaras déli oldalán, ott már van is valami építmény, igazából pince, pontosabban föld alatti raktárféle. Egy élelmes vállalkozó üresen talált egy jókora bunker szerű nemtommit, potom pénzért megvette s átépítette raktárnak. Hát most úgy látszik, az állam is rájött annak a helynek az értékére, s visszavásárolta. Emberünk nem járt rosszul, mindenképpen többet kapott, mint amennyibe a maga idejében került neki.

A másik helyszín valahol a Hargita oldalában volt. Ott egyelőre még nem létezett semmi. Csak a jeges szelek járták, meg a medvék. Bár ez utóbbiak akkoriban az igazak álmát aludták. Tehették, mert ők legalább mindig őszinték a maguk állati módján.

A harmadik hely egy óriási kunhalom volt, valahol Arad megyében.

– No, ez biztos, hogy nem fog megfelelni annak, amit ide terveznek – mondta a megbízójának, tudva, hogy valami óriás gyártelepet képzelnek el a három helyszínre.

– Nem baj, azért csak mérje fel! Elvégre minden gyárhoz szükség van irodákra is! Hát itt lesznek az irodák.

Mátyás valamit morgott, hogy minek kell az irodákat is a föld alá süllyeszteni, de azt a választ kapta, hogy ne törődjön vele, ő csak tegye a dolgát!

– Különben talán jobb is, ha tudja – enyhült meg a megbízó –, hogy a gyár sugárzó anyagokat is használ majd, amiből néha kisebb mennyiséget az irodákba is el kell juttatni. Fontos tehát a környéken lakók biztonsága. Ezért is van távol a lakott településektől mindhárom helyszín. Sőt egymástól is. Hogy a sugárzó anyagok valahogy láncreakciót ne indítsanak el. Többet ne kérdezzen, mert én sem tudok!

– Így már más! – enyhült meg Mátyás és folytatta a vizsgálódást. Illetve folytatta volna, de a környék teljességgel úttalan volt. Mintha az emberek féltek volna megközelíteni. – Csakhogy akkor hogyan jutok oda?

– Az semmiség! Majd Gheorghe odavezeti!

Gheorghe egy aránylag elfogadható külsejű hajléktalannak bizonyult. Aki ráadásul románul, magyarul és németül is beszélt.

- De hát hogy lehet ez az ember hajléktalan? Amikor csak a nyelvtudásából jól meg tudna élni!
- Hát az úgy, hogy maga sem tudja, hogy kicsoda is ő! Vagy nem akarja elmondani! Vajon miféle sötét titkokat takargat a múltjában, amiről nem hajlandó beszélni? Hát csak elvan. Néha nagyon hasznos tud lenni.
- Kár érte – mondta erre Mátyás. Ebben maradtak. Főleg, hogy Gheorghe valóban hasznos idegenvezetőnek bizonyult.
- Hát még, ha tudnád, amit itt sokan sejtünk!
- Mi lenne az?
- Mondom, hogy csak sejtjük! Valamit... NEM tudunk! De bizony olyan félelemrohamai vannak néha szegény Gheorghénak, hogy még az is rettegni kezd, aki csak jelen van, s látja.
- Miben áll az a roham?
- Változó! Legtöbbször férgeket, puhatestűeket lát előjönni minden lyukból. Néha patkányokat! Aztán, mikor már kijöttek azokból a lyukakból, az lehet vízcsap, lefolyó, kulcslyuk, ajtózár, bármi, akkor elkezdenek növekedni. De gyorsan. Sokszor rá is támadnak, s azt mondja, részeket harapnak ki belőle.
- Valóban vannak sebhelyei?
- Áhhh! Dehogy! Nincsenek. Az orvos látta. Azt hiszed, nem vittük el? De ő azt mondja, hogy rendkívül gyorsan gyógyul, s ezért nincs rajta seb.
- S gyakran vannak ilyen rohamai?
- Régebben gyakran voltak! Naponta. Mostanában mintha ritkábban... Lehet, hogy meg fog gyógyulni!
- Adja Isten!
- Adja! Én csak nem régen ismerem, de elég szörnyű a sorsa szegénynek!
- Szerintem is!

Gheorghe tehát, mint mondtam is, használható embernek bizonyult. Így Mátyás tavasszal befejezhette mindhárom felmérést, s jókora adag pénzt is kapott érte. Gheorghét el is akarta vinni a másik két helyszínre, de a sorsverte ember nem volt hajlandó két-három kilométernél messzebbre eltávolodni attól a halomtól. Mintha valami mindig visszavonzotta volna oda. Pedig a szenvedésének a helye volt. Sokan skizofréniát emlegettek. Mások azt, hogy talán valami nagy bűn nyomja a lelkét. Mátyás nem alakított ki véleményt, csak segíteni szeretett volna rajta. De nem tudott.

Régi ismerősök

Nagy János rendőrtábornok levele Aneta Dumitrescuhoz:

„Kedvesem!

Jókora meglepetés volt számomra az újbóli jelentkezésed, ilyen hosszú idő után. De... örömteli meglepetés. Ha jól emlékszem, másfél éve nem hallottam semmit felőled. Hogy én sem jelentkeztem? Ez igaz. Azt hittem, hogy már régen elfelejtettél. Hát úgy látszik, hogy nem.

Kérded, hogy nem mennék-e arrafelé? Sajnos nem tehetem. Tudod, van ez az újkori népvándorlás és annak a megfékezése – inkább csak kísérlet – az ország védelme is

egyben, minden időmet igénybe veszi. Ilyenkor szokták mondani az emberek, hogy nincs egy szabad órájuk sem. Ezt most, rám vonatkozólag, szó szerint kell venni. És nemcsak rólam van szó. Mindenkiről, aki valamilyen formában az ország védelmében szerepet vállal, legyen az rendőr, katona, polgárőr, bárki.

Szívesen mennék tehát Hozzád, de sajnos nem tehetem. Maga a jelenség, gondolom, ismeretes előtted is. Hisz már évekkel ezelőtt is létezett és biztos, nektek is kijut belőle. Egy félállati, erőszakoló, robbantgató gyilkos, rabló csürhe. Nem is tudom, hogy tudtok védekezni ellene, de bízom valamennyire a román politikusok felelősségérzetében, hogy megtalálják a módját.

Azt írod, Kedvesem, hogy szűkebb pátriádban megint emberek tűnnek el nyomtalanul. Mint akkor is, amikor utoljára Nálad voltam. És, hogy segíthetnék kinyomozni, mi is történik! Igaz, legutóbb eredményesek voltunk, de a szerencse is mellénk állt. Nem mindig van ez így! Én tudom. Kérlek, ne tedd ki magadat életveszélynek, ok nélkül! Mint tudod, nekem rajtad kívül nincs senkim. Neked azért mégis csak ott van Dan. Ha már Dana olyan utat választott, amilyet.

Tényleg! Mi van velük? Furcsa szerelem ez a miénk! Ritkán találkozunk és úgy látszik, mégis ragaszkodunk egymáshoz. Lehet, hogy ez az életkorunk velejárója? Nem tudom.

Még valami: ha úgy döntesz, hogy mégis nyomozni kezdesz, vigyázz nagyon! Ez nem tréfa! És ha hallasz vagy látsz valamit, írd meg nekem! Ketten többet tudunk. Gondolni és tenni is. Ez ugyan csak távnyomozás, de a semminél ez is többet ér.

Szeretlek!

Janci”

Attól a naptól, amikor Radu Marinau megjelent a színen, nagyjából vége is volt a Széki Olivér boldog életének. Persze ezt ő csak később vette észre, ugyanis az a munka, amit a Dana biztatására elvállalt, meglehetősen sok utazással járt. Emiatt keveset volt otthon, következésképpen keveset is látták egymást. Raduról csak annyit tudott, hogy új munkatárs abban a hivatalban, ahol Dana dolgozik és a lány feladata az, hogy betanítsa. Nyugodtan járkált tehát mindazokra a helyekre, amelyekre a munkája szólította: Németországba, Ausztriába, kétszer még Amerikába is. Ő maga sem hitte volna, ha valaki előre mondja neki, hogy az az út is milyen egyszerűen, milyen simán folyik majd le. Úgy tudta ugyanis, hogy az ilyen utazáshoz vízum kell és hogy azt vagy megkapja az egyszerű ember, vagy sem. Neki pedig annak előtte még útlevele sem volt. Nem is volt rá szüksége, hiszen keveset utazott, s csak olyan helyekre, ahova nem kellett. Most pedig: egyik nap kérte az útlevelet, s másnap már a kezébe is adták. Benne volt a vízum is. Ekkor már kezdte sejteni, hogy valakik, valamilyen okból, az egész ténykedését előre jól levajzták.

Maga a munka egyébként nem volt nehéz. Emberekkel, méghez a gazdag emberekkel kellett felvegye a kapcsolatot, s megcsillogtasson előttük befektetési lehetőségeket, amelyek nagy, sőt nagyon nagy nyereséggel kecsegtetnek. Azok az emberek aztán különbözőképpen viszonyultak az ő biztatásához. Volt, aki egyből „megnyitotta a pénztárcáját”, volt, aki gondolkozási időt kért, és persze több olyan is, aki gondolkozás nélkül kirúgta. A megbízói nem mondták neki előtte, hogy melyikhez hogyan viszonyuljon. Így hát nem erősködött. Annál meglepőbb volt számára, hogy Dana, az útjairól visszatérve, megdicsérte az eredményességéért. Ezt nem várta volna. Igaz, azt sem, hogy ugyanakkor azt is közölte vele, hogy: „már nem vagyok szerelmes beléd”.

Azonban már nem lehetett visszakozni. A munkájából, természetesen. Egyrészt és főleg azért nem, mert időközben olyan dolgokat mondtak el neki, amelyek szerintük szigorúan államtitoknak minősültek – mik voltak ezek? A sok egyéb információ között? Nem tudta – de azért sem, mert nem is szívesen távozott volna a Dana közeléből. Maradt tehát közöttük valamiféle szívélyes munkatársi viszony. Úgyis ritkán látták egymást, mert az utazások a tél egész ideje alatt folytatódtak.

Tavasszal viszont mindhárman átköltöztek egy másik városba, valahová Munténiába, ahol sosem járt azelőtt és nem is ismert senkit. De nemcsak ők hárman költöztek. Részben velük, részben utánuk, mások is jöttek, egyiküket-másikukat már ismerte is látásból. Sokat ugyan nem törődött velük, megvolt neki a maga gondja-baja, különben is ritkán volt közöttük. Azt azonban már kezdte érezni, hogy igen komoly munkába csöppent bele. Persze – akkor már féltékeny volt, mert hát neki is volt szeme. Csak hát, békés ember lévén, az ő esetében a féltékenység abban nyilvánult meg, hogy visszahúzódó lett. Sőt, lassan teljesen bezárkózott. Amellett továbbra is végezte a rábízott munkát, most már rutinszerűen. Vagy mechanikusan, ahogy tetszik. Talán éppen emiatt volt, hogy az eredményei egyre jobbak lettek.

Egyik útján egy jó ötvenesnek kinéző ember társult hozzá. Felületesen ismerte is, legalábbis tudta róla, hogy orosz származású, de már régen az országban él, mert itt vesztette el a feleségét valamikor régen. Az embert Pávelnek hívták és úgy tudta, hogy fizikus.

Ezúttal Németországba vitt az útjuk. Egy nőt kellett megtalálni, ez ugyan csak Olinak volt a feladata, Pávelnek más célja volt, de ismerte azt a nőt és tudta, hogy hol lakik. Így segíteni tudott.

Maga a nő a fogdokinál valamivel idősebb lehetett, de nem sokkal, tán valami két évvel, és első ránézésre cigány származásúnak tűnt, igen disztingvált hölgy volt egyébként és szép is, bár Olivér Dana után női szépséget képtelen volt észrevenni. Klári volt a neve és láthatólag jó barátságban volt Pávellel. Valami baráti beszélgetés alakult ki ugyanis köztük, amihez a mi utazónk, nem lévén témában, csak asszisztálni tudott. A nő ezúttal valami homályos ígéret-félével búcsúzott el tőlük, hogy majd meglátja, támogatja-e őket. Úgyis már régen esedékes egy romániai látogatása. Ott ugyanis régi kedves barátai élnek.

Pável elégedetten bólogatott mindenre, azt sejtetve, hogy többet is tud, mint amennyiről beszélt.

– Galambhegyi Sándor volt a férje – mondta már a távozásuk után –, a mi Mátyásunknak a bátya. Már meghalt. Klári tőle örökölte a vagyonát. Lehet, hogy rászánja magát és támogatni fog minket. Nagyon gazdag.

Úgy mondta, hogy „minket”, mintha az a projekt valahogyan a személyes ügye lenne. De ugyanakkor valami mély szomorúság is látszott rajta, úgyhogy Olivér nem akart kérdezősködni. Valahogy... nem volt kedve megtudni annak az embernek a titkát. Annak a nagyon mélyről jövő bánatnak a mibenlétét.

Széki Olivér tehát féltékeny volt. Tudta, hogy oka is van rá, de azt nem, hogy mennyire. Marinau beletaposott a jól induló kapcsolatukba, ez nyilvánvaló volt. De nem tudta, nem is lehetett látni, mert nem engedtek bepillantást, hogy valójában milyen is a viszony a két szervező között. Pedig nem volt az felhőtlen. Sokat vitatkoztak, az utóbbi időben mind többet, csak hogy az a kettejük titka maradt.

Az első törésvonalak ott húzódtak a Dana által verbuvált emberek körül. Vagy még inkább mögött.

– Van valami konkrét oka annak, hogy éppen ezeket az embereket szervezted be? – kérdezte Radu már sokadszor.

– Persze, hogy van! Azt akarom, hogy ezúttal sikerüljön a kísérlet! Hogy ne düljön a fejünkre az egész építmény, mint ahogy legutóbb történt! Te magad mondtad, hogy annál a kísérletnél az volt a baj, hogy azok, akik szervezték, nem a megfelelő embereket választották.

– De hiszen most is van közöttük olyan, aki akkor is benne volt! Ezt hogyan magyarázod?

– Az orosz? Rá szükség van, több okból is. Először is részecskefizikus.

– Na, nem a leghíresebb a világon...

– A leghíresebbeket nem tudnád megfizetni! Különböző is, Pável nemcsak abban a kísérletben vett részt, hanem már azelőtt is tudta, hogy nyerhető ki az az energia. És AZ a kísérlet sikeres volt! A különleges motiváltságáról nem is beszélve!

– Na, arról a kísérletről sem tudunk semmit! Csak azt, ami abban a könyvecskében van leírva! És az vagy igaz, vagy nem.

– Én úgy tudom, hogy igaz! És pár hónappal ezelőtt még te is így gondoltad! Mi változott azóta?

Így vitatkoztak sokszor és sokat. Aztán a legtöbb nézeteltérésük rendszerint nagy szeretkezésben oldódott fel. Rendszerint, de nem mindig. El kellett jönnie annak a pillanatnak és el is jött, amikor már látható lett, hogy nincs visszaút egymás felé. Dana látta meg. Mint oly sokszor a rosszul sikerült házasságokban is történni szokott, itt is a pénzen kezdődött. Csak éppen nem a sajátjukon. És sokkal nagyobb pénzek szerepeltek, mint az átlagos polgári háztartásokban.

– Hát lássuk csak, mit is hozott a konyhára ez a te dokid? – kérdezte Radu egy alkalommal, meglehetősen gúnyosan.

Dana elmondta, fel is jegyezték, hogy sok az, de bizony messze nem elég.

– De hiszen nem is ez a fő célja az utaztatásnak – védekezett a lány –, hanem sokkal inkább az, hogy a nemzetközi pénzvilágban híre menjen a projektnek meg a befektetőknek is!

– Akkor is! Nagyon keveset végzett! Azt a nevadai embert, a Zilbermann örökösét igazán meg kellett volna győzze!

– Nem tehetett róla! Nem ő az oka annak, hogy amíg itt volt, úgy viselkedtek azzal az emberrel, hogy teljesen elment a kedve tőlünk! Látod? Itt van a hiba! Ilyen a hatalom viselkedése a mi országunkban! Aztán amikor elkergették a pénzes embereket, akkor sírnak, mint a fürdőszobák szezon végén! Hát EZ az, ami nem megy!

– Nagyon felvágta a nyelvedet mostanában! Szerencsére nem ez az egyetlen pénzforrásunk! Több lehetőségünk is van.

Dana kíváncsian várta, hogy a férfi mire fog rátérni.

– Na! Hát itt van ez a mostani népvándorlás. Ez létezik. Ha akarjuk, ha nem. És ha már itt van, illene valami hasznot is húzni belőle! Több pénz van ám benne, mint a Zilbermann kasszában! Segítsünk hát nekik, hogy odajussanak, ahová olyan nagyon igyekeznek! Ők pedig fizetnek érte. Hisz jól kibélelték őket ott, ahol elindították!

– Embercsempészek legyünk? Emberkereskedők?

– Mindent a nagy cél érdekében! És persze csak addig, szigorúan csak addig, amíg a projekt-hez szükség van rájuk! Mert azután... – Radu itt olyan mozdulatot tett a kezével, mint aki a Mennysorság felé repül. Arra is gondolt. Ám Dana elgondolkodó volt. – Azonkívül pedig...

– Még van „azonkívül” is? Valami még ocsmányabb?

– Van hát – válaszolt a férfi oda sem figyelve –, hiszen valahogy el kellett jussunk idáig is! Nem a szépségünket honorálták. A Szolgálat gyakorlatilag jókora összegekkel rendelkezik.

– Szolgálat? Miféle szolgálat?

– Hát ez! A miénk! Amelyiknek te is az alkalmazottja vagy, drágám!

– Én? Szolgálatnak? Csak nem azt akarod mondani, hogy kém...

– De bizony azt! Örökösünk a vezetők biztonsága fölött! Lefüleljük a belső ellenséget! Hát, hogy lehet ezt nem tudni?

Ám ekkor Danánál már elszakadt a cérna. Felegyenesedett és úgy mondta metsző hangon:

– Jól figyelj, Radu Marinau! Becsaptál! Nem akarlak többet látni! Megoldom ennek a projekt-nek az elindítását, mert megfogadtam, de én a saját népem után kémkedni nem fogok! És nem is közösködöm olyanokkal, akik azt teszik! Azt mondtad egyszer, hogy amikor eljön az ideje, majd visszavonulsz! Hát az az idő itt van. Holnap már ne legyél itt!

A férfi azt gondolta, hogy csak valami pillanatnyi női szeszéllyel áll szemben. Megpróbálta tréfával elűtni.

– De hát Dana! Ne bolondozzunk! Légy szíves, vedd úgy, mint eddig is!

– Hozzám ne érij! Kikaparom a szemedet! – és látnivaló volt, hogy menten neki is akar kezdeni annak a műveletnek. De Radu még akkor sem hitte el az egészet. Arra gondolt, hogy talán a fenyegetés használni fog.

– Oké, Dana! Így is jól van! Tudom, hogy mivel lehet hatni rád! Nem te vagy ám a legerősebb a dzsungelben!

– Persze! Megölnél, mi? De én is tudok ám rólad egyet s mást! Közöséges gyilkos vagy és erre bizonyítékom is van! Jó helyen! Letétben!

– Ó! A nénikédnél?! Azt hiszed, őt nem tudom elhallgattatni?

– Azt lehet! Akkor még egy gyilkosság lesz a számládon! Amit mindenki meg fog tudni. Neeem! Nem Anetánál van a bizonyíték! Te beteg ember vagy, most látom! Bankok tán nem léteznek? Vagy azt hiszed, hogy én csak úgy járok a nagyvilágban, lecsukott szemmel, nem látok és nem hallok? Hát betelt a pohár, Radu Marinau! Vége! Felébredtem! És ha csak egyet is moccansz ellenem, a projektnek is annyi! EZT jó lesz, ha az eszedbe vésed!

A férfi belátta, hogy már valóban nincs mit tenni, mentette a menthetőt. És másnap már nem volt ott. Betartotta az ígéretét. Kényszerből, vagy jószántából, de tette a magára vállalt kötelességét.

Széki Olivér akkor éppen megint úton volt valamerre. Amikor pedig visszatért, meglepve tapasztalta, hogy Dana megint olyan szépen mosolyog rá, mint régebben.

Medvék újrátöltve

Az április hónap meglegedettséget hozott Galambhegyi Mátyásnak. Először is a három helyszín közül kettőnek a felmérésével végzett, éppen a harmadikat készítette. A Hargita oldalában lévőt. Ráadásul nem egyedül. Hosszas levelezés eredményeként ugyanis sikerült rávenni Gheorghét, hogy jöjjön el Arad megyéből és társuljon hozzá, mint a segédje. Így hát ketten járták a hegyeket, ami nem elhanyagolható előny, már csak a macik tekintetében sem. Amelyek ugyanis ekkor már előmerészkedtek és elkezdtek élelem után kutatni. Emberi szálláshely pedig igen ritka volt arrafelé, és ami volt, egy-egy pásztorkunyhó, az is rendesen üresen állt.

A két férfi sokat beszélgetett a munka ideje alatt, s lassan megismerték egymást. Matyi ugyan inkább csak azt a Gheorghét ismerte meg, akivé a munkatársa lett valami nem ismert ok miatt, s alig valamit arról a régiről, aki valamikor volt. Ám a sok járkálás és a szabad levegő úgy látszik, jót tett a volt hajléktalannak, mert azok a súlyos rohamok, amelyek a régi helyén híresek kezdtek lenni, itt lemaradtak. Jobban mondva, csak egyetlen egyszer alakult ki egy félelem-roham, Mátyás nem tudta, hogy a régebbiek is olyanok voltak-e, mert egyet sem látott, csak elmondásokból ismerte.

Jól elvolt hát a két agglegény a munkával, egyik a sérült lelke sebeit nyalogatta titokban, nem beszélve arról senkinek, s tápot adva a környezetében élők találgatásainak, amely találgatások között egészen vadak is voltak, olyanok, mint például egy vagy akár több ember megölése az előzményekben, s annak miatta kiterelvényesedett büntudat, míg a másikuk egyszerűen azt hitte magáról, hogy nincs szerencséje a nőknél, szintén valami régen történt és fordítva sikeredett esemény kivetítése galaktikus méretekre, mindkettő visszahúzódva a társaságtól. Éppen jó volt nekik a hegy magánya.

Amikor a felmérés megvolt már, akkor természetesen nem maradtak a hegyen, hanem szépen lementek Lövétére, ahol Mátyás lakást bérelt néhány hónapra. Gyakorlata volt már az ilyesmiben, geológus lévén, még azt is meg tudta saccolni, hogy körülbelül meddig tart a mérések után a számolgatás, ami elkészültével odaállhat majd a megbízója elé, hogy íme, készen van.

Na, májusra azzal is készen lettek.

– Mármost, mihez kezdjek veled, Gheorghe barátom? Sokáig én sem maradhatok már itt, de neked sem olyan életet szántam, amikor elhívtalak onnan a dobozházból!

Gheorghe is elszontyolodott. Neki sem akaródzott visszamenni. Azt mégsem mondhatta, hogy a nyakán maradna a jótevőjének. Pedig nagyon az volt a látszat. Hát csak hümmögött. Valami érthetlent, amiben többször is mintha a Kaposvár szó is előfordult volna.

Kapott ezen az idősebbik – mert idősebb volt nála – és kérdezősködni kezdett. Hogy mi is van azzal a Kaposvárral, valami emlék? De csak annyit tudott, hogy valamikor régen ott élt. Vagy ő, vagy a családja, ezt nem tudta. Ez is jó eredmény volt már, hogy egyáltalán elkezdett emlékezni. Azt persze nem tudta, hogy mikor is volt ő Kaposváron, meg egyebet sem. De Mátyás elhatározta, hogy nem ereszti vissza Gheorghét oda, ahonnan jött, inkább megpróbál utánajárni, hogy mi is lehet a másik hallgatása, lelki sebeit és elhallgatott múltja mögött. Amiből lám, előjött valami, igaz, hogy csak egyetlen szó. Az, hogy Kaposvár.

– Mert van ám nekem egy kedves ismerősöm! Pszichológus. Az a neve, hogy Nemvaló András. Felhívom telefonon, úgyis régen beszéltünk már. Meg aztán egyebet is meg akarok tárgyalni vele. Hát ha neki sikerülni fog a végére járni ennek a te ügyednek is. Ki tudja, hol és hányan örülnek majd, ha megtudják, hogy nem vesztél el?

– Vagy hányan fognak átkozni, mert esetleg megöltem valakit, akit szerettek... – felelt erre a másik. És valóban, egyáltalán nem látszott boldognak attól, hogy a múltjára esetleg fény derül.

– Ez csak a legközönségesebb emberi félelem az ismeretlentől – replikázott Matyi –, semmit sem jelent. Vagy legalábbis semmi rosszat! Azt hiszem, hogy telebeszélték a fejedet ott Arad megyében azzal a gyilkosság mesével, s most már attól félsz, hogy igaz lehet. Szerintem te valami nyelvtanár vagy afféle lehelettél régebben. De várjuk meg Andrást!

Ám Andrásnak nem volt olyan egyszerű eljönnie Vigyázóvárról. A munkáját sem szívesen hagyta ott valami bizonytalanságért, de még a gyermekeivel is törődnie kellett, akik még elég kicsik voltak, a s egyedül nevelte őket, amióta otthagya a felesége. Hát elhatározták, hogy még maradnak egy kicsit a székelyek között, amíg megoldódnak a dolgok. Vagy egyik, vagy másik irányban.

Eljött a megbízó is és egész csomó pénzük lett hirtelen.

– No, akkor még inkább maradunk! – jelentette ki Matyi, mint rangidős. – Legalább kirándulunk egy kicsit! Szép helyek vannak erre felé. Meg szép lányok is.

A leendő gyár (vajon mit akarnak ott gyártani, közel a hegy tetejéhez) helye is kezdett beépülni. Jókora kamionok hordták-vitték a földet, cementet, meg ami még kell az ilyesmihez. Mérnökök is megjelentek, s valaki, aki a mérnököknek is parancsol.

– De hisz ez Pável, Barmodról!

Valóban a fizikus volt. Ő mutogatta meg az építészeknek, hogy mi hova kerüljön, néha még változtatott is egy keveset a terven, mondván, hogy ez meg az nem lesz itt jól, vagy hogy itt, vagy ott sugárzás várható, ott acél- vagy ólomfal szükséges. Egyszóval most már komolyan lehetett venni az építkezést.

– Igazából mi fog itt épülni? – érdeklődött a geológus.

– Itt? Egy kisebb részecskegyorsító.

– De olyan van már az országban! Miért nem ott dolgoztok majd? Nem sokkal gyorsabb lenne?

– Nem. Ez jobb lesz! És gyakorlati haszonra terveztük. Energianyerésre!

Többet azonban nem mondott. De látszott rajta, hogy nagyon is szívügye az a leendő gyár. Még az a permanens szomorú vonás is eltűnt az arcáról, ami pedig jellemezte legalább tíz éve.

Ekkor már nem is igazán lehetett titokban tartani a vállalat célját. De talán nem is akarták a születésénél bábáskodók. Még kirándulók is jöttek, hogy lássák azt a kísérleti energianyerő telepet megszületni.

Találgatták: mekkora lesz? Mennyi energiát fog szolgáltatni? Milyen mechanizmus szerint? És Pável boldogan mutogatta mindenkinek. Csak akkor szótlanodott el, amikor a lényegről kezdett érdeklődni egy-egy naiv turista.

– Ez sajnos még titok! Erről nem beszélhetek!

András is megjött. Egy idősebb nő is jött vele. Aki aztán, amikor véletlenül találkozott Mátyásékkal, csak ránézett Gheorghéa és...

– Józsi! Csakhogy megvagy! Merre jártál olyan sokáig?!

Szegény Gheorghe csak állt ott, semmiről sem tudva. Hogy ráismert ez a nő? És mintha benne is élednének valamiféle emlékek. Miért?

András magyarázta el a helyzetet, de ő is csak napok múlva. Miután többször és sokat beszélgetett Gheorghéval.

– Valami mérgezés lehetett. Azt hiszem, randidrog vagy valami hasonló. Csak talán eltévesztették az adagot. Vagy el sem tévesztették. Lehet, hogy Józsi olyasmit láthatott, amit nem lett volna szabad. És így gondolták kiiktatni. Majdnem sikerült. Persze, amikor elkezdett kóborolni valahol Nagyszentmiklós és Arad között, semmit sem tudva magáról, s másról sem, a helybeliek elnevezték Gheorghénak. És igen! Amikor mondtad, hogy hajléktalan és hogy Arad, mindjárt Halmi Józsi gondoltam. Elég nagy híre volt már az eltűnésének! Persze nem voltam biztos, amíg ide nem értem. De mindenesetre megkértem a professzor asszonyt, hogy jöjjön velem. Milyen jól tettem!

Aneta Dumitrescu levele Nagy János rendőrtábornoknak:

„Drága Janci!

De jó, hogy vagy! De tényleg! Minden mástól eltekintve is! Úgy látszik, én is szeretlek, amit eddig éreztem, de nem tudtam. Mindig örülök, ha írsz! Írjál sokat! De... igen drágám, valóban nem vagyunk már fiatalok, viszont éppen ezért illik jobban megbecsülnünk egymást. Persze, én újságíró vagyok, az írás a mesterségem, nem jól jön ki, ha csak itt negédeskedek neked. Ráadásul éppen Te kérted, hogy értesítselek, ha itt az eltűnésekkel kapcsolatban valami fejlemény van.

Hát van. Megkerült Halmi Jóska! Eléggé leharcolt állapotban, Nemvaló András szerint valami randidrogot itattak vagy etettek vele. Abból majd csak magához tér. Nem is ez a fontos, még csak az sem, hogy eleinte semmire se emlékezett, még a saját nevét se tudta. Azt hiszem egyébként, hogy még most sincs teljesen tisztában azzal, hogy ki is ő, csak az anyja mondta neki, ő meg rábólintott. Viszont van itt a háttérben néhány titok, olyasmi, ami engem nyugtalanít.

Először is: Jóska tartja magát ahhoz a régebbi kijelentéséhez, hogy ő megölt valakit. Eleinte mind azt hittük, hogy csak az aradiak mondogatták neki sokszor, ő meg félőntudatlan állapotában, ahogy akkor volt, elhitte és így rögzült benne. De nem. Most is azt mondja, méghozzá pontosítja is azzal, hogy egy nőt ölt meg. Van valami vaskorszakbeli halomsír, vagy még inkább egy jókora domb, de lehet, hogy avarkori, annak szerkesztett valaki egy ajtót, azon jutott be a belsejébe. Ott pedig nem avar temetőt vagy mit talált, amint illetet volna, hanem egynéhány csillogó-villogó modern helyiséget, mintha irodák lettek volna, de hálósoba is volt hozzájuk. Valakik úgy látszik, berendezkedtek ott. Hogy mi történt az avarokkal, nem tudom, talán kihányták őket. Pedig a sírrablás sosem vezet jóra, ez nem csak hírlapi babona, hanem olyasmi, amit én is többször láttam. És nem örültem neki. Szóval ott volt egy nő meg egy férfi. És az a férfi addig duruzsolt a fülébe a szerencsétlennek, lehet, hogy már el is volt kábulva, amíg rávette, hogy ölje meg a nőt. Én nem tudom, hogy mi az igazság ebben az egészben, de a nő leírása éppen ráillik Danára. Az unokahúgomra. Csakhogy Dana él és virul. És mind nagyobb disznóságok elkövetésére készül. De ez már a másik történet.

Mégpedig az, hogy valami gyárak, vagy mik épülnek, méghozzá három helyen is. A Fogaras déli oldalán, ahol az a katonaiskola volt a kondukátor idejében, Arad megyében, talán éppen annak a halomnak a mélyén, ahova Jóska be volt zárva egy ideig, s ahol... megbolondult. Ideiglenesen. A harmadik hely pedig egy hegy oldalában van, a Hargitán, közel a csúcshoz. Eleinte nagyon titkos volt, de most már egyikük sem haragszik, ha beszélnek róla az emberek. Ezzel kapcsolatban két érdekesség is van. Egy, hogy azt beszélik, sugárzó anyagokkal is fognak dolgozni, sőt ezzel indokolják azt,

hogyan lakott területektől minél távolabb legyen. Kivéve az aradit, ahol csak irodák lesznek. Vagy már vannak is. Mindezt külföldi tőkével építik, amely egy része magántőke, de banktőke is van benne. Vagy lesz. Nem tudom, mit gondoljak az egésztől, mert már egyszer nekiugrottak valami ilyesminek, de akkor dugába dőlt az egész, mert valami fatolvajok is implikálva voltak, meg emberek is haltak meg, szóval, félek ha valami ilyesmit hallok. Az egészet az a Pável Örgest irányítja akit te is ismersz úgy, hogy ezúttal még az is lehet, hogy jó véget ér. Kettő pedig, hogy minden nyitottság mellett mégis nagyon őrzik a helyszíneket. Sok mindent mesélnek a népek, aminek én a felét sem hiszem. Majd meglátjuk!

Így hát azt sem tudom, hogy mit gondoljak. Gondolkozz rajta Te is, ha van idő a mindennapi tanítás mellett! (Úgy tudom, ugyanis, hogy egy rendőriskolát igazgatsz).

Na, most sok mindent megírtam, lesz miről írj, amikor válaszolsz!

Szeretlek

Aneta”.

Ahol minden hivatalos úton vezetett építkezésnek még az elkezdése is évekig tart, vagyis ebben a mi országunkban, ez a gyárféleség szinte az emberek szeme láttára nőtt ki a földből. Júniusban állt az épület, júliusban beállították a berendezéseket, augusztus elején pedig ünnepélyes és nyílt megnyitót tartottak. Amire meghívták mindazokat, akik valamilyen formában később fellendíthették a munkát. Két dolog nem volt világos és szerintem még most sem az: hogy hogyan érték el az építetők azt, hogy a politikusok ne jöjjenek el még a megnyitásra sem? És ezzel összefüggésben azt sem lehet tudni, hogy mi volt az oka annak, hogy a politikusok nem kötöttek bele az építetőkbe valamilyen mondvacsinált ürüggyel? Egy olyan országban, ahol az ilyesmi intézményes keretek között működik, még hozzá több intézmény is szakosodott rá. Valószínűnek tartom, hogy ezt a kettős eredményt Radu Marinau és a szervezete érte el. Hogy hogyan? Fenygetéssel? Zsarolással? Ígéretésekkel (ez azért nem valószínű, nem jellemző rájuk!)? De annyi biztos, hogy az eszköz igen hatékony kellett legyen, mert még ma is hallgatnak az ügyről. Ha nagynéha valami tapasztalatlan emberke feltesz valakinek egy idevágó kellemetlen kérdést, arra választ nem kap, és a kérdést soha nem teszi fel másodszor. Rosszabb esetben el is tűnik valamilyen süllyesztőben.

A másik kérdés, hogy hogyan lehetett elérni azt, hogy az előbb említett politikusok ne lopják el a pénzek nagyobbik részét, igen könnyen megválaszolható. Úgy, hogy a szponzorálás közvetlen volt és könnyen követhető. És igen nagy botrány keletkezett volna a nemzetközi bankkonzorciumok kezdeményezésére, ha ilyesmit tapasztaltak volna.

Galambhegyi Mátyás nem véletlenül fordult Nemvaló Andrishoz a Gheorghe ügyében. Elvégre fordulhatott volna más pszichológushoz is, még akkor is, ha Andrást ismerte. Nem volt az olyan közeli ismeretség és lekötötte sem volt neki semmivel. Mégis, amikor azt mondta Gheorhénak – időközben kiderült az igazi neve is: Halmi József –, hogy más oka is van annak, hogy meghívta, az teljesen és maradéktalanul igaz volt.

Andrásnak akkorra már széles körökben ismert volt a mellékneve, egyben a híre is: ő volt A MEDVEVADÁSZ. A történet régi volt, de mégiscsak elterjedt egész mostanáig, hogy akkori-ban az akkori szerelmét egy medve ölte meg kirándulás közben, amire válaszként Andris irtani kezdte azokat a ragadozókat. Ült is érte valamennyit.

Most tehát Mátyásnak főképpen medveszakértőként volt szüksége a pszichológusra. Tudván, hogy azóta is tanulmányozza a témát, s elég érdekes következtetésekre jutott. Márpedig a felmérés ideje alatt, s azóta is, a mi geológusunk többször is találkozott a vadállat egy-egy példányával. Mi lehet ennek az oka, s mit lehet ellene tenni?

– Semmit! – volt a lakonikus válasz, majd látva a megdöbbenést, András hozzátette: – Ha megpróbáljátok ritkítani őket, akkor újakat hoznak helyettük. És még póru is jártok. Én azóta már több felmérést is készítettem, összehasonlítva az ország medvetermő vidékeit populáció szempontjából, s könnyű volt rájönni, hogy a Székelyföldön a medvesűrűség a többszöröse annak, amit például a Mócvidéken találni. Más területek, a Bánság például, még kevesebb ilyen ragadozót tartanak nyilván. Több oka is van ennek, de azt hiszem, nem tévedek, ha azt hiszem, hogy itt a mackókat többé-kevésbé a lakosság elkergetése egyik eszközeként dédelgetik. Másrészt, speciálisan itt, a gyár közelében ez még hasznos is lehet. Nem kellenek házőrző kutyák!

És András jót nevetett a saját viccén. Ám ez a nevetés meglehetősen savanyúra sikeredett.

– Érdekes! – reagált Mátyás elgondolkodva. – A medve, mint tömegpusztító fegyver!

De aztán annyiban maradt a beszélgetés. Andrásnak különben is mennie kellett. Az édesanyja, Julcsi néni már eléggé benne van a korban, ki tudja, elboldogul-e két olyan égedelem gyerekekkel?

Támogatók

Emberek jöttek vissza Vigyázóvárra, hogy talán látták Széki Olivért a Székelyföldön, Lövétén. Persze, azzal a szőke nővel volt. Mindegy már akárkivel, gondolta Zsuzsa, ő mindenképpen látni szeretné! És mivel különösebb dolga nem volt, hosszú szabadságot vett ki, vagy inkább szüneteltette az aktivitását, ördög tudja, hogy mondják ezt dokiéknál, mind eközben Zilahon nyalogatta a lelki sebeit. Tehát nem készülődött sokat, odautazott.

Olivér azonban akkor éppen nem volt otthon. Vagyis, hogy nem volt abban a lakásban, amelyet bérelt a kisvárosban. Azt mondták, az országban sincs, mert olyan a munkája, hogy sokat utazik. Voltak azonban mások, Vigyázóvárról többen is. Ők aztán elmondták, hogy mind egy nagy építkezés megvalósításán dolgoznak, már szinte teljesen készen van és az a gyár annyi energiát fog produkálni, hogy az eleinte majdnem az egész országnak elég lesz. Később pedig még többet, még exportra is jut.

„De hát miféle erőmű lehet az?” Zsuzsa egyből kíváncsi lett.

– El kell menni, meg kell nézni – mondták azok, akikkel éppen beszélgetett.

És valóban, állandóan buszok járkáltak a kisváros (vagy inkább nagyközség?) és a gyártelep között. Hozták, vitték a munkásokat több váltásban is. Az egyikre ő is felült.

Hát az út eléggé huppogós volt, de mondták az útitársak, hogy még nincs egészen kész. Majd megnézheti egy év múlva!

Na, erre valóban kíváncsi volt. De egyelőre az útmenti erdőt nézte, hogy milyen szép. Szinte kár volt arra a szép helyre egy akkora gyárat telepíteni! Persze, kellett az energia és kellett a munkahelyek.

A busz pedig vígan kanyargott velük a hevenyészve készített úton. Az egyik kanyarban éppen még egy medve is kidugta a buksi fejét nagy kíváncsian és nézte a járművet. Zsuzsa megállapította, hogy éppen olyan kerek füle van, mint a rajzolt képeken a játékmackónak.

– Nem fél!

– Nem! Mitől félne? Inkább kíváncsi. És az utasok néha szoktak ennivalót is dobálni neki! Hát most lehet, hogy azt várja.

– Jó dolog ez?

– Nem jó – mondta egy idősebb munkás külsejű férfi –, de az emberek már csak ilyenek! Nem állják meg, hogy ne dobjanak nekik valamit.

– Hát többen is vannak?

– Itt az út mellett talán vagy négyen. Mert nem egyszerre jönnek. De távolabb még jóval többet is láttak. Nagy kanmackók, meg anyák bocsokkal. Utánpótlás is van bőven.

– És a gyár vezetése nem tesz semmit?

– Nem az! Szerintem még jó néven is veszik. Legalább nem kószál erre mindenféle népség. Végül is, ne feledje, ez egy nagyon komoly objektum lesz, nem afféle elhagyatott, csak néha működő kisvállalkozás. Mint a strandokon a palacsintasütők, amiket télen bezárnak.

Zsuzsa megunt a beszélgetést, s elfordult. Inkább a tájat nézte. De különben is megérkeztek már. Kiszálltak és mint minden más gyárlátogató, ő is nézte a bemutatott szerkezeteket. Annyit mindenesetre kitalált, hogy az bizony nem atomerőmű lesz. Sem hűtőtoronyt, sem nagyobb vízfolyást nem látott a közelben. De hát lehet, hogy az esetleg a másik oldalon van! Vagy a föld alatt. Mert mindent azért mégsem mutattak meg nekik.

Érdekesnek ítélte az egészet és nem értett belőle semmit. Annyit mindenesetre megjegyzett, hogy az alapanyag nem itt készül, hanem valahol messze, egy másik telepen, a Kárpátok túlsó oldalán. Ott se nagyon vannak emberi települések, s így alig zavar valakit.

Hogy miért olyan messze? Hát nem azért, mint a kondukátor idején, hogy belakják az egész országot, azon már túl vagyunk, hanem azért, mert nagyon érzékeny sugárzó anyag, jó, ha nincs belőle túl sok egy helyen. Mert ki tudja, milyen láncreakciót indíthat el! Itt pedig annak az alapanyagnak a különböző részecskékkal való bombázása fog megtörténni, különböző méretű gyorsítókkal, meg néha anélkül is, természetes, de másfajta sugárzó anyagot felhasználva. Amely ütköztetésből aztán jó esetben másféle részecskék fognak szétsugározni, s szerencsés esetben lesz olyan is köztük, amely tömeget képes létrehozni.

Ez nagyon laikus magyarázat volt, pedig az, aki elmondta, az építést felügyelő részecskefizikus volt, szintén Vigyázó megyei, Zsuzsa tudott is róla, hogy kicsoda. Valamiféle bemutatót is tartott. Nagyon kevés alapanyagot mért ki hozzá, de azért rendkívül látványos volt. Jókor a fénnel járt és hangja is volt.

– Ha pedig ezt az egészet betesszük ide – mutatott egy nagyjából két mutatóujjnyi hosszú csövet, amely az egyik végén gömbbé szélesedett ki –, akkor az egész produktum mind egy irányba fog sugározni. Csak ezt most még nem tehetem meg, mert nem biztonságos. Később is csak sok megelőző kísérlet után és többféle biztosítás mellett.

– Mint a lézer? – kérdezte valaki.

– Igen, a működési elv hasonlít, de sokban különbözik is. Otthon nem lehet megtenni, még ha nagyon egyszerűnek tűnik, akkor sem.

A látogatás után a mérnök visszavonult két idegen nővel, akikről az a hír járta a többiek közt, hogy ők támogatók lennének. Vagyonos emberek, illetve az egyik bankár. A két nő, egyik szőke, másik fekete, de mindkettő aránylag fiatal, nagyon elégedettnek látszott, s főképpen azért mentek a mérnökkel, hogy onnan a főváros felé irányuljanak.

A többiek, Zsuzsa is, visszamentek Lövétére. És mivel Olivér csak nem került elő, a mi hösnőnk onnan haza is tért.

Igazság az biz, sokszor előfordul, ha vállalkozás indul, kifogyott a pénz. Egyelőre nem teljesen, de igen kevés maradt. Ezért volt szükséges a látogatások szervezése, és ezért volt ott a két reménybeli támogató is.

Danának is hasonló kétségei támadtak, s ezért ő is a főváros felé indult. Már előre kényelmetlenül érezte magát, hogy találkoznia kell Raduval, de nem volt mit tennie. Ha dolgozni akart, pénzt kellett szereznie. Márpedig a pénz az biz Radun keresztül érkezett. Annyi vigasza mindenesetre maradt, hogy nem neki, magának kell, hanem az egész vállalkozásnak. Már pedig a munkát Marinau indította be, ő is találta ki abból a vékony könyvecskéből. Még hálás is lehet neki, Danának, hogy abból a vékony kis lehetőségből annyit ki tudott hozni.

A nő elindulása előtt még komoly beszélgetést folytatott a vezető mérnökkel, aki nem más volt, mint Pável Örgest. Jó kedve volt ezúttal a mérnöknek, s nemcsak a beszélgetés ideje alatt, hanem általában is tünedezni látszottak az arcáról azok a mély szomorúságot mutató ráncok, amelyek pedig jellemzők voltak rá még nem is olyan régen. Biztosította Danát, hogy a távollétében is folytatni fogja a kísérleteket.

– Alapanyagból van elég, energia is van, sajnos még nem saját termelésből, úgyhogy meg-siettetem egy kissé a folyamatot. Már én is nagyon várom az eredményt. Jöjjön csak! Nézze!

Kimutatott egy ablakon, s az épület mellett a zöld fűvön valami ládafélére mutatott, ami leginkább egy koporsóhoz hasonlított.

– Látom! Mi az?

– Biztonsági műszer. Illetve egész berendezés. Még a régi kísérletből mentettem meg – és üdvözültlen mosolygott hozzá –, nagyon... a szívemhez nőtt!

Danának az jutott az eszébe, hogy ha most ő kikapna a szobában szétszórta heverő szer-számok közül egy jókora feszítővasat, s azzal a főmérnök urat teljes erejéből fejbe vágna, akkor az jogilag alighanem bünténynek minősülne, de egészen biztos, hogy sok embernek nagyon jót cselekedne vele.

De aztán elmúlt a pillanat, s mégsem tett semmit. Csak elköszönt a férfitől és kiment a szobából.

Amikor Dana megérkezett, az irodafőnökkel együtt éppen négyen voltak a Radu Marinau szobájában. Örült ennek, legalább nem kellett kezdettől fogva kettesben lennie a volt főnökével. Aki egyébként valamilyen formában megintcsak a főnöke lett. Legalábbis tőle függtek az anyagi lehetőségek. A másik három: két nő volt és egy férfi. A két nőt már ismerte. A fekete hajú magánember volt, tőkepénzes. Gábor Klári volt a neve. A szőke a Bekeháti Minodóra névre hallgatott és egy bankcsoportnak volt a hivatalos képviselője. Mindkettő Németországból jött. A férfi jellegzetesen barna volt. Minden barna volt rajta, nemcsak a bőre. A ruhája is, amely tréningruhának nézett ki, jókora kapucnival a fején, de a felsőrész alól néha kilátszó ing is barna volt. Mintás ugyan, de az alaptónusa megfelelt a ruházat többi részének. Ugyanígy a cipője is. Mindazon ruhadarabok pedig igen jó minőségű anyagból

készültnék látszottak. A férfi Ahmed Reza néven mutatkozott be. De Danával nem fogott kezét. A lány látott már efféle embereket a tévében. A népvándorlásban résztvevők néztek ki és viselkednek hasonlóan.

„Hát mégis, gondolta magában. Radu nem fogadta meg az intésemet”. De tovább nem törődött a dologgal. Inkább csendben figyelte a három ember beszélgetését, végső soron őt is ugyanaz érdekelte.

A két nő nagyon ígérgette a támogatást, az egyik, Bekeháti még egy csekket is átadott Radunak. A férfi akkor intett Dana felé, jelezve, hogy hamar érkezni fog hozzá. A bevándorló alig szólt egy-két szót, azt se lehetett érteni. Angolul beszélt pedig, de valami érthetetlen hangsúllyal. Dana nem tartotta érdemesnek, hogy hallgasson a többiek jelenlétében. Jócskán vitatkozott Raduval megint. Egyáltalán nem hatotta meg a többiek jelenléte. El is ment még a többiek távozása után. A férfi látogató ezúttal nemcsak, hogy kezét nem fogott vele, de tüntetően el is fordult. Mintha rosszállotta volna, hogy egy szobában van egy olyan nővel, aki egy férfinak ellent mer mondani.

Azt már Dana nem látta, hogy amikor kifelé ment, a férfi, aki Rezának és szíriainak mondta magát, hosszan utána nézett. Mintha meg akarná jegyezni magának, hogy aztán később ráismerjen.

A vigyázóvári régi hotelben, ahogy a régiek mondták, bár azóta már nemcsak kettő volt belőle, ördög tudja, hogy miből élnek, Galambhegyi Klári, vagy ahogy lánykorában nevezték, Gábor Klári, éppen nagyban gondolkodott. Azon töprengett, hogy most már támogasson, vagy ne támogasson. A projekt szépnek nézett ki, de emlékezett, hogy néhány évvel előbb már megindult valami hasonló, és akkor majdnem sikerült megszabadulnia a vagyona nagy részétől. Arra pedig vigyáznia kéne, mert nem létezik utánpótlás. Érteni pedig nem ért semmihez, hiába a nagy műveltség. Azzal csak a társaságban lehet csillogni-villogni.

Elhatározta, hogy még vár. Valamint, hogy még egyszer meglátogassa azt a gyártelepet, de nem azonnal, vár vele egy hónapot. Addig? Nos, hát itt marad a városban, s a környéken, valahogy csak eltelik az idő.

Klári egyébként Vigyázóvárt tekintette szülővárosának, bár valójában Szatmárnémetiben született. Csak gyermekkorában került ide a család, ami részben rossz volt neki, részben meg jó. Rossz volt, mert itt került rossz társaságba, s lett drogfüggő, de jó is, mert itt találkozott Mátyással meg Pávellal (ma már Palinak hívatja magát), akik mindent megtettek, hogy kihozzák a saját butaságának csúnya következményeiből. Még Moszkvába is elvitték, ahol még élt a Pali apja, a híres ideggyógyász, aki szintén mindent megtett az érdekében. Sajnos viszont, hogy időközben meghalt az ő apja. A Klárié. De erről nem tehetett, meg sem tudta volna akadályozni, legfeljebb ő is ott vész. És rossz társaságba keveredni is lehet bárhol, Vigyázóváron éppúgy, mint Szatmáron.

Hát ezért, ha mindent összead, több jó érte itt, mint máshol. Vajon hol lehet most Pali? Meg Mátyás? Akibe még szerelmes is volt lánykorában. Aztán... hogy Matyi megint csak éppen eltűnt valamerre, hozzámert a testvéréhez. Vajon mi lehet vele?

Eközben éppen az az ember, akiről gondolkozott, nagyon közel volt hozzá. Csak az utcára kellett volna kimenni és arrébb sétálni néhány háztömbnyit.

Mátyás, végezvén a három helyszín felmérésével, egy darabig még ott lógott a hegyen, nézegette a tájat – nem a gyárat, mert olyat már eleget látott –, de aztán megunt és hazament. Éppen azon a délelőttön, amikor Klári órá gondolt, elhatározta, hogy délután meglátogassa

Kalapos Lászlót. Sehogy sem tudott eredményre jutni egy gondolattal, ami a gyár közelében jutott eszébe.

– Ez a Pali is fura emberke lett mostanában! Mintha nem lenne teljesen tudatánál – ezt már délután mondta, kényelmesen elhelyezkedve Kalaposéknál, a vendégek, még hozzá megbecsült vendégek számára fenntartott fotelben –, csak nehogy valami örütség járjon az eszében.

– Hát igen, a Vanna emléke nagyon sokáig kísértette. Vannak olyan férfiak, akik életükben nagyon kevésszer lesznek szerelmesek. Pali is ilyesmi szerzet. Csak kétszer esett meg vele ez a fátum. Egyszer fiatal korában, amikor egy itteni nőt szeretett meg. Még diákok voltak, később az a nő meghalt. Valami tömeggyűlésen. És a második volt Vanna. A legsötétebb Afrikából. Ennyi a története. És Vanna is meghalt a barlang beomlásánál. Miközben valakit, azt hiszem, Vágner Julcsit akarta kimenteni. Tudod, a Nemvaló Andris édesanyját! Pali meg ott is volt, meg nem is. Segíteni persze nem tudott. Hát ezért érthető a Pali állapota.

– Öngyilkos hajlamra gondolsz?

– Nem, inkább valami örült reményre.

– Újra találkozás?

– Afféle. Tudod, az időutazás, legalábbis Pali szerint, ma már leginkább csak energia kérdése. És az a gyár, az építők elgondolása szerint, ontani fogja az energiát. Ha igaz – tette még hozzá.

– Talán utána nézhetnél... Te minden ilyesmiben otthon vagy!

– Talán! Meg is teszem! Azt hiszem.

Hibák

A Déli Kárpátokban épült üzemnek jutott a könnyebbik rész, az alapanyag legyártása. Pénzt is kevesebbet emésztett fel mint a másik, meg embereket is könnyebben lehetett találni a műveletekhez. Így hát az az üzemrész már ontotta a termékét, amikor a másik még csak éppen ébredezett. Örgest Pávelnek tehát éppen elég lehetősége volt a kísérletezésre. Nem a levegőbe beszélt akkor, amikor megígérte Danának, hogy valamiféle eredményt fog felmutatni, mire visszatér.

Eredmény pedig valóban kezdett mutatkozni. Az orosz fizikus éppen ezért igazán jó néven vette, hogy Dana nem sertepertél körülötte, amikor neki fontos dolga van. Amire nagyon oda kell figyeljen. Az első alkalmakkor ugyan a részecskék nem éppen úgy viselkedtek, ahogyan ő elvárta tőlük. Nem akartak ütközést produkálni, a legszebb rábeszélésre sem. Hol volt még akkor a gyorsító nélküli ütköztetés? Valahol az álmok világában! Azonban bizonyos idő után azok az apróságok csak elkezdtek valahogy „viselkedni”. Lassan, az adag többszöri emelése után kezdtek rájönni, hogy mit is vár el tőlük a mérnök, s engedelmesen produkálták azt, amire képesek voltak. Ez nekik – a részecskéknek – könnyű volt, magától is ment volna bizonyos helyzetekben –, de nehéz volt Pávelnek, mert neki bizony izzadt a homloka. Nem lehet azt mondani, hogy egyáltalán ne félt volna. Végül is nagyon rég nem tett már hasonlót, egyedül pedig még soha. Az a félelem viszont inkább izgalomnak volt nevezhető, az eredményvárás természetes velejárójának.

És az eredmény jött is szépen, először csak kicsiben, mert a nagybani kísérletet meghagyta akkorra, amikor Dana majd visszatér. A lánynak azonban egyelőre máshol volt dolga. A déli telepet látogatta meg, majd amikor ott végzett, az Arad megyei irodák kerültek sorra. Aztán

amikor ott is végzett, még Lövétére is elment. Az már magántermészetű út volt. Úgy érezte, hogy kijár neki ennyi kikapcsolódás. És már régen találkozott Olivérrel.

Ott is eltöltött hát vagy négy napot.

Várhatott hát Pável, hogy a kísérletek eredményeiről beszámoljon neki.

Ha már külön is felhívták rá a figyelmét és nem is egyszer, Kalapos László is elszánta végre magát, hogy utánajár annak a különleges energia kinyerési módnak, amellyel Örgesték próbálkoznak. Hisz ismerték egymást rég, majdhogynem barátok is voltak. Tudott arról a különös, közös kalandról is, amelyet a fizikus és különösen az apja szerveztek meg, speciálisan a Mátyás kérésére. Már nem emlékezett, hogy pontosan mi volt az oka. Maga a kaland is zavaros dolog volt. Többen időutazást emlegettek, László hitte is, meg nem is. Mindenesetre, szintén energianyeréssel állt kapcsolatban.

Valamiképpen azzal a füzetecskével is összeköttetésben volt, amelyet az új házukban találtak akkor, amikor felújították. Mert csak számukra volt új az a ház, akkor örökölték meg, önmagában elég régi volt. Több tulajdonosa is volt az idők folyamán, csak akikről ő tudott. De igazából maga a ház sokkal régebbi volt, mint amire ő vissza tudott emlékezni.

Nahát, a füzet. Azt természetesen elkobozta a rendőrség, mivel ugyanabban a házban, egy befalazott csontvázat is találtak, szintén a felújítás idején. A csontváz személyazonosságára fény derült azóta, egy szerencsétlen lányé volt, akit az egyik régebbi tulajdonos távolról szeretett, de sohasem mert szólni neki. Aztán a lány meghalt, méghozzá börtönben, s Amariei – így hívták azt a tulajdonost – a saját házában egy falba temettette el. Szomorú, morbid történet volt biz az olyan, amilyennek sose volna szabad megtörténnie, aztán mégis megtörténik néha.

A lányt természetesen nem Amariei főügyész ölte meg. Egyáltalán ő senkit sem ölt meg a saját kezével. Megvolt neki a hatalma ahhoz, hogy a neki nem tetsző embereket a törvény szigorával tüntesse el, nem szorult ilyen parlagi megoldásokra.

László éppen a felújítás idején nem volt otthon, főképpen kórházban feküdt azalatt, a füzet pedig végképp a rendőrségen landolt. Mindennek már jó két éve, s azóta se kereste azt a füzetet senki. Talán el is vészett volna, számukra legalábbis végképp, ha annak idején az építész, aki a ház felújítását levezényelte, nem készített volna több másolatot is, mielőtt a nyomozóknak átadta volna. Akiknél azóta is ott dekkolt, pedig első látásra világos volt, hogy semmi köze nincs a szegény Borzán Kinga földi maradványaihoz. Még csak nem is ugyanabban a falban volt a kettő.

Azóta egy példány ott hevert a Kalapos Erzsébet könyvszekrényében, a kutya se kereste. Az idős hölgy csak mint kuriózumot tartotta meg, Lászlót pedig eddig nem érdekelte. Pedig még bele is nézett egyszer régebben, s látta, hogy miről van benne szó. Ráadásul pedig ő volt közel s távol az egyetlen ember, aki folyékonyan olvasni tudta, s megérteni is képes volt. Merthogy a könyvecske rovásírással íródott, amit ő jól ismert, s ukrán nyelven, amit ő szintén jól tudott. Még mosolygott is magában akkoriban, elképzelve, hogy vajon a rendőrök hogyan veszik a kettős akadályt?

Most azonban némileg másképp állt a helyzet. Ha már megkérték, akkor végigolvassa. Valóban arról a régi történetről szólt az egész. Sőt, nemcsak annak a leírását tartalmazta, hanem azt is, hogy milyen úton jutottak el hozzá és milyen fizikai módszerekkel vitték végbe. Egy csomó számítás is le volt ott írva – a rendőrök valószínűleg informatikában használatos programoknak nézték –, amely számításokat László egyenként ellenőrzött is.

„Nicsak, itt hiba van!” vigyorogta el magát. Valaki eltévesztette a nagyságrendet. László nem volt kifejezetten matematikus, de hozzá volt szokva a pontossághoz. „Vajon észreveszi ezt valaha is valaki? És ha nem, milyen következménye lesz? És milyen egyéb hibák vannak még azokban a képletekben? Esetleg olyanok is, amelyeket én nem is vagyok képes észrevenni, mert nem vagyok fizikus? És ha az, aki leírta, nem vette észre ezt a matematikai képtelenséget, akkor honnan vette ezeket a képleteket?”

Nem tudott zöldágra vergődni ezekkel a gondolatokkal. Még azt tartotta a legvalószínűbbnek, hogy az egész terv dugába dől. Mint az első esetben. És egyszersmind ez a legjobb eshetőség is.

Számolt, számolt, és nem jutott a végére. Illetve... igazából lett valami eredmény, de teljesen bizonytalan. Ahogy mostanában szokták mondani, sokesélyes.

Nagyjából abban az időben, amikor Kalapos László a kis könyvecske képleteivel viaskodott, a csíki emberek érdekes jelenségeket figyeltek meg. Az egyik jelenséget Csíkból is és Udvarhelyszékből is lehetett látni. Az a jelenség egy felfelé irányuló fénycsík volt, amely a magassággal szélesedett, ugyanakkor pedig nem veszített a fényességéből. Aztán, egy idő – napok – múltán az újabban képződő fénycsíkok már képesek voltak kiszélesedni és összezáródni is.

„Működik az üzem!” mondogatták az emberek.

A másik jelenséget csak az udvarhelyszékiek észlelték, mivel nyugat felől közelítette meg a hegyet. Ez valami tömege volt óriási madaraknak, melyeket még azok sem mind láttak, akik ott laktak, ahol az útjuk volt.

- Nagyobb a sasnál – mondta a zetelaki ember.
- És csak este, meg éjszaka jár – tódította a másik.
- Ami éjszaka jár, az rendszerint bagoly – mondta erre megint az első –, a sas nem jár éjjel!
- De ekkora bagoly? Az öregapám se látott még olyat!
- Én már hallottam egyről – szólt közbe egy harmadik –, uráli bagoly volt, ami anélkül is nagyra nő, meg aztán egy csirkefarm mellett tanyázott. Ott aztán jól élt mindenféle vágási selejttel, amiben bőven volt növekedési hormon is!
- S mi lett a vége?
- Mi lett volna? Lelőtték. Már arra menő embereket is megtámadott!
- Na, ezek sokkal békésebbek. Csak jönnek, s mennek.
- Valami drónok lehetnek – mondták a fiatalok, s lehet, hogy nekik volt igazuk.

De természetesen, nem lehetett bizonyítani egyik állítást sem. Annyi természetes eredménye lett csak a szóbeszédnek, hogy valahogy kitalálták, repülni lakott területek fölött csak különleges engedéllyel lehet. Mivel azonban a repülések akkor is folytatódtak, amikor szóltak a rendőrnek, mindenki megnyugodott abban, hogy vagy valóban madár, vagy pedig megvan az engedély a repülésre.

Az ez idő szerint Bukarestben élő Marinau Radu természetesen mindkét dilemmára pontos és kimerítő magyarázatot tudott volna adni. Azt, hogy azok a repülő valamik valóban drónok voltak, amelyek segítségével – mert sem a postában, sem a felhőben nem bíztak – a két gyártelep és az irodák között közvetlen és állandó kapcsolat volt. A repülési engedélyeket természetesen ő maga szerezte be a szervezete befolyását felhasználva. A fény pedig egy kísérlet mellékterméke volt.

Ő azonban nem ért rá az emberek hiedelmeivel törődni, annál sokkal komolyabb törekvései voltak. Államtitkár kívánt lenni. Amihez, rég elkezdett munkája folytán, már elérhető közelségbe jutott.

Magányos kísérletezgetése folyamán Pável természetesen érzékelte a képletekben előfordult hibákat, de szintén kísérlet közben arra is rájött, hogy azon kézi vezérléssel igazítani lehet. Voltaképpen mindössze annyi eredménye volt a dolognak, hogy ha kevés sugárzó anyagot használt, akkor nem indult meg a reakció, ha pedig az előírt mennyiséget használta, akkor a reakció túlságosan heves volt. Ezt látták a csíkiak égre irányuló fényoszlopnak, s aztán a kézi vezérlés folytán beálló eredmény hozta a fénycsík felső végének tágulását, illetve szűkülését, egészen a párhuzamos nyaláb megjelenéséig. Az egész olyan volt mint egy lézerceruza, csak éppen óriási méretekben. És még volt egy különbség a lézerceruzához képest: az hogy itt a látható fény csak melléktermék volt. Akaratlan melléktermék ugyan, de fontos ahhoz, hogy a mérnök tetszése szerint irányítsa a folyamatot. Persze előállíthatott volna konvergens sugarat is, de annak semmi értelme nem lett volna a munka szempontjából, mert a fókuszpontot elhagyva a sugár megint széttartó lett volna.

Ilyen értelemben számolt be Danának is az elvégzett munkájáról, amikor visszajött. A képletben a hibát is megemlíttette, mint olyan véletlent, amely segítette a folyamat vezérlését.

– De legalább kiszámoltad, hogy mit alakított át az a hiba?

– Nem volt rá szükség, mert így sokkal jobban kézben lehet tartani, mintha az elképzelések szerint végeztem volna a kísérleteket! Légy egész nyugodt, rengetegszer kipróbáltam. Mindig ugyanaz az eredmény jött ki.

– Jól van – bólintott rá Dana –, mert nemsokára el kell kezdjük az üzemméretű munkát is!

Az embereknek szokásuk hibázni. Mindenki elmegecsicsk. Hibázott Dana is, amikor nem vette észre a főmérnöke szemében csillogó fényben a módosult tudatállapot villogását. Azt, amelyet régebben monomániának is neveztek. A Pál... vagy Pali egyesek számára... esetében ez a monománia a Vanna nevet viselte. A felesége neve volt ez, aki már akkor rég meghalt, de a férfi nem tudott szabadulni a képétől. Számára Vanna élő volt és ő csak azért vállalta el azt az energia-hókuszpókuszt, hogy akkor, amikor már megfelelő mennyiség áll rendelkezésére abból az energiából, tehessen még egy időutazási kísérletet. Az utolsót életében. Hogy visszamenjen az időben, nem nagyon, csak egynéhány évtizedet, igazából még kettőt sem egészen, s találkozzon imádott asszonyával. Azután? Lesz, ami lesz!

A Dana becsületére legyen mondván, érezte ő, hogy valami nem tiszta abban az egész projektben. Túl simán megy minden. Mintha valaki vagy valakik cinkelt kártyákkal játszanának. Ezért még búcsúzóul azt mondta Pávelnek, hogy a kísérletezésnél tovább egyelőre nem menjen, várja meg őt, amíg visszajön.

Lövétére akart menni. Tudta, hogy Olivér két út között éppen otthon van. Azt is tudta, hogy várja őt. Sietett tehát, már nagyon hiányzott neki a férfi.

Két nyugodt, boldog nap után végre Dana is elérkezettnek látta az időt, hogy elinduljon vissza a munkahelyére. Még nyugtalanította is, hogy vajon mi történt a távollétében odafent. De mivel olyan boldogságot érzett, hogy szárnyak nélkül is repülni szeretett volna, s tán tudott volna is, ha megpróbálja, úgy gondolta, jobban teszi, ha egy kissé kisétál a városból, az erdő szélére, ahol majd gondolkozik/ábrándozik egy kicsit, s majd azután telefonál a kocsinak, hogy hová jöjjön érte, hogy felvegye.

A kis sétából hosszabb séta lett, sehoggy sem akart szűnni az eufóriás állapot. Hát ment, énekelgetett magában, két nyelven is, de tehette volna akár még többféleképpen, és természetesen meg se hallotta azt, hogy hátulról egy férfi közeledik hozzá, s mindjárt utoléri.

A Szentkeresztbánya felé vezető úton volt ekkor, már jól kinn a néptelen országúton. Közel s távol egyetlen házikó állt a közelben, mint a mesében, de ennek nem volt kolbászból a kerítése. Sőt, igazából alig volt kerítése, de ami volt, az fából volt, jócskán összevissza dülöngélve. És teledestele folytonossági hiányokkal. Az udvaron a gaz méteres. Lerítt szegény házról, hogy már régóta gazdátlan. A férfi csak jött szép nyugodt léptekkel, s amikor odaért közvetlenül a lány mögé, csak előhúzott a bő, barna tréningfelsőjéből egy jó harminc centis emelővasat, s ugyanazzal a mozdulattal már ütött is. Dana – lehanyatlott. A támadó pedig éppen csak rápillantott, s elégedetten nyugtázta a sikert. Utána futva folytatta az útját, de nem az országúton, hanem be a bozótba, s az erdőbe. Miután még háromszor elkiáltotta, hogy „Allahu akbár!” és eltűnt a sűrűben.

Ősz volt már ekkor, s ebben az időben a medvék legfőképpen azzal vannak elfoglalva, hogy esznek, esznek, esznek és esznek. Gyűjtik az erőt, hogy át tudják vészelní a közelgő telet. Egy kíváncsi fiatal mackó éppen kidugta a fejét az erdő szélén álló vastag fa mögül. Láta a mozdulatlan testet, s mivel az országút néptelen volt, odasomfordált a néhai Dana Dumitrescuhoz. Még meleg volt, de nem mozgott. Úgy döntött, hogy megkóstolja.

Később, mivelhogy a homo sapiens sapiens faj már jócskán túlszaporodott a Földön, mégiscsak előkerült egy szemtanú is. Idős nénike volt, abból a fajtából, aki a napnak a felét a tévé előtt szokta tölteni, a másik felét meg az ablak mögött, leskelődéssel. Ő volt az, aki később, nagy titkolózással, a helyi rendőrnek elmondta, hogy mi is történt a valóságban. Mert mese ám az, hogy a medve nem támad arra, aki holtnak tettetí magát. Ellenkezőleg! Az ursus arctos, mint mindenevő állat, szívesen megeszi a dögöt, különösen olyankor, amikor éppen az evés a legnagyobb parancs a számára. Ámbár, a szép Dana testét talán nem udvarias vonás tőlem egyszerűen csak „dög”-nek titulálni. Egyetlen mentségem az, hogy neki szegénynek már úgyis mindegy.

– És még azt is el kell mondjam, tisztelt nyomozó úr – tette hozzá özvegy Ambrusné az elbeszéléséhez –, hogy az az arab is nagyon gyanús volt nekem. Mert az az „Allahu akbár” semmiképpen sem úgy hangzott, mint ahogy én a tévében már sokszor hallottam! Lehet, hogy nem is igazi arab volt?

A rendőr pedig tisztelettel meghallgatta ezt is, de közben elhatározta magában, hogy azért ezt az utolsó mondatot nem fogja komolyan venni. Ki tudja, mit képzelődik az öregasszony, álarabokról, meg mindenféléről!

Pedig jobban tette volna, ha egyebet nem vesz komolyan az öregasszony meséjéből. A medvét például.

Özvegy Ambrusné az igazat megvallva és minden pletykázást leszámítva, józan, sőt okos ember volt. És amellet jószívű is. Úgy döntött tehát, főleg akkor, amikor a nyomozó „szerv” szemmel láthatólag nem hitte el az álarab históriáját, hogy kiszínezi egy kicsit az előadását. Márpedig ahhoz nagyon értett. A kiszínezéshez. Nem hiába gyakorolta évtizedeken át a kapu előtt üldögélve, s a szomszédasszonyokkal beszélgetve.

Azt mindenesetre jól tudta, hogy a fiatal, valószínűleg jó messzi sík vidékről jött rendőr valami olyasmit hisz a székeleyekről, hogy ők legnagyobbbrészt gyengeelméjük, legtöbbjük rasszista, de lehet köztük akár potenciális terrorista is, mert lám, kettő még ma is ül közülük, pedig még el se jutottak odáig, hogy tegyenek is valamit. No, akkor ez az öregasszony is afféle lehet. „Üljön csak nyugodtan a kertjében, s nevelgesse az unokáját különbnek, mint ő maga! Az unokát messziről látta is, ott sétált székeley ruhában a kert végében, a kezében egy

könyvvél, biztosan tanul, szép kislány egyébként, jól áll rajta az a rakott-féle, piros-fekete szoknya! Nem akarta zavarni.

Hát a medvével mindenesetre az volt az igazság, hogy valóban odacammogott a Dana élettelen, vagy annak látszó testéhez. Meg is szaglászta, de annál tovább nem jutott. Lehet, hogy nem is akart, elég kövér volt már úgyis. Mert az öregasszony olyan zajt csapott a kertjében, hogy az többszörös puskalövésnek hangzott. No, azt is eleget gyakorolta, két speciálisan arra a célra megkészített lapos fadarab segítségével, amelyeket jobb időkben varjak és seregélyek elriasztására használt. Ha náluk bevált, majd csak jó lesz a macinak is! Jó is volt, hiszen kényelmes állat ökelme és a csendet mindenkinek fölött szereti. Mit tehetett, hát... elballagott.

Ambrusné akkor összehívta két megtermett férfiembert a szomszédságból, s megkérte őket, hogy vinnék be a portájára a sebesültet. Majd ő meglátja, mihez kezd vele. „De csendben legyenek aztán erről, mert azt a szegény lányt valaki a szeme láttára meg akarta ölni! És ki tudja, mire lenne még képes az a disznó?”

Ambrusné egyébként negyvenkét évig nővérként dolgozott a szárhegyi orvosi rendelőben, tudta tehát, hogy mit kell tennie. Aminek eredményeképpen Dana két nap után köszöntö szépen, jól volt, már a kertbe is kísérték, még székely ruhát is kapott az öregasszonytól.

Hát nagyjából ez lehetett az igazság a sok kiszínezés mellett abban, amit az öreg hölgy a rendőrnek elmesélt. Hiszen régi szokás volt már arrafelé, hogy rendőrnek csak keveset kell mondani és akkor is feltétlenül csak azt, amit hallani akar! És persze, hogy azzal senki élő embernek ne ártson! Mert az fontos! A nyomozás mindenesetre azzal zárult, hogy a „medve” magával vitte a holttestet az erdőbe, miután jól belakmározott belőle. Keresték is egy darabig, becsületükre legyen mondva, mígnem aztán hivatalos úton közölték velük, hogy jobb lesz, ha elhagyják az épülő üzem környékét, mert az veszélyes kezd lenni, és senkinek nincs szüksége zavarra a rendőrség körében.

– Attól már úgy sem támad fel senki – volt a hivatalos verdikt.

Mindez a dolgok végkimenetele szempontjából amúgy sem számított semmit, mint azt majd később úgyis látni fogjuk. Mert Dana végül is tényleg az erőmű közvetlen közelébe jutott. Igaz, nem a díszvendégek számára kiépített páholy-félék egyikére, hanem csak egy kicsit távolabb. Régi ismerőse, Örgest Pál tákolt össze ott valami tyúkól-szerű építményt, abban húzta meg magát lehetőleg minél kisebbre. „Őt, köszöni szépen, legjobb, ha nem is látja senki ember! Élve jobb’ szereti”! De mindez kicsit később következett be, az Ambrusné segítségével. Mert járni éppenséggel jól tudott már, de a kapott ütés utóhatásaként néha még szédült.

Régi ismerősök

Ebben az időben Bekeháti Minodóra különleges pénzügyi tehetségnek volt elismerve. No, nem emlegettek éppen zsenialitást, nem a Zilbermann Áron szintje volt az, még csak nem is a Robert Cohené, de epigon korunkban egy ember, olyan tehetséggel, mint a Nemvaló András elvált felesége, feltétlenül érvényesült. Ez az elismerés mutatkozott meg abban a tényben is, hogy egy valóban jelentős nemzetközi bankcsoport kelet-európai képviselője volt. Ebben az időben már senki sem merte szemtől szembe Békácskának nevezni.

András, amennyire ez tudható volt a visszavonult életet élő emberről, még azt sem tudta, hogy a volt felesége az országban van. Igaz, nem is volt állandóan itt.

Mivelhogy a volt férjét mégsem látogathatta, azon időben, amikor éppen semmi hivatalos dolga nem volt, az apjánál tartózkodott. A nyugalmazott katonatiszt általában keveset szólt a

lányához. Nem jelezni akarta ezzel, hogy helyteleníti az életmódját, azon ő már rég túl volt, hogy az ilyesmit jelezze is, meg sérteni sem volt szándékában, egyszerűen csak nem tudta, hogy mit mondjon. Apa és lánya rég eltávolodott már egymástól ekkor.

Vigyázóvár nem tartozik az országban a legnagyobb megyeszékhelyek közé. Sőt! Lehet tán, hogy nem éppen a legkisebb, de ugyan kevés van, amely kisebb nála. Így hát valóságos csoda, hogy Minodóra – nevezzem már én is így, mert újabban nem is szereti, de nem is érdemli meg a Békácska nevet – jártában-keltében a saját volt férjével nem találkozott. A bátyával azonban annál inkább. Igaz, addig vele nem volt különösebb nézeteltérése. Miklós, a mesterségére nézve csillagász, az óriási arányokhoz szokott ember volt, s a földi világ történeteit is azok szerint nézte.

– Hát te mit csinálsz itthon?

– Én? Itt né! Egy új vállalkozást készülök a talpára állítani.

– S az mit jelent a te szótáradban?

– Amit szokott. Pénzügyi támogatást.

– S aztán mivel is kíván az a te vállalatod foglalkozni?

Minodóra hát elmondta azt, amit tudott arról a három, illetve két, mert a harmadik az irodák voltak, gyártelepről. Hogy energianyerés lenne a fő profil, azt pedig a kozmikus energiák megcsapolásával kívánják megtenni egy egészen új technológia szerint. S hogy mi lenne az a technológia? Biztos hallottál a Higgs bozonról, s a vele kapcsolatos Higgs térről! Az most igen divatos. Hát tömeget akarnak generálni és azt felhasználva megcsapolni a sötét anyag gravitációs energiáját.

Miklós megállt mentében, s úgy nézett a hűgára, mint aki örültet vagy terroristát lát. Hallgatott is sokáig. Minodóra majdnem otthagya. De végül mégis megszólalt.

– Tudod, Dóri – ő sosem nevezte Békácskának –, én nem tudok arról, hogy van ilyen technológia. De ha létezik, akkor az amit csináltok, vagy szélhámosság, vagy felelőtlenség. Vagy mindkettő egyszerre. Nem tudok neked sikert kívánni! Sajnos.

És nagy szomorúan elballagott. Mintha egyszerre évtizedeket öregedett volna.

A nő csak állt egy darabig, mint akit váratlanul és érdemtelenül megütöttek volna. Aztán hirtelen vállat vont és továbbment. Minden bizonnyal arra gondolt, hogy a bátyja irigykedik, azért beszélt így.

Az elmondott történet nem maradt annyiban. Miklós nagyon komolyan vette a húga által elmondottakat. Hallott ő bizony arról, hogy már régebben egyszer egy tudóscsoportnak sikerült a kozmikus energiákat megcsapolni, valami időutazásról is beszéltek akkoriban, de az egészen biztos, hogy nem a Higgs tér segítségével történt meg, hanem valami más alapból. Hogy miből, az annak idején szigorú titok volt, s az is maradt, főleg azért, mert a résztvevők legnagyobb része az esemény után hamar meghalt. Hát már az sem lehetett veszélytelen.

Rágódott még a hallottakon egy pár napig, aztán szerencsésen összeakadt Kalapos Lászlóval. Elmondta neki, hogy mit hallott, s kérdezte a véleményét.

– Igen, én is hallottam már erről. Sőt, olvastam is. Csakhogy az egy hibás alapon áll.

– Hibás? Ez biztos? Milyen az a hiba? Lehetne látni?

– Lehetni éppen lehetne, de alig hinném, hogy eligazodnál rajta. Nekem sem volt könnyű, mert rovásírással van írva, méghozzá ukránul. Lám, már a leírója is veszélyesnek tartotta, s azért alkalmazta ezt a kettős biztosítást.

– Megette azt a biztosítást a fene! Ha te el tudtad olvasni, akkor más is el fogja tudni. Sőt, szerintem már el is olvasta. Mert látod, éppen alkalmazni készülnek valakik. Hát kérlek, mutasd meg nekem azt az írást!

– Nem bánom! Gyere és nézzük át!

Aztán, amikor végignézték, egyszerre ketten, akkor összenéztek a füzet felett.

– Na, hát ettől nem lettem okosabb. De nézd! Tény, hogy a Higgs térrel voltaképpen meglehetősen kevés gravitációs többletet lehet előidézni. Azt viszont nem tudom, hogy mennyire változtatja meg az a kevés, mert alkalomadtán az mérhetően sok is lehet, az einsteini tér szerkezetét. S mit is fog az a változás előidézni? Lehet, hogy semmit. Lehet, hogy nagyon sokat. Engem éppen az a nagyságrendi hiba aggaszt. El tudom képzelni, hogy azt valaki, aki az egészet összeállította, készakarva tette bele. Jelezve azzal, hogy: „eddig, s ne tovább”! Szóval... én a továbbiakban sem vagyok nyugodt.

Nem igazán lehetne azt mondani, hogy a Dana Dumitrescu halálhíre világszenzáció lett volna. Az újságokban azért megjelent, elvégre egy nagy üzem gazdasági igazgatója volt, olyan üzemé méghozzá, amely teljesen új utakon jár az energianyerésben, sőt világelső abban, amit elindított. Még egy fényképet is közöltek róla, persze olyat, amely kiemelte fiatalos szépségét.

Nos, ha Bekeháti Miklós nem volt nyugodt, annál nyugodtabb lett Török Zsuzsa a gyászjelentést olvasva. Mivel azonban jóérzésű leány volt, azonnal Széki Olivérre gondolt, hogy milyen lelkiállapotban lehet most a kollégája. És természetesen ő is elszomorodott. Még arra is gondolt, hogy mi lenne, ha személyesen elmenne oda és megpróbálná vigasztalni. De hamar elvetette a gondolatot, mint illetlent. Maradt tehát egyelőre Zilahon és várt.

Odafent a gyárban azonban komoly változások kezdődtek. Egy napon megjelent Marinau Radu személyesen és azt ígérte, hogy most majd ő kicseréli a dolgozók nagy részét. Valóban el is küldte néhány emberét, sőt még azzal is fenyegetőzött, hogy leváltja Pávelt a főmérnöki posztról.

– Csak tessék, ha azt akarja, hogy az egész világ magán röhögjön! – válaszolt az orosz, majd hozzátette még: – Itt az én munkámat a világon egyedül csak én tudom elvégezni! Más még az alapelvekkel sincs tisztában. Aki meg véletlenül mégis sejtene valamit, azt a maguk pénzén nem kapja meg, de különben is visszarettenne a feladattól! Hát tessék, kérem, tessék! Csak folyton folyvást!

Radu volt annyira politikus, hogy nem kockáztatott. Pável a helyén maradt. És mivel a fővárosi főnök valóban bevitte néhány kémjét az üzembe, a főmérnök attól fogva határozottan vaskézrel vezette a vállalatot. Nem is lehetett másképp, ha a munka tisztességes menetét legalább nagyjából meg akarta védeni a sok szélhámos balkáni ejtőernyőstől.

A halálhírré egyébként is mindenki másképp reagált. Bekeháti Minodóra például sehogy sem. Neki ki volt adva feladatnak, hogy márpedig azt a vállalkozást támogatni kell, hát ő nem tehetett mást, megnyitotta a csekkfüzetét. Alapjában véve fogalma sem volt arról, hogy mivel is nyerte meg Marinau Radu a nemzetközi pénzvilág leggazdagabb vezető embereinek az osztatlan szimpátiáját. Ő tehát ment, írt és aláírt.

Nem így Gábor Klári. Ő óvatos duhaj volt. Nem csoda, ő a saját pénzével sáfárkodott, nem pedig, mint Dóra, a másokéval. Azt mondta, előbb még egyszer látni akarja a gyárat működés közben. Hát meghívták, hogy megmutassák neki. Úgyis mindenképpen demonstrálni akarták a termelés zavartalan menetét.

– Hát akkor ideje elkezdni a rendes munkát! – üzent Marinau a fővárosból.

– Oké – válaszolta Pável, mert ő is unta már a tétovázást –, történjen már végre valami!

Aztán a történésen mindketten mást és mást értettek.

Kitűzték a nyilvános indítás napját is. Meghívtak arra mindenkit, aki valamennyire részt vállalt az előkészítés műveleteiben. Így lett meghívva egyaránt Galambhegyi Mátyás és Széki Olivér is. Az új vezetőség mindkettőt jobban szerette volna minél távolabb tudni. De nem lehetett kihagyni őket, mert sokan tudták, hogy milyen munkát végeztek még nem is olyan rég. És a tömeg is kellett. Természetesen, Bekeháti Minodórának és Gábor Klárinak különleges díszhelyet biztosítottak a közönség között. Az egyiknek azért, mert reménybeli támogató volt, a másiknak pedig azért, mert a nemzetközi bankvilággal továbbra is ajánlatos jóban lenni.

Ám a tömeg anélkül is eljött. Sokan voltak kíváncsiak a pletykák által már jól felduzzasztott hír igaz vagy hamis voltára. És persze a média is eljött. Ott volt a tévé, több is belőle, újságok, s természetesen ott volt Aneta is a Transilvania Noastra képviselőjeként. Szép volt, elegáns a fekete ruhában. De ő kivételesen komolyan is gondolta. Igaz, nem szerette az unokahúgát, de elgondolta, hogy Danának rajta és az öccsén kívül valóban senkije nem maradt. El is szomorodott, miközben ezt végiggondolta.

Török Zsuzsi éppen csak tengett-lengett valahol az összegyűlt tömeg legszélén. Jelen is akart lenni, meg nem is.

Pável koporsója

– Jól figyelj – mondta a főmérnök a helyettesének –, a következőket kell tenned: először beindítod az egészet ezzel a gombbal! Aztán úgy figyeled ezt a mutatót, mintha az életed függene tőle. Még az is lehet, hogy attól is függ. Aztán, ha a piros felé közeleg, ezt egyébként nem hiszem, mert be van járva minden műszer, de ha mégis, akkor szép lassan visszaveszel ezzel a karral. Nem gyorsan, lassan! Én nem lehetek ott mindenhol. Lehet, hogy egy-két óra múlva már itt is leszek! És amikor az egész üzemhőmérsékleten van, akkor elindítod az áramtermelést. Ezzel!

Pável láthatóan nem bízott a rá oktrojált helyettesében. Volt-e oka arra, vagy nem, ezt sem ő nem tudta, sem senki más.

A főmérnök ezután kiment a teremből, a gyárból is, és ahol már nem látták az egybegyűlteket, akik az ünnepélyes megnyitásra jöttek, szépen lement a hegyoldalra, egy félreeső ösvényre, addig a helyig, ahol egy kis ketrec-szerű tákolmányban az a különleges ládaféle volt letéve. Olyan volt az egész tárgy, mint azok az autók tetejére való koporsók, amelyekbe hosszú utazások idejére a ruháikat szokták az utazók tenni. Mondjuk, hogy ez valamivel magasabb volt és – amit nem tudtak mások – légmentesen záródott. Annak a fedelét felnyitotta, nagyon könnyen járt, belefeküdt és magára húzta azt a fedelet. A „tyúkól” sarkában gubbasztó Danát vagy észrevette, vagy nem, de mindenesetre láthatóan nem törődött vele.

Időközben odakint még egyre nőtt a tömeg. Sokan már csak nagyon távol találtak maguknak helyet, ahonnan jószerevével semmit se láthattak. Ezek itt-ott még tülekedtek is.

Gábor Klári, akit az egész kezdett egyre kevésbé érdekelni, éppen ellenkezőleg, kifelé igyekezett a tömegeből, valahová a szélére. Bekeháti Dóra egyedül maradt a díszemelővényen kettőjüknek biztosított helyen.

Bent a gyárban, a vezérlőteremben ez idő alatt a főmérnökhelyettes behívta a titkárnőjét.

– Hai, Gabriela, înăuntru un pic!

A titkárnő, magas, harminc év körüli nő, igazán mutatós, bejött. Seres Gabriela volt a teljes neve, és már találkoztunk önmagával, a „Néhány szem parázs” történetében. Akkor még huszoneves, munkanélküli ifjú leányanya volt, alkalmi ravaszkodásokból élt. Mostanra megjárta a fővárost, s kifejlett szépség lett, aki magabiztos, pontosan tudja, hogy hogyan kell tárgyi tudás nélkül, kevés munkából jól megélni. A helyettes főmérnök kicsi, gömböc emberke volt, majdnem egy fejjel alacsonyabb a titkárnőnél. De Gabriela tudta valahonnan, bár az is lehet, csak finom női ösztönével megérezte, hogy az első hónapok után, amikor minden be lesz már járva, a szigorú, sőt komor főmérnök repülni fog, s ez a kis kerek emberke fog a helyére ülni. Úgy gondolta, egy kísérletet mindenképpen megér. Tehát, amikor a férfi behívta, már tudta, hogy mi következik, s fel is készült arra.

– Most nincs itt senki, az ajtót bezárjuk, a főmérnök elment, ki tudja hova, reprezentálni, vagy mi, jó ideig csak mi ketten leszünk az urak!

A helyettes mindezeket a műszerfal felé fordulva mondta, miközben megnyomta azt a bizonyos indítógombot és vagy tíz másodpercig figyelte, hogyan viselkednek a műszerek. Persze igyekeztek azoknak a mutatói szépen felfele. Akkor fordult hátra a titkárnő felé, akin akkor már nem volt az előírással kék köpeny, csak a vékony, szinte átlátszó fehérenmű. Amelyet reggel éppen az esetleg előálló alkalomra számítva vett fel. A helyettes pedig éppen úgy tett, ahogy előre mondta. Bezárta az ajtót és az ablak redőnyét is lehúzta. Dehogyan fordult még egyszer a műszerfal felé! Mikor másfelé is fordulhatott.

A csíki és udvarhelyi székelők azon a napon csodát láttak. Az a bizonyos fénycsík, amelyet már többször is láttak esténként, újra megjelent. De most nappal volt, fényes nappal, ám az a fénycsík most sokkal fényesebb volt, mint addig bármikor. Úgy vágódott fel az ég felé, teljesen egyenesen, mint valami ősi fallikus szimbólum. Vagy még inkább mintha az Isten fenyegető mutatóujja lenne, amint az örök lázadásra kész, engedetlen emberiséget figyelmeztetné viselkedése következményeire.

A vadállatok érezték meg először, hogy baj van, de méghozzá nagy. Rókák, farkasok, szarvasok, medvék menekültek eszeveszetten, nyíva és üvöltve, ki-ki a maga hangján fejezve ki az ösztönös félelmet a nagyobb hatalom előtt.

Csak az a négy fiatal medve, amelyek már az emberek közelségéhez szoktak, csak ők maradtak a közelben, halálos bizalommal a természet állítólagos ura iránt. Ők még ott voltak, s tágranyílt szemmel nézték azt, ami történik.

Gábor Klári a nézősereg szélén állva, megrettent. Hiába az évekig tartó moszkvai tartózkodás, hiába a gyógyítás és a tudatának a teljes átprogramozása, amely annak idején a gyógyításhoz tartozott, ebben a percben megint azt érezte, hogy ő most az a kicsi, szatmári cigány leányka a „Dehennáról”, és most valami olyan, mélyen beleivódott atavisztikus félelmet érez, amit csak pánikszerű futással lehet úgy-ahogy túlélni. Mindkét cipője sarka letörött, hát messzire eldobta őket, s anélkül futott tovább, amíg ki nem fáradt. Akkor leült, vagy inkább elesett.

Azok, akik nem voltak túlságosan távol az eseményektől, például a csíkiak, a következőket látták:

A világító fénycsík körül nagyon hamar, épp csak vagy három perc alatt sötét, valósággal fekete felhő alakult ki, úgy a fénycsík látható magasságának valahol a felénél. Aztán a felhő forogni kezdett a fénycsík, mint valami tengely körül. És a felhő szélénél körbe-körbe villámok cikáztak. Sűrű mennydörgés is kísérte a jelenséget.

Aztán feltámadt a szél. De nem valami rendes forgószél, amelyet mostanában sokan, sok helyen láttak, ez a szél háromszáz kilométeres óránkénti sebességgel fújt pontosan a felfelé mutató fénycsík irányába. Talán csak azért nem gyorsabban, mert a levegő tehetetlensége és a fénycsík közeli volta megakadályozta a szükséges gyorsulást. De a fák, a sziklák, minden a szél ereje nélkül is mind arrafelé igyekeztek. Oda, ahol a gyár vezetőségének az akarata a Higgs teret generálta. Abban a térben óriási sebességgel mozogtak az egész spinnel rendelkező részecskék, általánosan ismert nevükön a bozonok. Mind nagyobb lett a tömege annak a területnek (persze a benne mozgó elemi részecskéknek), ez odaszippantotta a föld közelében létező Sötét Anyagnak azt a részét, amely reagálni tudott. Mindennel a tömeg, s a gravitáció még nagyobb lett. Következésképpen mind több és több anyagot szippantott magába. Vákuum keletkezett körülötte, amely végeredményben nem más, mint maga a Higgs tér, és abban még több részecske mozgott párhuzamosan a fénycsík irányával. Jött a gyár betonfala, a sziklák, az erdő közelben álló fái, az ottmaradt állatok, a négy maci, vagyis az egész környező világ. A díszemelvény, az emberek, hacsak nem álltak nagyon távol a tömeg legszélén, de még azok is akik messze voltak, csak akkor maradhattak életben, ha idejében lefeküdtek a földre, és szerencsés helyen sikerült megkapaszkodniuk. Mert nem csak a jelenség eseményhorizontja határozta meg a mozgást, hanem ahhoz hozzáadódott az arrafelé vándorló anyag többlet-gravitációja is.

Aztán egy pillanatban a helyi gravitáció a közelség miatt megerősödve az erős kölcsönhatás energiájával akkora lett, hogy az egész környezet összeroppant. Egész kicsi lett, láthatatlan, olyan mint egy tű foka. Onnét ki nem jött már senki és semmi. A gravitációs hullámok sem. Olyan objektum keletkezett, amelyet a tudósok a Fekete Lyuk névvel illetnek. Az aztán belesüllyedt a földbe, ám úgy ment keresztül rajta, mintha a bolygó mindenestől ott se volna. Szerencsére akkor már olyan kicsi volt az akció rádiusza, hogy alig érződött meg valami is belőle.² A süllyedésének a helyén eleinte jókora kráter keletkezett, ami azonban nem volt túlságosan mély. A Föld saját gravitációja gondoskodott arról, hogy gyorsan összezámuljanak a kráter falai. Így tehát csak egy egészen kicsi ideig lett volna látható a mélyben fortyogó láva. Ha egyáltalán lett volna valaki is, akinek lett volna alkalmja s bátorsága belenézni.

Egyelőre még titok az, hogy mivel bírta rá Pável Petrovics Örgest azokat az elemi részecskéket arra, hogy olyan kis teljesítményű gyorsító alkalmazásával is hajlandók legyenek ekkora energiával ütközni. Ő ugyan előzetesen azt is hangoztatta, hogy az ő módszerével ugyanezt később még gyorsító nélkül is meg fogják tudni tenni, de soha ki nem próbálta.

Nem tehetette azt később sem, mert az a „koporsó”, amiben feküdt, szintén eltűnt. Lehet, hogy ugyanúgy beszívta a vákuum, mint az összes többi objektumot, amely a közelben volt. Ez annál is inkább valószínű, mivel a fizikus semmiféle ellenállást nem is próbált meg. Lehet, hogy épp ezt akarta. Ma már senki nem tudja, s később sem fogja tudni, hogy mi lett a vége a halálos önkíséretnek. Találkozott-e végül szeretett Vannájával valahol a szingularitás peremén, vagy elenyészett az energiának abban a tombolásában, amit maga idézett elő?

Azok, nagyon kevesen, akik látták, s túl is élték azt, vagy hallgattak, mint a sír, vagy elintézték annyi magyarázattal, hogy „úgy látszik, Isten még egyszer megkegyelmezett a felfuvalkodott emberiségnek”.

De hát kik voltak azok a túlélők?

2 Amennyiben van valaki is a tisztelt olvasók között, aki ezt a részt szándékozik komolyan venni, közlöm, hogy az elejétől a végéig fikció. ÍGY nem lehet Higgs mezőt előállítani, és valószínűleg a jövőben se fog lehetni. Mindez csak az író fantáziájának a terméke.

Török Zsuzsa, mint hívatlan jelenlevő, a tömeg szélén álldogált, amikor a halálba fajuló bemutató megkezdődött. Ezért, amikor a vastagabbja következett, volt lehetősége messzire futni. Mivel pedig az egész nem tartott tovább tíz percnél, vagy még addig sem, a futás később sétálássá lassult. Nem menekült már akkor, csak ment, elgondolkozva. Egy helyen, a még érintetlen erdőben, egy összegömbölyödött, zokogó fiatal nőt talált. Gábor Klári volt az a nő. Zsuzsa felsegítette, igyekezett megnyugtatni, ahogy lehetett, és aztán együtt mentek tovább lefelé a hegyről. Az országút még megvolt akkor, csak a katasztrófa helyének a közvetlen közelében göngyölődött fel úgy, mintha papírból lett volna.

Egy másik közeli helyen Széki Olivér baktatott felfele a hegyre. Ő nem keresett senkit, csak úgy ment, céltalanul. Még friss volt benne a Dana elvesztése fölött érzett fájdalom. Aztán, ahogy mind közelebb ért a gyár helyéhez (nem mondhatok hűlt helyet, mert bizony forró volt az nagyon), egy botorkáló nőre lett figyelmes. A nő ruhája valamikor fekete lehetett, de a portól, a sok szakadástól valami semmiféle színt nem mutatott. A nő arca éppúgy, mint a ruha, helyenként össze volt égve. Így aztán nehezen ismerte fel benne a mindig elegáns és mutatós Aneta Dumitrescu újságírónt. Ám amikor felismerte, azonnal akcióba lendült. Egy véletlenül megmaradt, vagy tudomisen, éppen akkor keletkezett forrásnál a saját ruhadarabjaival megmosta, s amilyen gyorsan csak lehetett, mentőt kerített számára.

Galambhegyi Mátyás egyedül menekült ki a pokolból. Geológus lévén az első jelekből következtetni tudott arra, hogy valami nagyon nagy baj történik. Aztán, amikor a szelet megérezte, vakon botorkálva, egy tölgyfa felé tapogatózott, s megbújt mögötte. Az a fa szerencsére megfelelően messze volt a néhai gyártól, s így megmaradt néhány ága letörésének árán. És élve maradt Mátyás is.

Még megmenekült valami tíz, tizenöt ember az összegyülekezett nagyjából félezerből. Olyan is volt közöttük, akit, akiket a keletkezett szupergravitáció egyenesen túldobott a néhai üzemen és a hegyen, a halálponttól távolabb értek földet. Őket azonban, nem tartozván a történethez, nem sorolhatom fel név szerint.

Azok, akik jártak Olaszországban, s a régészet is érdekli őket, legalább amatőr színvonalon, minden biztonnal látták Pompei örökkévalóságba kövült, lávába dermedt szerelmespárjait. A gyár helyettes főmérnöke és titkárnője nem voltak ilyen szerencsések a szerencsétlenségben. Nekik még a látványukban sem gyönyörködhet a jövő kíváncsi embere.

A környéken élő székelők hamar napirendre tértek az események felett. Sokan nem is tudták, hogy halottak is voltak, mert azok, meg még sok minden más, nyomtalanul eltűntek. És az az üzem nem nekik termelt, sőt ha egy kicsit belegondolunk, senkinek sem termelt. El is felejtették. Volt nekik bajuk anélkül is elég.

Egyesek még hasznát is vették. Volt olyan, aki észrevette, hogy a maradék kráterben meleg víz gyűlt meg, s az sosem hűl ki. Nosza, tetőt épített föléje, meg egy pár kabint hozzá, s máris megszorodott eggyel a híres székelő „feredők” száma.

Csak özvegy Ambrusné emlékezett még Danára egy ideig.

– Jaj, az a szegény lány! És hogy ilyen véget kellett érjen! De kár érte! – sírdogált. De hát ő öregasszony volt és az öregasszonyok, -emberek általában, könnyen sírnak. Ki tudja, talán a saját elkerülhetetlen halálukat látják bele az ilyesmibe.

Emberek beszélgetnek

Az átélt tömegkatasztrófa után Török Zsuzsa visszament Zilahra. Ott, abban a csendes utcában, a régi házban a maga csendességében még szüksége volt egy kis lelki gyógyulásra, és az édesanyja támogatására. Alig látogatta őket valaki, s aki igen, az is Töröknére volt kíváncsi, nem rá. Jól volt ez így. Aztán egyszer, úgy dél felé, autó állt meg a ház előtt. Az a bizonyos, amely úgy lett, hogy a kereskedő cégnél azt kérdezte Széki Olivér, hogy melyik az a legkisebb autó, amit még el tudnak adni. Igen, Oli volt az a látogató. És – az öreg Tolsztoj szavait idézve – amit eddig lehetetlennek hittek, az egyszerre lehetséges, sőt elkerülhetetlen lett.

Néhányan aztán Vigyázóváron gyűltek össze. Kalaposné rég látott már ennyi embert egyszerre a házában. Vagyis inkább a fia házában, hiszen László örökölte a házat két évvel azelőtt Forgó Dénestől.

Zsuzsa és Olivér már jól megértették egymást akkor. Együtt is jöttek, s minden módon kifejezésre is juttatták azt, hogy összetartoznak.

Mátyás és Klári külön jöttek. Kissé nehezen is ismertek egymásra. De amikor már tisztázódott, aminek tisztázódnia kellett, ezt mondta Klári:

– Haragszol még rám, amiért akkor, régen, a bátyádhoz mentem feleségül?

– Nem – felelte Matyi –, csak furcsállottam. Nem olyanak ismertelek, mint akinek éppen a kutyaőr a vágyálma.

Aneta látta, hogy rossz irányba megy a beszélgetés és közbeszólt.

– Pedig ami késik, nem múlik! Lám, én is elhagyom az országot. S el az újságírást is. Elegem volt a kihívásokból! Nyugalomra vágyom – s párás szemmel nézett a jelenlevő rendőrtáborokra. – Hát engem se sokszor fogtok látni ezentúl, s ezért úgy viseljétek magatokat!

– No igen – kapta fel a szót Klári –, én is egyedül érzem magam abban a nagy házban. Jó lenne egy társ!

És sóhajtott hozzá egy keserveset, hogy ez a Mátyás már megint nem ért semmit.

– Én jó lennék? – kérdezte aztán a férfi mégis, jó hosszú idő után.

– Nnnna! Már azt hittem, hogy soha nem kérdezed meg! Pedig az mégsem illik, hogy egy nő kérjen meg ilyesmire egy férfit! De...

– Mi az a de? – kérdezte most már szinte félve a geológus.

– Nem baj az, hogy csak egy cigánylány vagyok?

– Dehogyan – vidámodott neki Matyi –, sose kellene nekem más csak te! – aztán kis hallgatás után még hozzátette: – Eddig se kellett volna.

Hogy így megoldódtak a nehézségek, Kalapos Erzsébet végre meg merte kérdezni:

– És ki tudja, hogy mi lett Radu Marinauval?

Aneta válaszolt, mint aki még most is mindent tud.

– Nos, hát nem lett belőle államtitkár. Ehelyett perbe fogták. És nem tudni, hová kerül majd. Börtönbe vagy kórházba. És azt sem tudom, hogy melyik rosszabb. A régi társai egytől egyig elhagyták. A bajban nincs barát. És most, amikor számtalan bűn elkövetése után, a Talay házaspár megöletése nem volt közte, ahhoz különben is túl fiatal lett volna, végre egyszer jót akart cselekedni, éppen akkor éri utol az Isten súlyos keze! Azért ez furcsa. Ha nem tudnám, hogy Ő késik, de nem felejt, akár lázadhatnék is. De hát kik vagyunk mi, ebadta földi férgek,

hogy Őt kritizáljuk? És vajon igazából mi történt ott annál a gyárnál? Hiba? Emberi önteltség? Figyelmetlenség? És hova vezet mindez, ha végiggondoljuk?

– És igazából mi is történt ott a hegyen? És mit tudtak azok az emberek hozzánk képest?

– Hogy mit? – kérdezett vissza éles nyelvvel Zsuzsa, akiben még mindig sajgott az Olivér ideiglenes elvesztésének fájdalma. – Lopni. A mások ötleteit, a mások gondolatait. Sőt, a mások pénzét is mindennek a megvalósítására. Tolvaj banda volt az egész!

Ezt Kalapos László is helyben hagyta. De hát tudjuk, hogy László megkeseredett agglegény, tőle szinte természetes az ilyesmi. Arra pedig, hogy mi történt, ezt mondta:

– Nem tudom, hogy mi történt és nem is akarom tudni. A bűvészinak felébresztette a szellemet, de uralni már nem volt képes. Vajon valaki képes lesz-e valamikor egyáltalán?

Amely utolsó kérdésre csak Erzsébet érezte magát egyedül feljogosítva. Ő is klasszikust idézett:

– „Ez a lombik nekem nagyon szűk és nagyon tág!”

VÉGE

Búzaháza, 2020. február 27.

Második történet
Az őrkanonok és szomszédai

Előszó

A nagy kan

A papok mind tiszta időt jósoltak a próba napjára. A vitézek úgyszintén. Csak a fiatal molnár csóválta kétkedően a fejét.

– Nem lesz az jó urak, mert az apámnak nagyon hasogat a feje. Meg a két karjában is, mintha valami idegen dolgot érezne. Amit ott huzigál valami ördög, hogy végig fáj tőle, a vállától egészen a könyökéig!

– Bolond vagy te, molnár – röhögtek a vitézek. Amely röhögő kórushoz ezúttal a papok is csatlakoztak. Pedig máskor általában csendes ugratások szoktak esni a két tábor között. Persze főképpen a vitézek ugratták a papokat, csúfolódván, hogy milyen bátrak szoktak lenni, amikor nincs veszély a láthatáron.

– Apád is jobban tenné, ha inkább a templomban ülne többet, s nem a kocsmában – szólalt meg Gerardo is –, akkor nem venne rajta hatalmat az ördög!

Megint röhögtek. Ezt a Gerardót egyébként a vitézek is szerették, mert kemény ember volt, nem ijedt meg az árnyékától. Még magyarit nevet is adtak neki. Úgy mondták: Gellért. Sebős különösen pártolta.

„Okos ember az” szokta mondani. És tüntetően sokat tartózkodott a társaságában.

A molnár nem szólalt meg még egyszer. Azt gondolta, hogy urak szórakozása ez, meg a hasonló viadalok, próbatételek. Mert többször látott már hasonlót. Fiatal vitézek, főleg az előkelőbbje többször is átesett ahhoz hasonló próbatételen, mint az, amely másnap lesz esedékes a dux számára. Aki egyébként maga többször vállalt már ilyen próbatételt. A molnár nem tudta, hogy miért, de gyanította, hogy olyankor kell az ifjaknak ilyen próbákra helytállni, amikor valami nehéz döntés következik a számukra. No, a dux nem volt gyáva ember. Sokszor kiállt már egy szál lándzsával, vaddisznó, farkas, néha hiúz ellen is és mindig az állat húzta a rövidebbet. Talán most is valami ilyen van készülöben.

A fiatal molnár értette a dolog szükségességét, de nem értette MEG. Hogy miért a szegény állatokat kell pusztítani még akkor is, amikor pedig éppen nekik, vagyis embereknek akadnak emberpróbáló gondjaik?

Ő maga eddigi életében, pedig nem volt az hosszú, fiatalabb volt a duxnál, nem sokkal tán egy esztendővel, többször is szembe kellett szálljon disznóval, farkassal, egyszer még hiúzzal is, amit akkoriban még mándrucnak neveztek, soha nem maradt alul a viadalban, de hát az más volt. Szükséges volt, az állataikra támadt a fenevad, vagy a termésüket akarták lelegelni, arra vezette a kondát a nagy kan. Hát mindenképpen kellett. De ez? Oktalan pazarlásnak tartotta az állati élet ilyenét való kioltását. Vajon Öregisten mit szól az effélékhez?

Pedig a duxot szerette. Sokszor vezette már állatok nyomára. De az megint más volt. Védekezés. Mert azok az állatok károkat okoztak a falubeli parasztoknak. Hát ki kellett irtani őket.

De még akkor is elmondott titokban egy engesztelő imát a kis kőrakás előtt, amely Öregisten titkos oltáraként volt tisztelve a falusiak által. Titokban, mert ha a papok, például az a Gerardo megtudja, lett volna haddelhadd!

A molnár nem szerette Gerardót. Azt tartotta róla, hogy ravasz, alattomos és csak megrontja a fiatal – persze hozzá képest nem is olyan fiatal – jóérezésű duxot. És Seböst sem szerette. Az is csak egy követ fúj Gerardóval. Lehet, hogy együtt kavargják ki a dux számára a lelki mérget. De azt már nem tudta, hogy mi végre teszik ezeket. Abban viszont biztos volt, hogy éppen

Gerardo tiltotta meg a fiatalember számára azoknak az örömeknek az élvezetét, amelyeket leányoktól, néha menyecskéktől kap a férfiember. Pedig kinek ártanak azzal, ha mindkettőnek, férfinak és leánynak, egyformán jól esik?

No, de biztosan nem az ő dolga. Az ő dolga a következő napon egész más, sokkal egyszerűbb lesz. Meg kell találni a helyet, ahol a nagy kan elfekszik vagy dagonyázik, s a fiatal dux elé vezetni, hogy megküzdjön vele.

Mert ez volt a próbatétel lényege most is. Állatviadal. Hogy miért? Az ő dolguk.

Különben megbeszélte a dolgot az apjával is. Akinek csak a karja fájt úgy, mintha a ördög huzigált volna benne valamit, ám az esze kiválóan működött. Megbeszélte hát, hogy tán nem lenne jobb, ha a nagy kan helyett egy másikat, fiatalabbat vezetne másnap délelőtt a dux elé, hogy megmérkőzzön vele? Mert a nagy kan nagyon erős volt. Erős és tapasztalt. A fiatal molnár elgondolta, hogy tán még ő is fára mászni tanulna, ha úgy kerülne össze vele, hogy éppen dühös az állat. De az apja leintette.

– A nagy kant kívánják, akkor te a nagy kant hajtod oda nekik! Öregisten tudja, mit tesz és miért! És hogy mit enged megtörténni!

Azonban hiába volt a papok imája és a vitézek optimizmusa, mert másnap reggel igazán mocsadék idő köszöntött rájuk. Napfelkeltekor olyan sűrű volt a köd, hogy semmiképpen nem akart kivilágosodni.

– Talán el kéne halasztani a próbatételt – adott hangot egy alacsonyabb rangú vitéz a közhangulatnak –, látni is alig lehet, nemhogy viadalt megélni!

– Fiatal vagy, taknyos, hallgass a neved! – jött is azonnal a dörgedelmes replika. No, attól kezdve megcsendesült a fiatalember. Jól eszébe véste, hogy az időt ugyan nem tudják befolyásolni, de semmibe venni... úgy látszik, igen.

Valóban, egy-két óra alatt (ezt csak sejteni lehetett, mert napórához Nap kellett volna) valamennyit tisztult az idő. Igen ám, a nyílt téren, mert az erdőbe nem lehetett beelátni. Ott akármi lehetett és akármi meg is történhetett.

Maga a köd is megváltozott. Míg eleinte vastag volt és valami nyúlós esőszerű csepegett belőle, egy idő után guruló ködpamacsok mászkáltak minden irányba, mintha önálló akaratuk lenne. Ennek aztán az lett az eredménye, hogy néha lehetett látni, sőt időnként elég jól, máskor meg, amikor éppen egy nagyobb ködgomolyagnak a kellő közepén volt valaki, akkor még az orrát sem.

A fiatalembert felöltöztették. Már ebben is volt némi vita az urak között, ...hogya mit adjanak rá. Ez persze fontos volt, mert annak a ruházatnak se túl vékonynak nem volt szabad lenni, mert akkor a hidegtől reszket a harcos és a reszketés bizonytalanná teszi a mozdulatait, esetleg elszalasztja a vadat, se nagyon vastagnak, hogy akadályozza a mozgásban. És még ki tudja milyen és mennyi részletkérdésen vitakoztak, amikről még feljegyzés sem maradt.

Végül a fiatal próbatevő döntötte el a kérdést:

– A vékony ruhát kérem! Akár futni kell utána, akár erőt kifejteni, mindenképpen kimelegszem majd!

Így lett.

A dux egyébként szép, nagyra nőtt, harmincegy éves férfi volt, ereje teljében és ez jól meg is látszott rajta. Magabízó is volt a kellő mértékben, de nem túlságosan. Csak valami... mintha ezúttal az önbizalmát megzavarta volna. De mi?

Egy mai ember úgy fejezte volna ki az állapotát, hogy olyan, mint amikor egy szemüveges ember arra kényszerül, hogy hosszabb ideig szemüveg nélkül mozogjon, habár ismerős környezetben.

Többen észre is vették rajta azt az árnyalatnyi bizonytalanságot, de nem merték szóvá tenni. Egyedül Gerardo, a pap merete kimondani. De ő is csak halkan, mintegy négy szemközt.

– Mi baj van, hercegem? Bánt valami? Vagy zavar?

A fiatal férfi a vállát vonogatta. Majd egy idő után meg is szólalt:

– Inkább csak zavar. Álmodtam az éjjel. És nem tudok tőle szabadulni.

– Mit láttál álmodban?

– Semmit. Csak hallottam.

– Mit hallottál? Mondd meg! Ha benned reked, egész idő alatt zavarni fog és még gond is lehet belőle.

– Egy hang mondta. Sötét volt és azt mondta, hogy nem lehetek igazi király, mert nem teljesítettem a kötelességemet.

– Mi lett volna a kötelesség?

– Utódok nemzése. A feleségemmel. Hogy aztán ne vesszen el az ország a belharcokban...

A pap visszahőkölt, mintha megütötték volna. Hiszen igaz volt az a mondás az álomban. Éppen ő tanította az ifjút, hogy őrizkedjen a lányokkal, menyecskékkal a „fajtalankodástól”. Amire a fiatalember azzal válaszolt, hogy szüzességi fogadalmat tett. Gerardo akkor örült ennek, de később nagyon megbánta. Hej, sokat imádkozott azon, hogy azt a fogadalmat meg nem történte tegye! De tudta, hogy nem lehet. Ismerte a tanítványát, amit egyszer kimondott, az úgy is maradt. Most tehát nem tudott válaszolni, inkább csak nyelt nagyokat. Azzal biztatta a tanítványát, hogy minderre még bőven van idő, a megtárgyalásra, és hogy a mennyei tisztaság többet ér bárminél, amit itt a Földön elérhet. De érezte, hogy az üres semmibe szállnak a szavai.

Azonban a fiatalember látszatra mégis megnyugodott valamennyire.

Mégis, a pap megkérdezte még:

– Milyen hang volt? Férfi vagy nő hangja?

– Nő hangja volt!

Mivel pedig az idő múlt, elindult egymagában a próbatétel helyére. Még hátra is szólt magabízon:

– Ti pedig tudjátok, urak, hogy mi a dolgotok! Hátra maradni, nehogy azt mondhassa később valaki, csak segítséggel teljesítettem a próbát!

És ment. Délcegen, a ködös erdőbe.

Az erdő széléig vékony volt a köd. Elég jól lehetett látni. Jól látta hát azt az embert is, aki elébe jött. Ismerte is. Az öregebbik molnár volt az apa. Sokat tudó ember, tán még nemes is.

A férfi odament hozzá, hogy halkan mondhassa:

– Gyere velem, uram! Oda, ahol már ki van jelölve a hely! Na! Itt! Apád is itt vívott! A nagyapád is. De neked nehezebb dolgod lesz. Változás van a levegőben, érzem. Hát akkor, bátran. Azt az állatot hajtjuk ide, amelyiket te magad kiválasztottál! Aztán – közel hajolt és

még azt mondta – emlékszel! Egyet szólsz hozzá! Hogy felvágja a fejét! Akkor szúrsz! Sem előbb, sem később! De te ezt tudod jól!

A fiatalember intette, hogy tudja. És valóban. Egy figyelés volt az egész férfi.

– Na, én elmegyek – mondta még a molnár és eltűnt a ködben.

Akkor csend lett. Olyan csend, hogy olyant csak süketek tudnak elképzelni. De mégsem volt süket, mert hallott valamit. Valami selymes suhogást a levegőben.

Mi lehet ez? A disznó nem, ez biztos!

És megint egy ködguriga jött elő valahonnan. Amikor eloszlott csak látta, hogy egy nő áll előtte. Nagyon szép nő volt, fehér ruhában.

– Ismersz – mondta a nő.

És valóban, tudta, hogy ismeri. De nem tudta, hogy honnan. És a nőben úgy látszik, nem is volt hajlandóság arra, hogy ezt tisztázza. Inkább folytatta:

– Elrendezted a dolgot? A pappal.

Intett, hogy igen.

A nő a fejét csóválta, mint aki nem ért egyet, de sajnálkozik is.

– Nem így kellett volna!

Azzal eltűnt a ködben. De kellett is, mert már hallotta a vadállat szuszogását, csörtetését. Minden izma megfeszült a várakozástól és a figyelemtől.

A nagy kan kijött a sűrűből. Hatalmas volt. Jött, magabízón.

„Most kell szólnom hozzá, hogy megmutassa a nyakát! Irtózatosan vastag nyakát”. És elhajolt, hogy jobban lássa.

Odaért.

– Hejjj!

És abban a pillanatban beugrott neki, hogy ezt a hangot hallotta álmában is. És azt mondta neki akkor, hogy: „sajnálak!”

Elkésett. Egyetlen pillanat és a vad elviharzott mellette. Mentében még felszakította az agyarával a fiatalember combját, ahogy a fejét felkapta. Az agyar olyan éles volt, mint a kés. Szinte alig lehetett érezni. Csak azt, hogy dől belőle a vér, mert a combartériát szinte teljesen hosszában szakította fel.

Nem is volt ideje fájni. A halál úgy vette gondjába, hogy szinte semmit sem érzett, csak lehanyatlott egy fűpárnára.

Az urak sokáig vártak. De csend volt és nem történt semmi. Végül mégis elindultak a próbatétel helyére.

Ott volt. Feje egy száraz fűpárnán pihent, Békésen, mintha aludna. De mindenki tudta, hogy nem alszik.

Gerardo ért oda leghamarabb, de azonnal látta, hogy ott... pillanatnyilag... semmi tennivaló nincs. A másodiknak érkezett Sebősre nézett.

Sebős a vállát vonogatta. Aztán, hogy a pap még tovább is merőn nézte őt, lesütötte a szemét. Mert a papnak valami olyasmi volt a pillantásában, hogy: „ezt nem lehet jóvátenni!”

Valóban, ott már csak a gyásznak volt helye. Valahogy visszavitték a sátorhoz, s kiterítették. És szinte azonnal meg is indult a veszekedés. A mosakodás. Hogy ki és mennyiben volt a hibás. Végül Gerardo megsokallta és elbődült:

– Elhallgassatok már egyszer pogány kutyák! Az uratok itt fekszik holtan, s ti méltatlan torzsalkodással töltitek az időt? Ha még egy szót hallok, mindegyiketeket kiátkozlak!

Ez hatott. Az urak elhallgattak. Megint Gerardo szólalt meg:

– Elég meleg az idő! A herceg testét nem tudjuk Fehérvárra szállítani. Merkur!

Egy vékony, fiatal pap egyenesedett ki a sok ember között, valahol ott, ahol köztudomásúan az utolsó hely szokott lenni.

– Gyere ide!

A fiatalember átkecmergett a főpap közelébe.

– Te kötelességed lesz a temetésről illő módon gondoskodni! Minekünk most hirtelenében nagyon sok és sürgős dolgunk lett. Az urak mindegyike hamarost az udvarba kell menjen, mert ott most nagy szükség van minden emberre. Nekem magamnak is mennem kell. Egyedül te maradsz itt. És, hogy a népek engedelmeskedjenek is neked, íme, mától fogva örkanonok vagy. Építs templomot a dux halálára emlékezetül!

A vézna papocskának megroggyant a válla a megtiszteltetés súlyától.

Lassan elkezdtek végezni mindannyian a kötelességüket.

Később Két vándor

Nyugat felé az erdő gyérülni látszott. Végül annyira megritkultak a fák, hogy inkább már ligetre hasonlított a táj, kevésbé erdőre. Ráadásul tavasz vége felé járhatott az idő, vagy még inkább nyár elejére, mert virág és virág volt mindenütt.

Az a nő azonban, aki következetesen lépegetett nyugati irányba, nem nagyon figyelt a körülötte elterülő varázslatos tájra. Inkább csak ment, vigyázva, hogy ne lépjen valami akadályra, amelyen meg lehet botlani és esetleg akár el is lehet esni. Különben is olyannak látszott, mint aki különösen nagy vigyázással van a ruhája épségére.

Abban az időben ugyan elég sokáig tartottak az emberek ruhái, akár szabó készítette, akár maguk varrták – nevezetesen férfiakról, vagy nőkről legyen szó –, mindenképpen nehéz és időigényes volt egy új ruha megszerzése. De ez a nő, akiről ránézésre nem igazán lehetett kideríteni, hogy sétál vagy éppen vándorol, nem azon a vidéken megszokott ruhát viselt. Hanem attól nagyon is különbözött. Hogy miben is különbözött igazán? Először is jóval vékonyabb volt, mint abban a korban a női ruhák általában voltak. A színe sem igazán illett az akkor használtakhoz. Akkoriban ugyanis kissé vaskosabbak voltak a ruhák, mind anyagukat, mind színüket tekintve. Még az előkelő nemesasszonyok esetében is.

Ennek a nőnek – kinézett valami húsz, harminc évesnek, az arc finomsága legalább erre mutatott – a ruházata világos színű volt, hogyha véletlenül egy azon környékbeli nő mellett állt volna, azonnal meglátszott volna az egész viseletén a másság. Amiről ő persze nem tudott, mivel se közel, se távol nőtársaságot nem talált volna.

Nem volt más, csak az erdő, a végtelen erdő. Amit csak elvétve szakított meg egy-egy nagyobb tisztás. Azokon a tisztásokon valóban voltak emberi települések, de a mi vándor fiatalasszonyunk semmi vágyat nem érzett, hogy megközelítse azokat. Azt ugyan bölcsen tudta, hogy előbb-utóbb mégis csak elérkezik az ideje annak is, hogy segítséget kérjen a helyben lakóktól, de ezt igyekezett minél későbbre kitolni. Legalább addig, amíg fogalmat nem alkot arról, hogy hova vetette a sorsa. Mert azt... nem tudta. Csak arról volt meggyőződve, hogy semmiképpen nem otthoni tájra. Otthon ugyanis ennyi idő után – reggel óta vándorolt már éhen-szomjan – csak látta volna valami jelét az emberi civilizációnak. Egy magasfeszültségű vezeték, egy oszlop, most mindenképpen örömmel üdvözölte volna a látásukat. De semmi. Csak néha a távolban, szürkésbarna ruhás emberek, szürkésbarna házak között. Szóval... semmi nem vonzotta a falvak irányába. Ellenkezőleg! Rendszerint két nyelven is elátkozta magában a vidéket, amelyre sorsa kényszerítette. Olyankor történt ez, amikor például megbotlott egy addig észre nem vett gyökérben, amelyen kis híján hasra esett rajta.

Aztán elérkezett az előbbi részben említett ligeterdőhöz és fellelegzett. „Igen, ez már valamivel jobb” gondolta, különösen, mivel az erdő szélét is látni vélte egy kicsit távolabb. Illetve inkább azt látta, hogy a fák egy idő után véget fognak érni.

Ideje volt már, mert a jobb lába mind kevésbé bírta a gyaloglást. Ezen csodálkozott is eleinte, de egy idő óta már tudta – egy kisebb tisztáson levetette a cipőjét, s akkor látta –, hogy a jobb lábáról hiányzanak a lábujjak. Sőt egy kicsi a lábfejből is. Ezen csodálkozott, mert nem emlékezett a műtetre. Régen kellett legyen, mert semmi nyomát sebnak nem látta. Mindössze azt vette észre, hogy a jobb lába hamarabb fárad. Meg egy kicsit bicegett is, de csak egészen kicsit, alig észrevehetően.

„Úgy látszik, hogy jókora idő kimaradt az emlékezetemből” morfondírozott, de aztán nem törődött vele. Inkább arra koncentrált, hogy minél hamarabb véget vessen ennek a különleges gyaloglásnak, s végre civilizált emberek közé jusson. Ám az sehogyan sem tudott elérkezni.

Egy férfi tűnt fel a közvetlen közelében. A férfi nem előlről jött, tehát nem szemből, az erdő széle felől, hanem valahonnan oldalról.

A férfi nem volt sem túlságosan magas, még talán egy kicsit alacsonyabb is volt mint ő, sem nagyon izmosnak vagy vadnak nem látszott. Igaz, az elmaradhatatlan szürkésbarna ruhát viselte ő is. Szakállas volt.

A nő már elgondolta, hogy ettől a férfitől, akitől legalábbis ránézésre nem lehetett félnivalója, csak megkérdezi, hogy hova is jutott ő.

Még várt, hogy közelebb jöjjön.

De a kérdésig már nem jutott. Mert amikor a férfi nagyjából karnyújtásnyira volt tőle, egyszerűen és szó nélkül megragadta őt. Két kézzel ragadta meg. És minden erőlködés nélkül simán felemelte, s egy nagyobb fücsomóra fektette.

Persze, hogy megpróbált védekezni. De az erőkülönbség olyan óriási volt, hogy ott védekezésre gondolni sem lehetett.

A férfi megpróbálta lehúzni róla a nadrágot. Csak úgy, fektében. A nadrág ellenállt. Akkor a támadó egyszerűen szétszakította. Óriási ereje kellett legyen.

Akkor a nő sikoltozni kezdett és segítségért kiabálni. A támadó eleinte hagyta. Aztán megunt a egyszerűen betapasztotta a száját. Csak úgy, félkézzel. Közben végezte rajta a dolgát. Az erőszakot. A legnagyobb lelki nyugalommal. Alighanem teljesen biztos volt abban, hogy senki nem hallja az ő sikoltozását vagy könyörgését.

A fiatal asszony (vagy leány?) ekkor már nem sikítozott. Csak nyögött néha nagyokat. Meg öklendezett. Az undortól, meg a férfi szagától. Akit azonban ez egyáltalán nem hatott meg. Csak akkor állt fel, amikor készen volt.

A nő ott maradt a fücsomón, szégyenkezve és nagyon dühösen. De ereje nem volt ahhoz, hogy bárcsak mozduljon is. Nem is nézett semerre, inkább a fűbe temette az arcát a szégyentől. És a félelemtől is.

A férfi felállt, szétnézett.

Akkor látta meg, hogy azalatt az idő alatt, amíg ő el volt foglalva az előbbi ténykedésével, még egy férfi jelent meg a közelben. Nem éppen abból az irányból jött, mint az asszony, de ő is az erdő mélyéről. Most ott állt, valami három lépésnyire a másiktól és vigyorgott.

– Befejezted?

Az erőszakoskodó, hogy látta a vidámságot a másikon, szintén elvigyorogta magát. Intett a fejével, hogy igen. És nagyot tévedett. A legnagyobbat egész életében. Mert nem látta meg azt, hogy a másik ember mosolygása... farkasvigyor volt.

A másik, mint aki véletlenül tenné, kissé közelebb jött. És még közelebb. Még mindig vigyorogva. És akkor ütött. Nem egyet, nem kettőt, hanem rendszeresen, valami, csak általa ismert módszer vagy ritmus szerint. Az erőszakoló eleinte tréfának, mérkőzésnek vette a dolgot és vissza akart vágni. Nem sokra ment vele. Mert a másik, bár talán már ötvenéves is megvolt, minden aljas útszéli cselt ismert. Ő ütött, rúgott, megint ütött, míg az erőszakoskodó egész idő alatt még csak meg sem tudta őt ütni. Végül feladta. Lehanyatlott a földre. Akkor a később érkezett egyszerűen rátérdelt. Megfogta a másiknak a fejét és egy mozdulattal kitekerte a nyakát. Mint egy csirkének.

A gerinc roppanása volt az a zaj – halk volt pedig –, amely arra készítette a nőt, hogy felemelje a fejét és odanézzon. Meg is szólalt. Halkan ugyan.

– Hamarabb is jöhetnél volna! – mondta meglehetősen elhaló hangon.

– Nem lehetett! Ha akkor ölöm meg amikor.... rajtad van, akkor rosszabb lett volna.

A nő, úgy látszik, ismerte ezt az újonnan jött férfit, elgondolkozott. És gondolatban igazat adott neki. Az már alighanem sok lett volna a lelki és testi teherből.

– Egyáltalán, hogy kerültél ide? Mert én biztos, hogy nem hívtalak... erre az utazásra. Elrejtőztél?

– A te kunyhódban.

– És túlélted – folytatta a férfi –, szép teljesítmény! – majd aktuális témával folytatta: – Fel tudsz állni?

A nő igent intett és azt mondta:

– Megpróbálom!

De nem ment első próbálkozásra. Akkor a férfi azt mondta:

– Várj! Segítek. Ne gondolj semmire!

A nő, most először, valami halványan elmosolyodott.

– Ezután? Mi lehetne rosszabb?

Akkor a férfi felnyalábolta és ölben vitte magával. Közben folytatta:

– Láttam errefelé egy folyót! Odaviszlek!

A folyó nem volt száz lépésnél messzebb. Ott letette a fiatalasszonyt, már lábra, és azt mondta:

– Nyugodtan levetkőzhetsz és megmosakodhatsz! Nem fogok odanézni!

– Teeee? Nem fogsz odanézni? Kérlek inkább, hogy nézz ide! Legalább biztonságban érzem majd magam!

Így lett. Még a mosdatásban is segített. Egyetlen arcrándulás nélkül. A nő szorgalmasan csutakolta le a testét a meglehetősen hideg vízben. Akkor már csak a víz hidegsége miatt sikkantott néha. Még jól is esett neki, hogy legalább fizikailag tisztának érezte magát.

– A ruhám! Láttad?

– Igen – intett a férfi.

– Valamit tenni kéne vele! Így nem maradhat!

– Megpróbáljuk! Kész vagy?

– Kész!

Akkor megnézték a ruhákat bizony, azok eléggé rossz állapotban voltak. A férfi a fejét ingatta. De aztán mégis megint azt mondta.

– Megpróbáljuk! Persze nem úgy fog kinézni mint eddig, de talán elfogadható lesz. A legközelebbi faluig.

– Azt akarod, hogy bemenjünk?

– Sajnos muszáj lesz! Így nem sokáig fogjuk bírni.

– És ha megtámadnak? Mind együtt?

– Nem hiszem!

– És ez? – intett arrafelé, ahol a támadó holtteste feküdt.

– Ő? Alighanem valami szerencsétlen, kitaszított pária lehetett. Ki tudja, miféle bűnökért űzték el a tisztességes emberek közül?

– Miért? Te tudod, hogy hol vagyunk?

– Nagyjából.

– Azt akarod, hogy menjünk?

– Ha élni akarunk, akkor igen. Megbízol bennem?

– Teljesen! És mostantól fogva... bocsáss meg, hogy ezt mondom és pont most... örökké úgy fogok benned bízni mint... mint az életem megmentőjében. És ha akarod, akár indulhatunk is. Akár most! Csak a ruháimat veszem fel. De ha akarod, hogy itt, most... a tiéd legyenek...

A férfi megértéssel fordult felé. De azért mégis azt mondta:

– Bocsáss meg! Most a hála beszélt belőled. Az előbb. És neked sem lenne jó. És... de kérlek, valóban kérlek, hogy ne vedd rossz néven, de... ez éppen most... gondold meg holnapig. Amíg elhalványul benned ez az emlék! Te vagy a legszebb nő, akit láttam az életemben (magában bocsánatot kért a Vanna szellemétől, akit – most már biztos, hogy soha életében nem fog még egyszer látni – és képzeletben hozzátette: „a második legszebb”). Ha akarod, holnap még beszélünk.

– Pedig érzem rajtad a kívánást!
– Jól érzed. Éppen ezért mondtam, amit mondtam.
Így lett.

A faluban a Berettyó mellett

Az az év, amelynek tavaszán, annak is a végén a két tévelygő vándorral először találkoztunk, az ezernegyvenötös év volt.

Magyarországon akkor Péter király uralkodott. Velencés Péter, ahogy a kortársai nevezték, persze nem szemtől szembe, hanem csakis a háta mögött, lehetőleg jó messzire tőle. Mert igen lobbanékony, sőt kegyetlen uralkodó volt még akkor is, amikor pedig, ezt ő maga is tudhatta volna, ha nem lett volna olyan idegen neki a saját országa, már nagyon kevés volt neki hátra. Nem kellett volna ahhoz a tudáshoz egyéb, mint egy kis odafigyelés.

Annak az előbb említett évnek a tavaszán, éppen május hónapban, a néhai Bihari Dukátushoz tartozó kis, Berettyó melletti faluban egy Talay nevű férfi volt a bíró. Különös férfiú volt, kezdve azon, hogy két asszony is forgolódott mellette, akik közül bármelyiket feleségnek nézhette volna az ember. Persze csak az egyik volt feleség, az, akinek Ilona volt a neve. A másik, Anna volt a neve, az ágyas szerepét töltötte be. Vagy éppen vállalta, attól függően, hogy kinek a szemszögéből nézzük. Mind ennek ellenére a bíró uram háza táján általában béke honolt. No, ez is a különlegességeinek egyike volt. Manapság, akármely családban, néha egy feleség is elég az örökös patáliához. De akkoriban vagy az asszonyok voltak belátóbbak, vagy a férfiak szelídebbek. Bár nem mindegyikük.

Volt abban az évben már három gyermeke is annak a bírónak. Kicsik voltak még, kettő valamivel több, mint két éves, leányok voltak, és egy kisfiú, neki Ilona volt az anyja, ő csak két hónapos.

Maguk a falusiak általában szintén csendes, dolgos emberek voltak. Földet művelt egy részük, ezek magyarnak, néha székelynek mondták magukat, másik részük pedig a falu körüli dombocon gyümölcsfákat gondozott. Ők azt mondták magukról, hogy szlávok. A többiek meg tótnak nevezték őket, mivel egyik-másikuk valamiképpen német ősökkel bírt, így rövidült a „teuton”-ból tóttá a nevük. Akkoriban még nem volt becsületsértés ilyen névvel illetni bárkit is, mivelhogy ők maguk sem viselkedtek úgy, hogy becsületsértővé legyen a kapott nevük.

Mondtam, hogy békében éltek, s ez nemcsak a családra, a falura is vonatkozott. Szerény, szorgos emberek voltak, talán azért is, mert az első tapasztalt összetűzés alkalmával közölte velük Talay uram, hogy aki nem képes a szomszédval, falubelivel békességben élni, az akár szedheti is a sátorfáját.

Nagy tisztelet övezte Talay uramat már akkor is, bár akkor még nem volt bíró, csak egy sokat tapasztalt, sok mindenhez értő férfi. Valóban, a vitézi dolgokat éppen úgy értette, mint a föld művelését, vagy éppen a molnár mesterséget. Ilona asszonyt meg? Hát ha volt valaki a faluban, akit még Talay Mártonnál is jobban tiszteltek, akkor az ő volt. Még azt is mesélték a háta mögött, hogy igazából királyleány volt eredetileg, s azért ment feleségül Talay Mártonhoz, mert menekülnie kellett a palotából, s védelmezőre volt szüksége. Azt persze nem tudta senki, hogy milyen palotából, vagy éppen miféle királynak volt a lánya. De hát... beszélnek a népek mindenfélét, főleg olyan emberekről, akiket szeretnek. Ímhol, még királykisasszonysággal is megkínálják. Pedig hát... nincs is tán annyi királykisasszony a világon, hogy minden faluba jusson belőlük!

Ezen a tavaszon tehát az előbb említett család, s a falu, amely egészen addig csendesen élte világát, egy kicsit, de valóban csak egy kicsit megbolydult. Hírek ugyanis abban az időben is jöttek-mentek, ha lassabban is, mint mostanában és hát a mindenféle irányból beszivárgó hírek között is szerepelt olyan, hogy biza Péter királynak nem sok ideje van hátra. Az uralkodásból természetesen, nem pedig az életéből.

Nosza, kíváncsiak lettek, hogy mi és miért is történik? Talay uram pedig, mit is tehetett volna, hivatott egy afféle megmondó embert, aki egy kicsit táltos is volt, egy kicsit énekes, no meg a királyi udvar körül is meg-megfordult, főleg régebben, a boldogult István úr idejében.

A táltosról aztán kiderült, hogy ő maga is a molnár mesterséget folytatja olyankor, amikor éppen nem valami a mostanihoz hasonló felkérésnek kell eleget tegyen.

Megérkezett tehát egy szép, virágos május végi napon, dél felé, de akkor természetesen nem fogott hozzá azonnal a versmondásnak, s éneknek.

Hanem először összeült bíró uram családjával, tőlük kérdezve meg, hogy igazából mire is kíváncsi a falu népe.

Komoly, megfontolt ember volt a táltos, semmi nem volt benne azokból a szerencsétlen idegroncsokból, akik – magukat szintén táltosnak nevezvén – hónapszámra járták az országot, széthintve az útkon mindenfélét, igazat és hazugságot vegyesen.

Ha kérdezték, Márton úr sietett is beszámolni a kapott kérdésekről, s a hangulatról, amelyben azokat neki feltették.

A táltos gondolkozott, néha rótt egy néhány jelet is a falpra, amelyet a bal kezében tartott. Amikor pedig felvetette a szemét, mintha mindig ugyanabba az irányba nézett volna. Ilona asszony irányába. Vagyis inkább hol ránézett, hol meg másfelé, mintha sehogy sem tudná elhinni, hogy azt látja, amit lát.

Mind többet gondolkozott, mind nagyobb tisztelettel nézett a háziasszonyra, de szép is volt ő a pici gyermekecskével az ölében, olyan mint egy oltárkép, aztán egy idő után mintha elháta-
tározta volna magát, felállt és két lépés megtétele után térdre ereszkedett Ilona előtt. Azt mondta:

– Köszöntelek, felséges kisasszonyom! Nagy örömnem nekem ez a mai! Nem hittem volna, hogy ezen a világon még valaha is látlak!

És nagy reverenciával megcsókolta Talay uram feleségének a kezét.

Ilona is elmosolyodott, kedvesen. Öröm fénylett az arcán.

– Hát csak megismertél, Csont Molnár barátom! – mert ez volt a neve a táltosnak. Csont nembéli Molnár. Ezt a mesterséget folytatta a nagyapja, az apja és ő maga is. Nem is volt más neve a nemzetségi nevén kívül, csak az, hogy Molnár. – Én is örülök, hogy újra látlak! Remélem, hogy jó híreket hoztál!

– Sajnos nem csak olyanokat – felelt az ősz hajú ember szomorúan –, van a hírek között mindenféle. Jó is, meg rossz is. A jókat majd elmondom a népnek, a rosszakat meg majd utána, itt, külön nektek. Na de azért, bíró uram, igazán elmondhattad volna, hogy ki a feleséged!

A bíró elmosolyodott a bajusza alatt:

– Azt hagytam meglepetésnek, barátom! Reméltem, hogy örülni fogsz neki!

– Örülök bizony! Nagyon is! Hány éve nem láttam az én kis úrnőmet? Még csak kettő? Milyen soknak tűnik most nekem! De valóban! Miért nem mondtad el nekem?

– Mert titok! Óriási, halálos nagy titok. Hogy a Sámuel király családjából valaki úgy menekült, hogy nem került a Péter király karmai közé. És meg is kérlek téged ebből az alkalomból, hogy erről senkinek ne beszélj! Soha! Egy szót se! Még a szeretődnek se, még az ágyban se! Mert lehet, hogy halált hordoz magában ennek a titoknak a tudása. Aztán... ha akarsz, az éneked elmondása után itt, magunk között, beszélhetünk. De nem hinném, hogy nagyon érdemes lenne. Látod? Nem járok az udvarba. Ha más lenne a király, akkor se járnék. És Ilona se. Tudom. Más gondolatunk, más terveink vannak.

– Biztos ez? – fordult a táltos Ilona asszony felé.

A háziasszony, ha lehet, még szélesebben elmosolyodott. És őszinte jókedv volt abban a mosolyban.

– Biztos. Az én életem most már itt van. És azt akarom, hogy továbbra is itt legyen. Nemzetséget alapítunk és lehet, hogy ezer éves lesz az a nemzetség! Így hát menj nyugodtan, mondd el a népnek, amit nekik akarsz, azután pedig majd nekünk azt, amit nekünk akarsz. Lám, így folyik az élet, ilyen életünk van itt az Igfon erdő közvetlen közelében. Ahol, hidd el nekem, mindig történik valami. És én éppen azt szeretem, ha történik. Körülöttem.

* * *

Táltosének

(Az ősz, de még igazából nem öreg táltos, széttekintvén az őt figyelmesen hallgató falu népén, megütötte a nála levő zeneszerszámot, amely az ütögetésre valami hangot adott, amely úgy hallatszott, hogy „dzumm... dzumm...” És elkezdte.)

Amit most mondok, az való!

Tanúm a fű, a fa, a ló!

Dzumm... dzumm... dzumm!

Volt egy öregember, s annak három fia.

Szép fényes vitézek, három szép dalia.

*Sosem volt közöttük irigység, versengés,
szeretettel éltek, céljuk a segítség.*

Ám király fiának hirtelen halála

az ő életüknek is lett változása.

*Az irigy királyné azt hitte, az öreg
a trónt önmagának vélné szerezni meg.*

Fia halálhírén beteg lett a király.

Azóta az ágyból sem bírt felkelni már.

*Ki volt szolgáltatva kényére-kedvére,
bízni kellett mindent a feleségére.*

*Asszony hiúságát papok legyezgették,
idegenek voltak, semmibe se vették
népnek vagy országnak jó hírét, jó létét,
inkább mesterkedték annak elvesztését.*

*Az öreget is lám, börtönbe vetették,
ígérvén neki, hogy kivizsgálás lesz még.*

*Ám a hóhért küldték, hogy kiszúrja szemét.
Így királyságra alkalmatlanná tegyék.
Akart, vagy nem akart trónra törni előbb,
mindegy volt immár, mert vak koldussá levék.*

*Hallotta király a szörnyű tragédiát,
elbúsult, s hívatta a vén három fiát.
Hogy az öregember a sebében meghalt,
legény a királyhoz menni egy sem akart.
Vélték, hogy nekik is életüket veszti.
„Jobb lenne elfutni, amíg lehet! Messzi!”
De anyjuk könnyörgött, menjetek, ha hívott!
Mi történt, abban tán bűnös nem is ő volt!*

*Nem is illik ilyen vitéznek elfutni!
Halljátok meg előbb, mit akar mondani!
Lehet, nem akarta! Lehet, nem is tudta!
Menjetek! Mégiscsak ő az ország ura!
Mentek is a fiúk, bárha nem jó szívvel,
tapogatózva nyakuk gyakorta két kézzel.
Ám a király nem volt haragos kedvében.
Az ágyához őket odahívta szépen.*

*– Látjátok – így szólott –, én nyomorék, beteg,
meg sem tudom ülni királyi székemet!
Az én helyemben már mások uralkodnak.
Így ölték meg orvul szegény rokonomat.
Most tehát én kérlek, ágyban fekvő beteg,
ha tudtok, az országból ma elmenjetek!
Ki tudja, mi történt betegségem óta?
Fenve már a pallos, áll már a bitófa?*

*Menjetek hát, kérlek, amíg tudtok, szépen!
Országnak, s nekem is ez a reménységem!
Világos beszéd volt, hallották mindhárman.
Meg sem is álltak már hetedhét határban.
Előbb a cseheknek fejedelmét kérve,
később lengyel honban érte őket béke.
Béla ott is maradt. András és Levente
nyugalmát már csak az oroszok közt lelte.*

Ajánlás

*Hallottátok immár, mi és hogyan történt.
Beteg király fölöttük nem ült már törvényt.
De most az a hír jár, haza fognak jönni!
Itt van már az idő, lehet reménykedni!
Én ősz öreg ember tán már meg se látom
de tudom, jósolom: Nagy lesz majd országom!
Így szólt az ősz molnár, fehér hajú táltos.
Aki él, meglátja, igaz lesz-e már most!*

Dzumm... !

A templom

Az előzőekben már egy kissé megismert két vándor folytatta útját nyugat felé. Azért arra, mert a férfi úgy gondolta, s valószínűleg úgy is volt, mert ő láthatólag jobban tudta, vagy inkább sejtette, hogy hol vannak.

Közben egyre éhesebbek lettek. Délután volt már, szép napos idő, ez szerencse volt.

– De tényleg kéne enni valamit! – ezt a fiatalasszony mondta. Igazából inkább leány, mert egészen addig férje soha nem volt neki.

– Igazad van! – válaszolt a társa. – Akkor most a következőt fogjuk csinálni: én bemegyek itt a patakba, s ahogy tudom, elrekesztem valamivel a vizet. Te meg bemegy ott! Látod? És csapkodod a víz tetejét, meg hullámokat is indítasz. Vagyis hajtod errefelé a halakat. Ha szerencsénk lesz, akad valami.

Úgy is lett. Második próbálkozásra egy szép, méretes halat ütött agyon a férfi egy kisebb bottal, amit úgy talált a közelben. Volt ott több is, válogatni lehetett. Úgy látszott, többen is próbálták már azt a módszert, mert rövidebb-hosszabb botok többen is heverték a környéken. Aminthogy az ő botjuk is szépen visszakerült a többi közé a munka elvégeztével.

Vitték a halat nagy ünnepélyesen.

– Értesz a hal megtisztításához?

– Csináltam már, de elég ritkán. Kés kéne!

– Itt a bicskám! De vigyázz rá, mert nincs másik. És azért is vigyázz, mert nagyon éles!

A bicska – jókora volt, kés volt inkább – valóban nagyon éles volt.

– Még tűz is kéne! Mert különben nyersen esszük, mint a japánok – folytatta a férfi és vigyorgott hozzá. Úgy látszott, a helyzet meghozta a humorát is.

A hal... olyan lette, amilyenre sikerült. De időközben tűz is lett száraz, tavalyinak látszó gallyakból, levelekből. Élvezték, valóban jóízű lett, pedig sójuk nem volt.

– Volt gyufád?

– Az nem, de volt jobb! – és elővett számtalan zsebeinek egyikéből egy kis kézi nagyítót. – Napos időben mindig működik! És nem fogy el soha. Hacsak el nem veszítem. Amitől Isten óvjon! Legalábbis egyelőre.

– De hát hol vagyunk egyáltalán? Az őseimbeknél?

– Azt éppen nem, de jó régi korba cseppentünk.

– És ezt csak így mondod? Na igen. Elfelejtettem, hogy te már voltál ilyen helyzetben...

A férfi nagyot sóhajtott. Aztán azt mondta:

– Én igen. Fiatal koromban. Csak akkor volt segítségem.

Nem mondta meg, hogy mire volt a sóhajtás.

– Igaz! Valamit hallottam erről. Olvastam is. Régen. Még diákkoromban.

De ő sem mondta meg, hogy mit is olvasott és milyen körülmények között. Helyette azt mondta:

– És vissza? Mikor mehetünk? És hogyan?

– Azt hiszem, hogy soha. És sehogy – és ezt olyan rezzenéstelen arccal mondta, mint akit nem érdekel a visszaút dolga. Egyáltalán.

A nő hallgatott egy kicsit. Rágogatta a hallottakat. Meg a hal ráeső darabját is. Aztán kis idő után:

– És miért pont ide akartál jönni?

– Nem ide akartam. Valami hiba történhetett a számításokban. A hibáról tudtam, de azt hittem, hogy ki lehet majd javítani. Kézi vezérléssel. Meg is parancsoltam a helyettesemnek, hogy mikor és mit csináljon. De valami történhetett. Vagy nagyon gyors volt a reakció. Nem tudom. Én mindenesetre csak valami tizenöt-húsz évet akartam visszafelé menni. És ott is akartam maradni. De valami félrecsúszhatott – a férfi nem tudhatta, hogy mi is volt az, ami félre-csúszott és hogyan – és te?

– Ó! Én? Nekem egyszerűen nem volt szerencsém. Először valaki agyon akart verni. Akkor egy idős néni még megmentett. És fel is ápolt. De aztán nagyon kíváncsi lettem, hogy hogy működik az erőmű. Bár ne lettem volna! De annyi eszem mindenesetre még volt, hogy nem a díszemelvényre akartam felülni, hanem valahová hátrább. Akkor megláttam a kunyhódat. Nem tudtam, hogy a tiéd. Nem volt benne semmi, csak egy koporsó. Nem igazi, hanem valami olyan, amit autók tetejére szoktak feltenni.

– És a koporsóban én voltam – mosolygott a férfi.

– Ezt nem tudtam. Csak bebújtam egy sarokba és vártam, hogy mi lesz. Annyi eszem volt, hogy a koporsó mögé kerüljek. Hogy ha mégis túl erős sugárzás lesz, valamennyire megvédjen.

– Azt hiszem, nyugodtan mondhatom, hogy pokoli szerencséd volt – jelentette ki a férfi –, ilyet még nem is láttam! Úgy látszik, nagyon jól építettem meg azt a koporsót. Csak jó mérnök lehetek!

– Azért ne legyél olyan nagyon büszke! – és mutatta a jobb lábát. – Azóta is sántítok.

– A lábad alighanem kilóghatott a koporsó mögül. Ezen sajnos nem segíthetek. De nemsokára nem lesz más, csak egy kis szépséghiba. Valami okból ott elért a sugárzás. De még így is nagy szerencséd volt. Kilóghatott volna a fejed is.

A nő összerázkódott a gondolatra. De nem szólt.

Elkezdtek összepakolni a késői ebéd maradványait. És leöntötték a tüzet.

– Nem szeretnék egy karón kikötni! Vagy egy keréken – magyarázta a férfi. – Errefelé tudtommal ilyesmi jár a gyújtogatónak. Na, ha akarod, mehetünk! Nem fáj a lábad? Ne vigyelek egy darabig?

– Nem, köszönöm! Ezek szerint te tudod, hogy hol vagyunk? És mikor?

– Csak nagyjából. Egy vagy két évszázad eltéréssel. Ennyit enged meg tudni az a bizonyos hiba, amiről beszéltem.

– És ezt is csak így mondod?

– Hmmmm... Elfelejtetted, hogy nagyon kíváncsi ember vagyok.

– Ezek szerint csak egymásra számíthatunk.

– Ezek szerint igen. Nézd! Ott egy templom! Menjünk oda!

– Miért?

– A templom jó hely! Befogadják a szegény vándorokat.

Valóban szép kis körtemplom volt. A pusztaság közepén. Mert sehol semmi falu vagy város nem látszott, bárhog is meresztették a szemüket.

– Lehet, hogy valahol a dombok között!

Azért még beletelt vagy egy óra menetelésbe, hogy odaértek. Út persze nem volt, csak ösvények. Abból viszont elég sok és nem mind ugyanoda vezettek. Néha át kellett váltani az egyikről a másikra. Mindezt nehezítette valamennyire, hogy majdnem méteres fű volt, a templom meg mintha incselkedett volna velük, néha eltűnt a dombok között.

Végre odaértek. De az ajtó zárva volt. Akkora lakat lógott az ajtón, hogy olyat igazából csak nagyon régi korokban tudtak elképzelni addig. Mint később kiderült, igazuk volt az elképzelésükben.

Ha zárva is volt a templom, mellette felfedeztek egy másik építményt is. Az kisebb volt és csak jó derékmagasságig volt kövekből összerakva, azon felül valami durva deszkafélékből állt. A deszkák, minden durván megmunkált voltak mellett, jó vastagnak tűntek, vagyis az építmény biztonságosnak volt szánva. Teteje is volt, az is hasonló deszkákból. Az ajtó pedig nyitva. Két picit ablaka is volt, azok valóban aprók voltak, sokat mondok, ha két tenyérnyiek egyenként. Vadállatok elleni védelemre készülhetek olyan kicsikre.

Amikor bementek, látták, hogy az ajtó belülről egy jókora faretesszel zárható. Kívül nem volt rajta semmiféle zárra emlékeztető.

– Ezt alighanem nekünk szánták – jelentette ki elégedetten a férfi, – vagyis a szegény és fáradt vándoroknak. Hallottam már ilyesmiről.

Bent kis tűzhely is volt, az is kicsi, kémény pedig nem volt. A füst alighanem a tetőként szolgáló deszkák résein kellett távozzon. Két rongyos és jócskán elvékonyodott, nyughelyül szolgáló állatbőr egészítette ki a berendezést. A bőrök valahogy össze lehettek fércelve, mert nagyobbak voltak az általuk ismert állatokénál. Alighanem duplaágy lehetett a funkciójuk.

– Azt hiszem, Pali – megengeded, főmérnök úr? – hogy itt már a tűzszerszámod nem segít. Nincs napfény.

– De kint van elég. És száraz fa meg száraz levél is. Elvégre erdő mellett vagyunk. És nem is akármilyen erdő mellett – jött a felelet.

Ez volt az első alkalom, hogy elhangzott közöttük egy név. A férfi neve.

– De talán a főmérnököt elhagyhatnánk. Aligha tudja itt bárki is, hogy mi az a mesterség. És talán te is megengeded nekem, hogy egyszerűen Danának nevezzelek. Mert ebben a korban aligha ér valamit ez az „igazgatónő” cím.

– Eszerint te valóban tudod, hogy milyen korba érkezünk.

– Nagyjából. És körülbelül azt is, hogy hova.

– Mondd el gyorsan!

– Jó! Mindjárt. Csak előbb tüzet kéne gyújtani. Mert különben fázni fogunk az éjjel! És valami élelemre is gondolnom kell. Nem jó dolog éhezni. Hurkokat láttam odakint, csak beleakadt valami kis állat, amit meg lehet enni. Ha már hurkokat tettek valakik ilyen messze a lakott helytől (nem is látszik), akkor csak nem ölnek meg, ha egy nyulat vagy fácánt megesszünk...

– Kimész? Ne hagyj itt! – a Danának nevezett nő úgy látszik félni kezdett valamitől. Eddig nem is gondolt félelemre, valószínűleg a közvetlen veszély képzete és a zavarodottság miatt. De a körülkerített térben egyszerre rájött, hogy félni is lehet és talán van is mitől. Merthogy kitől, azzal immár tisztában volt.

Hát ketten mentek ki. Pál, mint megtudtuk, ez volt a neve, tüzet gyújtott, bevitte a házba, majd elindultak találomra a hurkokat keresni.

Jókora nyúl volt a jutalmuk. Kivették, majd visszaállították a hurkot. „Másnak is szüksége lehet rá!”

Hát sütögették a nyulat. A tisztítás ezúttal is a Dana kötelessége lett. Általában kezdett kialakulni közöttük valami természetes munkamegosztás, amely meglehetősen közeli lehetett azzal, ahogyan Dana az őseemberi munkamegosztást az iskolában tanulta.

Az őseemberre gondolva, a lánynak megint eszébe jutott az előbbi kérdése. Amelyet kérdésnek fogalmazott meg. És amelyre Pál rá is bólintott.

– Akkor most elmondod, hogy hova is jutottunk?

– Ha nem lesz neked nagyon ijesztő.

– Te csak mondd! Nem lehet rosszabb az ismeretlennél! – majd még hozzátette: – Úgyis szükségünk lesz arra, hogy valamiképpen alkalmazkodjunk a helyzethez!

– Hát igen. Főleg, hogy minden valószínűség szerint egész életünkben itt maradunk – válaszolt a férfi. És hozzátette ő is: – Legalábbis ami a történelmi kort illeti. Mert a helyünket akár változtathatjuk. Lehet, hogy könnyebben, mint eddig lehetőségünk volt. Ugyanis alig hinném, hogy itt létezne olyasmi, hogy személyi igazolvány. Útlevel... talán lehet. De nekem, személy szerint jobban esne, ha az sem létezne.

– Na! Helyben vagyunk! Illetve, hol is vagyunk?

– Na, arról már sejtek valamit. Főleg, amióta ezt a templomot is láttam. Nahát! Szép kis kerek templom. A folyóvíz pedig mivel egyenesen, vagy majdnem egyenesen nyugat felé folyik, ugyanakkor pedig szerintem jóval kisebb, mint a Maros, vagy a Körösök, alighanem a Berettyó lehet. Sőt, egészen biztos, hogy az. Ezen a vidéken épültek az előbb látotthoz hasonló templomok. Vagyis a Berettyó környékén vagyunk. Amerről jöttünk, az erdő a Nyugati szigethegység melletti dombságot borítja. Voltál már erre felé?

– Voltam. De rövid ideig és nem nagyon figyeltem. De azt mondd inkább, hogy „mikor” vagyunk?

– Hmmm. Most egy kicsit megfogytál. Csak találgatni tudok. Ami biztos, hogy körülbelül ezer évet mentünk visszafelé. Inkább talán kevesebbet. De arra majd választ kapunk, amikor egy faluba érünk.

– De hát... mégsem kérdezhetjük meg, hogy melyik évben vagyunk! Mindenki hülyének fog nézni!

– No, azt tényleg nem kérdezhetjük. De azt igen, hogy ki az uralkodó. Király? Herceg? Fejedelem? Messziről jött vándor esetében, ne feledd, hogy mi is azok vagyunk, természetes kérdés. Sőt, jó néven is veszik! Én inkább másért izgulok.

– Miért?

– Azért, hogy nem fogjuk megérteni egymást. Sem mi őket, sem ők minket. Hiszen elég régies nyelvet használhatnak.

– Igen. Értem. És milyen nyelvet?

– Nos, Dana drága, ez pont az a kérdés, amit úgy kerülgettem, mint macska a forró kását.

– Akkor ne kerülgesd tovább!

– Nahát, nagyjából biztos vagyok benne, hogy ezen a vidéken és mostanában valami régies magyar nyelvet használnak. Hogy mennyire régies, azt nem tudom. Ezenkívül szóba jöhet még egy ótörök, vagy egy régi szláv nyelv.

Dana... egy kicsit valóban elszomorodott.

– Akkor hát románul...

– Nem hiszem, hogy tilos lenne, de alig hinném, hogy megértenének. Jó esetben egy pap azt hinné, hogy latinul beszélsz. És ha nagyon művelt, úgy is válaszolna. Persze középkori latinul, amit viszont te nem nagyon tudnál megérteni.

– Azért ne gondoldj ennyire műveletlennek!

– Eszembe sincs! És úgyis kieszélünk majd valamit!

Dana elmosolyodott.

– Te meg már tudod is, hogy mit!

– Inkább csak sejtem. Ne feledd, hogy sokat kóricáltam Nagycsabival annak idején! Elég sokat tanultam tőle. Meg mástól is...

Ezt mondva egy kicsit el is szomorodott, s elhallgatott. A társa is hallgatott. Zavarni nem akarta, vagy ő is emésztette a hallottakat, nem lehetett tudni. Szótlanul eszegették a nyulat. A maradékokat pedig Pál kivitte a házból, megfelelően messze. Nem volt szüksége odacsábított vadállatokra. Közben arra gondolt, hogy jó lenne egy darab kenyér. Ugyanakkor azt is sejtette, hogy egyelőre nem is számíthat olyasmire. „Lám, milyen egyszerű dolgokon múlik néha az, hogy az ember jól érezze magát” gondolkozott a maga csendjében. De nem sokáig. Kezdett sötétedni, nem akarta Danát sokáig egyedül hagyni az idegen házban. „Hogy meg tud változni két ember egymáshoz való viszonya! Alig néhány napja még Dana volt a főnök, méghozzá szigorú főnök. Most meg... lehet, hogy elveszne nélküle”. Erről eszébe jutott az a megölt támadó. Vajon ki lehetett? És miért támadott? Ilyen a kor, vagy valóban valami szerencsétlen kitalált lehetett? „Mindenesetre el kell temetnem. Valamilyen formában. Ha nem egyéb, legalább valami leveleket, ágakat rakok rá!” De tudta, hogy ez nem elég. El kell menni egy faluba. Csak nem veszik fejét azért, hogy megvédte a nőt, akivel van!

Megszaporította a lépteit.

Éppen idejében érkezett, mert valóban sötét kezdett lenni.

Dana valóban félt. Látszott is rajta, de mondta is. És még meg is ölelte Pált, amikor belépett a kunyhóba egy öl mindenféle faággal.

– Lesz már tűz, elég sokáig!

– De jó vagy velem! – jött a válasz.

– Férfi kötelessége – mondta rá azonnal. De hozzátette, nehogy a nő félreértse: – Különben is szívesen teszem.

Amiért kapott is egy gyors csókot.

Pedig amikor Pál azt mondta, hogy szívesen teszi, amit tesz, egyáltalán nem kozmetikázott. Valóban úgy is gondolta. Még csak nem is akkor hirtelen, hanem már korábban. Akkor, amikor a tűzifát szedegette, vagy talán már azelőtt is. Dana szép volt. Sőt, nagyon szép. Ezt mindenki látta, aki nem volt vak. Ugyanakkor az erőműben, teljhatalmú igazgatóként

tevékenykedve, ez a szépség háttérbe szorult. Nagyon. És valami különös arrogancia érződött a viselkedésén. Egy szó mint száz, Pált egyszerűen nem érdekelte a nő. Akkor. Ám most, hogy számára – mármint Dana számára – teljesen ismeretlen, sőt életveszélyes helyzetbe kerültek, méghozzá egyik pillanatról a másikra, a férfi változást érzett botcsinálta társa viselkedésén. És az a változás nem volt felületi, nem volt megjátszva sem. Érezte, hogy Dana elfogadta a helyzetet, amibe ráadásul akaratán kívül, de a saját tudatlansága miatt került (nem is tudhatott semmit arról, ami végbement, mert arról Pál sem sokat tudott) és annak az elfogadásnak az eredménye az lett, hogy valami ősi rend, ősi szerepek erősödtek meg, a férfi és nő együttélésének az igenlése. No persze ezt ilyen pontosan sem Pál, sem Dana nem fogalmazta meg a gondolataiban, de mindketten érezték. És hagyták megerősödni, mit is tehettek volna mást, az ősi szerepek elfogadását.

Lassan már csak a tűz világított.

– Gyere, pihenj le te is!

– Fázom! – jött a válasz a másik bőrről.

– Akkor gyere ide mellém! A másik bőrt majd magunkra terítjük!

Így lett.

Több szó már nem esett.

Akik fával szoktak fűteni, azok tudják, hogy estefelé, amikor kezd sötét lenni, van egy időszak, nagyjából félórát tart, amikor bárhogy égeti is az ember a tüzelőanyagot, bármi legyen is az, hűvösebbre fordul a levegő hőmérséklete. Néha határozottan hidegre. Ezt tapasztalták meg most a mi vándoraink a saját bőrükön. Mit tehettek? Közelebb húzódtak egymáshoz a bőrök között. Mind közelebb, szinte egybeolvadt a testük. Vagy éppenséggel egybe is olvadt.

Talay uram, a bíró

Világos reggel volt már, amikor kibújtak a bőrök közül. Akkor is inkább a madárcsicsergés ébresztette fel őket, nem a napfény. Szinte sajnálták elhagyni az otthonossá vált kunyhót.

– Jó lenne megmosakodni! – ezt Dana mondta. Pál mosolyogva nézte.

– Sajnos, a patak elég messze van – válaszolta –, de ha mégis találunk egy folyóvizet, akkor használni is fogjuk.

– Megint éhes vagyok!

A férfi sajnálkozva tárta szét a karjait.

– Sajnos a nyúlak igencsak a fenekére vertünk.

– Akkor? Szerelmet eszünk?

– Az jó lesz!

Valóban jó is volt. De azért egy újabb óra elmúltával mégis csak elhatározták magukat a továbbindulásra.

És ezúttal valóban szerencséjük volt. Nem nagy szerencse, csak kicsi. Annyi, hogy mindössze egyetlen domb megmászása után meglátták a patakot. Ott volt előttük a völgyben.

– Ez vajon ugyanaz a patak?

– Nem hinném. Inkább egy másik. Az tőlünk balra volt, ez meg jobbra van. Nem kerülhetett át észrevétlenül a másik oldalunkra.

– Igaz.

Azonban a patak, egy félórányi séta után meglátták, összefolyt a másikkal, a balra levővel. Aztán, hogy még meg is növekedett egy kissé, úgy csörgedezett tovább nagy igyekezettel.

Akkor hát igyekeztek ők is. Annál is inkább, mert újra éhesek lettek.

– Az ott! Egy malom! – ezt Dana mondta.

Pál jól megnézte és igazat adott neki.

– De hol láttál te ilyesmit? A mi időnkben már rég nem voltak működésben.

– Képen láttam. Aztán egyszer igaziból is. Egy falumúzeumban. Tehát ez az kell legyen.

– Persze! Csak csodálkoztam. Erről az oldaladról még nem ismertelek.

– Akkor jó! Úgy látszik, hasznomat is tudod venni.

– Valóban hasznos vagy! Ne szerénykedj!

– Mit tegyünk? Menjünk oda?

De a kérdés hamar eldőlt. Mivel a malom mögött rövid idő múlva a falu is látszott. A malom egyébként egy egészen kicsi, alul csapott vízimalom volt, szóval elég primitív.

Közelebb érve látták, hogy a falu sem valami nagy. No, annak alighanem elég lehetett egy akkora malom is.

– Jönnek! – rántotta meg Dana a Pál ruhaujját. De csak egy ember jött lóháton. Igen ráérős lehetett, mert a ló csak ímmel-ámmal lépegetett. A feje is lógott közben. A gazdája nem nógatta. Hagyta menni úgy, ahogy akar.

Amikor közel ért, megállította a négylábú pajtást és lecsúszott róla.

– Hagyj engem beszélni – mondta még Pál sűgva, az utolsó pillanatban.

Dana hát hallgatott. Aztán látva, hogy a társa meghajol, ő is megbiccentette a fejét. Annyit ugyanis sejtett, hogy a nők nem hajlonganak olyan szélesen, mint a férfiak. A nő... úrnő. Aztán, ha tévedett, akkor majd változtat.

– Jó napot kívánok Jézus nevével, Isten áldásával!

– Isten hozott titeket is, idegenek! Mi járatban vagytok errefelé? – válaszolt a lovas, ezúttal már a földön állva, de egyenesen, mint egy nyárs. Látható volt, hogy valamiféle hatalmat képvisel.

– Vándorok vagyunk, napkeletről jövünk. Ketten maradtunk a feleségemmel. A többieket utolérte a sors súlyos keze.

– És merre igyekeznének? – kérdezte újból a férfi. Lehetett valami harminc, negyven éves, tehát ereje teljében. Valami előljáró-féle lehetett a falujában.

– Igyekeznénk az ország belseje felé, hogy talán valaki hasznunkat tudná venni. És mi is megélhetnénk a magunk emberségéből.

Dana csak pislogott álltó helyében, hogy milyen cikornyásan beszél ez a Pali. De a lovas ember alighanem elégedett lehetett a cikornyás udvariaskodással, mert a faluba invitálta őket. Közben tovább beszélt.

– Én ennek a falunak vagyok a bírója. Talay Márton a nevem. Gyertek be hozzánk, és ha úgy gondoljátok, akár telepedjete is le nálunk! A mi falunknak a neve Csolnakospuszt. Azért, mert főleg csolnakok építésével foglalkozunk. A malmot biztosan láttátok, fűrészmalom, de a gabona őrlését is elvégzi, ha egy kicsit változtatok rajta. Mert én építettem, már nem bődönhajókat készítünk mint régen, még fiatal koromban. De gyertek be hozzám, és mindent megbeszélünk! Ha akarjátok. Lám, itt is vagyunk!

Valóban, jól megépített faházhoz érkeztek. Cölöpökön állt és még két másik kisebb állt mögötte.

A két vándor összenézett. „Lesz, ami lesz! Úgyis meg kell állapodnunk valahol! Miért ne itt legyen az a hely?”

Pál persze nagyjából meg volt győződve arról, hogy az előjáró körülbelül a ruhájuknak adott meg ekkora tiszteletet, annak a ruhának, amely annyira elütött az itteniek szürkésbarna öltözetétől. Amely szín, mint már előbb és máshol is látták, a nők ruházatának a színe is volt. Egyébként csinosan öltözve mindkét nembeliek, csak a színe volt egyhangú az öltözetüknek.

„A szappan alighanem ismeretlen lehet errefelé. Szappanfűvet használhatnak, vagy csak mechanikusan sulykolják a ruhákat, attól lehet ilyen a színük. Lehet, hogy eredetileg fehér volt.” Nem is tévedett sokat. Bent a szobában két nő is tevékenykedett, akiket Talay úr mint a feleségét és mint ágyasát mutatott be. A feleség az Ilona, az ágyas az Anna névre hallgatott. Még egy harmadik nő is elő-előjött néha, alighanem a legrangosabb lehetett közülük, akiről kiderült, hogy Talay úrnak az anyósa és szintén Ilona a neve. De mindhárom nő arca, mozdulatai szelídséget sugároztak.

– És most tirajtatok a sor! Kik vagytok, milyen néphez tartoztok?

Pál tehát elmondta, hogy ő az oroszoktól jön, a neve Pável Örgest. Fogalma sem volt ugyanis, hogy arrafelé tudják-e azt, hogy mi az, hogy tatár. Egyébként sem sokat tudott tatárról, mivel fiatal korában Moszkvában élt, később meg Erdélyben. De milyen kor is ez a kor?

– Valóban! Elnézést kérek, amiért meg sem kérdeztem eddig, hogy ki uralkodik most az országban?

– Most éppen Péter király, már egy éve tart a második uralkodása.

– Szereti a nép?

– NEM!

No, ez rövid volt és velős. Pál elgondolta, hogy ennél többet Talay uram nem is engedhetett volna meg magának, ha élni akart. Márpedig három nővel a környezetében valószínűleg szeretett élni.

– De még nem mondtam el mindent. A feleségem neve Dana. Vagy Danuta, ahogy itt ismerik a nevét. A Demeterszki nemzetségből származik – mivel előzetesen megegyeztek, hogy inkább Pali fog beszélni, így gondolta egy kis változtatással kimondani a társnője nevét.

– Értem. Tehát ő lengyel.

– Csak a családja. Ő már nem tud lengyelül. Én oroszul, magyarul és még egy nyelven beszélek. Csak egy kicsit másképpen mint ti itt, uram.

– És a feleséged?

– Ő magyarul beszél. És még egy nyelven. Nem tudom, hogy hallottatok-e a vlachokról...

– Természetesen hallottam. Világot járt ember vagyok. Még voltam is közöttük, igaz keveset. Ott élnek a horvátokon túl, de még a szkipetárok országán innen, egy nagy tó mellett. Egy

nagy városuk van, Moszkopole. Meg még másfelé is élnek, de én csak ott találkoztam velük. A nyelvük olyan, mintha latin lenne, de nem teljesen. Sok az albán szó benne. Persze... ott élnek a közelben. Mint mondtam – az előljáró az albán népet régi nevén nevezte, szkipetárnak.

A kölcsönös udvarias tudakozódás után ebéd következett, majd kérte a véletlen vendégeket, hogy pihenjenek le. Mondván, hogy később még majd megbeszéljük, mit is tegyenek a továbbiakban. Ő maga is vissza akart vonulni, de épp egy lovasember érkezését jelentette egy siheder legény. Valami rokon lehetett, de nem a fia, mert az ő gyermekei kicsik voltak még.

Az új utas dél felől jött. Ő is fiatal volt, de nem annyira, mint a jövetelét bejelentő legény. A bíró alighanem várhatta a jövetelét, mert azonnal megszűnt Pálékkal foglalkozni és az újonnan jött felé fordult.

– Mi történik nálatok? – kérdezte érdeklődve. És látszott, hogy valóban várja a választ.

– Majd később – szabadkozott a legény és a vándorló házaspárra nézett.

– Velük ne törődj! Vándorok. A férfi orosz, az asszony valószínűleg vlach. Nem idevalók.

– Jó! Akkor mondom. Tehát: úgy látszik, hogy Péter úrnak rosszul áll a szénája. És mint rendesen, ettől nagyon megvadult.

– Hogy?

– Hát először is: meghívta a császárt, vagyis hát Henriket, aki fegyvereseket is hozott magával. Ő kérte. A saját népe ellen. Állítólag összeesküvést orrontott. Az egészből körülbelül annyi lehet az igaz, hogy Bulya úr a hírek szerint nyíltan megmondta neki, hogy csúnya vonás egy királytól rárontani a saját népére. Persze erre lefogatta Bulya urat. És a testvérét is, Bonyha urat. Ezért igazán nem volt érdemes szegényeknek visszatérni a száműzetésből. Most már csak az Öregisten tudja, hogy mi fog történni velük. Meg egy harmadik úrral, akinek a nevét nem tudom. Bizony mondom, ha a kutyám így viselkedne, biztos azt mondanám rá, hogy meg van veszve. Mármint nem Bulya úrra mondom!

Talay Márton bólogatott. Tudta ő, hogy mire gondolt a legény. Az meg folytatta:

– Aztán ez a vallási örület is! Most már mindenki pogány neki, aki nem római hitű!

A bíró Pálékra nézett.

– Ti milyen hiten vagytok?

– Keleti egyházhoz tartozom – felelte a vándor.

– A feleséged is?

– Én is – felelte Dana az igazságnak megfelelően.

– No, akkor talán tovább se menjetek, mert amint látjátok, mindketten pogányokká lettetek. Egyből! Hogy is mondtad te Pável uram a családi nevedet?

– Örgest nemzetségbeli vagyok.

– Hmmmm – gondolkodott el a bíró –, csak nem Öregisten nevéből rövidült a neved?

– Az bizony lehet. Mindenféle náció él arrafelé. Én például oroszoknak mondom magamat, s úgy is beszélek, de talán egy sokkal kisebb népből ered a családom. Azt mondják: tatár. Köztünk sokan hisznek Öregistenben. Lehet, a papja volt valamelyik ősöm.

– Akkor te duplán pogány vagy Péter király szerint. Maradj te csak szépen itt a szárnyaim alatt! Csak hasznossá tudod tenni magadat valamilyen módon!

- Lehetséges! Elég sok mindenhez értek. Mint ez a malom is például...
 - Mi van a malommal? Kicsi a folyó, kevés a vize. De azért jól szolgál.
 - Ez igaz, láttam. De ha egy néhány mértfölddel feljebb felduzzasztanám a vizét, s deszká-
árokkal vezetném le ide, hogy a kerék tetejére essen, sokkal erősebb lenne. Persze volna vele
egy kis munka...
 - Na! Látom már, hogy valóban sok mindenhez értesz. Majd megbeszéljük később. Mert úgy
látom, hogy igen szükség is lesz hamarosan egy erősebb malomra! Na de most inkább beszélj
te! – intett a hírhozó legény felé.
 - Már nincs sok. Hallottam, hogy Bóta úr meghalt. Megölték. De ez nem biztos.
 - A kitaszított?
 - Az. De mondom, csak hallottam. Azt mondják, hogy a környékbeli asszonyok és lányok
örömben táncoltak a teteme körül. Merthogy egyiküknek sem volt nyugta tőle soha egy
percre sem.
- A bíró most másodszor gondolkodott el.
- Ez jó is, meg rossz is. Hogyan ölték meg?
 - Kitekérték a nyakát.
 - Ez nem lehet igaz. Hiszen szörnyű erő volt benne!
- Aztán az oroszhoz fordult.
- Tudod uram, az az ember a nem messze birtokos Vata úrnak volt valami rokonféléje. De
nagyon erős természete volt, leánynak asszonynak valóban nem volt tőle nyugta. Ez tehát jó,
hogy így lett. Viszont sokszor tett jó szolgálatot nekünk is. Mert hiába tagadta ki őt Vata úr,
hogy még a nevét is meg kellett változtassa, ezért lett Bóta, de azért sokszor vitt el tőlünk
üzenetet a nagy főúrnak és vissza. Rá senki nem figyelt, hiszen csak egy kitaszított volt. De
szörnyű erősnek kellett ám ahhoz lenni, hogy csak úgy kitekerje valaki a nyakát! Nem igazán
hiszem el.
 - Már pedig, bíró uram, hidd csak el! Mert az ,aki ezt megtette, itt áll előtted! Megtámadta
Danát, mit tehettem mást? Meg kellett védelmeznem. Jogom volt hozzá, mert a férje vagyok.
Van, aki elvitatja?
- A bíró csak nézte. Valóban Pável jókora emberpéldány volt, de...
- Milyen fegyverrel tudtál úgy ráijeszteni, hogy a nyakához engedett nyúlni?
 - Nincsen nekem az égadta világon semmi fegyverem az egy bicskán kívül. De az az ember
az ütések nem bírta kiállni. Úgy látszik, eddig mindig csak nála gyengébbekkel került össze-
tűzésbe.
- Most a bíró gondolkozott el. Mélyen.
- Mármost mit csináljak veled? A kém megölése bűn. De ugyanakkor az asszonyok nyugalma
szintén ér valamit. Azt hiszem, nem fogok tenni semmit. De te meg vigyázz! Máskor azért
lehetőleg ne ereszd olyan könnyen szabadon az öklödet! És most már ha mégis tovább akarsz
mennni, nem tartóztatlak. De ha mész, lehetőleg ne a Vata úr birtokai felé vedd az utadat. Ez
még egy utolsó baráti jó tanács. Szeretném, ha a holnap este már nem itt érne! Nem szeretem
a bonyodalmakat! Ezért aztán ma még elalhattok itt, ha már megígértem, de holnap mennetek
kell! Most majd Anna megmutatja a hálólhelyeteket!

Anna, ő volt az ágyas, elő is jött, hogy vezesse őket. A nagyház mögötti két kisebb egyikének nyitotta ki az ajtaját. Az ajtó olyan volt, mint fenn a dombon, valószínűleg ugyanaz a mester készíthette a kettőt. Az ablakok is éppen olyan kicsik voltak, mint a templom melletti menedék falán. Bent azonban primitíven elkészítve bár, de valamiféle bútorzat is volt. Két ágy, az egyik koporsó volt, ahogyan akkoriban általánosan a ládát nevezték, a másik csak deszkaágy, de kényelmesebbnek nézett ki mind a koporsó. Legalábbis nem lehetett róla legurulni. Mindkét fekhelyen bőrök, de jobb állapotban, mint a menedékül szolgáló kunyhóban. Közben Anna duruzsolt nekik.

– Ne gondoljátok ám, hogy Márton éppen olyan vadember! Nem haragszik ő nagyon, inkább meg van lepve, hogy valaki annak a vadkannak végre megadta, amit már rég megérdemelt! Lehet, hogy holnap már marasztalni fog! És a vacsoránál legyetek ott! Különben majd értetek jövök. Nem szokásunk éheztetni a vendéget!

Azonban nem egészen úgy történt, ahogy a jószívű Anna elgondolta. Mert nem telt bele csak valami szűk félóra és az úr üzent is értük. Hogy jöjjenek, mert szükség van rájuk!

Valóban, újabb hírnökök érkeztek. Az egyik éppen orosz földről. Kiderült, hogy Talay uram egész jól beszélt oroszul, rájuk inkább csak azért volt szükség, hogy a Pável tudása emelje az este ünnepélyes voltát.

Az orosz követ ugyanis nem akárki lehetett. Valami főember kellett legyen a saját hazájában. És nem is jött, hanem éppenséggel ment. Hazafelé. És nem volt valami vidám hangulatban.

A beszédet persze orosz nyelvre fordították. Amit Dana nem értett, tehát csak ritkán szólt közbe. Amikor Talay uram lefordított neki valamit vagy magyar, vagy vlach nyelvre. Kiderült, hogy egész jól beszél vlachul. Dana mindenesetre megértette és nagyon hálás volt érte. Ezzel egyszersmind az is nyilvánvalóvá lett, hogy nem haragszik, mármint a bíró, csak éppen kellett valamit mondjon a Bóta megölésének a hírére.

– Bulya úrnál voltam éppen, amikor a király lefogatta – mondta az orosz –, úgy, mintha nem főúr, hanem bűnöző lenne. Négy fegyveres vette körül, úgy vitték Péter elé. Bizony mondom, a régi király, István, nem tett volna ilyet! Pedig ő sem volt finom lelkű ember. Csak annyit tudott nekem mondani, hogy üzeni: Levente úr, meg András üljenek nyugton! Ne mozduljanak! Aztán már vitték is. Hát most már így állunk. Híre jár annak is, hogy a király mostanában Sebős úrral van nagy egyetértésben. Hogy talán tőle kérdezte meg, mit tegyen a két Gyulafival? Elég-e, ha csak kiszúratja a szemüket? És mintha Sebős azt válaszolta volna, hogy nem. Nem elég, teljesen ki kell őket venni az élők sorából.

– És milyen az emberek hangulata az ország belsejében?

– Rossz! Ámbár... kinek ilyen, kinek olyan. Aki a Péter környezetében él, az nyugodtabb lehet.

– Vannak még akik őszintén ragaszkodnak hozzá? – kérdezte a bíró.

– Ragaszkodnak ám a nyugalomukhoz! A gazdagságukhoz! Meg ahhoz, hogy a fejük a nyakukon maradjon! De azok, akik az udvartól távolabb élnek, jobban látnak. És tudják, hogy ez az egész nem sokáig mehet már így tovább. Változás kell és változás is lesz. Csak még senki sem tudja, hogy mikor és milyen áron.

– És a nép?

– A nép? A szegényebbek? Falusiak, mint itt ti vagytok? Ők általában örülnek, ha hagyják őket élni. De azért azt hiszem, hogy sokan tartanak otthon egy-egy kardot. Hogy legyen, ha szükséges. Vagy lándzsát. Vagy legalább egy jól kiegyenesített kaszát. Na de, lándzsáról jutott

eszembe! Tudjátok, hogy Péter odaadta az ország lándzsáját Henriknek? Hűbérbe ajánlotta az országot!

Mindenki megmerevedett. Ilyen még nem történt, amióta a Turul Nemzetség úr az ország felett! Mintha a levegő is lehűlt volna körülöttük. És ezt éppen az orosz követnek kellett kimondani.

Este lett. A követ nyugodni tért.

Akkor Talay uram a két vándorhoz fordult:

– No, Örgest uram, Danuta asszony, most változott a helyzet! Méghozzá nagyot! Kérlek, hogy amit délben mondtam, tekintsétek úgy, mintha nem történt volna. Ez már nem a nyomorult Bóta megölése! Hanem annál sokkal több! Óriási dolgok fognak történni, és még soha olyan nagy szükségem nem volt valakire, mint most nekem, rátok! Elfogadtok bírótoknak? A falu bírójának?

– Elfogadunk! – mondták mindketten egyszerre.

– Menjetez akkor most nyugodni, mert holnaptól kezdve igen sok dolgunk lesz majd együtt!

A főpap

Néhány nappal, talán egy héttel azelőtt, hogy az előbbieken leírt utolsó események történtek volna a Talay uram falujában, Székesfehérváron, a királyi palotában is történt egy s más.

Május volt, szép, tavaszias idő, az égen futó felhők is inkább csak az eső ígérését hordozták, mint valódi fenyegetést.

A palota előtt, egy némileg fedett kis téren két katona járkált fel s alá. Amikor a terecske végéhez értek, megfordultak, s megint egymás felé kezdtek el közeledni, hogy aztán megint elmenjenek egymás mellett az ellenkező irányba.

A két katona azelőtt nem ismerte egymást. Bár mindketten a királyi testőrségben szolgáltak, amelyet akkor már csak a nép szegényebb rétegeiben neveztek oroszoknak, és méltán, mert akkor már igen kevés volt közöttük az igazi, eredeti varég viking. A mi két vitézünknel pedig véletlenül úgy esett, hogy addig a napig, amikor őrszolgálatra berendelték őket, soha nem találkoztak személyesen. Más-más volt a hatáskörük, a beosztásuk is, mindössze egy dolog volt közös bennük, mindketten az ország legrégebbi családjaiból származtak. Igaz ugyan, hogy még az a „legrégebbi” sem jelentett sokat akkoriban. Talán, szerencsés esetben lehetett szó kétszáz éves családról.

Mondom, a két vitéz egészen addig nem ismerte egymást. Úgy is járkáltak, hogy a kötelező szavak kivételével, mint „váltás”, vagy „állj! ki vagy?” esetleg németül „Halt! Wer Da!”, mert egy ideje a német nyelvű királyi vendégek is egyre többen lettek, s őket is meg kellett valahogy szólítani, tehát azokon kívül egyetlen szót sem váltottak egymás között. Pedig nem volt tilos a beszélgetés.

A két katona, igazából tiszték, az akkori rend szerinti díszesnek számító ruhákba voltak felöltöztetve, oldalukon egyenes kard, vállukra vetve alabárd díszelgett. Amely utóbbival igazán csak az egyikük tudott komolyan bánni, viszont a karddal mindketten.

Maga az a tény, hogy ők ott lépkedtek fel s alá, azt jelentette a külső szemlélő számára, hogy a király otthon, sőt éppenséggel a palotában tartózkodik. Ugyanakkor, mivel csak ketten voltak, tehát vendégek – és itt igazából a császárra és kíséretére lehetett gondolni – nem tartózkodtak

a palotában. Igen, a császár valóban a palotában vendégeskedett, de két napnak előtte, teljes kíséretével, igen elégedetten eltávozott.

Általában elég sok minden történt abban a két napban. Meg egy kicsit előtte is. Mert a király segítséget kért Henrik császártól, amely segítséget meg is kapott, s amely segítségért viszonzásképpen magával vihette az ország lándzsáját, mintegy a hűbéri fogadalom megpecsételése.

És az volt az a két nap, amikor hirtelen-váratlan lefogatták a Prokuj-fiakat, Bonyhát és Bulyát, meg még egy harmadik Viska nevű főurat, összeesküvéssel vádolva őket.

Hát ezért került a sor éppen a mi mostani katonánkra az őrségben. Mivel annak előtte hetekig éppen a két testvér, az említett Bonyha és Bulya teljesítette azt a szolgálatot. A Prokuj-fiak egyébként az utolsó erdélyi gyulának voltak a fiai, tehát már idősebbek voltak, mint az előbb látott két vitéz, éppen egy generációval. Hogy miért kellett lefogatni őket, s összeesküvéssel megvádolni, arra legfeljebb Sebős úr tudna megfelelni, aki mostanában a legmegbecsültebb ember a királynál. És mellesleg szintén az idősebb nemzedékhez tartozik, éppen úgy, mint Bonyha és Bulya urak. Mivel aligha fog sok szerepet játszani a későbbi történetünkben, legjobb, ha itt elmondom, hogy bizony éppen őkelme hívta fel a fiatal király figyelmét a két erdélyi úrra.

– Egyáltalán létezik egy ilyen összeesküvés? – kérdezte a király a kegyencétől. – És ha létezik, biztos, hogy nem csak valami szóbeszéd?

– Felséges uram, erre senki a világon nem tudna biztos választ adni – adta meg a választ Sebős uram, majd folytatta: – de amennyiben létezne, és amennyiben valódi veszélyt jelentene a trónodra, akkor egészen biztos, hogy ez a három ember jelentené a legnagyobb veszélyt a trónodra.

A király a „trón” szóra megreszketett belül, a szívében, vagy talán a gyomrában inkább, mint manapság a hölgyek, akiknek „gyomoridege” van. És okkal. Mert néhány évvel azelőtt Péter királyt valóban megfosztotta a trónjától a nép, és a nádort, Sámuelt ültette a helyére. Sok német segítségbe és még több intrikába került, hogy visszaülhessen rá. Azóta pedig Péter király nem igazi teljes értékű ember. Fél. Sőt retteg, hogy az, ami egyszer bekövetkezett, megint meg fog történni rajta. És e félelem miatt kapkodóvá, sokszor meggondolatlanná lett. Mint aki érzi, hogy nem sok ideje van már hátra. Pedig jókora munkát bízott rá annak idején a beteg István király! Nem kevesebbet, mint az egész ország kereszténnyé tételét, vagyis annak a munkának megkoronázását, amelyet még ő maga kezdett el. De nem vihetett végbe, mert megakadályozta abban a fia halála és a saját betegsége.

Ez volt hát a magyarázata annak, hogy most az öreg Sebős minden szavát elhitte, amikor a trón esetleges elvesztéséről beszélt és ugyanazzal kapcsolatban a két Prokuj-fi veszélyes voltáról.

– Mert nekik jogcímük van a királyságra, inkább mint neked, uram, aki akárhogy számolom is, mindenképpen idegen vagy ebben az országban. Jövevény. Mindenképpen el kell hát tenni őket láb alól.

– Nem lesz elég... hmmmm... nohát... a megvakítás?

– Nem, uram! A Viska esetében ez elég, s meg is kell tenni! De ez a két viperafajzat még vakon is életveszélyes! Megvakítani – szükséges! Hogy a nép lássa, megbünteted őket az összeesküvésért. De azután mindenképpen meg kell halniuk! Persze csak akkor, ha maguktól is meg nem halnak. Mondjuk két nap alatt.

Bonyha és Bulya tehát ez idő szerint éppen börtönben voltak, méghozzá vakon. Várták elkerülhetetlen végüket, amiben nem kételkedtek. Mert ismerték az életet, az udvart és főleg az egyedül határozni nem képes, kapkodó, ideges királyt. Sebős minden jel szerint jól számított. És akkor, éppen akkor csúszott be az a bizonyos pici homokszem a fogaskerek közé.

Bulya gyónni akart! Ez természetesen jogában állt minden embernek, még ha bűnös is, sőt akkor leginkább. Megakadályozni nem lehetett, hacsak a saját lelke üdvösségét kockáztatni nem akarta az akadályozó.

– Jó, hát gyónjon! Ráfér! Küldj hát nekik papot! Mindkettőnek!

– Bonyha nem akar. Köszöni szépen, ő már leszámolt a földi élettel, nem érzi magát bűnösnek semmiben.

– Jó, hát küldj akkor egy papot Bulyának! Annál könnyebb!

– Igen ám, de ő éppen a csanádi püspököt választotta gyóntatójául!

– Akkor küldess a csanádi püspökért! Ő feltétlen hívünk! Legalább hamar megtudunk mindent arról a Bulya úrról!

– Messze van ám Csanád Székesfehérvártól!

– Na és? Legfeljebb meghal addig. Én nem is értem, hogy mit tojóskodik még? Biztos az időt húzza, hogy később haljon meg. Vagy reménykedik. De korábban kellene felkelni ahhoz ökölmének! Na tehát, hívasd a csanádi püspököt! Vagy nem! Jobb gondolatom támadt. Hívasd be ezt a két katonát, aki odakint őrködik! Ők elmehetnek a csanádi püspökért. Jobb, ha te itt maradsz! Hogy legyen mégis kire támaszkodjak, ha netán történne valami.

– És ha mindketten bejönnek, ki marad kint vigyázni?

– Az alighanem csakis te lehetsz, barátom! – kajánkodott a király, aki néha unta már a Sebős mindentudását és ilyenkor örült, hogy mégse hallhat meg éppen mindent.

A két katona tehát bejött. Nem látszottak túlságosan megilletődöttnek attól, hogy az uralkodó hívatta őket. Megálltak az ajtóban, előírásosan meghajoltak, s várták a parancsot. Vagy kérdést.

– Mi a nevetek, barátaim? Szeretem tudni azt, hogy kivel beszélek!

– Kerecse nembéli János, szolgálatodra felség! – szólt az egyik előírásosan.

– Nemvaló nembéli Imre, felséged szolgálatára!

Úgy látszott, mintha örülne a király, hogy a neveket hallotta. Úgy is szólt aztán.

– Tehát egy Kerecse és egy Nemvaló! Nahát! Ha még egy Talay vagy egy Farkas is itt lenne, akkor mindig nyugodtan alhatnék! – de aztán sóhajtott is egyet, mintha az, amire célzott, az álmok világába tartozna. – Keresztények vagytok-e?

– Római rituálé szerinti keresztények – felelték azok egyszerre. De egy nagyon röpké pillanatra mégsem a királyra néztek, hanem egymásra pillantottak, mintegy meglepetten.

A király észrevette a gyors pillantást és mivel gyanakvóvá vált az elmúlt néhány év folyamán, szóvá is tette.

– Volna valami közös dolgotok egymással, hogy összenéztetek?

– Nekem nem – válaszolt az, amelyik Kerecsének nevezte magát –, csak meglepett az, hogy éppen egy Nemvaló a társam.

– És te?

- Én is ugyanúgy, felség! Nem gondoltam, hogy éppen egy rokonnal találkozom itt!
- Ezek szerint eddig nem ismertétek egymást?
- Nem, felséges uram, csak két napja vagyok szolgálatban itt – ezt megint Nemvaló mondta.
- De hát honnan jöttetek? Először te – mutatott arra a vitézre, aki a Nemvaló nevet mondta.
- Az én családom az Itil, vagy más néven a Dnyeper folyó mellől való és most is onnét jöttem el a szolgálatodra.
- És te?
- Az én családom is onnét való, de már rég Visegrád mellett szereztünk egy kisebb falut.
- Hogyan „szereztétek”? – mosolyodott el a király. – Csak nem valami rablás útján?
- Nem felség. De annak egy kicsit hosszabb története van.
- Csak röviden!
- Röviden a nagyapám a görögöknél szolgálta az akkori uralkodót. Azután, amikor a család végül hazajött, az uralkodó a mostani helyünkön adott nekünk egy területet. Amely azóta a nép szorgos munkája eredményeként faluvá nőtt.
- Temploma van?
- Van, természetesen – válaszoltak mindketten egyszerre, de nem tudták, mire vélni a királyi kérdezősködést.
- No tehát, akkor jó keresztények vagytok! Így helyes! Szükségem van rátok! Azt akarom, hogy a lehető legrövidebb idő alatt Csanádra menjete és királyi paranccsal hozzátok el ide nekem Gellért püspököt! Sietve tehát, de mégis úgy, hogy ne legyen neki nagyon kényelmetlen! Gyónásról van szó és semmiképpen nem akarom sokáig halasztani! De mindazonáltal a püspök már elég idős ember, tehát kímélni kell! És mégis! Azt sem akarom, hogy az elítélt bűnös meghaljon, mielőtt a püspök úr ideér! Aminek pedig megvan a valószínűsége. Márpedig, ha egy elítélt az én börtönömben bűnben hal meg, az rám, de az országra is rosszat jelent. Megértettétek?
- Megértettük! – hajtottak fejet. – Mikor induljunk?
- Most! A dolog sürgős, kétféleképpen is! Sebős úr, aki helyettetek odakint vigyáz, majd bővebben elmagyarázza. Mindent elmond, amit tudnotok szükséges! Amikor pedig visszatértetek a püspökkel, vagy ha elégedettnek mutatkozik és visszafelé is titeket kér majd kísézőnek, akkor a második visszatérésetek után, fel lesztek mentve az őrszolgálat alól. Valószínű, hogy nagyobb feladatot fogtok kapni. Most mehetek!
- Főhajtás. A két katona ki!

Csanád valóban nincs valami közel Székesfehérvárhoz, de a két vitéz úgy határozott, hogy megpróbálnak valóban minél gyorsabban haladni, oda-vissza. A csanádi püspök ismert, sőt elismert ember volt, tisztelték. És időközben megtudták azt is, hogy ki az a szerencsétlen fogoly, aki neki gyónni akar.

Természetesen Bulyát is ismerték, meg a testvérét, és tisztelték is. Tudták róluk, hogy régebben, valami félig sem tisztázott vád, inkább pletyka volt az is, miatt évekig száműzetésben voltak, valahol Erdélyen túl, vagy talán csak éppen Erdélyben ezt nem tudták pontosan, s a két Prokuj-fi sem dicsekedett az előéletével. Talán tartottak is attól, hogy újabb pletykáknak s következképpen újabb vádak érhetik őket.

És most itt van. Minden visszafogottság mellett mégis megtörtént az, aminek nem lett volna szabad megtörténnie. Mert abból, hogy összeesküvést szítottak volna, egyetlen szót sem hittek el. Sokkal inkább azt, hogy félre kellett állítani őket a trónra való jogcímük miatt. Amit ugyan soha nem használtak volna ki, mert annál sokkal tisztelettudóbbak és megfontoltabbak voltak. És szerették a népet. A népet, s az országot. Egyszer, a két Prokuj-fi jóval ismertebb volt, mint a mi két katonánk, akik ha nem is éltek éppen rejtőzködő életet, de jó okuk volt a visszafogottságra.

– Ha azonban jól meggondolom, szerintem Bulya úr nem az egyetlen lehetett, akinek jogcíme volt az ország trónjára – kezdte Nemvaló a puhatolózást lovaglás közben.

– Bizony! – felelte egykedvűen a társa, nem tudva mire vélni a mondatot.

– Úgy hallottam, hogy egyszer régen egy Kerecse vette feleségül Lúdberke királykisasszonyt, az utolsó lombard királylányt – folytatta Nemvaló.

– Igen. Lúdberke a dédnagyanyám volt. Az apám nagyanyja. De az régen volt már. Szerencsére!

– Él még?

– Dehogy! Rég meghalt már. Én nem is ismertem. Csak hallottam a történetet.

– Hogy történt? Elmondod?

– Ha akarod. Nem valami különleges történet. Inkább csak arra jó, hogy az időt elüssük! Akarod most?

– Persze!

– No hát úgy volt, hogy akkoriban, a francok csak az alkalmat lesték, hogy köthetnének bele Avarországba. És hát, a bajor herceg, harmadik Tasziló, ő is jóféle lehetett, a felesége unszolására, feltüzeltelte az utolsó kagánt, hogy támadja meg a francokat. No persze, a felesége volt Lúdberke, aki viszont az apjáért akart bosszút venni a francokon. Akkor a francok érkezettnek látták az időt, hogy ráessenek az avarokra. Taszilót persze bezárták egy kolostorba, ahol nem sok időre meg is halt. Lúdberke pedig elmenekült a lombardokhoz, ahol szintén egy kolostorban kért segítséget. A dédnagyapám akkoriban éppen az országot járta egy Farkas nevű cimborájával, akinek különben valóban furcsa előélete volt. Mindenesetre, ahogy meghallották, hogy Tasziló meghalt, uzsgyi, futás Lombardiába, ahol a kolostorból éppen az utolsó pillanatban sikerült kimenteni Lúdberkét. Néhány nap múlva a francok az egész kolostort felégették. Keveseknek sikerült élve megmenekülni. Később aztán Lúdberke és a dédapám megszerették egymást és össze is házasodtak. Na, hát ennyi a történet. Nem valami érdekes. Ugye?

– De bizony érdekes! És látod-e? Éppen azoknak a francoknak a mai utódai azok, akiknek a király megajánlotta a hűbért. Furcsa ez a világ – dünnyögött Nemvaló. – Mindenképpen jó tudni!

Ilyen, s ehhez hasonló beszélgetésekkel könnyen múlt az idő.

Csanádra érkezve aztán láthatták, hogy Gerardo, vagy magyar nevén Gellért püspök fölött sem múlt el nyomtalanul az idő. Fehér lett a haja, még mindig szálfagegyenes termete összéb ment egy kicsit, a szemében viszont kialudt az a bizonyos ravaszok fény, amely Molnárnak annak idején nem tetszett. A ravasz csillogás helyett azonban valami vaskeményességű elhatározást láthatott a szemeiben az, aki az ilyesmiben olvasni tudott. És igen! Félelmet. De olyan félelmet, amelynek nem akarta megadni magát. Nem is adta meg.

– Nos, hát mi járatban errefelé, fiaim? Holott én is csak nemrégén jöttem haza a király úr mellől!

– No éppen ez az, főtisztelendő atya! Talán egy nappal azután, hogy eljöttél főtisztelendőséged, a király – ő érdekes módon nem tette oda a király mellé az „úr” megszólítást, talán arra gondolt, hogy úgyszincs jelen, hiába is szólítaná meg – lefogatta Bonyha és Bulya urakat. Talán meg is kínoztatta őket. Annyi biztos, hogy halál vár mindkettőjükre. Meg még egy harmadik, Viska úrról is szó van, de őt nem ismerem, mert nem volt sem királyi testőr, sem országos főúr. Ő még várja a sorsát. No, hát Bulya úr a börtönből kérte a királytól – megint „úr” nélkül –, hogy gyónni szeretne, mégpedig főtisztelendőségednek. Ennyit tudok, többet nem. Meg még azt, hogy siettetett a király, jöjjünk minél hamarabb, nehogy Bulya úr bűnben találjon meghalni!

Ezt mondta Nemvaló mindkettőjük nevében, egy szuszra.

A pap csak egy fél percet gondolkozott, majd elhatározta magát:

– Hát ha így áll a dolog, akkor jó lesz minél hamarabb indulni. Addig várjatok csak, amíg úti ruhát öltök, s mehetünk is! De... vajon mennyire fáradtak a lovaitek? – fel sem tételezte, hogy a vitézek maguk is fáradtak lehetnek.

– Biz’ azok sajnos már elég rég nem ittak, s ettek – ezt Kerecse mondta, gondolván, hogy ő is mondjon már valamit.

– És persze nagyon szeretitek őket – nevetett a főpap.

– Bizony!

– Akkor tehát nincs más teendő, minthogy kaptok kettőt a kolostor lovai közül, a hátasaitokat meg itt hagyjátok. Ne féljete, egészségben visszakapjátok őket, amikor visszaérünk! Még tán meg is híznak.

Valóban, egy óránál nem telt el több idő és Gerardo/Gellért püspök valódi úti ruházatban tért vissza hozzájuk. Vitézi ruha volt az, alig lehetett felismerni, hogy a viselője – pap.

Az óra alatt, amely a püspök átöltöztetéséhez volt szükséges, a két vitéz is pihent egy keveset. Ettek is, meg ittak is, szintén keveset.

– Úgy látom, hogy készen vagytok. Ha nincs ellenetekre, akkor mehetünk is!

Sietős útjuk során nem sokat beszélgettek, nem is nagyon volt miről. A két vitéz csak annyit tudott Bulyáról, a sorsáról, s a bátyáéről is, amennyit a király elmondott nekik.

– Barátaim, én akkor most sietek a börtönbe! Nem tudni, mennyi időm van még. Amikor pedig végeztem, majd beszélgetünk. Szeretném, ha visszafelé is ti kíséritek el. Mindőnk érdeke így kívánja!

Gellért püspök tehát már nem volt fiatal. Látott is sokat addigi életében, mint tudjuk is. Ám akkor, amikor a megkínzott, megvakított Bulyát meglátta, még ő is megrendült.

– Istenem! Ez égre kiált! – csak ennyit tudott mondani és térdre esett a börtön piszkos szalmájára. Ő tudta a legjobban, hogy Bulya nem akarta a király vesztét, inkább csillapította a kedélyeket, ha arra került sor, hogy megszólaljon az ország dolgában.

A vak ember, mintha látna, szólt hozzá:

– Főtisztelendő atyám! Most, hogy már láttál, valóban meg szeretném gyónni a bűneimet, mert tisztán akarok a Legfelsőbb Úr elé kerülni.

– Ó! Tiszta vagy te, fiam, az elviselt szenvedéseidnek az árán! Mindnyájunknál tisztább! De ha mondani akarsz, hát mondd csak nyugodtan!

– Nem addig van az, Atyám! Először megkérlek, hogy távolítsd el mindenkit a közelből! A gyónás... ugyebár... titok. Minek hallják azt idegenek, akikre nem tartozik?

– Igaz – válaszolta a főpap. Magában pedig azt gondolta: „Valóban vak ez az ember? Vagy talán a szeme világa elvesztésével kifejlődött benne egy bizonyos látnoki képesség, mintegy ellensúlyozandó a testi szem hiányát?”

– Igen, valahogy így kell lennie. Én is érzem. És ezért kértem minden kíváncsi fülek eltávolítását! – válaszolt a vak nagyúr a ki sem mondott szavakra, igazolva azok valódiságát. – Mert olyan dolgokat kell most majd mondjak neked, amelyeket csak én tudok, meg talán a bátyám, ha ő is ilyen változáson ment keresztül. Nem tudom. De az biztos, hogy ő még nálam is jobban fog hallgatni. Egyébként az én bűneim listája elég rövid. Hamar végezhetünk velük. De a többi...

És elkezdte. A különleges gyónás körülbelül egy órát, ha tartott. Amikor pedig végeztek, a két ember térdelt a piszkos, szalmás kövön egymással szemben és együtt mondták el az „ego te absolvo”-t. Mindketten a másik számára.

A börtönben tett látogatás után még hátra volt egy másik. Az sem volt sokkal könnyebb. A király hívatta a főpapot.

– Lám, atyám! Ezek szerint végeztetek. Sok bűne volt neki?

– Nem dehogy! Alig volt szegénynek.

– És nem akart kegyelmet kérni? Esetleg a testvére számára...

A pap válasza rövid volt.

– NEM! – és összeszorította a száját. Hogy még véletlenül se csússzon ki azon valami olyasmi, amit kimondani nem akart. Pedig milyen könnyű lett volna kérdezni, hogy mit érhet a kegyelem egy vak embernek?

A király sóhajtott.

– Így is jó.

Talán ő is megérezte valamit a főpap megrendüléséből. Hisz ember volt ő maga is. Csak éppen irányát vesztett ember.

Sebős is megkereste Gellért püspököt. Hiszen valamikor jól megértették egymást. Ám a főpap elzárkózott a fogadásától. Majd... nagy későre, sok unszolás után kiüzente, hogy jöhet, de kevés az ideje.

No, ahhoz nem is kellett valami sok idő, amit az ősz főúr mondani akart:

– Na! Mit gyónt neked az az összeesküvő?

Mire a pap csak annyit válaszolt, hogy „Titok a gyónás, fiam”! Amivel egyebek mellett azt is jelezte, hogy saját magát, s főleg az Egyházat magasan feljebb valónak ismeri el, mint bárki előtt, aki világi hatalommal bír.

Másnap a püspök és a két vitéz elindult visszafelé. Csanádra. Igazat mondott a király, valóban más feladatot kaptak. Ők lettek a főpap állandó kísérei. Testőri kötelességekkel is.

Ki is a pogány?

Pünkösdi napjától kezdve olyan virágos nyárelő kezdődött abban az évben, hogy az embereknek nevetni és dalolni támadt kedve. Pedig nem éppen nevetős idők következtek. De ezt az udvartól távolabb eső falvak lakói nem tudták.

– Csak ez az állandó büdösség ne lenne – mondta Danuta Pávelnek, a könnyebbség kedvéért jobb, ha ezúttal ezen a néven említem, hisz mindenki így ismerte az asszonyt –, a többivel akár ki is lehetnék békülve. Mert az emberek rendesek, szeretnek minket, téged meg éppen-séggel valami varázslófélének tartanak, amióta a malmot megcsináltad.

– Sajnos, szívem, a büdösség ezzel a korrallal együtt jár. Csak azok az emberek nem büdösek, akik nagyon szegények, s nincs mitől szagosak legyenek. Meg talán a király közvetlen környezete. Mert őket mások öltöztetik, s mosdatják is. De a többinél... azt hiszem, a szag valami státuszszimbólum-féle lehet. Legjobb lenne, ha te is megpróbálnád megszokni. Főleg, hogy megtaláltad azokat a virágokat.

Ez a párbeszéd egyébként fürdés közben zajlott le. Találtak ugyanis egy olyan helyet, a folyónak egy holtágát, amiről a falusiak nem tudtak, vagy valami egyéb okból nem keresték fel, talán megátkozta valaki egyszer, s nem említették a két jövevénynek, s rendszeresen odajártak fürödni. Ez általában vasárnap után két nappal történt. Azért így írom, mert abban a faluban, de valószínűleg az egész környéken, senkinek fogalma nem volt arról, hogy a hétnél melyik napját éljük éppen. A vasárnap kivételével, ugyanis azon a napon az egész falu testületileg felzarándokolt ahhoz a kis körtemplomhoz, amely mellett az idegeneknek szánt – valóban az volt, kiderült közben – azilumban töltöttek egy időt a mi ismerőseink.

A fürdésre használt holtág egy kicsivel még fentebb volt a templomnál is, mellette pedig egy virágos rét, telidesteli levendulával. Ahhoz sem nyúlt senki, talán nem mertek. Mindegy, nekik mindenesetre jó volt. Így attól kezdve Dana inkább csak a többiek szagától lázadozott. Mert ő maga attól fogva olyan illatos és kíváncsi volt, mint senki a faluban, legalábbis a Pável számára, mivel a télre előre gondolva, elég sok virágzó növénykét összegyűjtöttek, Dana pedig megszáritotta azokat a házuk tornácán.

Mert akkor már saját házuk is volt. Egy-két ház mindig volt a faluban, amely üresen állt, melynek tulajdonosa elcsámborgott valamerre, a kapufélfától véve búcsút, s nem mondta senkinek, hogy hova megy. Biztosan volt olyan is, akit medve vagy farkasok ettek meg télen az erdőn, fahordás közben, s a jövevényekkel nem közölték. Persze a falubeliek, nem a farkasok. Mindenesetre Talay uram kijelölt nekik egy üresen álló házikót, amelyet aztán Pável... mérnök lévén, néhány egyszerű fogással nemcsak lakájjá, de széppé is varázsolt. A fát hozzá a malomból kapták, amelyet éppen ő maga erősített fel, hát... hálából.

A vasárnapok idején történő templomlátogatások alkalmával a környező falvak népével is ismeretséget kötöttek, azok is odajártak misét hallgatni, meg természetesen a pappal is.

A sok nép természetesen nem fért el a kicsi templomban, így körülállták. Csak a pap és a ministránsok végezték odabent szent tevékenységüket. A mise végeztével aztán oda is ment a pap az újonnan jöttekhez.

– Te vagy az, aki Bótát megölte? – kérdezte.

– Harcoltam vele és legyőztem. Igen.

– Miért harcoltál? – kérdezte, pedig biztosan tudott mindent.

– Megtámadta az asszonyomat! Talán jogom volt megvédeni?

– De meghalt!

- Nem tudhattam, hogy olyan gyenge! Mindenki azt mondta, hogy nagyon nagy az ereje!
 - Na jó! Az én részemről rendben van. Valóban jogod volt hozzá. De azért azt tanácsolom, hogy őrizkedjél Vata úrtól. Aki a rokona.
 - Én úgy tudtam, hogy kitagadta.
 - Ez nem olyan egyszerű. Vata úr pogány. Bogumil. Náluk még létezik, kötelező a vérbosszú. Ha nem teszi, vagy nem váltod meg, az ő törvényeik szerint bűnös vagy. Mert az ő fogalmaik szerint a házasság nem szentség. Csak úgy összeállnak, néha többen is, mint az állatok. Te milyen vallású vagy?
 - Keleti keresztény. Vagyis orosz ortodox.
 - S a feleséged?
 - Ő is.
 - Nem akartok esetleg betérni a Római Egyház kebelébe? Úgy jobban megvédhetlek titeket.
 - Köszönöm! Szeretnénk!
 - Akkor a következő vasárnapon itt megkeresztellek titeket, s egyben össze is adlak.
 - Az jó lesz!
 - Én is úgy gondolom. Mához egy hétre úgyis különleges vendéget várunk ebbe a templomba. Merkur örkanonok úr fog meglátogatni minket. Tehát még szentebb lesz a házasságotok, ha ő is jelen lesz. Addig azonban még egy elintéznivalónk.
 - ???
 - Meg kell adjuk a végső tisztességet annak a szegény Bótának! Bár pogány volt és ráadásul bűnben halt is meg, de mégsem hagyhatjuk az örök pokol tűzében! Fel vagytok készülve, hogy részt vegyetek?
 - Igen atyám!
 - Akkor menjünk! Külön jó lesz, ha ti is ott lesztek. Jelezve ezzel, hogy nem haragusztok rá, hanem becsületes harcban maradt alul.
- A temetés egyszerű volt. Visszamentek a helyre, ahol Pável levelekkel, kődarabokkal, kegyeletből eltakarta a pórul járt ellenségét, kibontották a hevenyészett sírból, a pap pedig elmondta fölötté az azóta is jól ismert sírbeszédet:
- „Látjátok feleim, szemekkel, mik vagyunk? Ejsze³ por és hamu vagyunk! Mennyi malasztban teremteve miü isemüköt, Ádámot,”
- Majd mindennek végeztével a testet visszatemették, most már mélyebbre, hogy a vadállatok ne találjanak rá. Végezetül a pap még így szólt:
- Ezentúl ez a hely megszentelt helynek számít, a szegény, bűnben meghaltak temetője lesz! – majd egyszerű keresztet faragott és odaszúrta, ahol a szegény pogány nyugodott. És folytatta:
 - Senki ne merje háborgatni az álmukat, hanem ha az Utolsó ítélet!

Azonban annak az emlegetett Merkur nevű örkanonok látogatása előtt még történtek események, amelyek kis híján megvétózták a látogatást, de főleg a két jövevény római rituálé szerint való megkereszteltetését és házasságuknak is aszerinti megtörténtét. A szegény pórul járt Bóta rendes eltemetése utáni második napon – keddi nap volt, de az akkori emberek ezt

3 Hönig Antal tanár úr zseniális felismerése szerint.

általában nem tartották számon – ugyanis szintén különleges vendég érkezett Talay uramhoz. A vendég nagy úr volt, tartományúr, a Körösök és a Maros közötti nagy terület birtokosa, egyszersmind családja révén a foglaló magyarok leszármazottja. Vagyis nem másról van szó, mint Vata úrról, akit ki tudja miféle okok késztettek arra, hogy az egyszerű falubírótl meglátogassa? Ő természetesen tudta, aminthogy maga Talay uram is bírt némi sejtéssel. Miszerint Vata úr tudomással bírt arról, hogy ő, mármint Talay Márton a felesége, s még inkább az anyósa révén királyi rokonsággal bír. Amely rokonságot egyébként ők maguk igyekeztek elfelejteni, s még inkább a környezetükkel elfeledtetni, adott lévén, hogy az a bizonyos király, akinek a lányát feleségül vette néhány évvel azelőtt, s ugyanakkor a király özvegyét biztonságosnak ígérkező helyre menekítette, nem más volt, mint Sámuel, az Aba nemzetségből. Gondolható ezek után, hogy az éppen akkor második uralkodásának idejét számító Péter egyáltalán nem örült volna, ha arról a rokonságról tudomást szerez.

De Vata úr nem az az ember volt, aki ilyen csekélyiségekre tekintettel lett volna. Amely okból Talay uram, amikor az illusztris vendég érkezéséről tudomást szerzett, igen sűrűn emlegette Hízt, Döbröcöt, Manót, meg még ahány levitézlett pogány, de ezúttal valóban pogány túlvilági lény csak eszébe jutott.

De akár a keresztény ördögöt is említhette volna, mert ekkor már semmin sem lehetett változtatni. Nem tehetett mást, minthogy félrehívta Pávelt, feleségestül.

– Hát már most én mit csinálhatok veletek? Ha itt maradtok, az is baj, ha elküldlek, az is baj! Nem tudok dönteni. Döntsetek ti!

Pável megrágta jól a választ, s azután mondta:

– Maradunk!

– S ezt mindkettőtök nevében mondod?

Dana, aki az eltelt idő folyamán egyre inkább hasonlítani kezdett a kor asszonyihoz, bólintott beleegyezése jeléül. A változás különben is mind jobban látható lett, nemcsak az asszony ruházatán, viselkedésén, de a Pávelhez való viszonyulásán is.

Tehát maradtak. Aztán mégis Dana, amikor először megpillantotta Vata urat, majdnem elsikkantotta magát. Illetve el is sikkantotta, de rendkívül gyorsan el is fojtotta a sikkantást. Nem vette észre senki. Nem figyeltek rá – szerencséjére – Pável pedig tudta, miről van szó. Mert ő maga is eléggé meglepődött. Egy nagyon rövid szempillantásra mindketten azt hitték, hogy a Dana támadója éledt meg és közeledett hozzájuk. Csak azután vették észre, hogy Vata úrnak az arc és testalkat hasonlósága mellett, még tisztességes hasa is van. Ami ugyebár az erdőben, gyökereken élő rokonának nem volt.

De baj azért mégiscsak lett a dologból, mert a tartományúr a szívélyes látogatás mellett a rokonáról is kérdezősködött. Azt már tudta, hogy meghalt, megjelentették neki a mindenféle kóricáló emberei, de... vajon hogyan?

Pável úgy gondolta, hogy legjobb az őszinteség. Fel se tételezte volna egy olyan jelentős tartományúr részéről, hogy igazságos ne legyen.

– Igen! Az én kezemtől halt meg. Becsületes harc volt. Megtámadta a feleségemet. Talán csak van jogom megvédeni?!

– Azt éppen talán van, de... miféle asszonyod neked ez az asszony? Mert tudd meg, hogy mi a házasságot nem tartjuk szentségnek!

– Nos, uram, ha nem tartjátok, akkor a dolog még sokkal egyszerűbb. Akkor az asszony az én tulajdonom, és a tolvajtól, rablótól jogom van megvédeni. Öregistentől rám ruházott jogom szerint. „No, ilyen sem történt még velem életemben, hogy Öregistent hívjam tanúnak!”

gondolta Pável és majdnem elvigyorogta magát. Talay bíró uram meg éppenséggel a segítségére sietett, mondván, hogy bizony így van ez, és a vándornak már a neve is azt mutatja, hogy Öregisten hívője.

Vata úr mindenesetre megjuhászodott egy kissé Öregisten nevének az említésére. De nem eléggé ahhoz, hogy annyiban hagyta volna a dolgot.

– No! Majd határozunk! De addig is téged, vándor, bezárva kell tartunk!

Így is lett. Nem durván, de határozottan egy bezárható helyiség felé tuszkolták, ahova be is zárták. Persze a mérnöki eszével azt is azonnal átlátta, hogy könnyűszerrel ki tudna szabadulni onnan, na de akkor mi lesz Danával? Mert ő is egyre inkább megkedvelte a „feleségét”. Különben is Dana, hallván és látván az eseményt, sírós hangon kérdezte, hogy: „De akkor velem mi lesz?” és Pável, ha semmi mást, annyit biztosan tudott, hogy ha ő megszökne, akkor Danát a tartományúr biztosan magának követelné rabszolgának. Hacsak nem valami rosszabb sorsra szánná. Hát hagyta magát vezetni, s bezáratni. „Különben is” gondolta „nem valószínű, hogy az egész procedura sokáig tartana”! Elvégre Vata nem üldögélhet a Talay falujában örökös vendégként, mint valami indián főnök!

Nem is nyúlt hosszúra az ítékezés. Nem telhetett bele egy félóránál sokkal több idő és megint kivették. Az ítéletet megint Vata közölte:

– Vándor barátom, az a helyzet, hogy megölni nem akarlak. De meghalni sincsen kedvem. Viszont az a szegény halott ember mégiscsak az öcsém volt. És mit szólna a népem, hogyha bosszulatlanul hagynám? Úgy döntöttünk tehát, hogy megküzdünk. Addig, amíg egyikünk képtelenné nem válik a további harcra! A küzdelem pedig egy szál karddal fog folyni. Én a sajátommal, te meg kapsz majd egy kardot itt, Talay uramtól. Nagyjából ugyanolyan hosszút. Aztán... döntsön az Öregisten közöttünk!

A kardok hamar meglettek. Pál örömmel látta, hogy az ő kardja teljesen, vagy majdnem teljesen életlen. Botvívást ugyanis épp eleget gyakorolt a régi időkben, amikor még Nagycsabival és Vannával járták a világot. Annyit csak nem felejtethetett... És, ez fontos volt, a botvíváshoz bizony két kézzel kell megragadni a fegyvert.

Nincs értelme a mellébeszélésnek, Vata úr életében nem látott még olyat, hogy valaki a kardot két kézre fogja, egyik kezével az „élet”. (Tehette, mert annyira életlen volt). És a hatodik vagy hetedik összecsapás után a jól élezett kard úgy repült ki a tartományúr kezéből, mintha madár lett volna. Akkor már nem volt nehéz a sajátját is messzire hajítani és ököllel folytatni a küzdelmet. Amit anélkül is jobban szeretett.

– Elég már! Hisz látod, hogy alig tudok megmozdulni – nevetett Vata a záporozó ütések alatt –, az ördög vigye az öklöző kedvedet, éppen ezt nem akartam! Azt hiszed, nem tudtam, hogy az öcsémrel is így végeztél? Hagyd már abba, mert szétvered a pofámat! Inkább vigyed magaddal az asszonyodat, ahová akarod. Legjobb, ha éppen hozzám! Majd legalább megtanítod az embereimet ezekre az ütésekre.

Pável is elvigyorodott. És magában elkönyvelte, hogy a hasas nagybácsi még így is edzettebb, keményebb ellenfél, mint az öccse volt. Fel is segítette udvariasan. Majd, amikor mindegyik nyilatkozott a bírák közül, még ezt mondta:

– Uram, valóban nemes ellenfél voltál. Nem a te hibád, hogy nem tudtad azt, amit nem is tudhattál. – De most azt hiszem, hogy komolyabb dolgunk is akad majd. Fel kell készülnünk további vendégek fogadására! – folytatta ezúttal Pável.

– Vendégek – vakkantotta közbe a bíró –, miféle vendégek?

– Olyanok, bíró uram, hogy a közeljövőben nem csak Merkur őrkanonok úr fog megérkezni, de vele jön majd a csanádi püspök úr is. Ennyit biztosan tudok. Hogy még kik lesznek vele, azt nem tudom.

– Híjj! Akkor én jobb, ha elpárologok innen – morgott Vata tartományúr –, ki nem állhatom azt a püspököt! Mindig meg akar téríteni! Pedig van nekem tisztességes hitem! Nem olyan szedett-vedett, mint ökelmének!

– Márpedig, uram, jobban teszed, ha maradsz! A püspök ugyanis éppen kegyelmeddel akar beszélni! Máskülönben még megéred, hogy utánad megy.

– Hö! Mi dolga van velem a püspöknek? – hökkent meg a tartományúr.

– Pontosan nem tudom, uram, de az biztos, hogy útban van errefelé! Persze nem tudom, hogy mikor ér ide. Csak gondolom, hogy ha már az őrkanonok idejön, csak kihasználja az alkalmat a püspök is!

Azt már Dana kérdezte meg este a bőrök alatt az ő kedves urától, hogy honnét tudta mindezt? És ha tudta, miért nem mondta hamarabb?

– Azért, drágám, mert nem hagytak rá időt! És különben is kíváncsi voltam az egész bírászkodásra. Tudni pedig azért tudtam, mert időközben kiderítettem a dátumot. És úgy tanultam Nagycsabitól, hogy ezen a nyáron Gellért püspöknek feltétlenül beszélnie kell Vata úrral. És mivel tudtam az őrkanonok látogatásáról, te is tudsz, csak a többről nem, tehát egyszerűen összeadtam az információkat. Nem árt az, ha az ember jártas egy kicsit a történelemben!

– Na persze! A kalandok a volt feleségeddel! – szólt közbe Dana, alighanem egy kis utólagos féltékenységgel a hangjában. Mert akkor már tudott Vannáról, de arról is, hogy rég meghalt.

– Ne kérdezd, drágám! Már rég nincs! Mi itt vagyunk, itt is kell maradjunk, ő meg... látod... meghalt. És most már mindig te leszel mellettem, amíg csak élek! Ha pogány vagyok, ha nem! – és mosolygott. Mert eszébe jutott, hogy ők egyelőre és itt valóban pogánynak számítanak. „Ámbár az a házasság talán jó lesz! Biztonságot ad”.

Vasárnapra valóban megérkezett az őrkanonok. Vele jött a csanádi püspök és még két ember. Mindhárman lovon. A püspök alacsony, sovány, de inas ember volt, már idősebb. Jól illett hozzá a lovaglás. A két kísérő középtermű volt, valamennyire még hasonlítottak is egymáshoz, bár az lehet, hogy csak a hasonló, a királyi testőrségre jellemző ruházatuk miatt látszott így. Az őrkanonok olyan volt, mint amilyenek kezdetben láttuk, csak öregebb lett. És alighanem bölcsőbb is, mert valami permanens szomorúság nyoma látszott az arcán. Az időközben elmúlt tizenöt év nyomot hagyott rajta. De mindent egybevéve, nem voltak kellemetlen társaság.

A püspök már előre kijelentette, hogy ő a Vata úr kedvéért tette meg a kerülőt a faluig. Beszélni akar vele.

– Megint térítés? – ráncolta össze a homlokát a tartományúr.

– Nem, ezúttal békén hagyom a lelkedet – válaszolt a püspök alig látható kis mosollyal –, nagy dolgok vannak készülőben, s úgy gondolom, hogy ahhoz a te segítséged is elkelne. Megtérsz ezúttal ráérsz később is. Sőt, még jobb is, ha egy kicsit elhalasztozod!

Vata... nagyra nyitotta a szemét. Csodálkozott.

– Az én segítségem?

– És a népedé. De mindenekelőtt tudni szeretném, hogy megbízhatóak-e az embereid? A jelenlevők persze.

– Az én embereim azt teszik és azt gondolják, amit én teszek, vagy mondok nekik. És... ne gondolt, hogy kényszerből! Szeretnek engem. Azért.

– Jó, jó, elhiszem! De bocsáss meg, én ezúttal bíró uramat kérdeztem.

– Aki itt van, mindenki megbízható! – válaszolt a falubíró, aki különböző jelekből, információkból már sejtette, hogy mi készül. – De ha kisebb hallgatóságot akarsz, akkor talán legjobb lesz, ha bemegyünk a házba! Ti, akik jöttetek és mi, Vata úrral. És ti is! – intett Pávelék felé.

– Biztos, hogy jó lesz így? – vágott az orosz felé a szemével a püspök.

– Biztos! Az orosz messziről jött, sokat tud és már eddig is sokszor nagy hasznát vettem. A felesége pedig úgy látom, nagyon ragaszkodik hozzá. És különben is elég kevés beszédű, csendes asszonyka.

Bementek hát. Aztán odabent megint a püspök kezdte a szót.

– Voltam Bulya úrnál. A börtönben. Én gyóntattam meg. Halála előtt.

– Szóval meghalt.

– Meg. Mindkét testvér. Azt már csak az úton tudtam meg idefelé, hogy nagyon csúnya haláluk volt. És kínos.

Vata úr tépelődött. Aztán:

– Ez bizony várható volt. De... nem az lett volna a rendje, hogy mellette legyél, amikor kivégzik? Mint gyóntatója.

– Igen. Így kellett volna legyen. De Bulya úr nagyon siettetett. Látszott, hogy jobban érdekli az én utam sikere, mint akár a halála. Ezért lett így.

Vatának ökölbe szorult a keze.

– Az utolsó erdélyi gyulának a fiai – morogta –, akiknek több joguk lett volna a koronára, mint ennek a... jöttmentnek. Szégyen!

– Az! – hagyta rá a püspök.

– Legalább voltak nekik fiaik? Akármelyiknek! – morgott tovább a tartományúr.

– Voltak. Illetve vannak. Már nagyok. Erdélyben élnek. Egy-egy falut vezetnek, mint éppen te is, uram!

Ezt szólva Talay felé intett. Aztán folytatta:

– De nem vágnak hatalomra. Éppen, mint az apáik sem! Mert azt jó, ha tudjátok, hogy hamisak ám azok a vádak, amelyekkel a Gyulafiakat illették! A Sebő uram büdös fantáziájában termettek meg. Olyanok, mint ő maga is. Hazugok.

A püspök már szinte köpte mérgében a szavakat. Ki tudja, mióta kellett magába fojtsa őket?

– Akkor hát a pártütés... – megint Vata vette át a szót. Alighanem úgy gondolta, hogy ha már éppen az ő kedvéért jött a püspök, illendő az is, hogy ő szóljon többet.

– Abban semmi részük nem volt. Nem is lett volna okuk rá. ÉN tudom! – és jól megnyomta azt az „én”-t. Ki tudja, miért? Talán azért, mert mint gyóntató, nem mondhatott ennél többet? Talán más ok miatt?

- Akkor most? – kezdte megint a tartományúr. – Mi lenne a teendő? NEKEM mi lenne a dolgom? Mert gondolom, nem véletlenül jöttél éppen hozzám.
- Nem is! Csak először azt szeretném tudni, hogy mi lenne az, amit képes volnál megtenni a Gyulafiakért? Érted? Nem magadért, nem a te hitedért, akármilyen is legyen az, hanem értük! Úgy tudom, barátok voltatok.
- Azok... voltunk. És, mindent.
- Még akár a lázadást is?
- Én egymagam, akár azt is. De hogy a nép követne? Ahhoz több kell!
- Mi az a több?
- Meg kellene ígérd, hogy visszatérhetnek a régi rendhez!
- Pogány rendhez?
- Jól tudod, uram, hogy nem pogány! Mi bogumilok vagyunk. Isten barátai! Öregistenben hiszünk, őt tiszteljük! Hát ezt kell megígérned! Hogy mindenki, aki akar, legyen bogumil vagy orosz ortodox, akármilyen, úgy tisztelhesse az Istent, ahogy azt őseitől megszokta!
- Mindössze ennyi? Hát ígérem! Legyen úgy!
- De állj meg, pap! Ne ígérj elhamarkodottan! Mert lásd, Öregistennek már nincs egyháza. Nincsenek közbenjáró szentjei. Azonban! Vigyázz, mert ha Ő valamit akar a földi néppel, nem szükséges neki a szentek és boldogok tömkelegén átrágnia magát, amíg a szava leér a Földre! És ez NEM gyengeség! Gyorsaság inkább. Mert ha akar, sújt, mint a villám! Olyan kemény. És olyan gyors! Na, most ígérj, ha még akarsz!
- Megígérem! – szólt megint a püspök elgondolkodva. Mint aki elméjében már egész mással foglalkozik. És még hozzátette: – Valakik el kéne menjenek, hogy Levente és András urakat hazahívják! Jó lenne, ha tudna valaki oroszul! És Te uram, légy Csanádon őszre! Hogy mindent megbeszéljük.

Öregisten tisztelete valóban olyan mélyen bele van ivódva a magyar ember lelkébe, hogy még ezer évvel az itt leírt történet után is elevenen él. E sorok írójának családi legendáriumában benne foglaltatik, hogy amikor a szülei összeházasodtak, az apja, vagyis az akkori vőlegény nem az Örök Istenre, hanem az Öregistenre esküdött. Hogy ez nyelvbtlás volt-e, vagy valóban így gondolta, soha nem derült ki. Tény azonban, hogy talán jobb lett volna tartaniuk magukat az esküjükhöz ha már így alakult, nem félvállról venni azt mindkét részről, mert bizony csúnya válás lett belőle. Lám, csak volt valami igaza Vata tartományúrnak a figyelmeztetésében...

Munkával telt hónapok

Nyár volt akkor, amikor az előbb elmondott események végbementek. A püspök és a tartományúr egyébként hamar elköszöntek a falubeliektől, s vagy két nap után elmentek dolgukra. Úgy látszik, mindkettőnek akadt elintéznivalója a megbeszélte tanácskozást előkészítendő. Csak az örkanonok maradt még további három napot. Amelybe belefért úgy a Pável, mint a Dana/Danuta megkeresztelése a római egyház rituáléja szerint. Valamint ezt követően a két vándor házasságának megszentelése, szintén az előbb említett rituálénak megfelelően.

Ez utóbbi mindkettőjük meglegedésére ment végbe, azontúl ugyanis elmondhatták – ha valaki kérdezte volna – nemcsak azt, hogy házastársak, de még azt is, hogy hol és mikor történt az esketés. Amely utóbbit ha valaki előbb kérdezi, igencsak zavarban lettek volna. No, ezután a zavar már nem volt esedékes.

Aztán Merkur is ellovagolt, nem kellett messze menjen, volt neki plébániája a közelben. Még az indulás előtt azonban félrevonta egy kicsit Talay uramat egy kis négyszemközti beszélgetésre, amely ideje alatt nem tudni, miről beszélgettek, valamint a frissen összeadott párt is. Velük könnyű dolga volt. Boldogságot kívánt nekik, bőséges gyermekáldást (akkoriban még szó szerint értelmezhető volt az áldás kifejezés), valamint azt, hogy bírják ki egymást a következőkben. Vagyis az életük folyamán. Pedig nem tudott semmit az előéletükről. Nem volt honnan tudjon. Ámbár, a később történetek fényében még akár azt is lehetett volna hinni, hogy látnok lehetett. Bizonyos fokig.

Az ősszel tartandó megbeszélésre Talay uram szintén hivatalos volt Csanádra, amiért már előre vakarta a fejét. Hogy hát kire hagyja akkor majd ő a falut? Vagy a családját. Szép kicsi gyermekei voltak, úgy a feleségétől, mint az ágyasától. Két kisfiú és két kislány. Vagy ahogy akkoriban mondták, két gyermek és két leánka. Amivel a felületes hallgatóság rosszindulatú véleményével pontosan ellenkezve, nem lebecsülni szokta a székely ember a lányokat, s általában a női nemet, hanem éppen megkímélni. A durva munkáktól. Mondván, hogy a leánka az csak leánka és nem lehet úgy terhelni, mint a fiúkat, vagyis a gyermeket. Mert kemény, sőt durva munka volt elég az életben az idő szerint. És akkor még nem is volt szó a hadi mesterségről, az akkori férfiember kötelező fő foglalkozásáról. Ugyanez állt mutatis mutandis, az asszonyra is. Mindkettőre, nemcsak Ilonára.

Ugyanazon nyár idején Pável főleg a patakkal s a malommal foglalkozott. Sikerral kellett járnia, mert hol egy, hol két embert kért kölcsön a nyári falusi munkákról. De augusztus végére örömmel jelentette a bírónak, hogy készen van a változtatás, amit a malom tekintetében megígért, meg lehet nézni, sőt meg is lehet indítani. Mivel nyár vége volt, a gabona őrlése volt a soron, a deszkakészítésre, posztó ványolásra majd később kerül sor. Ha addig a Berettyó be nem fagy. Ami, ugyebár, független az ő akaratától.

Talay uram tehát látta, hogy a malom meghitten dohog és erősebb is lett az ígéret szerint. És ettől némileg múlt egy kicsit a fejfájása. Mert elhatározta, hogy amikor elmegy, Pávelre fogja bízni a munkája egy részét.

Eljött tehát a szeptember, s vele a főurak tanácskozása. Amely el is tartott jó sokáig. November közepéig.

A bírót az első fagyok vetették haza. Akkor is az első kérdése az volt Pávelhez, hogy át lehet-e alakítani úgy azt a malmot, hogy fegyvereket kalapáltassanak vele? Látott már egyszer régen ilyesmit a kovácsoknál. Ő tárkányoknak nevezte őket. Amire az ezermester mérnök azt felelte, hogy azt könnyű lesz megtenni. És nem kérdezett semmit.

A másik kérdés az volt, hogy tud-e Pável lovagolni? Tud, felelte, csak nem biztos, hogy kitartóan. Fiatal korában szüksége volt néha a lovaglás tudományára, de az már rég volt.

– No, akkor kapsz a faluéból egy jó, kitartó lovat, s egyéb dolgod mellett majd naponta gyakorolod! Ez fontos! Oroszul tudsz, ugyebár?

Mindebből a mi vándorunk megintcsak levont magában néhány következtetést. De nem szólt, mert minek is? Akkorra már csak az nem vette észre, hogy mire készülnek, aki nem figyelt semmire. Vagy ha ő volt a falu bolondja.

Pávelnek különben is volt elég megfigyelnivalója a saját családjában is. Egyre inkább láthatóvá lett, hogy Dana áldott állapotban van. Nem lett elviselhetetlenül nagy a hasa, vagy

éppenséggel szomorú képet nyújtó zsírpárnái, hiszen világéletében filigrán, vékony nő volt – a falusi asszonyok véleménye az volt, hogy túlságosan is vékony – de a gyermekvárás kezdett jól meglátszani rajta. Főképpen este, amikor levetkezett, s a bőrök alá bújtt. De Pável szerette azt a képet, amit látott, biztos, hogy szerette, mert még valami különleges mécses is fabrikált, amelynek szebb volt a fénye, mint az akkor és ott használatosaknak. Még szép is volt az a mécses, egy miniatűr hajót formázott. Azonkívül a kemencével is babrált valamit, más alakja lett neki és főként több meleget adott.

– Hátha majd egyszer elhajózunk vele valahova? – tréfálkozott, visszatérve a mécses témához.

– Ugyan! Alighanem egyedül kell majd hajózzál – jött a válasz –, mert én... így?

– Nem lesz ám ez mindig így – nyugtatta meg a férfi –, kijön az a maga útján, s aztán olyan leszel, mint azelőtt! Pont mint azelőtt!

– De jaj! Addig még ki kell neki jönni! És én félek! Nagyon félek!

A félelemre persze megvolt minden oka Danának, hisz egyikük sem tudta az akkori, ottani szokásokat a szülést illetően. De Anna kisegítette őket a szorultságból.

– Majd én segítek! Csináltam már olyat, többször is. Az Ilona gyermekeit is én segítettem a világra. És látjátok, él. Semmi baja! Pedig... királylány! Jaj! Ezt nem lett volna szabad elmondjam. Hallgatni fogtok, ugye? – de mosolygott, mint aki tudja, hogy a két vándornak nem szokása a pletykálás.

Persze azután el kellett mondja azt is, hogy kiféle és miféle királylány is Ilona. És hogy miért jobb, ha azt nem nagyon emlegetik a falun kívül. Hogy ő nem más, mint Sámuel királynak a lánya, akit szorult helyzetében bízott az akkori hű testőrére. Meg az anyját is. Az Ilonát természetesen. Sámuel királyt aztán megölték. De ha nem így lett volna, akkor sem valószínű, hogy kifogása lett volna a nász ellen. Mert szerette Talay Mártont.

Dana tehát átmenetileg megnyugodhatott. Inkább csak Pável morfondírozott magában, hogy vajon ez az Anna miért ténfereg mostanában olyan sokat körülöttük? Nem volna dolga otthon? Vagy... talán megfigyeli őket? De azt meg miért?

Anna egyébként ekkor már közeledni kezdett a negyven éves korhoz, ami azt jelentette akkoriban, hogy egyszersmind az öregedéshez is közeledik. Ám rajta egyáltalán nem látszott meg a kora. No persze, világéletében sok munkához volt szokva. Amellett a többi asszonyhoz képest jól is ment a sora. Csend és rend volt a Talay portán, s ez, vagyis ennek jó hatása az emberek egészségén is meglátszott. Aztán, amikor nemrég Pável is odakerült, s a nem mindennapi tudásával olyan egyszerű, de nagyon jó gyakorlati változtatásokat eszközölt, hogy azoktól egyszerűbben könnyebb lett mindenki élete. A malom csak egy volt ezek közül.

Ugyancsak azon a nyáron az udvarban is felbolydult kissé az élet. Péter király például magához rendelte Sebős urat, hogy megtárgyalja vele az egyre sürgősebb tennivalókat. Mert nem volt buta, tudta, érezte, hogy készül valami.

– Igen, de mi?

– Akármilyen legyen, nem hiszem, hogy egyhamar fel merik dugni a fejüket a lázadók! Jól megmutattad nekik, uram, a gyula fiain, hogy mi vár rájuk, ha nem ülnek békén – válaszolt a kegyenc főúr.

A király azonban a fejét rázta.

– Pedig készül valami! Érzem a csontomban is. Meg aztán ezek az emberek nem gyávák, hogy ennyitől meghunyászkodjanak.

– Igen, lehet, hogy vannak köztük bátor és elszánt emberek. Hanem azok kevesen vannak. Vagy inkább úgy mondom, hogy kevesen maradtak – mondott ellent Sebős. És nem lehetett tudni, hogy mi érdeke lehetett ilyet mondania. A bátorság hiánya? Ez nem volt valószínű, már megmutatta néhányszor, hogy nem hiányzik belőle a bátorság. Ne látná az elkerülhetetlent? Ez sem volt hihető. Végül a király azzal intézte el magában a dolgot, hogy lehet, pihenésre van szüksége. És még az sem kizárt, hogy igaza van.

Ha egészen pontosak akarunk lenni az elemzésünkben, akkor el kell ismerjünk, a király mint minden keménykezű uralkodó fejében még az a gondolat is megfordult, hogy a kegyence esetleg árulásra készülhet. És miért is ne készülhetne ilyesmire az az ember, aki egyszer már egy királyt elárult? Nevezetesen Istvánt. De ezt a gondolatot nagyon hamar elhessegette. Ugyan kinek, milyen csoportnak felelne meg egy olyan fegyvertárs, mint éppen Sebős? Ki merne bízni benne? Nem, olyan csoport természetesen elképzelhetetlen. Sebős tehát hűséges kell legyen, méghozzá a végsőkig. Aminthogy eladdig annak is bizonyult. Hacsak Henrik...? De a császárhoz sokkal közelebb áll ő maga, vagyis Péter. Elképzelni sem lehet olyan esetleges királyát a magyaroknak, aki a császárnak többet ajánlhatna fel, mint amennyit ő már meg is tett. Az egész országot magára haragítva azzal.

Sebős tehát hűséges, mert az kell legyen. Végül is valóban lehetséges, hogy egyszerűen csak pihenésre van szüksége. Elég kimerítő lehetett mindaz, amit a király mellett véghezvitt.

Így tehát mindenre gondolt Péter király, meghányva-vetve magában minden lehetőséget, ami a jövőt illeti. Nem hagyva ki abból semmit, csak éppen a lényegét. Azokat a főurakat, sőt főpapokat is, akiknek a nép jelek szerint fontosabb volt, mint az ájtatoskodás. Pedig ő is jól kellett tudja, hogy a bűn természetesen már csak olyan, hogy utólag meg lehet azt gyónni, s bocsánatot nyerni rá. Nem is szólva arról az eshetőségről, amelyre akkor még más sem nagyon mert gondolni az országban nem, hogy éppen megfogalmazni.

Eljött a tél is és az első komolyabb hidegek. Talay uram attól fogva nagyobb vigyázással volt. Tudván tudta ugyanis, hogy a tél igen jól megfelel az utazásokhoz, holott rendszerint sima országútja van mindenkinek, nem lévén szükséges semmi egyéb, mint jó meleg ruházat és néhány elszánt szolga vagy útitárs, akikkel az esetleg támadó farkasnépségek ellen lehet állni.

És jó oka is volt a bírónak a vigyázásra. Mert igazán nem hiányzott volna, hogy bár egy-két átutazó nagyúr megsejtse, mit is kalapálnak a malomban azok a lezuhanó fránya kalapácsok?

De ilyen utazók nem jöttek. Sőt, igazából nem is vette arrafelé az útját senki, csak januárban – akkor volt pedig a leghidegebb – egy kisebb utazó társaság. Vlachok voltak, kereskedők. Na, nekik legjobban Dana asszony örvendezett. Akin akkorra már valóban jól meglátszott az áldás, amely beleköltözött. Nem, még akkor sem volt kövér, csak a hasán látszódott szépen, hogy mi fog történni nem is túl sok idő múltán a Pável házában.

A házaspár egyébként rendszeresen használta a vlach nyelvet a mindennapi beszélgetésben. Vagyis ők románnak nevezték. De azért a beszédjük mindinkább és egyre jobban hasonlított az akkori vlach nyelvhez. Dana valamikor, az iskolában tanulta az óromán nyelvet és érdekelte is az. Mert abban az iskolában, amelyet elvégzett, nem azokat, a jelszavaknál nem többet tanították, amelyekkel a politikusok hülyítették a saját népüket, hanem amennyire telt tőlük, az igazságot. Ez most Danának komoly hasznára vált.

A vlachok egyébként a Kijevi Rusz irányába mentek, vivén magukkal azokat a terményeket, amelyek meleg hazájukban bőséggel voltak, s cserélni akarták azokat nemes bőrökre, meg minden olyanra, amelyet az oroszok adhattak nekik. Ők meg annak látták jó hasznát, amit Pável tudott a rájuk váró útról.

Talay uram is kikérdezte a kereskedőket. S meg is tudta tőlük, hogy valamennyi vlach fegyveres Vata uramnak a környezetében is található. Csak az Öregisten tudja, mit keresnek ott.

– S hát a csanádi püspök atya ott van-e még?

– Nincs már ott! Hamar elment, valami dolgát kell intéznie otthon.

– Na, csak vigyázzon, s tegye azt jól, amit akar! S ne feledkezzen meg az ígéreteiről sem! – válaszolta a bíró. De ezzel senki sem tudott mit kezdeni. Aminthogy azzal sem, amit csak úgy az orra alatt dűnnyögött, félhangosan, s ami valahogy úgy szólt, hogy „ezek után ki is az, aki igazából pogány?”

Aminek meg kell történnie, megtörténik az

Múlt a tél, az embereknek kevés dolguk volt. Hiszen a legtöbben parasztok voltak. Azok, akik a fa- meg a vasmunkához is értettek – ezek legtöbbször már Pável tanítgatta – rendre eljártak a malomba. Eleinte csak nézték, hogy mit csinál a vándor, aki közéjük telepedett, később már készségesen segítettek is neki. Egész kis kovácsműhely állt össze a malom mellett, amelyet ráadásul, kevés emberi munkával, maga a malom működtetett egy hosszú vasrúd segítségével. Persze... az olyan hirtelen jött olvadáson, mint abban az évben volt. Hogy a folyó meg tudott indulni. Bőségesebben, mint hideg időben.

Februárban aztán a mérnök – itt csak mesternek nevezték, mert a mérnök szót még nem ismerték és Pável nem akarta még azzal is bonyolítani a helyzetét – kénytelenségből, rábízta a „fegyvergyárat” egy ügyesebb, vagy még inkább lelkesebb fiatalemberre. Egyelőre átmenetileg. Mert éppen otthon volt dolga. Pedig éppenséggel „dolga” semmi nem volt, sőt éppenséggel ki volt zárva a belső házból.

Elérkezett a Dana ideje. Azt persze nem lehetett tudni, hogy pontosan hányadikára esett a nagy nap, mivel ilyesmit a faluban senki nem tartott számon, de keddi nap volt. A nap eredménye pedig egy szép, egészséges kis újszülött fiú lett. A kis Bukur, ezt a nevet követelte ki Dana a fiának, jelezve, hogy ez az ő nyelvén örömet, boldogságot jelent. Akik ismerték a vlach nyelvet, vagyis a férje és a bíró, azt mondták, hogy igaz, ez valóban úgy is van.

Vasárnapra aztán megjött Merkur őrkánonok úr is és a kis emberkét annak rendje szerint megkeresztelte. Ezzel Örgest fia Bukur be is lépett a Szentegyház tagjai közé. Vagy hogy még nem is volt igazán teljes jogokkal bíró tag, mert ahhoz egyéb is szükséges volt, többek között az, hogy még nőjön egy kicsit. De akkor sem mondhatta el magáról akárki, hogy őt maga az őrkánonok keresztelte. Aki ráadásul később országos hírnévre is szert tett, persze nem azért, hogy éppen azt az egy kicsi újszülöttet keresztelte, hanem egészen más okból.

Pável mindenesetre örült, Dana is örült, sőt mindketten meg is nyugodtak, mivel a gyermek szép volt, egészséges, és ráadásul a szülés maga is könnyen és eléggé gyorsan ment végbe.

– Ha tudtam volna, hogy ez ilyen egyszerű, akkor mindenesetre sokkal kevésbé félttem volna – jelentette ki a fiatal anya már egy héttel a szülés után –, most már akár három is jöhet még rendre utána!

A szülés levezetése természetesen az Anna műve volt, aminthogy már azelőtt is több hasonló kicsi lurkót és leánkát segített a világra. Talán ettől volt még akkor is fiatalos és szép.

Ámbár... éppen ebben az egy esetben lehetett valami, ami egy kissé megzavarta a bírót (a polgármester szó akkor még nem volt kitalálva) szép és fiatalos ágyasát. Mert ettől fogva többször megesett, hogy meg-megállt a napi munkáját végezve és mintha elgondolkozott volna. Ez ugyan csak egy-két percig tartott nála, de mivel többször is előfordult, néhányan fel is figyeltek rá. Kérdezték is tőle, hogy mi az, ami bántja vagy zavarja, de ő kitérő választ adott. Hogy hallani vagy látni vél néha dolgokat, amik nem történtek meg, vagy csak MÉG nem történtek meg. De amikor konkrétan rákérdezett valaki, azt felelte, hogy még nem biztos semmiben.

Mindenesetre attól kezdve kevesebbet járt a Pávelék háza felé, s ha a faluban meglátta valamelyiket, igyekezett elkerülni.

Vagyis látszott rajta, hogy valami bizonytalanságot érez, de szólni semmiképpen nem akart róla.

A házaspár elkerülése egyébként is könnyű volt, mert Dana alig járt ki a házból, Pável meg a legtöbb idejét a malomban töltötte, mint addig is.

Nyár lett megint. Júniusban Talay Márton azzal a hírral fogadta Pávelt, hogy ideje készülni.

– Én? Hova?

– Orosz földre! Vagy talán azt hitted, hogy szórakoztatni akartalak, azért kellett gyakorold a lovaglást naponta? Vagy talán... nem is gyakoroltad, ahogy mondtam?

– De igen! Most már kitartható vagyok. De miért kell nekem Orosz földre menni?

– Ej, kuttyádom adta! De hát még nem tudsz arról, hogy hazavárjuk András és Levente hercegeket?

– De tudom. Ezt mindenki tudja. De én? Oda főúri emberek szoktak menni...

A bírót elvigyorodott.

– No nézd csak! Még nem is hálás, hogy egy ideig a sajátjai között lehet! De hát ki más küldjek oda? Olyat, aki oroszul sem tud? Hát persze, hogy te leszel a mi falunk küldöttje! Legalább nem leszel nekik idegen!

– De, Talay uram! Hiszen te magad is jól tudsz oroszul!

– Igen. És én is mennék, ha nem máshol lenne dolgom! Ahova téged mégsem küldhetlek, mert könnyen ottveszhetnél! Pedig neked kicsi fiad van! Érted már?

– Értem. De Danának...

– Ej, Danának majd lesz ideje megvárni téged. Hiszen ő is eleget traccsolt azokkal a vlach kereskedőkkel, amikor itt voltak! No, hát most te kell elmenjél! Méghozzá parancsra. Országos parancsra! Mert ne gondold egy percig se, hogy csak ez a falu az egyetlen, amely küldöttséget meneszt úgy az oroszokhoz, mint a nép, vagyis jelen esetben a Vata úr táborába. Amely utóbbi, mint már mondtam is, valóban veszélyes lehet. És ugyanakkor igyekezzél, hogy idejében el tudj indulni, mert szeptemberben a két hercegnek legalábbis Erdélyben kell lennie!

Aztán megenyhült.

– Azért... Csanádig mehetünk együtt. Ott majd különválnak. Te a küldöttséggel mész tovább, én pedig a harcosokkal Vésztőre!

Dana meglehetősen megértő volt, amikor a hírt közölték vele. Tudta, hogy megtiszteltetés és hogy ő nem mehet, bárhogya is szeretne, mert a kicsi Bukurnak túlságosan nagy megerőltetés lenne. Akit pedig igyekezett mindentől és mindenkitől megvédeni.

– Anna itt marad veled és segít – mondta még vigasztalásul a bíró. – Az egész falunak. Mert őt bíztam meg, hogy helyettesítsen, amíg távol vagyok.

Ez ugyan majdnem másképp történt. Anna ugyanis sehogy sem akarta vállalni a bírói tiszteletet.

– Ki hallott már olyat, hogy egy nő legyen a bíró? Még hozzá az ágyasod? Mikor Ilona, akár a feleséged, akár az anyósod sokkal jobban megfelelné. Elvégre királyi vér mindkettő!

– Nem lehet! – sóhajtott keservesen Talay Márton. – Mert ha a dolgok rosszul sülnék el, akkor nemcsak, hogy nem segít semmit a királyi vér, hanem ellenkezőleg! Talán még az egész falut felkoncolják a fegyveresek. Ezt nem akarhatod!

Így hát valóban Anna lett a bíró. A két férfi pedig ellovagolt.

De akkor már érezhető volt a feszültség az egész országban. Mindenki, még a legkisebb falujobbágy is értesült addigra arról, amit Péter király mondott a két gyulafi lefejeztetése után a méltatlankodó környezetének. Hogy: „ha akarom, minden főembert, le egészen a falusi bírókig, mind németekből és taljánokból nevezek ki!” ez persze csak egyszerű nagytmondás volt. Hiszen senkinek nem lett volna annyi ideje, hogy az uralkodás mindennapi gondja mellett még személyesen felügyelje a főemberek cseréjét.

Akkor az országnagyok eleinte megszeppentek. De hamar úrrá lett fölöttük a harag. Hogy hát miféle Magyarország az, ha a főemberek mind egy szálra más, idegen nációból lennének? Hiszen még meg sem tudnák mondani a népnek, hogy mit várnak el tőle! Ostorral kormányoznák a szegényeket, mintha ökrök lennének.

És a nyár közepén egyszer csak valaki elkiáltotta magát:

– Ez a király nem a mi királyunk!

És a kiáltás megsokszorozódott a környéken. Azután pedig a távolabbi falvakban és így gyűrűzött végig az egész országon.

Vata tartományúr sereget gyűjtött és letáborozott a Kelenföldön. Egyelőre nem tett semmit, csak várta a fejleményeket. Ám az embereinek megmondta, hogy mit is ígért a csanádi püspök. Hogy vissza fogják állítani a régi rendet. Hogy mindenki úgy tiszteli ezentúl az Istent, azt az egyetlen Istent, akinek mégis rengeteg neve van, ahogyan az régen szokásban volt.

Mindez még nem lett jelszóvá az összegyűlt seregben, de az emberek közelebb kezdték érezni magukat egymáshoz.

De Vata úr még várt.

Aztán kiderült, hogy Péter királynak mégiscsak vannak még támogatói. Hiszen a várak katonasága és általában a katonaság nem állt át a lázadók oldalára, hanem majdnem testületileg hűséges maradt az esküjéhez. Ez alól csak a mezei hadak egy része képezett kivételt. Igen ám, de rájuk számítani lehetett is, meg nem is.

Vata úr tehát várt. Arra is, hogy merre indulnak meg a székelyek? És egyáltalán megindulnak-e? Vagy talán még jobb is lenne, ha helyben maradnának?

Három katona, három rokon találkozott augusztus hónap közepén. Nemvaló, Kerecse és Talay. És eleinte nem tudták, melyik kire számíthat és miben. De így volt az akkoriban sokkal közelebbi rokonok esetében is. Testvérekkel is megesett később, hogy a csatamezőn találkoztak egymással ellenségként.

Forrásban volt az ország. Az urak egy része, mint Vata is, kivártak. A székelek... nem mozdultak. De a két nagy folyó közén élők, akiknek a legtöbb panaszuk volt, mivel ők voltak legközelebb a királyi korbáchoz, ők bizony szervezeteket alakítottak. És mint száraz avaron a tűz, úgy terjedt közöttük Vata úr üzenete, amely arról szólt, hogy a csanádi püspök ígérete szerint, ha győznek, ha elűzik Péter királyt, akkor mindenki számára meg lesz engedve aszerint tisztelni az Istent, amely szokásban nevelkedett, amelyet megszokott. És hogy visszatérnek a Vazulfiak, András és Levente, az igazi jogosultak a királyságra, de ez nem jelent semmit, mert mindenki úgy tudja, hogy az ígéret rájuk nézve is kötelező!

Gellért úr maga is elindult Székesfehérvárra, fogadni a hazatérő hercegeket. Rá kellett jönnie azonban, hogy elszette az utazást, mert a két herceg, úgy látszik, nem sietett, még valahol Erdélyben lehettek.

Ez kellemetlen volt. Mert ki tudja, milyenféle emberek azok a hercegek. A püspöknek már volt némi tapasztalata a királyok ígéretei és a valóság közti különbségről. És természetesen arról is, hogy egy új király mindig azokat az embereket részesíti előnyben, akiket legelőször megtalál.

Most akkor mit tegyen? Forduljon meg és menjen eléjük, vagy ha már így alakult, maradjon Fehérváron?

Fehérváron találkozott három püspöktársával. Beszteréd, Bod és Beneta voltak. Ezt akkor ő szerencsés dolognak tartotta, s hamar ki is kérdezte a véleményüket, hogy mit tegyenek? A három püspök egyöntetűen az indulást tanácsolta. Valószínűleg ugyanazon okokból, mint amelyek a Gellért fejében is megfordultak, csak ő tétovázott.

Péter király ekkor már nem volt Fehérváron. Hogy mindenhol a lázadás hírére hallotta, jobbnak látta elindulni nyugati irányba, hatalmas szövetségese, vagy akkor már inkább gazdája, a császár segítségét kérni. Annak a segítségnek persze nagy ára lesz, és ezt tudta is jól. De meg volt zavarodva, nem volt képes logikusan gondolkodni. És... Sebős is azt tanácsolta. Az öreg Sebős, akit első ifjúkora óta ismert és mindig mellette volt. Soha nem mondott neki ellent. Sőt! Elég volt, hogy Péter egy kívánságát hangoztassa, ha még olyan halkan és bizonytalanul is, Sebős máris azon gondolkodott, hogyan lehet azt megvalósítani. Rendszerint sikerült is neki. Még úgy is, hogy néha eleinte éppen az ellenkező irányba indult el, a vége mégis az lett, hogy az ő, a Péter kívánsága teljesült. Sebős nem kritizált, nem mérlegelt, sosem voltak aggályai. Végrehajtott. Mint éppen ezúttal is.

– Induljunk, uram, ha így akarod! Kérjük a császár segítségét!

– Igen, de mi lesz az ára?

– Nem tudom és ne is érdekeljen! Király vagy, mindent megtehetsz. És jó, ha meg is teszed! A te országod, azt teszel vele, amit akarsz! Majd... utólag... ha kívánod, akkor gondolkozunk azon, hogy AKKOR mi lesz a teendő! De addig nem!

És folyt tovább a királyi sakkjátszma.

Péter nyugat felé utazott. Még nem menekült, csak utazott. Sőt, embereket küldött előre, tudakolják meg, hogy mit tesz Henrik császár? Ám a császár, úgy látszik, valamilyen okból

komolyan vette a megígért segítséget, mert a lovasok azzal a hírrel tértek vissza, hogy Henrik Augsburgnál várja a szövetségesét, és ugyanott hatalmas sereget gyűjt, vagy talán már gyűjtött is.

A hercegek is léptek. Látva, hogy nekik áll a zászló, kissé közeledtek. Abaúj várába szálltak. Ezt akár jelzésnek is vehette, aki akarta. És Gellért püspök, úgy látszik, akarta, mert indulni készülődött. Régi elszámolni valója volt neki az Abákkal, kezdve azon, hogy annak idején megtagadta Sámuel királytól a koronázást, pogánynak nevezve és bitorlónak. Holott egyik sem volt. Mert miféle pogány az, aki két kolostort is alapít? És miféle bitorló az, aki nem is akart király lenni, az urak, országos urak választották meg, még csak nem is értesítették előre? Azt aztán már valóban nem tudta senki – azóta sem tudja, csak találgatnak, hadoválnak mindenfélét a dologról – hogy mi lehetett az oka annak, hogy a Sámuel megöletésében tevőleges szerepet vállalt annak idején? Mert így volt. Az akkori pápa nem véletlenül és nem a saját feje után ment, amikor az egyházi átkot Sámuelre kimondta. Bizony, Gellértnek abban is vastagon benne volt a keze. Talán üzenetekkel, talán saruban csoszogó barátok vitték, hozták a híreket, amelyek már akkor is hol igazak voltak, hol pedig nem.

És most mi történik? A hercegek, akiknek pedig a hazahívásában ő maga is részes volt, vagy inkább éppen ő tervelte ki és fogadtatta el urakkal és püspökökkel, azok a hercegek éppen Abaúj várába szálltak meg.

Üzenet volt ez, vagy csak egyszerű véletlen? A logika, az út diktálta így, vagy még valami más is?

Bizony, menni kellett!

Azon a nyáron nem arattak az emberek az országban, hanemha egyenesre kalapált kaszával. Sokan voltak, akiknek követelnivalójuk volt az új egyházon, sokan voltak olyanok is, akiknek személyes sérelmük, panaszkodásuk volt. Azok mind papot akartak ölni, plébániákat kirabolni. És természetesen sok volt az olyan is, aki csak a hecc kedvéért ment bele az öldöklésbe, mert úgy tartotta kedve és mert azt remélte, hogy nemcsak megússza a gyilkolásokat, hanem még előnye is lesz belőlük.

Gellért és társai mindezt meggondolták, de úgy vélték, hogy őket nem érheti semmi vész. Elvégre maga Gellért volt az, aki már előre tárgyalt Vata úrral. Még meg is ígérte akkor, hogy nem lesz bántódása senkinek amiatt, hogy a saját módján tiszteli az Istent.

Ám mindemellett azért igyekeztek elkerülni a Vata táborát. Csak éppen azt nem tudták, hogy hol van.

Amitől pedig a legjobban tart az ember, rendszerint éppen az éri utol. Gellért püspök kelet felé mentében szokása szerint meg-megállt a népnek prédikálni olyan helyeken, amelyek megtetszettek neki. Egy ilyen alkalommal történt, hogy pogány seregrész talált betérni éppen abba a templomba, ahol ő prédikált. Hogy miféle pogányok voltak, arról semmiféle krónika nem szól, de mint már kezdjük érteni, hogy miféle csoportosulásokat neveztek pogánynak a korabeli krónikások és kicsit későbbi legendaszerzők, attól lehetnek ortodoxok, bogumilok, másfajta gnosztikusok, vagy bármely más, magát kereszténynek tartó népek is. A valódi, eredeti (eredeti?) értelemben vett pogány alighanem nagyon kevés lehetett a Vata tartományúr harcosai között.

Ezek azonban valami okból mérgesebbek voltak a többinél. Sérelmük lehetett? Fájdalmuk? Nem tudható. De nagyon fel voltak bőszülve a papokra. Gellértet nem ismerték, nem tudták, kicsoda, csak annyit láttak, hogy pap és a kíséretében utazó másik három is.

Vitték tehát nagy elszánással a vezetőjük elébe, hogy az majd igazságot fog tenni. Egyébként az ország akkori állapotában az sem lett volna különleges, ha ott helyben agyonverték volna őket, ahol rájuk találtak.

Nem tették.

Gellért még akkor sem aggódott, hanem valami nyugodt derűvel tekintett a saját jövőjébe. Hiszen mi is történhetne vele? Vatát már ismerte jól a csanádi gyűlésről, meg korábbról is, akkor szót lehetett érteni vele. Ha meg most nem lehetne? Akkor a vértanúság lesz az osztályrésze, arra pedig már nagyon régen fel volt készülve.

A sereg vezére elé kerülve eleinte valóban kedélyesen beszélgettek egymással, a főpap és a főúr. Csak amikor a pogány szertartások későbbi sorsára, végzésére került szó, akkor mondta ki a végzetes szót, hogy:

– Azt nem lehet!

Vata úgy meghökölt a szótól, mintha orron ütötték volna.

– De hiszen... megígérted! Nemcsak a te, de az András és Levente hercegek nevében is!

– No igen! Az akkor volt! De most... én nem bánom, ha te és a néped akár fűzfa alatt áldoztok is a ti isteneteknek...

– Tölgyfa – vetette közbe a tartományúr, de úgy, mintha köpte volna.

– Jó! Felőlem akár makkfa is lehet! De értsd meg! Csakis Te és a néped! Ennyit tudok ígérni! Nem többet!

– Az hát! És holnap mit fogsz tudni?

És ezzel a főúr el is fordult tőle. Mintha már nem érdekelné az egész. Csak a jelenlevő embereinek, azoknak, akik hozták őket, szólt oda:

– Na! Vigyétek őket!

– Hova? – kérdezték az emberek.

– Mit tudom én? Ahova akarjátok! Esküszgökökkel nincs mit beszéljek! Azt teszték velük, amit akartok!

Amikor pedig halló- és látótávolságon kívül értek, az kísérők egyre durvábbak lettek. Eleinte csak szóban.

– Mocskos papok! Bűdösek vagytok! Mosakodni nem szoktatok!

– A lányomat befalaztátok! Ott halattátok meg éhen! Ráfogtátok, hogy boszorkány! Pedig csak szép volt és nem nektek termett! – kiabált az egyik.

– Levágtátok a fiam kezét! Pedig csak annyi volt a bűne, hogy eggyel több ujja volt azon a kézen! De tehetett vajon arról, hogy hogyan született? Persze meghalt! Elfolyt a vére. Azt hittétek, hogy táltos. Dehogyan volt az!

– Kiráncigáltátok alólam a birtokomat, csak azért, mert a bizonyítékaim a régi írással voltak megírva! – ordította a következő. – Még el is égettétek a bizonyítékaimat! Hát hogyan írtam volna meg másképp, mint magyar írással? Most már mibe fognak felnőni a gyermekeim?

– A sógornómet halálra köveztétek! Pedig csak annyi volt a bűne, hogy egyszer életében más férfit nézett, nem a férjére. De tudjátok meg, én voltam az a más férfi! Kellott a birtoka, mi? Na most megköstöljétek a saját orvosságotokat! – és felvett egy követ. A papok felé dobta.

Ettől a többiek is megbátorodtak. Nagyhamar mindegyiknek egy-egy kő volt a kezében és már dobta is.

Bod püspök hamar meghalt. Beszteréd még könyörgött az életéért, de csakhamar elérte őt is a mártírsors. Beneta... elszaladt. Nem üldözte senki.

Ekkor egy lovag keveredett oda teljesen véletlenül. De valóban véletlen kellett legyen, mert sem páncél nem volt rajta, sem fegyver nála. Békíteni akart, semmi egyebet, de... mint mindjárt kiderült, nem a legszerencsésebben fogott hozzá.

– Álljatok meg! – ordította. – Hát állatok vagytok ti? Ha bűnösök, legyen bíró, ítélje el őket, s majd akkor hajtsátok végre az í...

Tovább már nem jutott. Egy jókora kő úgy találta el, hogy azonnal meghalt.

Az emberek egyre inkább érezték magukban az erőt. Azonkívül az is ingerelte őket, hogy Gellért, éppen a legkisebb növésű, sehogy sem akart meghalni. Még mindig élt és beszélt hozzájuk valamit.

– Ott egy szekér! Tegyük bele és gurítsuk le!

Egy hegy oldalában voltak. A szekér, amit találtak, véletlenül éppen az volt, amelyen a papok utaztak, hogy a hercegekkel találkozzanak.

Hát... legurították.

De a püspök még akkor is élt. Valóságos csodája volt ez Istennek. Más körülmények között ezt követően megálltak volna, hiszen még a hóhér is megkegyelmez az áldozatának, ha elvétí a vágást. Ámde az emberekben most már nem csak a harag, de a félelem is dolgozott. Hiszen megöltek egy lovagot. És jaj nekik, ha azzal nem tudnak elszámolni!

– Gyertek le! Nézzük meg, mi van vele!

Lementek és látták, hogy még mindig él. Sőt, beszélt is:

– Bocsáss meg nekik, Uram, mert nem tudják, hogy mit cselekesznek! – idézte Jézust.

Akkor az egyik felkapott egy jókora követ és azzal végleg agyonverte.

A mondást azonnal elfelejtették. Pedig bizony jó lett volna emlékezni rá! Mert nemcsak az az alapigazság volt benne, amit minden férfi könyv nélkül tud, és amely úgy szól, hogy szél ellen vizelni lehet ugyan, de az ember nagyon vizes lesz tőle – esetenként az ország is –, hanem mellé még az is, hogy igen, most tették éppen halhatatlanná és mártírrá azt a főpapot, aki néhány perccel azelőtt még nem volt több, mint a csanádi püspök. Bármilyen komoly férfiú is, de mégis csak egy a többi közül. Ám ezzel a gyilkossággal egyenesen a szentek közé emelték.

Nem értették. Szerencsétlen, többszörösen sértődött emberek voltak. Valóban nem tudták, hogy mit cselekesznek.

Nagyjából másfél, két hónappal az előbb leírtak előtt, Péter már kezdte érezni, hogy rosszul áll a szénája. Embereket küldött ki minden irányba, ahonnan segítséget várhatott, és arrafelé is, ahonnan támadás jöhetett.

Néhány héttel azelőtt még úgy nézett ki a helyzet, hogy valamiféle paritás van kialakulóban. Vagyis az a sereg, amely a rendelkezésére állt és amely minden valószínűség szerint hűséges is maradna hozzá bármi is történjék, nagyjából ugyanakkora, mint a lázadók serege. Vagy, ha kisebb is valamennyivel, védekezésre vagy az ő kikísérésére több mint elég. Mondom, így

nézett ki. Amire nem számított, az a pogányok voltak. Akik, mint már láttuk is, legnagyobb részt távolról sem voltak igazi pogányok. Óriási hiba volt mindenkit pogánynak kijelenteni, aki akárcsak egy kicsit is másképp imádkozott ugyanahhoz az Istenhez, mint ahogyan azt a nyugatról jött idegen papok megszabták. Most már kénytelen-kelletlen, mind egy táborba kényszerültek.

– Megint fürkészőket kéne kiküldeni! De hova? Kit küldjek?

– Uram! Ott van az a két testőröd! Azok, akik eddig is komolynak és hűségesnek bizonyultak! Ők nem mehetnek? – kérdezett vissza az elmaradhatatlan Sebős.

– Valóban! Hívd csak őket gyorsan!

Így esett, hogy a három rokon, vagyis Kerecse, Nemvaló és Talay, akik addig csak a hírekből tudtak egymás létezéséről, véletlenül találkozott Székesfehérváron.

Véletlen? Olyan nem létezik. Minden találkozás, vagy akár egymás elkerülése, törvényszerű. Csakhogy azt a törvényszerűséget olyan sok és rejtett okok igazgatják, hogy emberi elme nem képes azokat mind átlátni. És ezért azt mondják rá: véletlen. Pedig semmiképpen nem az.

Székesfehérvár régi temploma jóval nagyobb volt annál a mostaninál, amely a helyére épült és ma is áll. Abból a régiből csak az alapjai maradtak meg, azok sem teljesen. Nagyon impozáns lehetett.

Abban az időben a régi templom – sokak szerint István király építtette – még teljes pompájában állt. Ott, azon templom előtt állt, meglehetősen határozatlanul egy lovas, valamikor augusztus hónap első felében, egy délelőtt. Járkált fel s alá, majd leült egy arra szolgáló kőre, de kis idő múlva megint felállt és járkálni kezdett. Néha kérdezett valamit egy bizalmat sugárzó arra járótól. De úgy látszik, az az ember, vagyis azok az emberek, mert egymás után többet is megkérdezett, nem tudott érdemben felelni a kérdéseire.

Aztán egyszerre két lovas is érkezett. Leszálltak, s kikötötték a lovaikat az arra szolgáló oszlopok egyikéhez. A közelben volt kikötve a már korábban ott várakozónak a lova is, meg még két-három idegen ló.

A két újonnan érkezett csendesesen beszélgetett. Alighanem arról, hogy a következőkben mit tegyenek és mikor.

Azután észrevették a már ott várakozót. Egy darabig érdeklődve nézegették egymást hárman, s aztán, mivel arra érdemesnek ítélték meg, megszólították.

Először arról kérdezősködtek, hogy mi járatban van, s hol van megszállva.

– Voltaképpen András úrhoz igyekeznék, de azt hallom, hogy még nem érkezett meg Abaújszállásra. Hát csak várok. Már itt kellene lennie. Szállásom pedig éppen a várakozás miatt nincs még. Határozatlan is vagyok, nem tudom, hogy nem lenne-e jobb, ha eléje mennék?

– Ismered egyáltalán András urat? Vagy legalább megismernéd, ha látnád?

– Még nem láttam szemtől szembe, de azt hiszem, megismerném. Hiszen ő is hasonlít minden férfiről, aki Árpád örökéből való. Magas, keskeny arcú, jó vitéz. De ami a legfontosabb, vele van egy emberem, akit eléje küldtem az oroszok földjére. Tehát megismerném. De egyelőre senki nem tud róla semmit. Pedig már jó lenne szállást is keresni, ha itt kellene maradjak. Talán a testőrök befogadnak. Az oroszok. Gondolom, emlékeznek még rám, alig néhány éve még közöttük voltam.

– Ezek szerint orosz testőr voltál?

– Így hívtak minket akkoriban. Bár a vége felé már nagyon kevés volt közöttünk az igazi orosz.

– Ha meg nem sértelek, lennél szíves megmondani a nevedet? Csak hogy tudjuk, kit tisztelhetünk benned.

– Készséggel! Talay Mártonnak hívnak. Előbb Péternek, majd Sámuelnek voltam testőre. Aztán úgy hozta mindkettőnk sorsa, hogy meg kellett válnom a testőrségtől, olyan feladatot bízott rám az uram. És emiatt mostanáig falun éltem. Az Igfon erdő mellett. Most is ott lennék, ha a sors újra közbe nem szólt volna. Gellért püspök úr útján. Vajon hol lehet most? Hát most ezért vagyok itt, hogy András úrral találkozzam.

– Talay Márton? De hisz akkor mi elég közeli rokonok kell legyünk. Lám, az én nevem Nemvaló! A társam meg Kerecse! Remélem, hogy te is hallottál már rólunk!

– Persze, hogy hallottam! Számon szoktam tartani a rokonaimat, ha távol vannak is. De ti, uraim, mi okból vagytok errefelé?

– Hogy mi? – bizonytalankodott egy kicsit az, aki Nemvalónak nevezte magát. – Mi bizony ugyanazt folytattuk, amit te abbahagytál. Testőrök vagyunk Péter mellett. Ő volt az is, aki ideküldött minket. Hogy tudakolnánk meg, mi is a helyzet Fehérváron? Csakhogy, amikor nagyjából megtudtuk, hogy mi is történik az országban, nagyon bizonytalanok lettünk. Nem tudjuk, hogy mi a nagyobb hiba, amit elkövethetünk? Az, ha maradunk Péter mellett, aki lám éppen menekül a saját népe, országa elől, vagy ha hitszegő módon András mellé állunk? Még mi ketten sem tudunk egymással megegyezni. Mert én azt mondom, talán részben bolgár létemre is, hogy Péter mellett maradni elárulása az országnak, s népnek. Kerecse viszont, ő fiatalabb bár, de több földet bejárt, mint én, székely létére azt mondja, hogy ne döntsünk sehogy, hanem az lesz a legjobb, ha a saját, székely népünkhöz ragaszkodunk és nem állunk egyik pártjára sem. Ezért különösen örülök, hogy megtaláltunk téged, hátha neked sikerül eldöntened a vitát? De úgy látom, jószerével már döntöttél is! Hiszen éppen Andrást keresed.

– Ez sajnos nem olyan egyszerű. Nekem igen, mert én utoljára Sámuel mellett voltam és... talán hallottatok is róla (biztos, ha tudjátok a rokonságunkat), a lányát bírom feleségül. És talán volna még egyéb is, amit megbeszéljünk, amiben viszont én nem vagyok biztos. Hogy hogyan teremthetnénk valamiféle megbékélést a papok és Vata úr emberei között? Vagyis, valóban nem egyszerű számomra sem.

– Akkor talán az lesz a legjobb, ha leülünk valahova és mindezt megbeszéljük! – válaszolt egyből Nemvaló. – Arra láttam egy jobb kinézésű fogadót, ott talán szállást is vehetünk, mindhárman.

Így lett. S a három unokatestvér – mert azok voltak, ha távoliak is – elindult az említett fogadó felé. Ott aztán megbeszéltek, amit meg, s nem, amit nem, de az biztos, másnap csak a város határáig mentek együtt. A város szélénél viszont elváltak egymástól, s három irányba folytatták az útjukat.

Örgest Pável a határon találkozott a két herceggel. Mindkettő magas volt, keskeny arcú, mint az Árpádok általában, de ugyanakkor komoly különbség is volt közöttük. András hatalmas atléta volt, kirobbanó erővel és energiákkal, Levente, a nevére rácáfolva, minden tekintetben vékony. Mintha beteg lett volna. Később kiderült, hogy az is.

Egyelőre Abaújváron maradtak a hercegek és a kísérőik is. Maradt hát Pável is velük. Különben is, kezdettől fogva megérintette a Levente őszintesége. Nem titkolta előtte a betegségét, inkább mintha amiatt, de talán a másik oroszul beszélő ember kedves nyugodtságaért is,

jobban megnyílt előtte, mint az öccse. Mert valóban ő, Levente volt hármuk közül a legidősebb. Béla pedig, akit nem ismert meg, a legfiatalabb.

– Ő elmaradt, Lengyelben. Jól érzi magát ott – fűzte hozzá Levente. – Mieszkó fejedelem, ezen a néven a második, annyira megkedvelte, hogy a saját lányát adta hozzá feleségül. Tehát valóban jól érzi magát.

Ekkor Pável már ismerte Alexandrát is, az András feleségét. Ő meg orosz fejedelem lánya volt.

– És te, uram? Miért nem nősültél meg?

– Én? Így? Ki jönne hozzám? És ha akadna is, mire lenne az jó?

Valóban. András többször kilovagolt a környékre, néha Alexandra is elkísérte. De Levente inkább csak szekérben szeretett utazni. Vagy hogy nem is tudott máshogy.

– Nem mindig volt ez így, barátom! De már egy ideje emészt valami belülről. Valami láz, hogy se enni, se inni nem tudok jóízűen. Most már csak haza kíváncszom, hogy ha eljutok, a nagyapám mellé temessenek. Mert persze ez vár. Nem félek tőle! Hosszú betegségnek halál a vége, és én tudom, hogy akarattal senkinek rosszat nem tettem, miért is félnék a számadástól? Megígéred nekem, hogy elkísérsz hazáig? Oda, a nagy folyó mellé! Legalább beszélgetünk az úton. Sokat van ám, mit mondjak neked, elég!

Pável megígérte készséggel.

– Hiszen úgymint békés természetű ember vagyok.

– Tudom ám, hogy több van benned, mint amennyit mutatsz! De ez a te dolgod. Csak akarom, hogy tudd, látom rajtad. Nem tudnád titkolni sem, hogy nagy földet bejártál. Jól van! Tudod, én már fél lábbal odaát vagyok. És különben is, mi, az Árpádok vére, egy kicsit táltosok vagyunk. Nem nagyon, ennyi még belefér a keresztény hitünkbe! De többet látunk, mint a többi ember. Azt is, amit mások legfeljebb csak éreznek. Szóval... jól teszed, ha velem jössz!

Így is lett. Amikor András megindult a koronát megszerezni, ők is megindultak. Csak ők megálltak a Duna mellett. Pável is ott maradt végig Levente mellett, amíg csak el nem jött az a bizonyos utolsó nap. Csak akkor indult el visszafelé a falujába, amikor már eltemették a herceget, s el is siratták az ott élő asszonyok.

Ez nem volt rövid idő. Sokat hallott, sokat tanult az orosz férfi a haldoklótól.

Nemvaló tehát elindult Fehérvárról, hogy Péterhez csatlakozzon. A lázadás tényét akarta elmondani neki és a méreteit. Valamint még azokat a híreket is, amelyeket az útján hallott. Ám a királyt már nem találta azon a Zamor nevű helyen, ahol elvált tőle. Ottani emberek azt mondták neki, hogy továbbment nyugat felé.

Már most mit tegyen? Ha tovább megy, végképp elkötelezi magát, s esetleg az életével fizet. Akár a rokonai életével is. Vagy, ez lett volna a másik lehetőség, számkivetett lesz, mint a vazulfiak. Vagy a prokujfiak is voltak, akik vesztükre tértek haza.

Nem tudott határozni, jobb híján helyben maradt. Aztán, hogy semmi jó nem jutott eszébe, visszament Székesfehérvárra. Ahova időközben András is megérkezett a kíséretével. Valami-féle hadvezetőség volt az a kíséret. Annak a seregnek parancsolt, amely akkor már az egész országot a kezében tartotta. És amelynek egyik beosztott vezetője éppen Vata volt.

„No, ha valamit tenni akarok a Péter érdekében, akkor azt éppenséggel itt is megtehetem” gondolkozott és jelentkezett Andrásnál.

András akkoriban éppen abban a helyzetben volt, hogy sok embert fogadni tudott. Majdnem mindenkit, aki hozzá fordult. A Nemvaló nevet meghallva, amely név egyébként is ismert volt előtte, többen is említették a vitézt, úgy döntött, hogy azonnal jöjjön be hozzá, mindenki mást megelőzve. Egy kissé meg is lepődött, amikor meghallotta, hogy mit is szeretne a jól ismert harcos.

– Tudom, uram, hogy előbb-utóbb a kezedbe fog kerülni. Azt szeretném kérni, hogy hagyd meg az életét!

András akkor már valóban sejtette, hogy a győzelem meglesz, jó stratégiának nevelődött Bölcs Jaroszláv udvarában, de azt nem hitte volna, hogy ugyanezt mások is tudják. Pedig tudták már akkor elég sokan.

– Hmmmm... Szóval azt akarod, hogy hagyjam meg az életét! És mivel támasztod alá ezt a kérésedet?

– Azt hiszem, főképpen azzal, hogy mindenképpen felkent királya ő az országnak! Nagyon rossz példát mutatnál az utódaidnak, akik minden bizonnyal szintén királyok lesznek az érdekeik szerint, ha mindjárt egy király megöletésével kezdenéd.

András különben maga sem akarta a Péter halálát, de egyelőre nem tudta kikerülni az előtte álló problémát. Ezért inkább csak saját magának, mint Nemvalónak kezdte sorolni a kínos gondolatokat:

– Az ám, vitéz, csakhogy az, aki számára kegyelmet kérsz, és akire voltaképpen én sem haragszom, mivel éppen nem voltam az országban amikor cselekedeteit elkövette, ő tehát eddig kétszer vezetett vagy hívott idegen hadat a saját országa ellen. Ha életben hagyom, lehet, hogy harmadszor is meg fogja tenni. Azonkívül kíméletlen volt a saját alattvalóival. Türelmetlen vallási dolgokban. És még azt a személyt is megsértette, aki őt a trónra segítette – itt András Gizellára gondolt, aki akkor már nem volt az országban – akarod-e még most is, hogy hagyjam meg az életét?

– Én bizony igen! Éspedig azért, mert ami hibákat itt felsoroltál, és amelyek súlyos hibák, beismerem, nem mind a saját természetéből származnak. És amelyik igen, a türelmetlenségére gondolok, az meg éppen azért lett, mert nagyon fiatalon került a trónra. És azon kívül még két dolog! Egyrészt az, hogy győzni fogsz. Ennek a jelentőségét nem részletezem, tudod nélkülem is. Másrészt azért, mert én kérem.

– Miért? Ki vagy te?

– Én? Semmi jelentős. Csak az az ember, akinek megjövendölték, hogy a családja ezer évig fog élni. És tudom, hogy így is lesz. És végül én is a Dulo család tagja vagyok. De persze, az akaratoddal szemben mindez nem jelent semmit. Ezért csak kérem!

– Azt hiszem, meggyőztél! Lássuk, mi fog történni!

Miközben Fehérváron ezek történtek, illetve Nemvaló érdemének betudhatóan nem is történt semmi, Péter tovább menekült. De már csak nagyon rövid idő és tér maradt számára. Mert egy előreküldött ember jött vissza, jelentette, hogy nyugat felé az út járhatatlan.

– Mindenfelé pogány hadak állják el az utat! Egy madárka sem tud közöttük elosonni!

Mit tehetnek?

Jött ezzel szemben Nemvaló a maga hírével. Hogy András hívja vissza, és azt ígérte, hogy az életét megkíméli, ha visszajön. El is indultak visszafelé és elértek arra a Zamor nevű helyre, ahol már voltak egyszer és ahol aztán Nemvaló nem találta a királyt és kíséretét. Ott

Péter megint meggondolta magát. A közelben egy hűséges hívének az udvarháza volt, s az az ember hívta magához.

Nemvaló nem ment velük, hanem nagy hirtelen felkapott a lovára és csak futtában kiáltott vissza, hogy az ő hűségében az ország az első, nem Péter király. Ez igaz is volt, de mégis jobbnak látta ha, követ ide vagy oda, gyorsan eliszkol. Ismerte már a Péter ígéreteit és az emberei iránti türelmét.

Bevették hát magukat abba az udvarházba és ott, a krónikások úgy írják, három napig tartották magukat. Hanem aztán mégis csak az András kezére kerültek.

A vezér sok mindennel kellett törődjön, nem ért rá azonnal Péterre gondolni. Ám nem várokoztatta sokat, hanem már másnap maga elé vezettette. Kötélen vezették oda, két ember fogta két oldalt erősen. Hanem annak hamar vége lett, mert András azonnal parancsolt:

– A kötélre nem lesz szükség felkent királlyal szemben! Oldjátok el!

Megtették.

Péter úgy nézett szét maga körül, olyan vadul, mint a sarokba szorított vadállat. De hamar belátta, hogy onnét menekvés nincs. András pedig szólt. Nagyjából ugyanazt mondta, amit néhány nappal azelőtt Nemvalónak mondott:

– Orseolo Péter, az ország ítélte feletted! De felkent király vagy és egy híved még könyörgött is az érdekedben, tehát meghagyjuk az életedet.

Péter szerette volna megtudni, hogy ki volt az, aki érte Andrásnál könyörgött, de a vezér már másra tért:

– Azonban nagy bűneid vannak és ráadásul két ízben hoztál idegen hadakat az országra! Ezért az ország úgy ítélte, hogy ettől fogva halott király vagy. Jól jegyezd meg! Nem halott ember, hanem csak halott király. És hogy azt, amit elkövettél az ország ellenében, még egyszer ne tudd megtenni és a koronára ne áhítozzál, kénytelenségből alkalmatlanná kell tegyünk téged az uralkodásra! A látásodtól fognak megfosztani! Most mehetsz a szállásodra, vagy ha akarsz börtönnek is nevezheted, ha pedig nem akarsz menni, visznek majd ezek az emberek. Az ítéletet holnap fogják végrehajtani!

Péter látta, hogy nincs menekvés. Ment az emberekkel, csendben.

A teremben csak András maradt az embereivel. Hozzájuk szólt.

– Katonák, ki vállalkozik arra, hogy az ország ítéletét végrehajtsa?

Senki nem szólt. Akkor András megint szólt:

– Gondoljátok meg, katonák! Nem arra kérem valamelyikötöket, hogy a hóhér kötelességét vállalja magára! Ez védekezés! Ti is hallottátok, hogy miért és hogyan! Nos, jelentkezik valaki, vagy én nevezek meg egyet parancssal?

Akkor nagyon bátortalanul megszólalt valaki.

– Én vállalhatom, uram, ha te is úgy akarsz! Nekem már úgyis mindegy.

– Jó – felelte András. – Ki vagy te?

– Piroskafia Egyed, parancsodra! Szegény bűnös, aki emberölésért vezekelek!

– Jó! A többiek mind menjenek ki! Te egyedül itt maradsz!

Aztán, amikor már csak ketten voltak, akkor kérdezte:

– Kit öltél meg és milyen vezeklést róttál magadra. És miért ölted meg?

– Uram! Papot öltem meg, nem egyedül, hanem sokadmagammal! Meg egy lovag is meghalt akkor. Abban is van bűnöm nekem is. Mert a lányom – nem bírta továbbmondani.

Az az ember volt, aki a csanádi püspök meggyilkolásában részt vett. Ő volt az, akinek a lányát befalazták és úgy éhezették halálra.

András megrettent, amikor a történetet meghallotta. A Gellért és társai meggyilkolásáról addig nem volt tudomása. És itt van előtte ez az ember, zokogva sír, mert nem bírja a lelki terhet, amit a papok és a lovag megölésében való részvétellel vett magára. Gondolkozott. Mérlegelt. „Bírni fogja? nem, az újabb terhet?” de aztán úgy döntött, hogy bízik benne. Azt mondta:

– Nos Egyed! Biztosak a kezeid?

– Uram! Eddig mindig azok voltak!

– No, akkor jól figyelj! Én nem akarom, hogy Péter, az ember meghaljon! Óvatosan szúrj majd, de biztosan. Csak annyit, hogy utána ne láthasson majd! Nem akarom, hogy meghaljon. Addig szúrsz, amíg nem látod, hogy az a kocsonyás valami elkezd kifolyni. Akkor abba-hagyod. És mindezt gyorsan csinálod! Nem akarom, hogy sokat szenvedjen! És amikor megtetted, utána bekötöd egy frissen mosott, tiszta ronggyal! Meg tudod tenni?

– Nagyon igyekezni fogok, uram!

– És azután visszavezetitek a szállására és három napig ott tartjátok. Ezért is te felelsz! Három nap után visszajössz hozzám. Más nevet fogsz kapni. Majd gondolkodom, hogy mit! Mert a Piroskafia Egyed nevet nem viselheted többé. Mivel bemocskolódt. Többszörösen is.

– Uram! – esett térdre az ember megkönnyebbülésében. – Köszönöm a nagy kegyet! És még azt szeretném, hogy amikor végrehajtom a parancsodat, legyen két ember és jól fogják Péter urat, hogy ne vergődjön!

– Úgy lesz, ahogy kérted!

– És uram! – fordult még vissza az ember.

– Mit akarsz még?

– Sebős úrnak mi legyen a sorsa? Mert ő is itt van...

A vezér egy pillanatra megállt, aztán türelmetlenül csapott a levegőbe a kezével.

– Ki törődik azzal, hogy mi történik egy veszett kutyával? Verje agyon valaki, és hajítsátok ki az erdő mellé! De nem te! Te ne mocskold össze vele a kezedet!

A férfi mélyen meghajolt és boldogan távozott.

De hogyan került az az ember a Vata seregéből András környezetébe? Akkor, a püspökgyilkosság után az abban a tettben részt vett emberek nagyon gyorsan elszéledtek. Volt, aki a félelem miatt, volt, aki a lelkiismereti terhet nem bírta, vagy csak egyszerűen kényelmetlen volt neki ottmaradni. Piroskafia, amint láttuk, egyenesen András herceghez sietett.

Az ítéletet másnap pontosan végrehajtották, úgy, ahogy a herceg meghagyta. Péter három napig viselte a kötést, azalatt nem hagyhatta el a szállását. Negyedik napon holt hírét költötték. És a kötést levették.

Nem volt már akkor király és látni sem látott.

De nem halt meg akkor. Még sokáig élt.

Az a férfi pedig, aki Piroskafia Egyednek nevezte magát, a harmadik nap estéjén elbúcsúzott András hercegtől és ismeretlen helyre távozott. Akkor már a neve sem az volt, mint azelőtt.

Harcok múltával

Hideg ősz volt már, mire Pável megint a faluja határába tért. Október vége vagy november eleje. Nem tartotta számon az időt. Nem is érdekelte, de igazából más se nagyon volt, akitől megkérdezze. A legtöbb ember, férfiember, mert az asszonyok ritkán törődtek a naptárral, hacsak nem a veteményezésről volt szó, vagy hadban volt, vagy, ami gyakoribb volt, ugyanúgy hazafelé tartott.

Volt már királya az országnak. Választott, felkent király. Olyan, akiben bízni is lehetett, mert vérükből való vér volt.

Pável tehát nem sietett nagyon. Egy kicsit lehet, hogy rá is játszott arra a késlekedésre. Mert miért ő legyen az, aki otthon a híreket közli?

A falut is megváltozotttnak találta. Mintha sötétebb lett volna. Mintha összezsugorodott volna. „Na igen! Elvégre ősz van!” dűnnyögött magában, a háza felé menet. Aztán... meglepetés! Az ajtó nyitva. Sehol senki otthon.

Hát hol lehet Dana? Bukur? Lehet, hogy átment Annához? Újabban eléggé jóba keveredtek. Igen. Lehet, hogy ott van. Nem baj. Megvárja. Legalább lesz öröm!

Nyúlós, nyálkás őszi idő volt, mintha nem is dél vagy kora délután lenne. És... érdekes, a faluban sehol egy lélek! Igaz, éppen ebédidő volt, füstöltek is a kémények, de hogy senki se legyen az utcákon... ez azért szokatlan!

A Pávelék háza, vagyis az, amit már megszokott sajátjának tekinteni, a falu felső végén állt, ez kényelmi szempont volt, hogy minél közelebb legyen a malom. Az a ház tehát szintén üresen ásított és csak úgy áradt belőle az üresség, a gazdátlanság.

Hát kikötötte a lovát ahhoz a rövid gerendához, amelyhez szokta akkor, amikor még menni akar valahova. Az a gerenda sem olyan volt, mint amikor elment. Vagy csak úgy tűnik neki? De nem. Mert amikor egy kicsit megmozgatta, érezte, hogy nem áll valami erősen.

„Nem számít! Majd ledöngölöm körülötte a földet! Fő, hogy itthon vagyok” A ház előtt egy pad állt, afféle szakállszárító, azon szeretett üldögelni délutánonként, amikor éppen nem volt dolga. Most is oda ült le. Várt.

Egy ideig nem történt semmi. Aztán egyszer csak megjelent Anna. Sietve jött a saját házuk felől, alighanem láthatta, amikor jött és most jön, hogy híreket kapjon. Vagy inkább mondjon? Nem tudta, hogy a falubírói teendőkkal megbízott nő mit tudhat és miről nincs semmi tudomása? Felállt hát, hogy fogadja és még tett is két lépést feléje. Ám Anna továbbra is sietett. Amikor pedig odaért, a nyakába csimpaszkodott, úgy örült neki.

– Jaj, kedves uram! Kedves Pável! De jó, hogy visszajöttél! Tudod-e, hogy te vagy az első férfi, aki visszajött? Hol vannak a többiek? Csak nem tart az a háború ilyen sokáig!

– Hát a háború, vagyis a harcok, azok még bizony vannak! Vagy legalábbis én úgy tudom. Mert én nem voltam igazán harcban. Tudod, Levente herceget kísértem haza Taksonyba, mert beteg volt, s aztán ott is maradtam vele, amíg meg nem halt. A temetésén is ott voltam, s még utána is maradtam, hogy a gyászolókat vigasztaljam. Csak azután engedtek haza. De azért ne hidd ám, hogy semmit se tudok! Elég sok minden eljutott hozzám. Persze a herceg udvarának volt szánva az a sok hír.

– De akkor azt is tudnod kell, hogy mi van a mi gazdánkkal! Talay Márton úr mikor jön haza?

Örgest Pávelnek ettől a kérdéstől a torkán akadt a szó. Mondta volna, de sehogy sem jött ki a száján. Még le is ült hozzá, hogy erőt vegyen, pedig az udvariatlanságnak számított a falubíróval szemben. Csak nagynehezen nyögte ki végre, hogy:

– Ő már nem jön haza! Nagyon sajnálom!

Anna megmerevedett. Pável pedig folytatta:

– De hát nem tudtátok? Már tán több is egy hónapjánál, hogy meghalt szegény.

És mivel a legnehezebbet már kimondta, folytatta volna is, hogy elmondja, hogyan történt. De Anna a szájára tette a kezét és szóval is kérte, hogy „Ne most. Gyere inkább hozzánk, ott mondd el, hogy ne kelljen többször! Látom, hogy nehezedre esik”!

– Igazad van! De addig mondd el kérlek, hogy mi van az én házam népével? Hol van Dana? Bukur!

Most Anna tárta szét tehetetlenül a karját és mondta:

– Nincsenek.

– De hát... mitől halhattak meg itt a faluban?

– Nem haltak meg! Dana elment. És Bukurt elvitte!

– Elvitte! – Pávelnek most jól jött, hogy éppen ül, mert talán nem is tudott volna talpon maradni a kínos meglepetéstől. – De hát... de hát, olyan rossz volt neki itt? Velem? Vagy azt gondolta, hogy máshol jobb lesz? És akkor is! Mondhatta volna, hogy mivel elégedetlen! Megpróbáltam volna változtatni! Csak szólnia kellett volna – kínlódott. Anna akkor odaült melléje és átkarolta a vállát. Úgy mondta:

– Nem! Pável drága! Ne gondold ilyesmire még véletlenül se! Dana nagyon szeretett téged! És nagyon sajnálta, hogy el KELL mennie! Sírt is. És mondta is! Nekem is mondta, amikor elindult. És kérte, hogy bocsáss meg neki! De nem térhet ki a kötelessége elől. Igazán úgy viselkedett mintha férfi lenne!

Pável kezdett felocsúdni a meglepetésből. Rekedten kérdezte:

– Hogyan történt?

– Hogyan? Emlékszel még arra a vlach küldöttségre? Akik az oroszokhoz mentek! No, hát visszajöttek. Itt voltak vagy két napig, mert már akkor is üres volt a falu, elmentek a férfiak, sokan. És akkor sokáig beszélgettek Danával és nem értettek egyet. Én nem ismerem a vlach nyelvet, de ez kiérzett abból, ahogyan vitatkoztak. De végül úgy látszik, hogy mégiscsak meggyőzték. Csak az volt a furcsa, hogy mégse együtt mentek el. Illetve együtt indultak, de csak a falu széléig. Ott elváltak az útjaik és Dana nagyjából pont az ellenkező irányban indult el, mint ők. Hát ennyit tudok.

Még ültek egy kicsit ott a padon. Anna vigasztalgatta Pávelt, ahogy tudta. De aztán felkerekedtek s a falubíró háza felé mentek együtt. Hogy a két Ilona is megtudja, hogyan történtek az események.

– És most hogyan legyen? – kérdezte Ilona, a fiatalabbik, amikor már mindent elmesélt. – A faluban alig van férfiember, te Pável uram, mit szándékozol tenni? Menni szeretnél, vagy maradni? („Azért elvihetné az ördög azt a disznó Vatát! Holott még vendég is volt a házunknál!” ezt Ilona vicsorogta. Mire Pável megjegyezte, hogy: „Nem hiszem, hogy személyesen bűnös lett volna a Talay úr halálában, de a papokéban sem. Elvégre egyetlen hadvezér sem egyenként választja ki a katonáit! Én csak tudom!”)

– Maradnék, ha megengeditek! Nem is nagyon van hová mennem. És aztán... van itt egy néhány dolog, amihez csak én értek. Mint a malom is például. Meg még más dolgok is. Katonának nem sokat érek, de békeidőben... hiszen tudjátok. És most, hogy van már királyunk, igazi, talán remélhetjük, hogy békésebb idők jönnek!

A három nő elkomolyodott. Csend volt egy ideig, csak a gyerekek játékanak a hangja hallatszott be valahonnan a közelből. Talán éppen az a zsvaj indította Ilonát arra, amit aztán kimondott.

– Akkor feleséget kell neked szerezni. Mégsem lézenghetsz itt ujjam-egyedül, amikor olyan nagy hiány van férfiban. És gyermekekben. Vagyis mindenben, ami a jövőt jelenti. Azt hiszem, legjobb lesz, ha gondolkozol egy ideig, talán két napot, hogy milyen folytatásra számítsál!

– Az jó lesz, Asszonyom – jött még egy felelet – ,mert íme, van még valami, ami személyesen neked szól és személyesen András királytól!

Azzal pergament darabot húzott elő a zsákjából, rajta pecsét, akkora, hogy a pergament felét is tán elfoglalta. A király üzenete volt rajta, amellyel kinevezte özvegy Talayné Ilonát az egész vidék úrnőjévé.

– Csak azért nem Téged – hajolt meg az idősebbik Ilona felé –, holott tudja, hogy ki is vagy, mert ő igazi királya a népnek és sosem akarja szem elől téveszteni a jövőt. Amihez szerinte további gyermekek születése szükséges. És hogy szerinte Neked ennél nagyobb uraság járna, amire most, hogy alig van túl a Péter legyőzésén, még nem tud gondolni.

Aztán a harmadik napon, együtt, úgy döntöttek, hogy Pável elveszi Annát feleségül...

– Úgyis már rég szeret téged – jegyezte meg kajánul Talayné Ilona. Amit pedig Pável is sejtett, mert nem is lehetett nem meglátni.

– A bírói tisztség természetesen az Annáé marad! – válaszolt Pável. – Én úgysem értek az ilyen vezetéssel kapcsolódó dolgokhoz. Hisz tudjátok, hogy messziről jöttem. De mi lesz veled, Úrnőm?

– Ó! Engem ne félts! Én úgyis elveszem azt, ami nekem jár! Ismerhetsz már!

Ismerte.

És így esett, hogy nagyjából kilenc hónapnak utána Anna és Ilona is, néhány nap eltéréssel, mindketten egy-egy síró-rívó újszülöttnak adtak életet.

A három asszony még csak össze se kellett nézzen. Hisz anélkül is tudták, hogy ilyesmi bizony nem először fordul elő a család történetében.

Úgy a gyermekek keresztelését, mint annak előtte a házasság megkötését természetesen nem más, mint a közelben lakó Merkur őrkánonok vezényelte le.

Ilona a maga részéről az ő gyermekének a Péter nevet adta. Pável eleinte eleget gondolkozott is azon, hogy miért éppen azt, de végül arra az eredményre jutott, hogy alighanem a testvérére gondolt, akit ugyanúgy hívtak és akit akkor már rég nem látott.

Végül is nem sok ideje maradt ilyesmin gondolkozni, mert munka akadt elég, s a gyermekeket fel is kellett nevelni. Márpedig a sajátjaik mellett még a Talay Márton gyermekei is helyet követeltek maguknak a világon. Csak nagy ritkán jutott eszébe a lehetőség, hogy ha megéri, és ha Péter fia is úgy akarja, felnőve talán elmehetne az orosz fejedelmek valamelyikének az udvarába szerencsét próbálni. De talán nem éppen Kijevbe, hanem messzebbre. És így talán ő is hozzájárulhat, hogy az a ritka név, hogy Örgest, nem fog kiveszni a világból. No persze, mindjárt eszébe jutott az időparadoxonnak nevezett jelenség is, amelyre mindig azt mondta,

hogy marhaság, mert a természet ilyen hosszú idő alatt egészen biztos, hogy kijavítja az esetleg elkövetett hibákat. Vagy éppenséggel mégis így kellett lennie?

Ilyen filozofálgatás közben jutott néha eszébe Dana is. Vajon mi van vele? Hol lehet. És mi lehetett az a súlyos kényszerítő ok, amelyet azoktól a vlach kereskedőktől megtudott és amely miatt feltétlenül mennie kellett, még ha sírva is? De, mint máskor is, hamar felhagyott az olyasféle gondolatokkal, mert voltak azoknál sokkal sürgősebb és súlyosabb teendői is abban a világban, amelybe akarva-akaratlan jutott, és amelyet már úgy megszokott, hogy nem kíváncszott máshová.

Nagyjából egy év elmúltával András király hazahívta az öccsét, Bélát Lengyelhonból. Sok volt a teendője neki is, nem győzte egyedül. Henrik már megint nem bírt magával, Bélát pedig nem hiába nevezték Bajnok Bélának.

A király eredetileg úgy számított, hogy Béla lesz az örököse. Ám aztán megszületett a fia, Salamon is, meglehetősen sok galibát okozva neki is, az országnak is. A krónikások szerint akkor állította volna választás elé az öccsét, hogy mi kell neki a kard, vagy a korona? És Béla a kardot választotta, mondván, hogy karddal koronát szerezhet magának, míg a korona nem más, mint örök teherterhelés az ember fején. De pucolt is az országból hamar, vissza Lengyelbe, nehogy még a bátya túlságosan jól megértse!

Mindez azonban később történt, már nem tartozik a mi történetünkbe.

Az Úr ezerötvenötödik esztendejének elején, január hónapban, meghalt Bretiszláv cseh fejedelem, aki a maga idejében Péter királlyal jó barátságot, sőt szövetséget ápolt, ki tudja, miért? Így volt ez, legalábbis Péter uralkodásának elején.

Ugyanannak az évnek a tavaszán, április hónapban egy asszony kopogtatott be Csolnakospusztá faluban az úrnő Árpád nembéli Ilona udvarházának kapuján. Az asszony nagyjából az úrnő lányával, fiatalabbik Ilonával lehetett azonos korú. Elég nagyszámú kíséreléssel érkezett, több szolga és fiatalabb férfi és nő kísérte. Ő maga valamennyivel idősebbnek látszott a koránál, ám mind a kíséret, mind a látszat ellenére, Ilona asszony felismerte és a nevének szólította. Judit volt a neve.

Ám a jövevény nem beszélt csak németül és cseh nyelven. Magyarul tudott ugyan, de úgy, mint aki valaha használta azt a nyelvet, de az azóta eltelt idő folyamán jórészt elfelejtette.

Így tehát a németre, a kevés még ismert magyar szóra, meg a cseh nyelvre hagyatkozva – azt Pável az orosz tudása segítségével nagyjából megértette – bontakozott ki előttük a váratlan vendég története és úticélja, amelyet elérni szándékozott.

Judit elbeszélése

– Valóban, asszonyom, kezdte az idegen nő az elbeszélését, jól ismertél fel! Igen, Judit vagyok, a szerencsétlen Schweinfurti Judit. Mert hát mi más, mint szerencsétlen lehet az, akit erőszakkal szakítanak ki a világából, s dobznak bele egy másikba, amelyet nem ismer, nem szeret, és amelyben csakis valami nagyon alárendelt szerepet kaphat. És még meg is csúfolják, koronát tesznek a fejére. De hallgassátok meg rövid történetemet!

A szüleim háza, ahogy gyermekkoromból emlékezni tudok, békés volt és szelíd. Amennyire emlékszem, sem mi gyermekek, sem a szüleim, nem törekedtünk semmi világfelforgató nagy szerepre.

Tizenhat éves lehettem, amikor egy utazás során a magyar király udvarában megismertem egy lovagot. A lovag szép volt és művelt. Azonnal egymásba szeretttünk. Kérdeztem is apámat, hogy lenne-e valami ellenvetése a mi házasságunkra? Nem volt. És mi boldogan terveztük már jövőendő életünket.

A magyar király akkor már beteg volt, valami lelki betegség ülhetett rajta, de lehet, hogy átok volt az, fontos, hogy nem tudott felkelni az ágyból. Így tehát mi, a szüleim meg én, rövid tartózkodás után haza is mentünk.

Hanem a sors és az én szerencsétlenségem együtt úgy hozták, hogy minden másként alakult. Nálunk rövidesen egy uralkodó jelent meg és engem feleségül kért. Apám nem akart neki adni, így tehát a legegyszerűbb megoldást választotta, elraboltatt.

Anyám a keserűségbe és a szegyenbe belehalt. Apámnak rövid idő múltán elborult az elméje. Csak így tudom magyarázni azt, hogy egyik napról a másikra teljesen megfordult és a házasságom ellenzéséből annak legerősebb támogatója lett.

A férjem, aki a házasság után sem viselkedett másképp, mint azelőtt, rövid idő leteltével három gyermeket nemzett nekem, majd később még kettőt.

Nem volt kihez forduljak. Kínomban írtam annak a lovagnak, akivel fiatalságunkban úgy szeretttük egymást, de egész más ember volt az, aki válaszolt, nem az, akivel fiatal koromban olyan jól éreztük magunkat együtt. Ezt a viselkedést sem tudom mással magyarázni, mint azzal, hogy az ő elméjében is történnie kellett valaminek az időközben eltelt évek alatt. Az egyetlen vigasztaló a válaszában csak annyi volt, hogy a következőkben majd mindenben segíteni fogja a férjemet, célja elérésében. Hogy abból csak háramlik majd rám is valami jó.

Később tudtam meg, hogy akkor már a trón várományosa volt és mint olyan, nem a maga ura. Úgy kellett neki viselkednie, ahogy azt tőle mások elvárták.

De hát persze, hogy nem bírta sokáig. Szertelen lett, meggondolatlan és kegyetlen is. Embereket öletett meg, akiket nem kellett volna, másokat pedig, akikre a világon semmi szükség nem volt, kegyeiben tartott.

Gondolom, már rájöjtetek, hogy ő volt Péter. A népe egyszer már elkergette a királyhoz méltatlan viselkedése miatt, de visszajött. Idegen segítséggel, olyan uralkodó segítségével, aki csak és kizárólag a maga hasznát nézte. Én csak tudom, mert ismertem.

Egyetlen dologhoz volt hűséges élete folyamán. A férjemet valóban segítette. Ebből tudom, hogy még emlékszik rám. Illetve emlékezett, mert aztán jó ideig azt sem tudtam, hogy él-e vagy hal. Sőt, még azután is halott hírét költötték, hogy másodszor is letették a trónról. Egy krónikaíró szegény baráttól tudtam meg, hogy mégiscsak él. Él, de nem lát. És fogoly. Bár aztán az a krónikás barát utána nézett, s kijavította magát. „Nem fogoly, de a vaksága okából nem akar kimenni az emberek közé.”

Aztán nemrég meghalt az én uram. Olyan volt a halála is, mint az élete. Nem is szívesen beszélek erről!

Én pedig nagyon rövid várakozás után, amennyit ugyebár a keresztény erkölcs is megkövetel, elindultam, hogy megkeressem az én ifjúkori barátomat, hogy vajon megismer-e még? És ha tudok, és amennyit tudok, segítek neki az életét elviselni. Nem akarok már uralkodni és őt is lebeszélném arról, ha volnának is ilyen gondolatai! Nem akarok én már semmit, csak békét és nyugalmat!

És mégis! Kihez fordulhattam volna? András királyhoz nem, mert akármilyen jó ember is, a legelső dolog, amikor meglát, az lenne, hogy kémnek vagy felforgatónak néz. De szerencsére megtudtam, ugyanannak a barátnak a segítségével, hogy él még itt Aba özvegye, Ilona! Ha hozzá fordulok, csak nem fogja az a király azt hinni, hogy fel akarom dűlni az országát!

A jelenlevők hallgattak.

Elhallgatott a beszélő is. És mivel közben este lett már, ki-ki visszavonult, meggondolni a hallottakat. És azt, hogy hogyan segítse a szerencsétlen asszonyt. Mert az nem volt vitás, hogy segíteniük kell, ahogyan lehet.

Másnap délelőtt aztán megegyeztek, hogy maga idősebbik Ilona asszony utazik el Judittal András királyhoz, hogy megkérje, teljesítené a cseh fejedelem özvegyének kérését, s egyezne bele a két sokat szenvedett ember találkozásába. Így is történt. István király nővérének kérése teljesítését még András király sem tagadhatta meg, de nem is akarta. Volt neki akkoriban is gondja éppen elég. Miért ne lenne egy kis szerencséje a két sokat szenvedett embernek életük vége felé!?

Végül

Ha még emlékszünk András, aki akkor még nem volt felkent király, az ítéletet végrehajtó embert Péter kímélésére intette. Ennek következtében az elűzött király, amikor a sebei begyógyultak és levehette szeméről a kötést, a köznapi értelemben látni ugyan valóban nem látott, mivel a szemeit vastag hályog fedte, de érzéklni tudta a fényt vagy a sötétséget, és amikor nappali világosság volt, a nagyobb színfoltokat is. Például azt, hogy a mező nyáron zöld, vagy az őszi avar sárga. Király tehát valóban nem lehetett többé, de a szeme, ha sebzetten is, de megmaradt. Nem úgy, mint korábbi és későbbi sorstársainak, akiknek csak az üres szemürege maradt.

Fogságban sem volt, jöhetett-mehetett Székesfehérváron kedve szerint, s meg is tette. Így az ottani lakók lassanként megszokták a fehérhajú vak embert, aki egyetlen kíséretől segítve sétálgat a városban. A kísérőre – Farkas volt a neve – valóban szükség is volt, hiszen az utcákon a gödröket, esős időben a pocsolyákat nem láthatta. És a közeledő szekér vagy lovas elől sem tudott félrehúzódní.

Farkas pedig hűséges kísérőnek bizonyult. Hiába mondta neki a volt király többször is, hogy ő bizony semmiféle fizetséget adni neki nem tud, azért ő továbbra is megmaradt mellette. Úgy kellett lennie, hogy valami jövedelme is volt, mert nemcsak, hogy nem szorult rá a Péter támogatására – mert azért maradtak még neki jövedelmei –, hanem inkább még ő segített, ahol tudott. Az a segítség kezdetben több volt, mivel Péter önállóan akkor még enni, inni sem tudott, később valamivel kevesebb lett, s a jellege is megváltozott. Olyasmi, mint például az előbb említett séta közbeni kíséret. De más is. Mert ahogy jobban megismerte, Péter egyre jobban bízott benne, s olyasmit is elfogadott tőle, ami szigorúan személyes volt. Olyanná lettek az időközben eltelt nagyjából kilenc évben, mintha testvérek lennének. Nagyjából, mert azért nem volt az éppen kilenc év. Pétert szeptemberben érte utol a sorsa, a változás pedig a kilencedik évben júniusban következett be.

Akkor váratlanul egy asszony érkezett hozzájuk látogatóba. Az asszonyon semmi különös nem volt, csak Péter ismerte fel azonnal, a vakok tévedhetetlen ösztönével... a hangjáról. Még csak nem is a beszédhangról, elég volt neki a ruhája susogása, a lépteinek ritmusa is.

– Judit! Kedvesem! Eljöttél, hogy így láss?

– Igen, Péter lovag! Eljöttem és jó, ha te nem látsz engemet, mert igen megváltoztam! De attól még, valahol mélyen benn, én a régi vagyok!

– Bizony, Judit drágám, ezt én nem mondhatom el saját magamról, mert igen megváltoztam. Méghozzá kívül is, belül is.

– Igen – bólogatott az asszony (a bólogatást Péter nem látta, de tudta, hogy az történik) –, de ezzel semmivel rosszabb nem lettél. Csak jobb inkább. Most megint olyan vagy, mint valamikor régen. Amikor megismertük egymást. Belül vagy olyan. Megbocsáss, de én így jobban szeretlek! A barátodat se kellett volna kiküldd! Nem szégyellek semmit és ő hozzád tartozik. Látom rajta.

– Igen! Jól látod! Bizony, Farkas uramnál jobb barátom ez idő szerint valóban nincs. És valóban barát kell legyen az az ember, akinek semmit nem tudok a szolgálataiért adni, inkább ő ad nekem, nem is ritkán, olyan hűséget, olyan szeretetet, amelyet soha nem tapasztaltam, amíg király voltam. Nem mondtam én most sem, hogy menjen ki! Magától tette, ha csendesen kioldalgott! Mert olyan sok jóérzés van benne.

– No, akkor hívjuk csak vissza, hogy legyen tanúnk! Mert amit én mondani fogok, ahhoz tanú kell!

Biz' Farkas uram az előszobában ült és... könnyezett. Behívták hát és még ők vigasztalták. Majd Judit megint visszatért a mondanivalójához.

– Tanú kell nekem, méghozzá komoly. Farkas uram, úgy hallom, ez a neved, vállalod, hogy tanú leszel arra, amit most mondani fogok? Emlékezni fogsz rá, késő öregkorodban is?

Farkas megerősítette, hogy emlékezni fog.

– Nos akkor, Orseolo Péter lovag, én neked nagyon gyorsan a feleséged akarok lenni!

A volt király csak hápogni tudott a meglepetéstől. Pedig valami hasonlót várt úgyis.

– De hát... és Bretiszláv?

– Szerelmem! Bretiszláv meghalt januárban. Miután elrabolt és évtizedekig nem engedett el, most olyan volt a halála is, mint az élete. Mulatott, lerészegedett és ilyen állapotban volt, amikor valaki ellent mert mondani neki. Vértolulást kapott és helyben összeesett. Gondolom, errefelé lassan járnak a hírek.

– Lassan. És én sem kérdeztem senkitől. És András király sem engedné úgysem!

– Lovagom! Én már voltam Andrásnál. És örült, hogy nem leszel egyedül!

Péter megdicsőülni érezte magát. Farkas padig újra megint könnyezni kezdett, ezúttal örömeben.

A boldogságról mostanában – huszonegyedik század – azt tartják, hogy csak egy állapot, nem más. Következésképpen, nem tart örökké. A Péter és Judit esetében ez az állapot három évig tartott. Miért, miért nem, a krónikaírók jobban tudják, de tény, hogy Schweinfurti Judit három év és másfél hónap után, vagyis szintén a német és cseh krónikások szerint ezerötvennyolc augusztus másodikán, aránylag fiatalon meghalt.

A boldogság általában nem öl, így kénytelenek vagyunk azt hinni, hogy az azelőtt Bretiszlávval eltöltött évek árthattak meg neki.

Felesége elhunytával Péter visszaesett az előbbi, magányos állapotába. Farkas ugyan... természetesen kitarzott mellette továbbra is, hisz hűséges volt és most már megkockáztathatom kimondani, hogy barát is, de azt, amit Judit adott neki szeretetben, senki nem tudta pótolni. Ezután természetesen lehet venni, hogy attól kezdve rohamosan öregedett.

Még egy adóssága volt, aminek mindenképpen eleget akart tenni. Judit bízta rá, szinte az utolsó szavaival.

– Most ne törődj velem! Az én életemnek lassan vége! Szép volt, különösen az utolsó együtt töltött évek! Azokat ajándékba kaptam. Ingyen ajándék az Úrtól. De te, kérlek, menj el Erdélybe! Nem sürgős, de mielőtt te is bevégeznéd, meg kell tedd! Keresd meg ott az Igfon Erdő mellett Merkur őrkanonokot! Ha még él. Ha nem, akkor az utódját. És mondj el egy imát. Akármilyet! Ami a szívedből jön. Tudni fogod! Majd Merkur megmondja pontosan, hogy hol! Megígéred? Így nyugodtabban fogok pihenni!

Persze, hogy megígérte.

És nagyjából pontosan egy év múlva, a Judit halálának évfordulója körül, az ősz hajú vak ember megjelent Merkur őrkanonoknál, hogy beteljesítse az ígétét.

A kanonok elvitte egy már előkészített helyre, ahol egy kis ládika volt (akkor még nem arany ereklyetartó), amely elé letérdeltek – Farkas is ott volt – és elmondta azt a bizonyos imát.

Péter imája A Merkur őrkanonok által kijelölt helyen

*Istenem, ki Egyetlen vagy, s akit
ma már egyetlenként szerethetek!
Látod, egyedül maradtam, mert vakít
előbb a hatalom, majd miből nem engedek,
a Te szolgálatod.
S mert sokáig nem tekintettem a népre,
belőlem vak koldus vált végre.
Csak később tudtam meg, hogy a vakságot
azért kaptam, hogy megtanuljak látni!
De jó lett volna kezdettől fogva ezen az úton járni!
De nekem ez nem adatott.
És már egy éve egyedül is vagyok.
Az emberek közt nincs senkim nekem,
Csak Te vagy! Így Tőled kérdezhetem:
Vajon a sok harcot, háborúságot
sok, sok év múltán felváltja a béke?
És a tehetetlen zavarodottságot
nyugalom, biztonság követi-e végre?
Segíts Uram, hogy egyszer az emberek
a jót is lássák, nemcsak a kötelezőt!
Hogy mint hullám, mely víz színén remeg,
megértse mindenki az utóbb következőt!
De Uram! Kérlek, a bűnöst is segítsd!
Mert mindenki bűnös, bárhogy tagadja azt,
különbön elköveti majd megint.
Uram, csak Te nyújthatsz vigaszt!
Uram, én, világtalan bűnös kérlek:*

*Segítsd tovább, s áldd meg az emberséget!
Bajában kihez forduljon, aki vétett?
Csak Te tudsz segíteni, kérünk Téged!
Adj a királynak népéhez türelmet!
Adj a népnek királytól szabadságot!
Adj az uralkodáshoz kegyelmet,
idegen véstől mentsd meg az országot!*
Ámen.

Végezetül Farkas felsegítette a térdelésből és elindultak lassan, visszafelé. Még elérkeztek Székesfehérvárra, s ugyanabban a hónapban, annak a harmincadik napján, Péter király is befejezte földi életét.

Az erdő... óriási volt. Olyan hatalmas vadon, hogy a környéken lakó népek külön országnak tekintették. Pedig éltek népek a környéken, többfélék is. Dél felé a kománok, vagy másképpen kumánok laktak. Ők maguk is csak sejtették, hogy melyik nevük az igazi, mert az írásuk, amelyet még a keleti pusztákról hoztak magukkal, s botokra róttak, mivel a pusztákon nemigen volt más, mire írhattak volna, az az írás tehát nem különböztette meg egymástól az U és az O hangot. Ezek a kománok tehát déli irányban voltak megtalálhatók. Arrafelé először a dombok voltak, ligetes erdőkkel, majd a síkság következett, azt szerették azok a lovas népek, mert jól lehetett azon a pusztán a lovaikat hajkurászni.

Keletre, a hegyek kanyarulatától kezdve és azon is túl, pacinákok éltek. Az ő országuk folytódott is a hegyek kanyarulatán túl. Vad népek voltak, olyanok, mint az apa nélkül maradt fiúgyermek. Néha megtámadták a kománokat, de mindig ők húzták a rövidebbet. Emiatt aztán az idők folyamán mind egyre zsugorodott az országuk, s a kománoké ugyanannyival megnőtt. A kománok egyébként szervezett nép voltak, pusztai nép meg sem lehet anélkül, s általában elismerték a magyar király főségét. Könnyű volt nekik, mert a magyar király soha nem jött személyesen közejük! Azonkívül is úgy tartották, hogy ők rokonai annak a királynak. András király éppen abban az évben halt meg egy sebben, amelyet testvérháborúban szerzett. Attól fogva az öccse, Béla volt a király.

A hegyek alján, a dombokon, a ligetes erdőkben valamiféle szlávok laktak. Gyümölcsfákat neveltek, abból éltek.

Az az erdő a nagy hegy déli oldalát foglalta el teljes egészében, s valóban országnyi volt. A szlávok nevet is adtak annak az országnak, úgy hívták Vlászia. És valóban az egyetlen népesség, akik abba az erdőbe nemcsak bemerészkedtek, de a juhaikkal rendszeren ott is tartózkodtak, a vlászok voltak. Általában juhokat legeltettek óriási nyájakban, s akkora kutyákkal, hogy azoknak az erdőben élő medvéktől sem volt félnivalójuk.

A medvéktől egyébként maguk a vlászok kutya nélkül sem féltek, mert tudták a szokásait. Tavasszal fogták meg ökelmét, amikor a téli éhezéstől még gyenge volt, s azután különböző fortélyokkal, amiket csak ők ismertek, megtanították táncolni és mindenféle egyéb mutatványra. Később pedig jó pénzért eladták a már betanított fenevadat a komán fejedelemnek, a pacinákoknak, vagy éppen a magyar király udvarába, mulattatoul.

Egyébiránt azok a vlászok nem voltak nagyon sokan. Mint az erdei népek általában. Ám amikor odabent voltak, ahol akár csak a legszebb fák elrejtették őket, attól beljebb már senki sem bírt velük.

És még a boszorkány is védte őket.

Az erdő szélén állt egy nagy boronaház, abban lakott a varázslónő a fiaival. Három fia volt neki. A legidősebb a Bukur nevet viselte. Maga az asszony középkorú lehetett. Nem volt se szép, se csúnya. Középkorú asszony volt, egyedül. A fiai között szigorú rendet tartott. Úgy nevelte őket, mint akiknek küldetésük van. De saját magát is úgy viselte, küldetéstudattal.

Férfit huzamosan nem engedett a közelébe. Néha meghívott egy vlász pásztort, sohasem másfélét, hogy meghatározott ideig lakjon vele. Cserébe annak kötelessége volt elvégezni mindazokat a nehezebb ház körüli munkákat, amikhez férfikéz ereje volt szükséges. Valamikor egy kósza hír járta, hogy egyszer... ki tudja, már milyen régen, egy férfi a kialakult időnél tovább akart vele maradni. De jaj volt szegény fejének! Mert az asszony a szeme láttára hiúzzá változott és úgy összevissza karmolta és harapta, hogy a szerencsétlen még örült is, hogy élve menekülhetett.

Igaz volt-e, vagy nem, ki tudja ma már azt. Elvégre még azt sem tudta senki, hogy mikor került oda az az asszony? És honnan jött? Egyesek esküdtek arra, hogy a magyar király birodalmából. Ezt főleg a kománok mesélték. Mások, a szlávok szerint, talán szintén arról-felől, de azt a vidéket Erdélynek nevezik. A pacinokok nem beszéltek. A vlászok pedig, no, ők is hallgatagok voltak, de másképp.

„Mesebeszéd!” mondta egyszer egy arrajáró. „Az a ház mindig is itt volt, csak nem láttuk, mert emberi szem elől el volt rejtve. Varázslat rejtette el!”

Ennek lehetett valami köze az igazsághoz, mert az asszony valóban varázsló volt. És még arról is tudni véltek egyesek, hogy egy régebbi magyar király (Hát nem csak egy van? De nem ám!) egyszer meglegste azt az asszonyt meztelenül és azon módon megvakult tőle!

Az asszony mindenesetre keresztény kellett legyen, ha boszorkány, ha nem, mert a keresztény Dana, vagyis Daniela nevet viselte. Hogy aztán miféle kereszténység volt az? Arról nem volt szabad beszélni, mert ha mégis, akkor baj érheti a vigyázatlant. Vagy a nyelve tépetik ki, vagy örök életére süket marad.

Volt ellenben más, amiről nemcsak szabad volt, hanem kifejezetten ajánlatos volt beszélni. Mit beszélni? Hirdetni!

– Mert tudjátok meg, hogy ezen a helyen, vagyis inkább egy kissé lejjebb, ahol az erdőből jövő két kis folyó összefolyik, s azok közül az egyiknek a szlávok a Dombovitza nevet adták, valamikor, vagy négyszáz év múlva város fog emelkedni. Város, világváros. És az a nagy város az én nagy fiamnak a nevét fogja viselni!

De ezt senki se hitte el igazán.

Annál inkább azt, hogy Dana asszony éppenséggel annak a jövőendő városnak az építését van hivatva előkészíteni. De hogy azt a várost egy képen már ő maga is látta valamikor a messzi jövőben egy könyvtárban, ... no, azt már végképp senki sem hitte el.

Pedig az volt az igazság.

VÉGE

Búzaháza,
2020. április 26.